

ΙΟΥΛΙΟΣ 1958

Π	Ε	Ρ	Ι	Ε	Χ	Ο	Μ	Ε	Ν	Α
Ἡ βία θὰ συντρίβεται									Ἰνάτσιο Σιλόνε	17
Πῶς εἶναι τὸ διάστημα									R. L. Royd	22
Τὸ Διήγημα στὴν Ἀμερικὴ									Jean des Chaumes	26
Ἐναντίον τοῦ καρκίνου									B. M. Γκαρσίν	33
Τὸ Σινιάλο (Διήγημα)									El. Pope	37
Μὴ σὰς ξεγελοῦν οἱ διαίτες									Th. Gallacher	45
Τὸ τέλος τοῦ «Τρίγερ» Μπέρκ									E. Γκάρντ	48
Τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια τοῦ Πούσκιν									D. Dwiggins	53
Ἕνας ἄνθρωπος στὴν ἰονόσφαιρα									C. J. Beeston	56
Πανικός (Διήγημα)									Cord. Baird Gross	60
Τὸ θαῦμα τῆς ἀγάπης										65
Θεόφιλος (Ἕνα ἔργο τέχνης μιὰ ἱστορία)									N. M. Παπαδόπουλος	69
Οἱ ἐβδομήκοντα ἱεροφάντες										77
Τὰ μελάσματα τῆς Σελήνης										82
Ὁ Σπούτνικ θὰ μᾶς πῇ πῶς γεννήθηκε ἡ ζωὴ									H. Manchester	84
Ἡλεκτροακτινοβολία									O. Berger	87
Εἰδύλλια στὸ Πάρκο (Σκίτσα)										88
Οἱ νεράιδες καὶ ὁ κόσμος									Chr. Lucas	90
Ἀλντους Χάξλεϋ									Cl. Cartmill	93
Τὰ μεγάλα ζῶα (Διήγημα)										96
Κινηματογραφικὸς Ὁδηγός										101
Ἡ Ἀθήνα περιμένει τὸ τέλος τοῦ κόσμου									N. M.	112
Υστερόγραφο τοῦ μηνός										116
Τὰ νέα βιβλία										120

«Ἡ Μαύρη Πέννα» τῆς Agatha Christie
(στ' συνέχεια)

Σταυρόλεξο 7. Γιὰ νὰ περνᾷ ἡ ὥρα 44. Ποιὸς θὰ βρῇ τὰ περισσότερα 76.
Ἐδῶ κι ἐκεῖ 111. Εἶναι πάντα σωστὰ τὰ ἑλληνικά σας; 119. Σκάκι 123.

Τὸ ἐξώφυλλό μας: «Ὁ γῆρος τοῦ κόσμου», Σουηδία: Οἱ γραφικὲς λίμνες ζωντα-
γεύουν στὸ σύντομο καλοκαίρι τοῦ βορρᾶ.

*Απαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευσις ἀρθρῶν καὶ εἰκόνων τῆς «Ἐκλογῆς»
χωρὶς τὴν ἀδεία τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

«Ἐκλογὴ»

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Μουρούζη 1

Διανοτὴς Τυπογραφείου: ΝΙΚ. ΚΟΝΤΟΡΟΣ, Παπαδιαμαντοπούλου 44

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ, ΤΗΛ. 527-081

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ἐσвт. Ἐτгс. 96

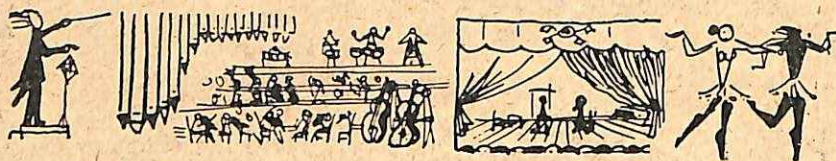
Ἐξωτ. Ἐтгс. \$ 4.50

Ἐсвт. Ἐξām. 48

Ἐξωт. Ἐтгс. £ 1.6.0

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΙΟΥΛΙΟΥ

1 9 5 8

ΘΕΑΤΡΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Σάββατον 5 'Ιουλίου
καί Κυριακή 13 'Ιουλίου

«Οιδίπους ἐπὶ Κολωνῶ»

Σοφοκλέους

Σκηνοθεσία : 'Αλέξη Μινωτή.
Πρωταγωνιστούν : Κατίνα Παξι-
νοῦ, 'Αλέξης Μινωτής, Γιώργος Γλη-
νός.

Κυριακή 6 'Ιουλίου

«Μήδεια»

Εὐριπίδου

Σκηνοθεσία : 'Αλέξη Μινωτή.
Πρωταγωνιστεῖ : Κατίνα Παξινοῦ.

Σάββατον 12 'Ιουλίου

«Οιδίπους Τύραννος»

Σοφοκλέους

Σκηνοθεσία : 'Αλέξη Μινωτή.
Πρωταγωνιστούν : Κατίνα Παξι-
νοῦ, 'Αλέξης Μινωτής, Γιώργος Γλη-
νός.

ΩΔΕΙΟΝ

ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Τρίτη 1 'Ιουλίου

«Φιντέλιο»

Λ. Β. Μπετόβεν

Διευθυντής ὀρχήστρας : Α. Παρίδης.
Συμμετέχουν : Ζινέκ, Βλαχοπούλου,
Γκόστιτς, Χάρσελ, 'Ερνστερ, Χοϊδᾶς,
Πανταζινάκος, Ντουφεξιάδης.

Τιμές εισιτηρίων : 75, 50, 30, 20.

Πέμπτη 3 καί Σάββατον 5 'Ιουλίου

«'Ιφιγένεια ἐν Ταύροις»

Χ. Β. Γκλὺκ

Διευθυντής ὀρχήστρας : Α. Εὐαγγε-
λάτος.

Συμμετέχουν : Δαμασιώτης, Χέβα,
Τσαχουρίδου, Χατζηνικολάου, Πα-
σχάλης, Εὐστρατίου.

Τιμές εισιτηρίων : 50, 30, 20, 10.
'Ωρα ἐνάρξεως παραστάσεων 8.30'
μ. μ.

ΔΑΛΕΚΤΩΡ

Οἱ ἐπιθυμίες

διαβάζονται
στὰ μάτια

ΣΟΚΟΛΑΤΑ - ΚΑΚΑΟ - ΠΑΓΩΤΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ

Πλατεία Κυριακού

Τηλ. 811.462

« Η μάμα »

Αντρέ Ρουσσέν

Σκηνοθεσία : Κατερίνας.

Παίζουν : Κατερίνα, Άλίκη Βουγιουκλάκη, Χρήστος Τσαγανέας, Τίτος Φαρμάκης, Νίκος Ξανθόπουλος, Μπάμπης Κατσούλης, Κ. Ρηγόπουλος.

ΠΑΡΚ

Λεωφόρος Αλεξάνδρας

Τηλ. 663.407

Θίασος Βασίλη Λογοθετίδη**« Πούλμαν από το Τέξας »**

Σπ. Μελά

Σκηνοθεσία : Β. Λογοθετίδη.

Παίζουν : Ίλια Λιβυκού, Σμάρω Στεφανίδου, Κυβέλη Θεοχάρη, Ντίνα Σταθάτου, Βασ. Λογοθετίδης, Εύαγγ. Πρωτοπαππᾶς, Θ. Τζενεράλης, Βύρων Πάλλης, Βασ. Ανδρεόπουλος, Μιχ. Παπαδάκης, Γ. Καρέττας.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ

« Νέα Σκηνή »

« Ανθισμένη Αμυγδαλιά »

Δημ. Γιαννουκάκη

Σκηνοθεσία : Κωστή Λειβαδέα.

Σκηνικά-Κοστούμια : Βακαλό.

Μουσική : Μάνου Χατζηδάκι.

Παίζουν : Σμαρούλα Γιούλη, Άγνη

Βλάχου, Αντιγόνη Κουκούλη, Ήλεάνα Απέργη, Λουίζα Ποδηματά, Κ. Αντωνοπούλου, Ντίνος Ηλιοπούλος, Διονύσης Παγουλάτος, Σπύρος Κωνσταντόπουλος, Δημήτρης Παππᾶς, Δ. Παπαγιαννόπουλος, Γ. Λευτεριώτης, Σταύρος Ξενίδης, Θάνος Κεδράκας, Κλ. Καραγιώργης, Αρτέμις Μάτσας, Χ. Μπουμπούκης, Γ. Γιολλάσης, Γ. Μοσχίδης.

ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Νικοδήμου

Τηλ. 30.957

Θίασος Λάμπρου Κωνσταντάρα**« Ούδεις ἀναμάρτητος »**

Φρ. Λόντεϊλ

Παίζουν : Χριστίνα Σύλβα, Άννα Παϊτατζή, Καίτη Λαμπροπούλου, Παμφίλη Σαντοριναίου, Λάμπρος Κωνσταντάρας, Δήμος Σταρένιος, Κώστας Ναός, Γ. Θεοδοσιάδης, Γ. Καμπανέλλης, Ι. Ψαρᾶς.

ΠΕΡΟΚΕ

Τηλ. 593.730

Θίασος Καλῆς-Καλό**« Πάρε Κόσμε »**

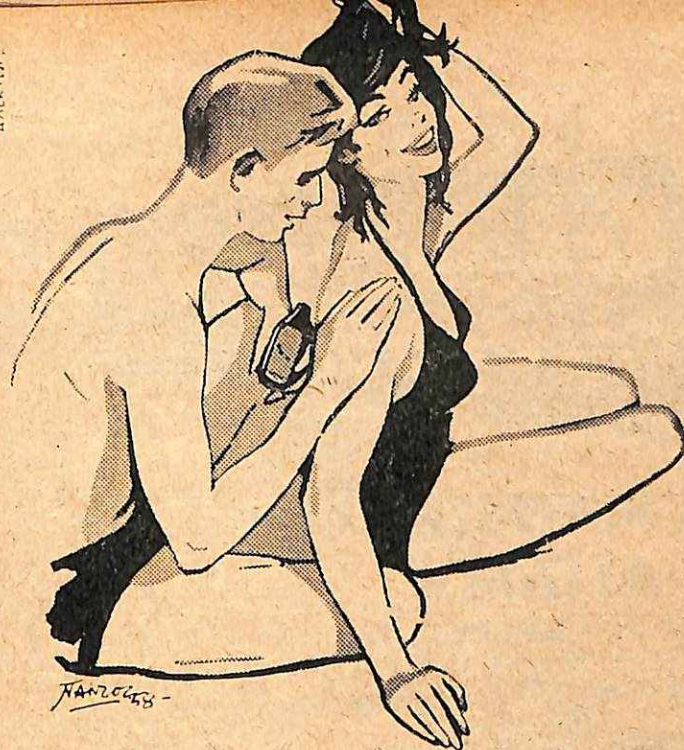
Έλευθερίου-Λυμπεροπούλου-Νικολαΐδη

Μουσική : Μεν. Θεοφανίδη.

Παίζουν : Καλή-Καλό, Μαίρη Βασιλάκη, Λένα Παμέλα, Μάγια Μελάγια, Σούλη Σαμπᾶχ (τραγουδι), Περικλής Χριστοφορίδης, Τάκης Μηλιάδης, Κούλης Στολγίγκας, Σπύρος Ροσόπουλος, Βουτσᾶς.

Χορεύουν : Μηνᾶς Γιώτης - Κάσση Τζάνετ με αφρικανικό μπαλέτο.

"ΔΑΕΚΤΟΡ"

Τριπλή δροσταβία!**ΜΕ ΛΑΔΙ "ΜΕΛΠΑΝ" και ΛΑΝΟΛΙΝΗ "ΜΕΛΠΑΝ".****1) ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ.** Χρησιμοποιώντας πρὶν καὶ μετὰ τὸ μπάνιο σας τὸ Λάδι Ἡλίου Μελπάν, μαυρίζετε γρήγορα κι ὁμορφα, χωρὶς νὰ πάθετε τὸ παραμικρὸ ἔγκαυμα.**2) ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡΙΩΔΩΝ ΑΚΤΙΝΩΝ.** Συγχρόνως, τὸ Λάδι Ἡλίου Μελπάν φιλτράρει τὴν ἐπικίνδυνη ραδιενέργεια τοῦ ἡλίου καὶ ἐμποδίζει τὶς ὑπεριώδεις ἀκτίνες νὰ σᾶς βλάψουν.**3) ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ «ΞΗΡΟΤΗΤΟΣ»**

Εἰδικὰ γιὰ τὸ πρόσωπό σας, ποὺ τὴν τρυφερὴ ἐπιδερμίδα τοῦ «στεχνώνουν» ὁ ἥλιος κι ἡ ἀλμύρα τῆς θάλασσας, μεταχειρισθῆτε Λανολίνη Μελπάν. Ἡ Λανολίνη Μελπάν ἀναπληρώνει τὸ ΝΕΡΟ, ποὺ ἀφαίρει ἀπὸ τὸ δέρμα ὁ ἥλιος καὶ τῆς δίδει τὰ ἀμυντικὰ καὶ τονωτικὰ στοιχεῖα ποὺ χρειάζεται.

Καθισμένος σε μία πολυθρόνα...

ΘΑ ΜΑΘΕΤΕ ΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

ΓΑΛΛΙΚΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ, ΙΤΑΛΙΚΑ, ΙΣΠΑΝΙΚΑ
(34 ΓΩΣΙΣΣΕΣ ΚΑΤ'ΕΚΔΟΣΗΝ)

Είναι εύκολο & διασκεδαστικό

Σπουδή στο σπίτι σας

Γράψτε μας ή
έπισκεφθείτε μας

Έλατε να σας κάνω με μόνον επίδειξη δωρεάν και χωρίς καμμιάν υποχρέωση! Έκ μέρους σας, είτε γράψτε μας για να λάβετε επίσημο δωρεάν ένα ενδιαφέρον πολυσέλιδο τεύχος που σας αναλύει το Σύστημα και τον τρόπο της δωρεάν δοκιμής του LINGUAPHONE επί 8 ημέρες στο σπίτι σας, (διαλέγετε ανάμεσα σε 34 ξένες γλώσσες).

Κανένα βιβλίο δεν μπορεί να σας κάνει να μιλήσετε με ευχέρεια Αγγλικά ή οποια άλλη γλώσσα, και με άψογη προφορά! Πρέπει να ακούσετε τους ανθρώπους της κάθε χώρας να μιλούν. Και δά τους ακούτε στο σπίτι σας, και μάλιστα στη στιγμή που θέλετε, ακολουθώντας την ζωντανή διδασκαλία του Linguaphone με δίσκους που μιλούν. Εύδης έξ αρχής βρισκόσαστε μέσα στο περιβάλλον της ξένης χώρας και σε 100 ώρες μιλάτε σαν και να ζήσατε με τους γηγενείς.

ΖΗΤΗΣΤΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ LINGUAPHONE

Πανεπιστημίου 10 Αθήνας

Στείλτε μου δωρεάν και χωρίς υποχρέωση μου το Αναλυτικό σας τεύχος που ξηγεί και τον τρόπο της δωρεάν δοκιμής του LINGUAPHONE στο σπίτι μου.

Όνομα

Διεύθυνσις

Επάγγελμα

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

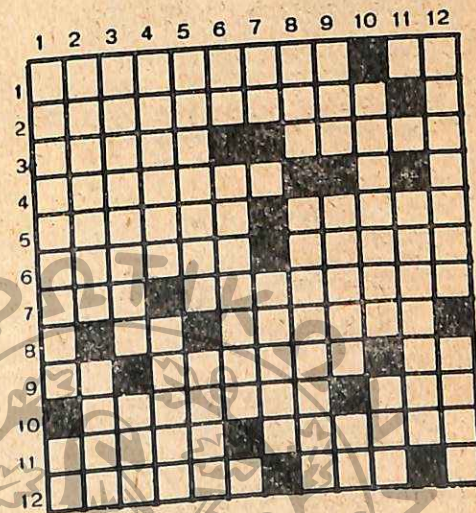
ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. Λέγουν ότι είναι το κώνειον των ψιττακών... — Άνθη.
2. Χρονικόν διάστημα ώρισμένων μηνών (γεν.).
3. Περιληπτική όνομασία διαφόρων αναρριχητικών φυτών των τροπικών (ένικός). — Ό ψαράς τον πιάνει με τη μπράγκα (έργαλειο που μοιάζει με ανθρώπινο χέρι).
4. Αρχαιοτάτη πόλις της Ρόδου.
5. Έγχορδον μουσικόν όργανον, ασιατικής καταγωγής. — Ποταμός της Ιταλίας.
6. Διετέλεσεν άρχηγός του Γενικού Έπιτελείου Ναυτικού, αντίστροφως (γεν.). — Έλευσίνιος ήρωας, υιός του Κρανάου.
7. Όμάς εθνών της Βορείου Ινδοκίνας (αντιστρ.). — Αρχαία πόλις της Μ. Ασίας, ή γενέτειρα του Λουκιανού.
8. 'Η 1 β' όριζοντίως λέξις. — Προσεφέρθη να θανατωθή αντί του Φιντίου (αίτ.).
9. Νότα. — Μεγάλη πόλις του Βελγίου (αίτ.). — Μετοχής ούδέτερον (αντιστρ.).
10. Φαινόμενον διαπιδύσεως, ζωτικόν διά την άπορρόφησην των τροφικών υγρών (αίτ.). — Όροσερά του Μαρόκου.
11. Ός ενέργεια, άπρεπής, άκοσμος (δημ.). — Αί κάτοικοι ελληνικού νησιού του Αιγαίου, ενάρθρων.
12. Λέγεται για ό,τι αναγνωρίζεται ως έπαξίως κατεχόμενον ή ληφθέν παρά τινος (τουρκ.). — Πληθ. θηλ. άναφορ. άντωνυμία.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Κάτοικος μιάς νήσου που θυμίζει ώρισμένον... πυρετόν. — Έπιφώνημα.
2. «...πουλιά, χίλια στον παρά. — Τρεις μόνον μήνες άρχίζουν με αυτό...

3. Είς μίαν εύρωπαϊκήν γλώσσαν. — Μουσικός φθόγγος.
4. Είς των ίδρυτών του Διεθνούς Έρυθρου Σταυρού (αντιστρ.). — Όρος της κοινής των άλιέων μας γλώσσης — λατινικής προφανώς προελεύσεως — σημαίνει το « λυκαυγές ».
5. Κόψιμο... (γεν.). — Είς των μικρών λεγομένων προφητών.
6. Προηγούνται πολλών εκκλησιών (δημ.). — Σ' αυτά τα νησιά σχηματίζεται ό κόλπος του Σκάπα Φλόου.

7. Συνεφερόμενα συνοδεύουν την... Ζαχά. — Τα κάνουν και οι Τσιγγάνες...
8. Θηλ. άναφορ. άντωνυμία. — Έργα όχυρωτικής έν είδει προμετωπίου.
9. Όρος του σκακιού. — Αρχαίον ελληνικόν άνδρικόν όνομα. — Ρωμαϊκός αριθμός, όπτικώς.
10. Έμπορος δημητριακών (αίτ.). — Μέλος του προσώπου.
11. Γι' αυτά έχει γράψει πολλά ή Λιλίκα Νάκου.
12. Χρόνος του άπορώ. — Σύμβολον του Άσκληπιού.

I. X.
(Λύσεις στη σελίδα 127).

ΡΙΑΛΤΟ

(Κυψέλη)

«Γρανίτα και χωνάκι,
Λαός και Κολωνάκι»Γιαννακοπούλου — Νικολαΐδη —
ΟικονομίδηΜουσική: Ίωσήφ Ριτσιάρδη.
Σκηνικά - Κωστούμια: Γ. Μαυρο-
μάτη.

Χορογραφίες: Γιάννη Φλερύ.

Παίζουν: Καίτη Ντιριντάου, Πό-
πη Άλβα, Νανά Γκάτση, Άννη Ραζή,
Τζέσκα και Λάνα Μπέλλα, Νίκος
Σταυρίδης, Κώστας Χατζηχρήστος,
Άλέκος Λειβαδίτης, Γιάννης Σύλβας.Τραγουδούν: Ή Λένα Παμέλα και
οι έρμηνευταί του λαϊκού τραγου-
διού Μαίρη Λίντα και Μανώλης
Χιώτης.Χορεύουν: Λίντα Άλμα - Γιάννης
Φλερύ.

ΠΕΛΙΟΝ ΑΡΕΩΣ

(Έλληνικό Λαϊκό Θέατρο)

«Βασίλισσα Άμαλία»

Γ. Ρούσσου

Σκηνοθεσία: Πέλου Κατσέλη.
Σκηνικά: Σπ. Βασιλείου.Παίζουν: Μαίρη Άρώνη, Άλέκα
Παίζη, Μαίρη Αιγιπίδου, Κατερίνα
Χέλημη, Έλένη Ζέρβα, Ντόρα Κοτο-
πούλη, Τίνα Κοληγεράκη, Τούλα Σε-
ρεμέτη, Σοφία Κεφαλοπούλου, Μάνος
Κατράκης, Τζ. Καρούσος, Θεόδ. Μορί-
δης, Άνδρ. Ζησιμάτος, Ν. Βασταρ-
δής, Κ. Παπᾶς, Γ. Δήμος, Φ. Τα-
ξιάρχης, Θ. Έξαρχος, Κ. Μπαλαδή-
μας, Δ. Κουκής, Γ. Βλαχόπουλος, Τρ.
Καρατζᾶς, Σ. Καρᾶς, Δημ. Κατσού-λης, Γ. Πάντζας, Θ. Γραμμένος, Σπ.
Παπαφραντζής, Δ. Καραλής, Π. Πα-
πῆς, Χρ. Βαρδίκος, Δ. Βουδούρης, Ι.
Γεραμάνης, Σ. Λαχανᾶς, Στ. Γαβά-
κης, Τζ. Ψαράκης, Ι. Μάλλες.

ΑΚΡΟΠΟΛ

Ίπποκράτους 9

Τηλ. 614.481

«Όλα με δώσεις»

(κωμωδία)

Άσημακοπούλου - Σπυροπούλου - Πα-
παδούκαΣκηνοθεσία: Γ. Άσημακοπούλου.
Σκηνογραφίες-Κωστούμια: Γ. Άνε-
μογιάννη.Καλλιτεχνική Διεύθυνσις: Β. Αύλω-
νίτη.Παίζουν: Μπ. Μοσχονᾶ, Ζ. Φυτού-
ση, Έλ. Ρίζου, Τζ. Τσακίρη, Άλ.
Γεωργούλη, Ν. Τσαγανέα, Β. Αύλω-
νίτης, Ι. Φέρμης, Ι. Βογιατζής, Ν.
Καζής, Γ. Γκιωνάκης, Ν. Ρίζος.

«Ό,τι θέλει ή γυναίκα»

(Έπιθεώρησις)

Άσημακοπούλου - Σπυροπούλου -
ΠαπαδούκαΣκηνοθεσία-Χορογραφία: Μ. Κα-
στρινού.Σκηνογραφίες-Κωστούμια: Γ. Άνε-
μογιάννη.

Μουσική: Ίσκωβίδη - Βέλλα.

Καλλιτεχνική Διεύθυνσις: Β. Αύλω-
νίτη.Παίζουν: Γ. Βασιλειάδου, Ρένα
Ντόρ, Ζωή Φυτούση, Έλ. Ρίζου, Τζ.
Τσακίρη, Λ. Μπατίστα, Μπ. Μο-
σχονᾶ, Έφη Λίντα, Β. Αύλωνίτης,
Ν. Ρίζος, Ι. Φέρμης, Ν. Καζής, Γ.
Γκιωνάκης, Ι. Βογιατζής.Τραγουδούν οι: Μπελίντα, Λένα
Παμέλα.Χορεύουν οι: Προκοπίου-Σειλινός,
τὸ μπαλλέτο Καστρινού καὶ Κορρέ-
Μπουλιάκις Πιτσέλος.Μή ρωτάτε
τὴ μαργαρίτα...Εἶναι σίγουρο ὅτι ἔχετε ἐπιτυ-
χία, ἀφοῦ χρησιμοποιοῦτε καλ-
λυπτικά ἀπὸ τὴ μεγάλη ποικι-
λία πού διαθέτουν τὰ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Π. Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΓΩΝΙΑ ΠΑΤΗΣΙΩΝ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
Ι. Π. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΑΝΑΡΗ 20 - ΚΟΛΩΝΑΚΙ

καὶ φυσικά... κομῶνες Μαρινοπούλου

ΘΕΑΤΡΟ "ΒΕΜΠΟ"

Τηλ. 523.453

«Έν πλῶ»

Δ. Τραϊφόρου — Δ. Βασιλειάδη.

Σκηνοθεσία: Μίνου Δημόπουλου.

Σκηνικά: Γιάννη Στεφανέλλη.

Μουσική: Μεν. Θεοφανίδη.

Παίζουν: Σοφία Βέμπο, Μαρίκα Κρεββατά, Βούλα Χαριλάου, Μπέατα Άσημακοπούλου, Μαρία Βούλγαρη, Μαίρη Χρονοπούλου, Μαίρη Λαλοπούλου, Λαλᾶ Ίακωβίδη, Γκόλφω Μπίνη, Ἐλένη Ἀμόρη, Ὀρέστης Μακρῆς, Γ. Γαβριηλίδης, Στεφ. Στρατηγός, Γιάν. Ἀργύρης, Γ. Δανῆς, Δ. Καλλιβωκᾶς, Χρ. Χειμάρης, Γιάν. Ἰωαννίδης, Θ. Δημητρίου, Δ. Νικολέλλη.

ΣΑΜΑΡΤΖΗ

Ὁδὸς Καρόλου

Τηλ. 524.755

Θίασος Μίμη Φωτόπουλου

«Ὁ καλὸς μας ἄγγελος»

Ν. Τσιφόρου - Πολ. Βασιλειάδη

Σκηνοθεσία: Ν. Τσιφόρου.

Σκηνικά: Γιάννη Στεφανέλλη.

Παίζουν: Ἀννὰ Κυριακοῦ, Τζόλλη Γαρμπῆ, Ἀγγελίκα Καπελλαρή, Δ. Νικολαΐδου, Μίμης Φωτόπουλος, Γ. Δαμασιώτης, Λ. Διανέλλος, Στ. Ληναῖος, Σπ. Ὀλύμπιος, Γ. Ρῶης, Γ. Λουκάκης, Ἑλ. Πέτροβιτς.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΝΕΑ

I

ΘΕΑΤΡΟ

ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ Ἡθοποιῶν ἱδρυσε συνεταιρικό θίασο, ὁ ὁποῖος ἐγκατεστάθη στὸ συνοικιακὸ θεάτρο «Λούξ» τῆς ὁδοῦ Βουλιαγμένης, ὅπου ἄρχισε παραστάσεις μὲ τὴν κωμωδία τοῦ Δ. Ψαθᾶ «Ζητεῖται ψεύτης». Στὸν θίασο, πού ἔχει τὴν ἐπωνυμία «Ἡνωμένοι Καλλιτέχναι» καὶ τελεῖ ὑπὸ τὴν διεύθυνσι τοῦ τενόρου Πέτρου Τσουμπρή, μετέχουν οἱ: Ὀλγα Τουρνάκη, Ἀρτεμὶς Παπαδήμα, Ἐλένη Μεντῆ, Μυριέλλα Ραῖση, Ἡρώ Ποποδάκη, Τάσος Πολιτόπουλος, Παῦλος Καταπόδης, Ν. Κούρκουλος, Ν. Βανδῶρος καὶ Γ. Πάντας.

ΟΠΩΣ γράψαμε στὸ προηγούμενο τεῦχος μας, στὴ γωνία Στουρνάρα καὶ Πατησίων ἀνεγείρεται τὸ «Θέατρο Φωτοπούλου», μὲ διάκοσμο τὸν ὁποῖο θὰ φιλοτεχνήσῃ ὁ Γιώργος Ἀνεμογιάννης καὶ ὑπολογίζεται νὰ εἶναι ἔτοιμο κατὰ τὸν Δεκέμβριο. Ὁ δημοφιλὴς κωμικὸς ἀνήγγειλε ἀπὸ τώρα τὸ ἔργο μὲ τὸ ὁποῖο θὰ ἐγκαινιάσῃ τὸ νέο του θέατρο. Τὸ ἐναρκτήριο αὐτὸ ἔργο θὰ εἶναι «Ὁ Καλὸς πολίτης Σβέικ», αὐτοτελὴς συνέχεια τοῦ «Στρατιώτῃ Σβέικ», τὴν ὁποία ἐτοιμάζει ὁ Σωτῆρης Πατατζῆς. Ὁ Μίμης Φωτόπουλος σκέπτεται ἐπίσης ν' ἀνεβάσῃ καὶ μιὰ σπαρταριστὴ παρισινὴ ἐπιτυχία, τὸ «Αὐγὴ» τοῦ Μαρσώ, καθὼς καὶ τὴν κωμωδία τοῦ Μαγιακόφσκυ ὁ «Κορκὸς».

ΣΤΟ «Βασιλικὸ Θέατρο» τῆς Θεσσαλονίκης εὐρίσκεται τὸ Θέατρο Τέχνης τοῦ Καρόλου Κούν. Στὴ μαγεδονικὴ πρωτεύουσα ὁ θίασος θὰ παραμείνῃ ἓνα μῆνα καὶ θὰ παρουσιάσῃ τέσσερα ἔργα τοῦ ρεπερτορίου του.

Ὁ φρουρός

ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΑΣ...

- * ΑΝΘΟΣ ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΥ
- * ΑΝΘΟΣ ΟΡΥΖΗΣ
- * ΚΟΡΝ ΦΛΑΟΥΡ
- * ΤΑΠΙΟΚΑ

Παιδικαὶ τροφαὶ
"ΓΙΩΤΗ"

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΟΦΩΝ Γ. ΓΙΩΤΗΣ Ο.Ε. ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: ΙΚΤΙΝΟΥ 3

Ο ΘΙΑΣΟΣ Έλλης Λαμπέτη - Δημήτρη Χόρν θα έγκαινιάσει την προσεχή καλλιτεχνική του εξόρμησι στο «Κεντρικόν» κατά την έρχομένη χειμερινή περίοδο με έργο του νέου συγγραφέως Ιακώβου Καμπανέλλη. Στο έργο αυτό δεν πρόκειται να εμφανισθῇ ἡ Έλλη Λαμπέτη, ἡ ὁποία θὰ εἶναι ἀπασχολημένη μέχρι τὸν Δεκέμβριο με τὸ γύρισμα τῆς ταινίας τῶν Κακογιάννη - Γουέϊκμαν «Χαμένο κορμί».

ΕΦΕΤΟΣ τὸ καλοκαίρι στὸ θερινὸ θέατρο «Ραντάρ» τῆς Λεωφόρου Ἀλεξάνδρας θὰ στεγασθῇ μουσικὸς θίασος με ἐπικεφαλῇ τὴν Μαρίκα Νέζερ, τὸν βαρύτονο Θάνο καὶ τὸν Τάκη Χριστοφορίδη. Ὁ θίασος θὰ παρουσιάσῃ ἑβδομαδιαῖα προγράμματα. Μετέχουν οἱ Κάκια Κοντοπούλου, Λιάνα Ὁρφανοῦ, Ρίτσα Μαναριώτου, Ντίνος Μαγκρέλ, Διον. Ρώη καὶ Ν. Τσουκαλᾶς. Μετὸν θίασο ἐπίσης θὰ συνεργασθοῦν ἡ ὀρχήστρα Γ. Μαυρογιάννη, τὸ χορευτικὸ Ζώκα, ἡ εὐρωπαϊκὴ ἀτραξιὸν Λαμάρ - Κρίστιαν καὶ τὸ «Τρίο Μπριλάντε».

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μὸν Σινέ» τοῦ Βύρωνος ἄρχισε τὶς ποραστάσεις τοῦ ὁ νεοσύστατος μουσικὸς θίασος τοῦ Φραγκίσκου Μανέλλη με τὴν ἐπιθεώρησι τῶν Μιχ. Ἀννυσίου καὶ Γ. Μαλλίδη «Κάτω ἡ Τζάζ». Στὸν θίασο τοῦ Μανέλλη

ΑΓΩΝΕΣ ΙΣΤΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

ΚΕΡΚΥΡΑΣ - ΦΑΛΗΡΟΥ

(Ὁργανωτὴς ὁ Ὀλυμπιακὸς Σύνδεσμος Φιλάθλων Πειραιῶς)

Ὁ «Ὀλυμπιακὸς» με τὴν ἀρωγὴ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ναυτικοῦ, τῆς Ἑλληνικῆς Θαλασσίας Ἐνώσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἰστιοπλοϊκῆς Ὁμοσπονδίας προκηρύσσει ἀγῶνα ἱστιοδρομίας με σκάφη ἀνοικτῆς θαλάσσης ἀπὸ τὴν Κέρκυρα στὸ Φάληρο εἰς μνήμην τοῦ Ναυάρχου Δημητρίου Οἰκονόμου.

Πέμπτη 3 Ἰουλίου 9.00' π.μ. : Κέρκυρα - Παξοί. Μῆκος διαδρομῆς 30 μίλλια.

Παρασκευή 4 Ἰουλίου, 8.30' π.μ. : Παξοί - Λευκάς. Μῆκος διαδρομῆς 33 μίλλια.

Σάββατο 5 Ἰουλίου, 9.30' π.μ. : Λευκάς - Ἰθάκη. Μῆκος διαδρομῆς 29 μίλλια.

Κυριακὴ 6 Ἰουλίου, 8.00 π.μ. : Ἰθάκη - Πάτρα. Μῆκος διαδρομῆς 48 μίλλια.

Δευτέρα 7 Ἰουλίου, 9.30' π.μ. : Πάτρα - Ναύπακτος. Μῆκος διαδρομῆς 10 μίλλια.

Τρίτη 8 Ἰουλίου, 8.00' π.μ. : Ναύπακτος - Γαλαξείδι. Μῆκος διαδρομῆς 31 μίλλια.

Τετάρτη 9 Ἰουλίου, 8.00' π.μ. : Γαλαξείδι - Λουτράκι. Μῆκος διαδρομῆς 37 μίλλια.

Πέμπτη 10 Ἰουλίου, 10.30' π.μ. : Ἰσθμία - Φάληρο. Μῆκος διαδρομῆς 31 μίλλια.

Βραβεῖα : (Ἀθλοθέτις ἡ Ἑλληνικὴ Ἰστιοπλοϊκὴ Ὁμοσπονδία)
Α' Νικητὴς : Ἐπάργυρο κύπελλο με ἐπίχρυσο μετάλλιο καὶ δίπλωμα.

Β' Νικητὴς : Ἐπάργυρο κύπελλο με ἐπάργυρο μετάλλιο καὶ δίπλωμα.

Γ' Νικητὴς : Ἐπάργυρο κύπελλο με χαλκοῦν μετάλλιο καὶ δίπλωμα.

Διὰ τοὺς φίλους τοῦ Δίσκου

Πολλαπλασιάζονται τὰ μέλη τοῦ Disco - Club

Τὰ μέλη τοῦ DISCO - CLUB πολλαπλασιάζονται. Ἔτσι μέσα σὲ δυὸ μῆνες ἡ νέα λέσχη ἀπέκτησε τόσους φίλους, ὥστε νὰ μπορέσῃ νὰ προγραμματίσῃ γιὰ τὴν προσεχῇ περίοδο διάφορες μουσικὲς ἐκδηλώσεις.

Ὡς γνωστὸν καθένας μπορεῖ νὰ γίνῃ μέλος τοῦ DISCO - CLUB χωρὶς καμμία ἐπιβάρυνσι ἐγγραφῆς ἢ συνδρομῆς. Ἀλλὰ με τὴν ταυτότητα τοῦ μέλους τοῦ DISCO - CLUB ποὺ ἀποκτοῦν ΔΩΡΕΑΝ μποροῦν νὰ ἀγοράσουν δίσκους τῆς ἀρεσκείας των ΜΕ ΜΕΓΑΛΑΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ.

Πρὸς τὸ παρὸν ἡ DISCO - CLUB ἔχει συμβληθῇ με τὸ γνωστὸν κατάστημα DISCOPHILE, Ἀμερικῆς 15, ἀπὸ ὅπου ἐξυπηρετοῦνται τὰ μέλη τῆς Λέσχης.

Κάθε μέλος τῆς Λέσχης ἔχει τὸ προνόμιον νὰ ἀγοράζῃ διαφόρους ἐκλεκτοὺς δίσκους με ἐκπτώσεις ἀπὸ 20 - 40% ἐφ' ὅσον οἱ δίσκοι αὐτοὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ μηνιαῖον εἰδικὸν δελτίον τοῦ DISCO - CLUB καὶ 15% ἐπὶ παντὸς ἄλλου δίσκου τῆς ἀρεσκείας του.

Ἐγγραφαὶ καὶ πληροφορίες:
DISCO - CLUB

Γραφεῖα «ΟΡΙΖΩΝ», Ξενοφώντος 15α, Τηλ. 24-509

μετέχουν οι Ρίτσα Διαμάντη, Δώρα Βός, Ζαφειρίνη Γκιουζέππε, Άντιγ. Άλεξίου, Τάσος Δαρειός, Μήτσος Μελίδης, Τάκης Χαριτόπουλος κομπέρ, Τάκης Ντάρλας και Γιάννης Ντάρλας. Τραγουδούν οι Λολό Άργυροῦ, Σρύλα Πανᾶ, Άννα Μιστολίδου και τὸ χορευτικὸ Ντύο Λίντο.

ΣΤΟ ρεπερτόριο τοῦ θιάσου Γ. Όλυμπίου πού παίζει στὰ « Όλύμπια » Πειραιῶς ἔχουν περιληφθῇ τὰ ἔργα τοῦ Γ. Όλυμπίου « Καινούργιος δρόμος » και « Νύχτα χωρὶς ξημέρωμα », καθὼς ἐπίσης και οἱ κωμωδίες « Θηριοδασμαστὴς » τοῦ Στεφ. Φωτιάδη και « Ό θάνατός σου ζωὴ μου » τοῦ Άλ. Σακελλάριου.

Η ΕΚΛΕΚΤΗ πρωταγωνίστρια Άλίκη καταρτίζει γιὰ τὴν χειμερινὴν περίοδο θίασο, ὁ ὁποῖος θὰ στεγασθῇ στὸ θέατρο « Κυβέλης ». Πληροφορούμεθα ὅτι τὸ ἔργο πού θ' ἀνεβάσῃ ἡ Άλίκη εἶναι ἡ « Γαλήνη » τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Ήλία Βενέζη κατὰ σκηνικὴ διασκευὴ τῶν Νέστορα Μάτσος και Κώστω Ἀσημακοπούλου.

ΑΠΟ ΤΟΝ καθηγητὴ τοῦ Πολυτεχνείου και διακεκριμένο ἀρχαιολόγον Δ. Εὐαγγελίδη και τὸν Ήφορο Ἀρχαιοτήτων Λέσβου Ἀν. Βαβρίτσα κατόπιν ἀνασκαφῶν ἀπεκαλύφθη κοντὰ στὴν πόλη τῆς Μυτιλήνης ἀρχαῖο θέατρο. Ἀναφερόμενος στὴν ἱστορίᾳ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τῆς Μυτιλήνης, ὁ καθηγητὴς Εὐαγγελίδης εἶπε ὅτι ἦταν ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τῆς Ἑλλάδος, ἐφάμιλλο τοῦ θεάτρου τῆς Ἐπιδαύρου. Κτίσθηκε τὸν 3ο π. Χ. αἰῶνα και ἐπισκευάστηκε κατὰ τοὺς ρωμαϊκοὺς χρόνους. Ἡ ἡχητικὴ τοῦ θεάτρου εἶναι περίφημη. Τὰ ἔξοδα τῶν ἀνοσκαφῶν μέχρι τώρα ἔκανε ὁ Δῆμος Μυτιλήνης.

ΠΟΛΛΑ εἰσληχτὰ στελέχη τοῦ θεάτρου πρόζας κατήρτισαν θίασο, ὁ ὁποῖος δίνει παραστάσεις στὰ προάστια τῶν Ἀθηνῶν. Στὸν θίασο, πού ὀνομάστηκε « Ἀθιναϊκὴ Σκηνή », συμμετέχουν οἱ Ἑλένη Χατζηαργύρη, Μαργαρίτα Λαμπρινοῦ, Σούλα Ἀθανασιάδου, Τίτος Βανδῆς, Ζώρος Τσάπελης, Δημήτρης Σταυρολέμης, Μύρτα Πολύζου, Ρίκα Γαλάνη, Νικόλαος Μπούγας, Τάκης Κβαλλιεράτος. Μὲ τὸν θίασο θὰ συμπράξουν ἐκτάκτως ἡ Δάφνη Σκούρο, ὁ νέος ζὲν πρεμιέ Κ. Κβαδάς, καθὼς και ἄλλοι γνωστοὶ ἡθοῖοι. Ἡ ἑναρξὶ τῶν παραστάσεων ἔγινε στὰ « Ἀμαρῦσια » τοῦ Μαρουσιοῦ μὲ τὸ περίφημο ἔργο τοῦ Ζούντερμαν « Μάγδα ».

Ἐπίσης ἔχει γίνεῃ ἓνας ἄλλος θίασος « Νέων Καλλιτεχνῶν Θεάτρου », ὁ ὁποῖος θὰ δὴν παραστάσεις στὸ θέατρο « Σαμαρτζῆ » κάθε Δευτέρα καθ' ὅλη τὴ θερινὴ περίοδο. Ὁ νέος θίασος ἀρχισε μὲ τὸ ἔργο τοῦ Γιάννη Κουντουρή « Μισὸ στρέμμα παραδείσος ».

II

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΕΚΛΕΚΤΗ μεσόφωνος Λουίζα Δημητρίου θὰ ἐκπροσωπήσῃ τὴν Ἑλλάδα στὸν διεθνή διαγωνισμό τῶν νέων καλλιτεχνῶν γιὰ τὸ κλασικὸ τραγούδι πού θὰ γίνῃ στὶς 5 Σεπτεμβρίου στὸ Μόναχο.

ΣΤΗ Βουλιαγμένη, ἀναμορφώθηκε ὁ γύρω ἀπὸ τὴ λίμνη χῶρος, ὅπου θὰ δίδωνται ἐφέτος οἱ συναυλίες τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν. Ἐγινε ἀμφιθεατροποίησι τοῦ χώρου, πλωτὴ σκηνὴ γιὰ πολλὰ πρόσωπα και ἐγκατάστασις εἰδικοῦ φωτισμοῦ. Γιὰ τὴ μετάβασι και τὴν ἐπιστροφή τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τὴ λίμνη τῆς Βουλιαγμένης, τὸ Καλλιτεχνικὸ Γραφεῖο Ἀθηνῶν διαθέτει δικά του αὐτοκίνητα, χωρὶς ἐπιβάρυνσι τοῦ εἰσιτηρίου. Ἡ ἑναρξὶ τῶν συναυλιῶν τῆς Βουλιαγμένης ἔγινε στὶς 18 Ἰουνίου μὲ τὸ περίφημο « Ντὸς τῆς Ρώμης ». Τὸ Καλλιτεχνικὸ Γραφεῖο Ἀθηνῶν κατὰ τὶς θερινὲς του συναυλίες θὰ παρουσιάσῃ τὸ γνωστὸ « Ὁκτέτο Ἀθηνῶν » ὑπὸ τὸν ἐκλεκτὸ βιολονίστα

Νίκο Δικαῖο, ὁ ὁποῖος τελευταῖα περιώδευσε τὰ μεγαλύτερα μουσικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης και ἐσημείωσε μεγάλη ἐπιτυχία. Στὴ σειρά καλοκαιρινῶν συνουλιῶν τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Γραφείου Ἀθηνῶν θὰ ἐμφανισθοῦν ἐπίσης ὁ Οὐγγρος βιολονίστας Ίμρε Γκίτλς, καθὼς και ἡ ὀρχήστρα Φρίντλιχ Γκούλντα τῆς Βιέννης ἀποτελούμενη ἀπὸ 45 μουσικοὺς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μαέστρου Πῶλ Ἀνγκερερ.

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ Γραφεῖο Ἀθηνῶν ἔκλεισε συμβόλαιο μὲ τὴν διάσημην βιολονίστρια Τζοκόντα ντὲ Βίτο γιὰ μιὰ ἐμφάνισιν στὶς 25 Αὐγούστου μὲ τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα Ἀθηνῶν. Ἡ διάσημη καλλιτέχνης θὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὸ Λονδὶνο και θὰ παίξῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Θ. Βαβαγιάννη τὸ Κοντσέρτο τοῦ Τσαϊκόφσκυ.

ΣΤΙΣ 20 Ἰουλίου ἀναχωρεῖ γιὰ τὸ Σάλτσμπουργκ ὁ Νίκος Ζαχαρίου, γιὰ νὰ λάβῃ μέρος στὸ ἕκτο φεστιβάλ, ἐμφανιζόμενος γιὰ δευτέρην φορά στὸ « Φιντέλιο » και στὴ « Μίσσα Σολέμνις » τοῦ Μπετόβεν. Ἐφέτος ὁ ἐκλεκτὸς Ἕλλην βαθύφωνος δὲν πρόκειται νὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα, λόγῳ ἀνείλημμένων ὑποχρεώσεων του στὰ φεστιβάλ τῆς Εὐρώπης.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΜΕΘΑ ὅτι ὁ Μιχάλης Χελιώτης δὲν πρόκειται νὰ συνεργασθῇ κατὰ τὴν ἐρχομένη χειμερινὴν περίοδο μὲ τὴ Λυρικὴ Σκηνή, διότι ἔχει προτάσεις γιὰ συνεργασία μὲ τὶς ὀπερες τῆς Ζυρίχης, Νυρεμβέργης και Κολωνίας.

Η ΔΕΥΘΥΝΣΙΣ τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς θὰ παρουσιάσῃ κατὰ τὴν ἐρχομένην χειμερινὴν περίοδο 4 νέες ὀπερες και μιὰ ἀμερικανικὴ ὀπερέττα. Γιὰ τὴν ἄρτια παρουσιάσιν τῶν ἔργων θὰ μετακληθοῦν διάσημοι ξένοι καλλιτέχνες τοῦ μελοδράματος.

III

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΠΕΣΤΡΕΨΑΝ ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι οἱ Ἕλληνες λογοτέχνες Στράτης Μυριβήλης, Ἀγγελος Τερζάκης, Μενέλαος Λουντέμης, Γιάννης Ρίτσος, Γ. Κουμουλῆς και Μαρία Ράλλη, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέφθηκαν τελευταῖα τὴν Ρουμανία κατόπιν προσκλήσεως τῆς Ἑνώσεως Ρουμάνων Συγγραφέων. Κατὰ τὴν διάρκα τῆς παραμονῆς τους στὴ Ρουμανία οἱ Ἕλληνες λογοτέχνες περιώδευσαν ἓνα μεγάλο μῆμα τῆς χώρας και παρακολούθησαν διάφορες πνευματικὲς ἐδηλώσεις. Οἱ Ρουμάνοι συγγραφεῖς ἐδήλωσαν στοὺς Ἕλληνες συναδέλφους τους, ὅτι θὰ μεταφράσουν πολλὰ Ἑλληνικὰ λογοτεχνικὰ βιβλία, μετοξὺ τῶν ὁποίων τὴν « Ζωὴ ἐν τάφῳ » τοῦ Στράτη Μυριβήλη και τὴν « Πριγκιπέσσα Ἰζομπά » τοῦ Ἀγγέλου Τερζάκη. Οἱ Ἕλληνες λογοτέχνες κάλεσαν Ρουμάνους συναδέλφους των νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Στράτης Μυριβήλης, τοῦ ὁποῖου ἡ « Ζωὴ ἐν τάφῳ » ἐκδίδεται και στὰ βουλγαρικά, ἔχει πρόσκλησι ἀπὸ τὴν Ἑνωσι Βουλγάρων Συγγραφέων νὰ ἐπισκεφθῇ τὴ Βουλγαρία.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΤΗΣ « ΕΚΛΟΓΗΣ »,

(Σελ. 101 τεύχος Ἰουλίου 1958)

Εἶναι ὁ καλύτερος σύμβουλος γιὰ τὸ καλοκαίρι

Ἀλληλεγγύη

Εἶναι ἐκεῖ — δὲν μπορῶ ν' ἀλλάξω —
μὲ δυὸ μεγάλα μάτια πίσω ἀπ' τὸ κῆμα,
ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ φυσᾷ ὁ ἀγέρας,
ἀκολουθώντας τις φτεροῦγες τῶν πουλιῶν,
εἶναι ἐκεῖ μὲ δυὸ μεγάλα μάτια
μήπως ἄλλαξε κανεὶς ποτέ του;

Τί γυρεύετε; Τὰ μηνύματά σας
ἐρχονται ἀλλαγμένα ὡς τὸ καράβι,
ἢ ἀγάπη σας γίνεται μῖσος,
ἢ γαλήνη σας γίνεται ταραχή
καὶ δὲν μπορῶ νὰ γυρίσω πίσω
νὰ ἰδῶ τὰ πρόσωπά σας στ' ἀκρογιαλί.

Εἶναι ἐκεῖ τὰ μεγάλα μάτια
κι ὅταν μένω κορφομένος στὴ γραμμή μου
κι ὅταν πέφτουν στὸν ὀρίζοντα τ' ἀστέρια,
εἶναι ἐκεῖ, δεμένα στὸν αἰθέρα,
σὰ μιὰ τύχη πιὸ δική μου ἀπ' τὴ δική μου.

Τὰ λόγια σας συνήθεια τῆς ἀκοῆς,
βουίζουν μέσα στὰ ξάρτια καὶ περῶνε —
μήπως πιστεύω πιά στὴν ὑπαρξή σας,
μοιραῖοι σύντροφοι, ἀνυπόστατοι ἴσκιοι;

Ἔχασε πιά τὸ χρώμα αὐτὸς ὁ κόσμος
καθὼς τὰ φύγια στ' ἀκρογιαλί τοῦ ἄλλου χρόνου,
γκρίζα, ξερά καὶ στὸ ἔλεος τοῦ ἀνέμου.

Ἔνα μεγάλο πέλαγο, δυὸ μάτια
ἐδκίνητα καὶ ἀκίνητα σὰν τὸν ἀγέρα,
καὶ τὰ πανιά μου ὅσο κρατήσουν, κι ὁ Θεός μου.

Ἔνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες στὴ χώρα μας γιὰ τὸ σπάσιμο τῶν ἔμμε-
τρων κι ὁμοιοκατάληκτων σχημάτων στάθηκε ὁ Γιώργος Σεφέρης. Ἄν καὶ
στὰ πρῶτα ἔργα του ἔδειξε ὅτι διατηρεῖ συγγένειες μὲ τὴν ποιητικὴ παρά-
δοσι, δὲ δίστασε ν' ἀνοίξῃ ἀπὸ τοὺς πρῶτους τὰ παράθυρα τῆς πνευματικῆς
μας ζωῆς καὶ νὰ δεχτῇ τις «μοντέρνες» τάσεις ποὺ ὥριζαν τότε στοὺς Γάλ-
λους καὶ σὲ ἄλλους Εὐρωπαίους ποιητὲς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς ρυθμι-
κότητος τοῦ στίχου καὶ τῆς σαφηνείας τῶν νοημάτων. Ὡστόσο στοὺς νέους
αὐτοὺς δρόμους προχώρησε μὲ τὴ σύνεσι ἐνὸς καλλιεργημένου «ἐστέτ» καὶ
τὴν εὐκιρύνειαν ἐνὸς ἀληθινοῦ λυρικοῦ. Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν ποίησι τὸν ἐμπό-
δισε νὰ φτάσῃ στὴν ἀβεβαιότητα καὶ στὴ σύγχυσι τῆς ἐξάλλης πρωτοπορείας.

Γεννήθηκε στὴ Σμύρνη τὸ 1900, σπούδασε πολιτικὲς ἐπιστῆμες καὶ σή-
μερα εἶναι πρεσβευτὴς τῆς χώρας μας στὴν Ἀγγλία. Ποιήματά του ἔχουν
μεταφραστῇ σὲ ξένες γλώσσες καὶ γιὰ ὅλο τὸ ἔργο του ἔχει γράψῃ ὁ ποιη-
τὴς Α. Καραντώνης.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΣΟ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΙ Η ΒΙΑ ΘΑ ΣΥΝΤΡΙΒΕΤΑΙ...

Συνέντευξις μὲ τὸν
ΙΝΑΤΣΙΟ ΣΙΛΟΝΕ

«Οἱ ρίζες τῆς ἀνθρωπιᾶς, παραμένουν
ένωμένες στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κύπρο»

Ἐρώτησις: Τὸ τελευταῖο βιβλίο σας
(«Τὸ μυστικὸ τοῦ Λουκά») εἶχε στὴ
Γαλλία μιὰ λαμπρὴ ὑποδοχή. Πι-
στεύουν ὅλοι πὼς εἶναι τὸ κλειδί ὅλο-
κλήρου τοῦ ἔργου σας — ἔργον σχετικὰ
μικροῦ, γιατί γράφετε ἀραιά, ἔτσι δὲν
εἶναι; Πέντε μόνον μυθιστορήματα
μέσα σὲ τριάντα ὁλόκληρα χρόνια!...
Εἶναι σωστὸ αὐτὸ ποὺ λέγεται, ὅτι
ἐπὶ ἐκείνη θέλετε νὰ ἐκφράσετε τὴν διά-
κρισιν τῶν ἐπαναστατικῶν ἀξιών πέρα
ἀπὸ κάθε μορφήν «ὀργανώσεως» ἢ
«ἐκκλησίας»;

Ἀπάντησις: Στὸ διάβολο οἱ
κάθε λογῆς προσδιορισμοὶ τῆς κρι-
τικῆς! Μὲ ἀφήνουν ἀδιάφορο! Γρά-
φω λίγο καὶ ἀργά. Θὰ ἔλεγα μάλιστα:
Γράφω μὲ κόπο! Δὲν μπορῶ πιά νὰ
καταλάβω τί νόημα ἔχει ἡ ταλαιπω-
ρία τοῦ γραφίσματος, ὅταν δὲν εἶναι
ἀποτέλεσμα ἀνάγκης. Ὑπάρχουν γε-
γονότα (ἀληθινὰ ἢ οὐνεϊρικά) ποὺ
σὲ πείθουν ὅτι τίποτε ἄλλο σοβαρό-
τερο δὲν ἔχεις νὰ κάνῃς στὴ ζωὴ σου
ἀπὸ τὸ νάβρῃς τὸ νόημά της. Ὅποιο
κι ἂν εἶναι τὸ ταλέντο τοῦ συγγρα-
φέως, τὸ οὐσιώδες εἶναι νὰ ἔχῃ πρά-
γματα ν' ἀφηγηθῇ, κι αὐτὸ νὰ τὸ
κάνῃ μὲ τὴ δική του φωνή. Τὸ οὐ-

Ὁ Ἰγνάτιος Σιλόνε εἶναι μία ἀπὸ
τις ἰσχυρότερες πνευματικὲς καὶ
πολιτικὲς φυσιογνωμίες τῆς Ἱτα-
λίας, συγγραφεὺς δὲ καὶ λογοτέχνης
λαμπρὸς, μὲ ἔργα ποὺ ἐκφράζουν
ἐνα ἐξαιρετικῶς ἐλεύθερο πνεῦμα.
Χωριστὸς ἀπὸ τὰ Ἀβρουζία, ὁ Σι-
λόνε ἴδουσε μαζί μὲ τὸν Τολιάτι,
τὸ 1921, τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα
τῆς Ἱταλίας, διεφώνησε ὅμως ὁξύ-
τατα καὶ ἀπεχώρησε ἀπὸ αὐτὸ τὸ
1930 διὰ νὰ παραμείνῃ στρατευό-
μενος σοσιαλιστής. Τὸ πρῶτο του
μυθιστόρημα ἔχει μεταφραστῇ σὲ
22 γλώσσες καὶ στὰ ἑλληνικά,
ἐνὰ του δὲ διήγημα, τὸ περίφημο
«Πάνι βίνο» («Ψωμί καὶ κρασί»)
βραβεύτηκε σὲ διαγωνισμό καὶ γι-
νίστηκε σὲ ταινία. Στὴ συνέντευξί
τον αὐτῇ, ὁ διάσημος Ἰταλὸς συγ-
γραφεὺς ὁμιλεῖ γιὰ τὰ μηνύματα
τῆς ἐλευθερίας καὶ τὰ μηνύματα
τῶν νέων καιρῶν, στηρίζει δὲ τὴν
ἐλπίδα του γιὰ ἐνα καλύτερο
αὐριο στὴν φυσικὴ ἀντίστασι τοῦ
ἀνθρώπου πρὸς κάθε μορφή βίας
καὶ ολοκληρωτισμοῦ, ἀπὸ ὅπου καὶ
ἂν προέρχεται.

σιώδες είναι να μην κλέβη. 'Η άγωνία της επιτυχίας πρέπει να συγκεντρώνεται σε τούτο μόνο: 'Υπήρξα ελίκρινής; 'Η ένθεψα τη φωνή μου, από ματαιοδοξία, από φόβο ή γιατί ήθελα να μιμηθώ το τελευταίο τραγουδάκι της μόδας;

«Το μυστικό του Λουκά», που είναι η αφήγηση της ζωής ενός ανθρώπου, το έγραφα χωρίς πρόθεσι να αποδείξω το παραμικρό. 'Αν το θέμα του έχη κάποια σημασία, αυτή πηγάζει από το γεγονός ότι τίποτε απ' όσα αναφέρονται στον άνθρωπο δεν στερείται νοήματος. Οί ήρωές μου ανήκουν σ' ένα ώριμο είδος ανθρώπων «που δεν σπάζουν εύκολα». 'Εχουν μπλέξει μέσα στα γρανάζια της κοινωνικής μηχανής και αντιστέκονται. Πολύ-πολύ σεβασμό στους λεγόμενους «θεσμούς», η στην εξουσία, δεν έχουν βέβαια.

Δεν μπορώ να δεχθώ τον χαρακτηρισμό των πρώτων μου έργων ως «πολιτικών μυθιστορημάτων». Θά έλεγα, αντιθέτως, πώς είναι μυθιστορήματα «αντιπολιτικά». Θέλησα να δώσω αυτό ακριβώς: ανθρώπινες μορφές που αντιστέκονται στην πολιτική, γιατί η πολιτική, η ολοκληρωτική πολιτική, είναι η κακή μοίρα της εποχής μας. 'Όσο μπόρεσα, το κατώρθωσα. 'Αδύνατο να γράψω κανείς έργο ιδεαλιστικό, χωρίς κατά κάποιο τρόπο να συνδεθώ μ' αυτήν την μοίρα.

Ο πόλεμος μεταξύ Κράτους και Κοινωνίας είναι στοιχείο ουσιοδέστατο για την κατανόηση του ολοκληρωτικού φαινομένου. 'Η σύγκρουσις κάποιων ήρώων μου με το ολοκληρωτικό καθεστώς πάει μακρύτερα από μίαν απλώς «αντιπολιτευτική» τάση, γιατί οί ήρωες αυτοί αρνούνται πράγματα πολύ βασικώτερα: αρνούνται τη λατρεία της δύναμης, την χρησιμότητα της «επιβεβλημένης» ήθικης, την αντίληψη που θεωρεί καί μεταχειρίζεται τον άνθρωπο και το λαό σαν απλά «έργαλεία». Θέλησα με τους ήρωες αυτούς να παρουσιάσω ένα είδος επαναστάτες, τούς μόνους γνήσιους κατ' έμέ, που μένουν τέτοιοι, δηλαδή αντίθετοι προς κάθε είδους συμβιβασμό, άπροσάρμοστοι, άκαμπτοι στην αντίθεσί τους προς τον ολοκληρωτισμό,

ακόμα και στην ώρα της οριακής απέλπισης, της απόλυτου άπομώσεως και της εκ των πραγμάτων άδυναμίας για κάθε δράσι. Δεν δνιρεύονται αυτοί την εξουσία — σαν τούς μαρξιστές. Είναι άνικανοί να προδώσουν σαν εκείνους, για να πραγματοποιήσουν τούς σκοπούς των.

Ερώτησις: Μά υπάρχουν ακόμα τέτοιοι άνθρωποι; Υπάρχουν ακόμη στον τόπο σας χωρικοί με τόση ήθικη δύναμη, σαν τον Δάσκαλό σας του «Μιά χούφτα ώριμοι» ή σαν τον Λουκά σας;

Απάντησις: 'Αν ακόμα υπάρχουν δεν είμαι σίγουρος. Τα μαζικά κόμματα, ό κινηματογράφος, το ραδιόφωνο, ή τηλεόρασι, το ποδόσφαιρο, τά εικονογραφημένα, όλος αυτός ό σύγχρονος μηχανισμός, ό ειδικευμένος στή διάλυσι των ανθρώπων και στην αυτοματοποίησί τους, έχει κάνει δυσκολώτερη παρά ποτέ τη διαμόρφωσι προσωπικών χαρακτήρων. Οί άνθρωποι του τύπου μου είναι σήμερα πιό μορφωμένοι, λιγώτεροι φτωχοί, και μαζί όμως: πιό δουλικοί! Τί άπογοήτευσι για μās που διακηρύξαμε ότι «ή εκπαιδευσις θά τούς έλευθερώσ η... Μόνον που δεν είχαμε προβλέπει τη σημασία της προπαγάνδας — κυρίως της προπαγάνδας της Χριστιανοδημοκρατίας και του Σταλινισμού!

Και όμως, στην πατρίδα μου σώζονται ακόμη οί φυσικές ρίζες της αντίληψεως αυτής που εκφράζω. Αυτή ή λαϊκή άντι-κονφορμιστική παράδοσι ζή ακόμη στην 'Ιταλία, ίσως — ίσως και στην 'Ισπανία και στην 'Ελλάδα. 'Αποδείξεις: ή στάσις του λαού της τελευταίας αυτής κατά τον πόλεμο, αλλά και της Κύπρου σήμερα έναντι των 'Αγγλων, και των Βάσκων έναντι του Φράνκο. Μά καθαρώτατα το πνεύμα αυτό, το έναντίον παντός συμβιβασμού με οιαδήποτε μορφή κακού ή σκοπιμότητα, εκφράζεται σ' ένα πολύ χαρακτηριστικό έπεισόδιο — άμίμητο πράγματι! Την πιό δύσκολη στιγμή των διώξεων των 'Εβραίων από τον Φασισμό, μιά όλόκληρη ένορις πιστών του 'Αγιου Νικάνδρου στην 'Απουλία άποφάσισε ν' άλλοςοπιστήση στον 'Ιουδαϊσμό και κατέφυγε στο... 'Ισραήλ!

Ερώτησις: Σας έχουν τόσες φορές καταλογίσει την έλλειψι «άποτελεσματικότητας», την «αδράνεια» όσων κηρύσσετε, μέσα στον σημερινό κόσμο. 'Αλήθεια, σε τί χρησιμεύουν αυτοί οί «αδρανείς» σας ήρωες; Μία άλλη θεία που δεν μπορεί να δημιουργήση νέες πραγματικότητες, τί χρειάζεται;

Απάντησις: 'Ομολογώ ότι ή πολιτική άποτελεσματικότητα δεν υπήρξε ποτέ ό κύριος σκοπός μου. 'Εγώ θέλησα απλώς να εκφράσω. 'Αλλά έπειδή υπάρχει φόβος αυτό να θεωρηθ ή άνεπαρκές σήμερα, επιτρέψτε μου να σας θυμίσω εκείνο που είπα κάποτε ό Καλός Θεός, όταν έθύμωσε για τη μεγάλη διαφθορά που επικρατούσε στα Σόδομα. Είπε λοιπόν τότε:

«—'Αν δεν βρώ στα Σόδομα δέκα σωστούς ανθρώπους, θά τήν κάψω τήν πόλη!» Βλέπετε δεν είπε: «'Αν δεν βρώ δέκα καλούς ιεροκήρυκες ή δέκα άποτελεσματικούς ήθικολόγους!» Αυτή ή επιδίωξη της «άποτελεσματικότητας», με κάθε μέσο και σε οιαδήποτε τιμή, είναι μιά από τις πιό ύπουλες άρρώστειες της εποχής μας, όπου καταλήγουν να συμφωνούν θαυμαστά τόσο ό άμερικανισμός όσο και ό μαρξισμός, μαζί με τούς άνέκαθεν μολυσμένους από τό μικρόβίο της χριστιανούς. Αυτό τό «—Και τί βγαίνει;», μόλις προφέρη κανείς μιάν αλήθεια, είναι άκριβώς τό πιό καίριο πλήγμα που μπορεί να καταφέρει πάντοτε ό Σατανάς κατά της 'Αλήθειας!... Τί βγαίνει; Τίποτε ίσως. 'Αλλά να γνωρίζετε τούλάχιστον! 'Η έστω, να μη παύσω έγώ να βλέπω καθαρά έμπρός μου. Να μη γίνω και έγώ συνεργός κακού!... Και από αυτό, άν όλο και περισσότεροι τό τολμούσαν, πολλά θά «έβγαιναν» ίσως... 'Αλλά εκεί άκριβώς κτυπά ή έρώτησις: εις τό να άπογοητεύη τούς όλίγους εκείνους που θά είχαν τη διάθεσι να εξαιρέσουν τον έαυτό τους, εις τό να δείχνη τό «μάταιο» και τό «προδοδικασμένο» της άποπείρας προσωπικής αντίστάσεως, προσωπικής «εξαιρέσεως»...

Ερώτησις: Μπορείτε να προσδιορίσετε τη σημερινή σας στάσι απέναντι στην 'Επανάστασι και τον Μαρξισμό;

Απάντησις: 'Αλλο «'Επανάστασις» και άλλο «Μαρξισμός». 'Οχι δε σήμερα μόνο, αλλά και από πολύ μακρινά χρόνια.

Και όσο μέν για τόν «Μαρξισμό», έχω να πώ ότι ή εκμετάλλευσις που άσκειται εκ μέρους των «ύπευθύνων» του Κρατικού Καπιταλισμού στη Ρωσία και στους δορυφόρους, δεν φαίνεται να είναι γλυκύτερη από εκείνη που άσκούν οί άστοί. 'Η καινούργια μορφή καταπίεσεως γίνεται με τό πρόσχημα ότι τά έργαστάσια, που είναι άπλώς κρατικοποιημένα, ανήκουν σε όλους. 'Αλλ' αυτό τό «ανήκουν» σηκώνει πολλά έρωτηματικά. 'Εχει όμως παρέλθει πιά και ή μόδα τέτοιων διαπιστώσεων. 'Ο Μαρξισμός είναι πρό καιρού μιά συντηρητική ιδεολογία και ήρθε ή ώρα του ν' αρχίσ η να σερβίρη και αυτός τό όπιό στο λαό. Οί καινούργιες Βαστίλλες που πρέπει να πέσουν, από τούς αληθινούς επαναστάτες, είναι οί Βαστίλλες του Μαρξισμού. Τά γεγονότα της Πολωνίας και της Ούγγαρίας τό έδειξαν.

Όσο για την «'Επανάστασι», για τό βαθύτερο αίτημά της, θά πώ την κοινοτοπία ότι έπροδόθηκε άλλη μιά φορά στην ιστορία του κόσμου — και σε τούτο όφείλεται τό μέγιστο, της βαθύτερας άπογοητεύσεως των καιρών μας, αλλά και του έπικινδύνου «αντιεολογοισμού» των νέων. 'Εν τούτοις έγώ πιστεύω πώς ή «'Επανάστασις» έχει πάντοτε τη δύναμή της και οί ρίζες της είναι πολύ βαθιά στην συνείδησι των λαών. Θά έξηγηθώ καλύτερα, αναφέροντας πάλι κάτι από την πατρίδα μου, την 'Ιταλία. 'Ενα έθιμό μας:

Τη βραδιά της παραμονής των Χριστουγέννων, άν τό κούτσουρο άνάψη με μιάς στο τζάκι, πρέπει ή πόρτα του σπιτιού να μείνη όλη νύχτα άνοιχτή! Γιατί; Για να μπορούση, λέει, ή οικογένεια του μικρού Χριστού να βρή ένα ζεστό καταφύγιο, κνηνημένη όπως είναι από τούς χωροφύλακες του 'Ηρώδη!

Τά παιδιά, φυσικά, άδύνατο όλη νύχτα να κλείσουν μάτι! 'Ενας θόρυβος στη σκάλα, ένα τρίξιμο, είναι... νά! ό ίδιος ό μικρός Χριστός, και ή Παναγία, που έρχονται να ζεσταθούν στο τζάκι μας!...

Κ' έτσι, όλη ή οίκογένεια ξαγρυπνά, μέ τήν έλπίδα νά δώση άσυλο σέ καταδιωκόμενους θεούς — καταδιωκόμενους άπό τήν κακήν ανθρώπινη έξουσία.

Θά μού πήτε : Τί σχέσι έχει αύτή ή ίστορία μέ τό θέμα μας ; Δέν φαίνεται βέβαια νά έχη και πολλή σχέση. Μά, πάλι, ίσως νά εξηγή τή θερμότητα τής φιλοξενίας πού έδειξαν οί οίκογένειες τών χωρικών τής πατρίδας μου, κατά τή διάρκεια του πολέμου, στους καταδιωκόμενους, τους λιποτάκτες, τους δραπέτες τών στρατοπέδων συγκεντρώσεως αίχμαλώτων, και τόσους άλλους κυνηγημένους.

Μιά γριά χωριάτισσα καταδικάστηκε γιατί είχε κρύψει έναν τέτοιον, χωρίς καν νά γνωιστή γιά τήν έθνικότητά του. Τής έφθανε πού ήταν

καταδιωκόμενος. Παράλογο, έ ; Ναι — όσο παράλογο θά φαινόταν ένα μέτρο κενό, χωρίς χωράφι, ανάμεσα σέ δυό έχθρικά κτήματα. Ό παραλογισμός του ζωντανού χριστιανισμού, λέω εγώ, πού δέν κωδικοποιείται άπό κανένα Βατικανό ή « έκκλησία ». Για μένα, στην περίπτωση τής γριάς αύτης υπάρχει περισσότερη έπιναστατική φλόγα και φλόγα ανθρωπισμού άπό όση σέ όλόκληρο τό « Κεφάλαιο » του Μάρξ. Καί σ' αύτήν τήν κρυφή καταβολή ανθρωπισμού και αντίστασεως προς κάθε μορφή βίας, εγώ έλπίζω. "Όσο αύτή υπάρχει, όσο υπάρχουν άνθρωποι δηλαδή, όλοκληρωτισμός κανείς δέν θά σταθ ή γιά πολύ επάνω στή γή — όσο σοφά φτιαγμένος και άν είναι !

(Αναδημοσιεύεται άπό τήν « Έλευθερία » τής 1/1/58)

♦ Μιά νέα νοικοκυρά ψωνίζει στην αγορά .

Ε κ ε ι ν η : Χρυσέ μου, τό μεγάλο κουτί τό σαπούνι κοστίζει βέβαια περισσότερο, αλλά είναι οικονομικώτερο.

Ε κ ε ι ν ο ς : Δέν έχει σημασία. Πάρε τό μικρότερο. Τά οικονομικά μας δέν μάς επιτρέπουν τόσες οικονομίες.

C. D.

♦ Κάποτε ό Ροκφέλλερ πήγε σ' ένα ξενοδοχείο και ζήτησε ένα δωμάτιο άπλό, δίχως μπάνιο. Ό υπάλληλος τόν κοίταξε μέ άπορία.

— Κύριε Ροκφέλλερ, του είπε, όταν έρχεται ό γιός σας στό ξενοδοχείο μας, παίρνει τό καλύτερο και τό ακριβώτερο διαμέρισμα.

— Ό γιός μου, άπάντησε ό Ροκφέλλερ, είναι πιό τυχερός άπό μένα, έχει πατέρα πλούσιο.

Viste

Στό σκοτεινό βασίλειο του φωτός.

ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ;

Του Dr R. L. BOYD

(Από τό New Scientist)

Πώς είναι άραγε τό διάστημα ; "Ενας άπό τους βασικούς σκοπούς τών έρευνών πού άποσκοπούν στην άνεμπόδιστη έξαπόλυσι τών πυραύλων είναι νά δοθ ή μια άπάντησι σ' αυτό τό έρώτημα. Έπειδή τό προστατευτικό στρώμα τής ατμόσφαιρας είναι σχετικά λεπτό, οί φυσικές συνθήκες πού επικρατούν στην επιφάνεια τής Γής έχουν πολύ μικρή όμοιότητα μέ τό κλίμα τών αφιλόξενων περιοχών πού βρίσκονται μόλις 30 ή 40 μίλια πάνω άπό τό κεφάλι μας. Εκεί ακριβώς άπλώνεται τό βασίλειο τών πυραύλων, ή άρχή του Διαστήματος. Είναι ένα σύνορο γεμάτο δραστηριότητα και ενδιαφέρον. Και στην περιοχήν αύτη εισδύουν όλόένα βαθύτερα οί άνθρωποι, προσπαθώντας νά επεκτείνουν τις γνώσεις τους γιά τό σύμπαν στό όποιο ζούν.

Στην άρχή ή πυκνότητα τής ατμόσφαιρας μικραίνει μέ συντελεστή περίπου 10 μονάδες κάθε δέκα μίλια ύψους. Άλλά σέ ύψος περίπου 60 μιλίων ό ρυθμός μέ τόν όποιο ελαττώνεται ή πυκνότητα άρχίζει και

Οί καταγίδες πού βλέπουμε στή γή είναι κυρίως άποτέλεσμα τών άκτινοβολιών του ήλιου, τών κοσμικών ακτίνων και τών μετεωριτών.

πέφτει και ή σύστασι τής ατμόσφαιρας άρχίζει νά μεταβάλλεται μέ γοργό ρυθμό, όσο γίνεται έντονότερη ή επίδρασι του "Ηλιου.

Σέ άπόστασι πολλών χιλιάδων μιλίων ή ατμόσφαιρα γίνεται κάτι πού σχεδόν δέν ξεχωρίζει πιά άπό τό διάστημα πού τήν περιβάλλει. Έδώ οί ήλιακές και κοσμικές άκτίνες φθάνουν μέ άμείωτη έντασι και, μαζί μέ τους μετεωρίτες, άποτελούν τους σημαντικώτερους παράγοντες του περιβάλλοντος.

Η ήλεκτρική και χημική δραστηριότητα τής άνα ατμόσφαιρας και του διαπλανητικού διαστήματος όφείλεται κυρίως σέ τέσσερα είδη ρευμάτων ενεργείας. Πρώτ' άπ' όλα υπάρχει ήλεκτρομαγνητική άκτινοβολία, κυρίως άκτίνες — Χ και υπεριώδεις άκτίνες άπό τόν "Ηλιο. Δεύτερον ό ίδιος ό "Ηλιος εκπέμπει ρεύματα άπό πρωτόνια και μετεωρίτες. Τρίτον υπάρχουν οί μετεωρίτες και τελικά οί κοσμικές άκτίνες.

Έπιπροσθέτως υπάρχουν ήλεκτρικά και μαγνητικά πεδία, πού όφείλονται σέ ούράνια σώ-

ματα ή στis κινήσεις φορτισμένων μορίων, και βέβαια υπάρχουν ακόμη τα πεδία έλξεως του "Ηλιου, πλανήτες και άλλα σώματα.

Ίσως το πρώτο πράγμα που συσχετίζουμε με το διάστημα είναι το κενό. Και ή άγνοιά μας για το τί υπάρχει έστω και σε ένα κυβικό μίλι ανάμεσα σε μās και στο φεγγάρι είναι που μās κεντρίζει να χρησιμοποιούμε ρουκέτες και τεχνητούς δορυφόρους.

Το συνηθέστερο στοιχείο στο διάστημα είναι το υδρογόνο. "Ο "Ηλιος και τα άστρα είναι, κατά μεγάλο μέρος, φτιαγμένα απ' αυτό το στοιχείο, που το βρίσκουμε παντού στο διάστημα. Περιμένουμε να βρούμε τουλάχιστον 100 άτομα υδρογόνου σε κάθε κυβική ίντσα διαστήματος, μά μπορεί να βρούμε και 10.000. Πάντως όμως δεν είναι το υδρογόνο που ξέρουμε. Θα το βρούμε σε ατομική μορφή, δηλαδή σε χωριστά άτομα υδρογόνου, αντί σε ζεύγη ενωμένα για να σχηματίσουν σωματίδια. Δεν αποκλείεται να το βρούμε σε μορφή ακόμη μεγαλύτερης ανάλυσης, με την επίδρασι της ήλιακής ακτινοβολίας, σε πρωτόνια και ηλεκτρόνια.

Υστερα είναι οι μετεωρίτες, που κυμαίνονται σε μέγεθος από λίγα χιλιοστά, της ίντσας ως τις διαστάσεις ενός αστέρος. Βέβαια τα μεγάλα μεγέθη είναι πολύ σπάνια. Σε 100 κυβικά μίλια ή πιθανότης είναι ένα στα δέκα να βρεθῇ μετεωρίτης αρκετά μεγάλος ώστε να αποτελέσει διάττοντα. Μέσα στον ίδιο χώρο μπορούμε να βρούμε περίπου 100 μόρια ικανά να

δώσουν ίχνη ιοντισμού, που θα μπορούσε να ανιχνευθῇ με ραντάρ αν έπεφτε στην ατμόσφαιρα. "Αν πάλι μετρούσαμε τα μικρότατα και άφθονώτερα μόρια σκόνης, θα μπορούσαμε να βρούμε κανένα σε μέγεθος ενός σπιτιού...

Είναι άπίθανο πως θα βρίσκουμε μόρια με διάμετρο ενός εκατομμυριοστού της ίντσας ή και λιγώτερο, αν και υπάρχουν στα διαστήματα ανάμεσα στα άστρα. Στο ήλιακό σύστημα τα μόρια αυτά είτε απορροφώνται από το πεδίο έλξεως του "Ηλιου, είτε απωθούνται από την πίεσι της ακτινοβολίας του "Ηλιου, άνάλογα με το μέγεθός τους.

Τα μετεωρικά αυτά μόρια κινούνται σε τροχιές γύρω από τον "Ηλιο με ταχύτητα μέχρι 140.000 μίλια την ώρα και όλα, εκτός από τα πολύ μεγάλα και τα πολύ μικρά, καίονται στην περιοχή της άνω ατμοσφαιρας, αν ο δρόμος τους τα πλησιάζει στη γῆ.

Η θερμοκρασία της ατμοσφαιρας

Το επόμενο ερώτημα που γεννάται είναι σχετικό με τη θερμοκρασία που επικρατεί στο διάστημα και είναι δύσκολο να δοθῇ μιὰ απάντησι, επειδή το ερώτημα είναι περισσότερο περίπλοκο από όσο φαίνεται. "Αν πάρουμε ένα θερμόμετρο και το κρεμάσουμε σε ένα δωμάτιο, μακριά από τη σόμπα, θα μās δώση τη θερμοκρασία του δωματίου. "Αν μαυρίσουμε τον σωλῆνα του υδραργύρου και τον εκθέσουμε στο μεσημεριάτικο ήλιο, θα δείξη ύψηλή θερμοκρασία, που δεν αντιστοιχεί με τίποτα ακριβώς,

αλλά έχει κάποια σχέσι με την έντασι της ήλιακής ακτινοβολίας. "Αν καλύψουμε τον σωλῆνα με στιλβωμένο ψευδάργυρο, θα δείξη ακόμη ύψηλότερη θερμοκρασία. Και, αν τον βάψουμε άσπρο, θα δείξη λιγώτερη.

Το ίδιο ισχύει για το διαπλανητικό διάστημα. Μια ρουκέτα ή ένας τεχνητός δορυφόρος μπορούν να καταγράψουν θερμοκρασίες ανάλογα με τη φύσι της επιφάνειάς τους, θερμοκρασίες που δεν θα έχουν καμιά απολύτως σχέσι με τα γύρω αέρια. Η θερμοκρασία των αερίων, που αποτελεί πραγματικά ένα μέτρο των ταχυτήτων των ατόμων, μπορεί να είναι αρκετά χαμηλή ή μπορεί να φθάνη τους 10.000 βαθμούς. Και πάλι αυτό εξαρτάται από την ήλιακή ακτινοβολία στο ανεξερεύνητο βραχύτατο υπεριώδες τμήμα του φάσματος.

Η θερμοκρασία ενός τεχνητού δορυφόρου ωστόσο εξαρτάται πολύ από την ακτινοβολία του "Ηλιου στο όρατο τμήμα του φάσματος, αφού ή περισσότερη ενέργεια του "Ηλιου ακτινοβολείται σ' αυτή την περιοχή. Η θερμοκρασία θα είναι τόσο, ώστε το ποσόν της ακτινοβολίας του ίδιου του δορυφόρου θα ισούται με το ποσόν του κέρδους θερμοκρασίας από τον "Ηλιο σὺν το ποσόν κέρδους από το γειτονικό σώμα (Γῆ ή Σελῆνη), σὺν το ποσόν εσωτερικής θερμοκρασίας (από πηγές δυνάμεως).

Η θερμότητα που προσέρχεται από τον "Ηλιο και ή θερμότητα που αντανακλάται από τη Γῆ

παρουσιάζεται κυρίως σε όρατα μήκη κύματος, ενώ ή επανακτινοβολία εμφανίζεται στα υπέρυθρα κύματα, αφού ο δορυφόρος είναι σχετικά λιγώτερο θερμός. "Ετσι, αν ο δορυφόρος ήταν ντυμένος με μια ουσία σαν τον στιλπνό ψευδάργυρο, που απορροφά περίπου τη μισή από την όρατή ενέργεια που πέφτει επάνω του, αλλά ακτινοβολεί πολύ λίγο στα υπέρυθρα κύματα, θα γινόταν πολύ θερμός, ίσως θερμότερος από το σημείο βρασμού του νερού. "Αν πάλι χρησιμοποιούσαν βαφή λευκού μολύβδου, ή θερμοκρασία θα ήταν πολύ κάτω από το σημείο ψύξεως, γιατί ή βαφή αυτή αντανακλά πολύ καλά το όρατο φῶς, αλλά ακτινοβολεί πολύ στα υπέρυθρα κύματα. Στην πρακτική εφαρμογή ή ανάγκη της στερεότητας περιορίζει την εκλογή του υλικού από το οποίο κατασκευάζεται ή επιφάνεια του δορυφόρου και θέτει όριο στη χρήση ζωῆ του.

Τα μαγνητικά πεδία

Οι κινήσεις των δορυφόρων επηρεάζονται από τα ηλεκτρικά και τα μαγνητικά πεδία. Στην άνω ατμόσφαιρα παρατηρείται ένα ρεύμα που οφείλεται στη διαφορά της τάσεως ανάμεσα στον δορυφόρο και την ανασταλτική δύναμι που οφείλεται σε ηλεκτρικά ρεύματα που δημιουργούνται στο περίβλημα του δορυφόρου από το μαγνητικό πεδίο της Γῆς.

Η επίδρασι της έλξεως είναι σχεδόν ανεπαίσθητη μέσα στον δορυφόρο. Πάντως δεν είναι μηδέν, παρά μόνο στο κέντρο βα-

Edgar Allan Poe
(1809 - 1849)

Mark Twain
(1835 - 1910)

Herman Melville
(1819 - 1891)

φανειακή τους ομοιότητα, ελάχιστη μόνο συγγένεια έχουν με το είδος του φανταστικού διηγήματος που καλλιέργησαν τόσο πολύ στην Ευρώπη ο Χόφμαν ή ο Νοντιέ. Μέσα από την άρρωστημένη, την έφιαλτική ατμόσφαιρα των διηγημάτων του Πόου, προβάλλει μια ισχυρή προσωπικότητα, μια βασανισμένη μεγαλοφυΐα, όπου ο Κάρολος Μπωντλαίρ αναγνώρισε τον αδελφό του. Χάρη στον Μπωντλαίρ, ο Έντγκαρ Πόου έγινε γνωστός στα πλατύτερα στρώματα του αναγνωστικού κοινού. Άλλα αν ή βαθεία διάσθηση του Γάλλου ποιητή του επέτρεψε να μαντέψει πολλά απ' όσα ο δημιουργός του «Κορακιού» έκρυβε πίσω από τον πένθιμο και αλλόκοτο διάκοσμο των διηγημάτων του, στις μέρες μας, η παγωμένη τέχνη του Πόου έχει χάσει κάτι από τη γοητεία της. Μια άκραιφνης όπαδός του Φρόυντ, η πριγκίπισσα Μαρία Βοναπάρτη, αποκάλυψε σ' ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο της όλον τον ασύνειδο συμβολισμό των διηγημάτων και ποιημάτων του Άμερικανού συγγραφέα. Η επιστημονική περιέργεια αντικατέστησε έτσι την αγάπη που ένιωθε για τον Πόου ή γενεά του Μπωντλαίρ. Ο Έρνεστ Χεμινγκγουάι, στο έργο του «Οί Πράσινοι Λόφοι της Άφρικής», γράφει για τα διηγήματα του Πόου: «Έχουν μεγάλη δεξιότητα, έχουν τέλεια αρχιτεκτονική, και είναι νεκρά».

Ο Έντγκαρ Άλλαν Πόου δεν έγραψε διηγήματα με την έννοια που τα

αντιλαμβανόμαστε σήμερα, αλλά φανταστικές ιστορίες που βρίσκονται έντελως μακριά από την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής. Ωστόσο, μερικές απ' αυτές τις ιστορίες, ιδιαίτερα «Ο Άνθρωπος του Πλήθους», που κολυμπάει από την αρχή ως το τέλος μέσα στην ανταύγεια μιάς θολής από την όμιχλη νύχτας, σε μια μεγάλη πολιτεία, είναι βουτιές στην καρδιά της πραγματικότητας, όπου συναντούμε ακόμη μια φορά τη γνώριμη αγωνία του συγγραφέα. Γιατί ο Έντγκαρ Πόου μένει πάντα πιστός στον εαυτό του. Μέσα στη μελαγχολική ειρωνεία, μέσα στην αστυνομική περιπέτεια, μέσα στο φανταστικό αφήγημα, ξαναβρίσκει κανείς, κάτω από μια όξυδερκεια κοφτερή σαν χειρουργικό μαχαίρι, κάτω από το προσωπίο μιάς τεχντροπίας απόλυτα κυρίαρχης, την καινούργια κάθε φορά αλληγορία μιάς κρυφής ανομολόγητης αλήθειας.

Η τόσο προσωπική αυτή μεγαλοφυΐα θα βρει ωστόσο συνεχιστές. Αφήνοντας κατά μέρος την περίπτωση του Μπωντλαίρ, πρέπει να μιλήσουμε κάπως εκτενέστερα για τον Άμπροζ Μπέρς (1842-1914), που στα χρόνια μας αρχίζει να γίνεται γνωστός και έξω από τις Ήνωμένες Πολιτείες. Η «Αποτυχημένη Πυρκαϊά» του Μπέρς ξεκινάει από την ίδια ακριβώς ιδέα που ξεκινάει και ο «Μαύρος Γάτος» του Πόου. Στο διήγημα του Μπέρς, ή ντουλάπα όπου ο έγκληματίας γιός έχει κλείσει τα πτώματα των γονιών

του, γλυτώνει από την πυρκαϊά που άναψε ο ίδιος για να εξαφανίσει κάθε ίχνος του κακουργήματός του, και αργότερα τη συναντά πάλι μπροστά του σ' ένα παλαιοπωλείο σαν αδιάφευστο μάρτυρα της ένοχής του. Στο διήγημα του Έντγκαρ Πόου, τον ρόλο του αδιάφευστου μάρτυρα τον παίζει μια μονόφθαλμη γάτα. Άλλα ο Άμπροζ Μπέρς προσθέτει, στην αρχική αυτή ιδέα, ένα στοιχείο απόλυτα προσωπικό. Ποτέ η μελαγχολική ειρωνεία, ή δηκτικότητα και ο σαρκασμός δεν έχουν οδηγηθεί τόσο μακριά. Το τέλος, ιδιαίτερα, των διηγημάτων του έχει μια καταπληκτική ωμότητα. Έρχεται σαν χαριστική βολή στον αποσβολωμένο αναγνώστη, που δεν έχει συνέλθει ακόμη από τη φρίκη. Άλλα το ταλέντο του Μπέρς είναι τόσο μεγάλο, που πείθει απόλυτα για την αλήθεια των καταστάσεων που περιγράφει. Η γεμάτη απελπισία μισανθρωπία του συγκινεί, γιατί είναι ή μισανθρωπία ενός ανθρώπου που δεν έχει γνώρισει παρά μονάχα - το μίσος και τη δυστυχία.

Το άριστούργημα του Άμπροζ Μπέρς είναι ή σειρά των διηγημάτων με τον τίτλο, «Βίαιοι Θάνατοι», που έμπνευστηκε από τον Έμφύλιο Πόλεμο της Άμερικής. Είχε λάβει μέρος ο ίδιος στον πόλεμο και είχε ζήσει από κοντά τα γεγονότα που περιγράφει στη σειρά αυτή των διηγημάτων του. Είκοσι άσυγκριτης όμορφιάς εναλλάσσονται με εικόνες φρίκης και σκηνές άνταρσίας ή πικρίας με σκηνές θάρρους και στρατιωτικού πνεύματος. Η περιγραφή ενός καθαλλάρη που μοιάζει σαν να παίζει με τον θάνατο, στο διή-

γημα «Ένας Γιός των Θεών», ή του κωφάλαου παιδιού που συναντά μέσα σ' ένα δάσος μια φάλαγγα από τραυματίες, στο διήγημα «Chickamauga», είναι σελίδες που τοποθετούν τον Μπέρς στη σειρά των πολύ μεγάλων συγγραφέων.

Αντίθετα από τον Έντγκαρ Πόου, ο Χέρμαν Μέλβιλ, που ήταν άγνωστος σχεδόν στον καιρό του, αρχίζει ν' αποκτά σήμερα ολοένα και μεγαλύτερη φήμη. Το έργο του βρίσκει ιδιαίτερη απήχηση στην ευαισθησία της εποχής μας, περισσότερο μάλιστα τα διηγήματά του, γιατί τα έκτεταμένα βιβλία του, παρ' όλη την όμορφιά τους, δεν είναι άπαλλαγμένα από κάποια ρητορική μεγαλοστομία.

Μετά την έμπορική άποτυχία των πρώτων μυθιστορημάτων του, ο Μέλβιλ, που τα ισχυρά εισοδήματά του από το οικογενειακό χτήμα του δεν του έφταναν για να ζήσει, άρχισε να γράφει σύντομα διηγήματα - που δεν τα υπέγραφε με τ' όνομά του - για τα περιοδικά της εποχής. Στα διηγήματα αυτά προσπαθεί να διηγηθεί απλές ιστορίες και να ξεχάσει ό,τι του ύπαγορεύει ή αληθινή μεγαλοφυΐα του. Εύτυχως, αυτό του είναι αδύνατο. Όλο το μεγάλο ταλέντο του δείχνεται ανάγλυφο στα σύντομα αυτά διηγήματα, που λίγο αργότερα ένας Άμερικανός εκδότης τα τύπωσε συγκεντρωμένα σε ιδιαίτερο τόμο, με τον τίτλο «Ιστορίες του Δρόμου». Η συλλογή αυτή, που περιέχει δυο από τα σπουδαιότερα διηγήματα του Μέλβιλ, το «Μπενίτο Σερένο» και το «Μπάριτλεμπ ο Γραφιάς», πέρασε έντελως άπαρατήρητη στον καιρό της.

F. Scott Fitzgerald
(1896 - 1940)

William Faulkner
(1897)

Ernest Hemingway
(1898)

Το «Μπενίτο Σερένο» είναι τυπικό παράδειγμα του μηχανισμού που χρησιμοποιεί ο Μέλβιλ για να διηγηθεί μια ιστορία — που είναι, άλλωστε, ιστορία αληθινή. Τα βασικά στοιχεία του είναι η περιπέτεια, το μυστήριο, η άγωγία και μια λύση εντελώς θεατρική που εξηγεί τα πάντα. Όστόσο, η απλή αυτή αφήγηση μιας συνηθισμένης περιπέτειας δεν εμποδίζει τον Μέλβιλ να τη γράψει σε μια γλώσσα γεμάτη εικόνες άφασταστης ομορφιάς και, συγχρόνως, να κλείσει μέσα της, σαν μυστικό μήνυμα, τους μύθους και τα σύμβολα που κυριαρχούν στη φαντασία του. Μπορεί ο αναγνώστης να μην βλέπει, σ' αυτό το διήγημα, παρά

John Steinbeck (1902)

μόνο την περιπέτεια ενός άτυχου Ισπανού καπετάνιου της θάλασσας που οι στασιαστές τον υποχρεώνουν να παίζει μια τρομαχτική κωμωδία. Άλλα πάνω στο καράβι όπου έκτυλίσσεται η ιστορία, ένα καράβι που από μακριά μοιάζει «σαν άσβεστομένο μοναστήρι, μετά τη θύελλα, σε κάποια ζοφερή και απόκρημνη πλαγιά των Πυρηναιών», υπάρχουν τα σύμβολα του Κακού, του Θανάτου, της Αμαρτίας, της Αθωότητας, κάτω από τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά του Μπενίτο, του Μπάμπο ή του καπετάνιου Αμάσα Ντελάνο.

Όλα τα διηγήματα του Μέλβιλ αξίζει να αναλυθούν και να σχολιασθούν, αλλά το τελειότερο, το υποβλητικότερο ίσως απ' όλα, είναι το «Μπάρτλεμπυ ο Γραφιάς». Θέμα του είναι η

περίπτωση ενός ταπεινού και δυστυχισμένου αντιγραφέα, απ' αυτούς που χρησιμοποιούν οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι του περασμένου αιώνα. Μέσα σ' ένα περιβάλλον και μια ατμόσφαιρα που θυμίζει τον Ντίκενς, εμφανίζεται ξαφνικά το παράξενο αυτό πρόσωπο, που διαμαρτύρεται κάθε στιγμή για την άδικη μοίρα του με τη βουβή δύναμη της άρνησης. Η μόνη φράση που τον άκουσε να επαναλαμβάνει συνεχώς είναι: «Θα προτιμούσα να μην το κάμω». Είναι μια φράση χωρίς ιδιαίτερη σημασία, κρύβει όμως μέσα της όλα τα έκφραζουν οι σύγχρονες φιλοσοφικές θεωρίες του παράλογου της ύπαρξης και της ανταρσίας.

Για να διηγηθεί την απλή αυτή ιστορία της γελοιοποιημένης αξιοπρέπειας ενός ανθρώπου που ο κόσμος δεν τον δέχεται, αλλά που και ο ίδιος αρνείται να λάβει μέρος στην κωμωδία της ζωής, για να ζωντανέψει τον ταπεινό αυτόν γραφιά που του μοιάζει σαν αδελφός, ο Χέρμαν Μέλβιλ έγραψε μερικές από τις πιο απλές, αλλά και πιο δυνατές σελίδες του έργου του. Ιδιαίτερη έντυπωση κάνει στον αναγνώστη το τέλος του διηγήματος, όταν ο Μπάρτλεμπυ πεθαίνει και αναπαύεται πια ποντοτινά «μαζί με τους βασιλιάδες και με τους άρχοντες».

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο μέσα στο διήγημα είναι όταν μαθαίνουμε πως όσοι απηγάδισαν αυτός γραφιάς είχε κάποτε εργασθεί σαν κατώτερος ταχυδρομικός υπάλληλος στο τμήμα των «Ανεπίδοτων Έπιστολών». Φανταστείτε έναν άνθρωπο καταδικασμένο από τα άτυχήματα της ζωής σε μαύρη άπελπισία, να ξεδιαλέγει κάθε μέρα χιλιάδες ανεπίδοτα γράμματα έτοιμάζοντάς τα για τη φωτιά. Τί άλλο θά μπορούσε να κάνει πιο έντονη την άπελπισία ενός τέτοιου ανθρώπου; Πολλές φορές, μέσα από τα κιτρινωμένα παλιά γράμματα προβάλλει ξαφνικά ένα δαχτυλίδι: το δάχτυλο που ήταν να το φορέσει μπορεί να λιώνει τώρα μέσα στον τάφο. Η μια έπιταγή, που μια φιλεύσπλαχνη καρδιά είχε στείλει για να βοηθήσει κάποιον: όμως εκείνος δεν τρώει πια, δεν ξέρει τί είναι πείνα. Δυό λόγια συχάρσεως γι' αυτούς που πεθάνανε βασανισμένοι από τύψεις. Μια έλπίδα γι'

αυτούς που πεθάνανε γεμάτοι άπελπισία. Ευχάριστα νέα γι' αυτούς που πεθάνανε νικημένοι από τη δυστυχία. Μηνύματα ζωής, τα παλιά τούτα γράμματα βαδίζουν τώρα προς τον θάνατο. «Ω Μπάρτλεμπυ! Ω άνθρωποι!»

✱

Φίλος και σύγχρονος του Μέλβιλ, ο Ναθαναήλ Χώθορν (1804-1864), συντέλεσε κατά πολύ στην άπελευθέρωση του διηγήματος από τα στενά πλαίσια του ρομαντικού μύθου. Τα περισσότερα διηγήματά του δείχνουν ότι το σύμβολο παίζει μέσα στην τέχνη του σπουδαιότερο ρόλο από την ακρίβεια της περιγραφής.

✱

Όστόσο, τις βάσεις του σύγχρονου Αμερικανικού διηγήματος, που έμπνέεται από την ώμη πραγματικότητα της καθημερινής ζωής, δεν θά τις βρούμε στον Πόου, στον Μέλβιλ ή στον Χώθορν, αλλά σ' έναν τέταρτο «μεγάλο πρόγονο», τον Μάρκ Τουαίην. «Όλη η νεώτερη άμερικανική λογοτεχνία έχει τις ρίζες της σ' ένα βιβλίο του Μάρκ Τουαίην, που λέγεται Huckleberry Finn», γράφει κάπου ο Χεμινγκγουάι. Ο Μάρκ Τουαίην (1835-1910), ήταν πραγματικά ο μεγάλος ανακαινιστής. Αυτός άπελευθέρωσε τους Αμερικανούς συγγραφείς από το περίτεχνο ύφος των φιλολογικών σαλονιών της Νέας Άγγλιας και έπέβαλε σαν λογοτεχνική γλώσσα την καθημερινή γλώσσα του άκαλλιέργητου λαού. Ήταν ο πρώτος Αμερικανός συγγραφέας όπου οι σκληροτράχηλοι άντρες των δυτικών περιοχών της χώρας άναγνώρισαν τον έαυτό τους, ο πρώτος πιστός ζωγράφος της άμερικανικής ζωής και των άμερικανικών όνείρων.

Τα διηγήματα του Μάρκ Τουαίην, άληθινές ιστορίες από τη ζωή, θυμίζουν τον Γάλλο συγγραφέα Άλφόνς Άλλαι, καθώς και τον Άντονιο Τσέχωφ που, την ίδια εκείνη έποχή, γράφοντας χιουμοριστικά διηγήματα για τις ρωσικές έφημερίδες, δημιούργησε για σιγά-σιγά τόσα μικρά άριστουργήματα όπου η καθημερινή πραγματικότητα ζωντανεύει μπροστά μας σαν κάτι άγαπημένο και γνώριμο.

Το έργο του Μάρκ Τουαίην περιέχει σε πρώτο σπέρμα όλα τα μεγάλα θέματα της άμερικανικής ψυχής, όλους τους μύθους που, από τότε κι έπειτα, έμπνεύσανε συγγραφείς έντελώς διαφορετικούς μεταξύ τους, όπως τον Έρνεστ Χεμινγκγουάι (γεν. 1898), τον Σέργουντ Άντερσον (1876-1940), τον Ούιλλιαμ Φώκνερ (γεν. 1897), τον Έρσκιν Κώλντγουελ (γεν. 1903), τον Τζών Στάινμπεκ (γεν. 1902), τον Σκότ Φιτζέραλντ (1896-1940), τον Τόμας Γούλφ (1900-1938), και τόσους άλλους.

✱

Στον περιορισμένο τομέα του χιουμοριστικού διηγήματος, κυριώτερος συνεχιστής του Μάρκ Τουαίην είναι ο Ό Χένρυ (1862-1910). Θά πρέπει επίσης ν' αναφέρουμε τον Ρίγκ Λάρντνερ (1885-1933), που, αρχίζοντας από άθλητικούς συντάκτες των έφημερίδων, έγραψε άργότερα χιουμοριστικά διηγήματα γεμάτα με μια όλοένα πιο πικρή και πιο άπελπισμένη κριτική της κοινωνίας. Το ύφος του είναι δημοσιογραφικό, άντικειμενικό και σκληρό. Ο Λάρντνερ συνεχίζει το έργο του Μάρκ Τουαίην μην αφήνοντας τη λογοτεχνική γλώσσα ν' άπνεκρωθεί.

Η έλευθερία που έφερε ο Μάρκ Τουαίην, η έισβολή στις Ήνωμένες Πολιτείες του νατουραλιστικού ρεύματος και η έπίδραση του Μωπασσάν άρχισαν σιγά-σιγά να δίνουν στο άμερικανικό διήγημα την όριστική του σχεδόν φυσιογνωμία. Το διήγημα, που το ζητούν όλα τα άμερικανικά περιοδικά πληρώνοντας πανάκριβα τους καλύτερους συγγραφείς, παίρνει διαστάσεις άληθινού έθνικού θεσμού.

Ο Στήβεν Κραίην (1871-1900), ήταν ένας από τους πρώτους νατουραλιστές διηγηματογράφους των Ήνωμένων Πολιτειών, άλλα κατόρθωσε να ξεπεράσει τα όρια του νατουραλισμού με την ποιητική δύναμη που κρύβουν τα περισσότερα διηγήματά του και μ' ένα τραγικό όραμα της ανθρώπινης ζωής. Το διήγημά του «Η Βάρκα» είναι τόσο τέλει, που το συναντά κανείς σ' όλες τις άνθολογίες της άμερικανικής πεζογραφίας.

Ο Σέργουντ Άντερσον είχε πολύ μεγάλη άπήχηση στον καιρό του σαν διηγηματογράφος. Η δόξα που γνώ-

ρισε μπορεί να φαίνεται σήμερα υπερβολική, ήταν όμως λιγότερο άδικη από τη λήθη που έχει αρχίσει να περιβάλλει το έργο του. Με τον Σέργουντ Άντερσον, το αμερικανικό διήγημα προχωρεί ακόμα ένα βήμα προς τα εμπρός, παύοντας να είναι μόνο μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος.

Ο Στήβεν Κράϊν και ο Σέργουντ Άντερσον είναι οι άμεσοι πρόδρομοι του Έρνεστ Χεμινγουάι, που το βιβλίο του «Σαράντα Έννεα Πρώτα Διηγήματα» αποτελεί το τελειότερο δείγμα της σύγχρονης εξέλιξης του αμερικανικού διηγήματος. Άλλα ο Μάρκ Τουαϊν, ο Στήβεν Κράϊν και ο Σέργουντ Άντερσον δεν αρκούν για να εξηγήσουν την τελική διαμόρφωση του Χεμινγουάι στο δύσκολο αυτό λογοτεχνικό είδος. Αποφασιστική, απ' αυτή την άποψη, υπήρξε η έπαφή του με το έργο του Φλωμπέρ, που την οφείλει αποκλειστικά στη Γερτρούδη Στάιν (1874-1946), την Αμερικανίδα συγγραφέα που ζούσε στο Παρίσι θεωρώντας πνευματική πατρίδα της την Ευρώπη. Τόσο μεγάλος ήταν ο θαυμασμός της Γερτρούδης Στάιν για τον Φλωμπέρ, που έγραψε την περίφημη συλλογή της διηγημάτων «Τρεις Ζωές» κατά μίμηση των «Τριών Ιστοριών» του μεγάλου Γάλλου συγγραφέα. Η επιμελημένη γλώσσα, η ακριβολογημένη φράση, η προσεχτική έκλογή των λέξεων, η έπεξεργασμένη έκφραση, η σημασία που αποδίδεται στον ρυθμό — όλα αυτά είναι στοιχεία που προσιδιάζουν ιδιαίτερα στο διήγημα και που ο Χεμινγουάι τα χρωστάει στην αναμφισβήτητη επίδραση του Φλωμπέρ.

Είναι αδύνατο να μιλήσει κανείς εδώ αναλυτικότερα για τη μεγάλη αξία των διηγημάτων του Χεμινγουάι, που εκτείνονται από την άπλη περιγραφή μιας ευχάριστης ημέρας ως την ιστορία μιας ολόκληρης ζωής, όπως, λόγου χάρι, στα «Χιόνια του Κιλιμάντζαρο». Τα πιο συγκινητικά είναι ίσως τα αυτοβιογραφικά του διηγήματα, εμπνευσμένα από τα παιδικά του χρόνια, όπως το «Πατέρες και Γιοί» και το «Δέκα Ινδιάνοι». Άλλα το διηγηματογραφικό έργο του Χεμινγουάι είναι τόσο πλούσιο και πολύπλεuro, που μόνο η άμεση έπαφή μαζί

του μπορεί ν' αποκαλύψει στον αναγνώστη όλη τη μεγάλη αξία του. Όσο για τους άλλους Αμερικανούς συγγραφείς της γενεάς του Χεμινγουάι, οι μόνοι που έχουν γράψει αξιόλογα διηγήματα, μικρότερης όμως σημασίας, είναι ο Ούίλλιαμ Φώκνερ και ο Σκότ Φιτζέραλντ.

Εδώ και μερικά χρόνια, τα διηγήματα που δημοσιεύονται στα αμερικανικά περιοδικά δείχνουν πώς είναι κατώτερα σε πρωτοτυπία έμπνευσης και σε λογοτεχνική αξία. Το φαινόμενο μπορεί να αποδοθεί στην πληθωρική παραγωγή του είδους, που είναι πάντα σε βάρος της ποιότητας, και στο γεγονός ότι πολλοί νεώτεροι συγγραφείς έχουν αρχίσει να απομακρύνονται από τον ρεαλισμό που, καθώς είδαμε, έπηρέασε ευνοϊκά την ανάπτυξη του αμερικανικού διηγήματος.

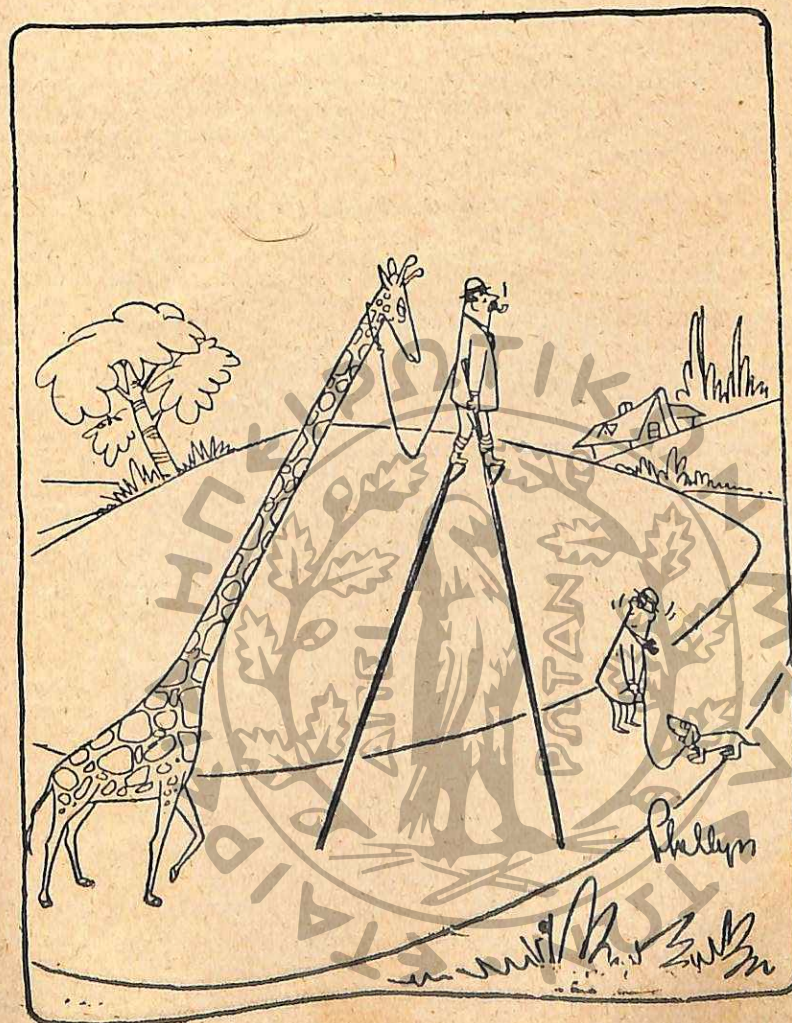
Από τους νέους Αμερικανούς πεζογράφους, ιδιαίτερο ταλέντο στο διήγημα δείχνει ο Άλφρεντ Χαίης. Τα μυθιστορήματά του «Μιά Έρωτική Ιστορία» και «Η Αξία του Έρωτα» δεν είναι παρά έκτεταμένα διηγήματα γραμμένα με μια οικονομία μέσων που αφήνει να φανεί καλύτερα η πρωτοτυπία τους. Η απεικόνιση της Νέας Υόρκης, στην «Αξία του Έρωτα», ή ζωντανή παρουσία της σε κάθε σελίδα, και η επίδραση της μεγάλης αυτής πολιτείας στην κουρασμένη και ανικανοποίητη ψυχή του ήρωα προσθέτουν στο κλασικό διήγημα μια καινούργια διάσταση που μόνο στον Χεμινγουάι μπορεί κανείς να τη συναντήσει.

Άλλα ενώ το διήγημα παρουσιάζει σήμερα κάποια πτώση στις Ηνωμένες Πολιτείες, η αμερικανική επίδραση είναι ολοφάνερη στην Ευρώπη, όπου έχει αρχίσει να παρατηρείται μια αναγέννηση του είδους. Οι Ευρωπαίοι πεζογράφοι αισθάνονται ακατανίκητη έλξη προς τη μορφή αυτή της τέχνης που απαιτεί οικονομία και τελειότητα στην έκφραση. Ο Ιταλός συγγραφέας Τσέζαρε Παβέζε, που γνώρισε όσο λίγοι την αμερικανική λογοτεχνία και που έγραψε θαυμάσια διηγήματα, είναι το πιο χτυπητό παράδειγμα αυτής της επίδρασης.

Διαβάζοντας τη σύντομη αυτή επισκόπηση, ο ενημερωμένος αναγνώστης θα εκπλαγεί μη βλέποντας τα ονόματα πολλών Αμερικανών συγγραφέων

που μερικοί έχουν γράψει αξιόλογα διηγήματα. (Πρόχειρο παράδειγμα είναι ο Τζάκ Λόντον, που τα μυθιστορήματά του, και ιδιαίτερα τα διηγήματά του, διατηρούν ως τα σήμερα όλη τους τη φρεσκάδα). Η παράλειψη ήταν αναπόφευκτη, γιατί δεν υπάρχει Αμερικανός συγγραφέας που να μην έχει κάποιο διήγημα στο έργο του. Οι μόνοι Αμερικανοί συγγραφείς που δεν έκαμαν καμιά παραχώρηση στο λογοτεχνικό αυτό είδος

(Αναδημοσιεύεται από το περιοδικό «Από τον Νέο Κόσμο» κατ' έγκληση της Μίνας Δημητρίου.)

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΙ ΤΩΝ ΚΟΥΡΣΑΡΩΝ

Είναι γνωστό πώς οι κουρσάροι άρχισαν τη δράσι τους από τη βυζαντινή εποχή και τη Φραγκοκρατία. Στα τελευταία βυζαντινά χρόνια, ο περίφημος Μητροπολίτης Άθηνών Μιχαήλ Χωνιάτης, θέ-

λοντας να πάη άπ' τον Άγιο Κοσμά της Φαληρικής άκτής στην Αίγινα για να κανονίση τους λογαριασμούς της Μητροπόλεως με την έκκλησία της Αίγινας, γύρισε πίσω, γιατί φάνηκαν κουρσάροι και του πλήγωσαν κίολας τον άνεψιό του με τόσο άπ' το πέλαγος.

Άπό την εποχή της Τουρκοκρατίας υπάρχει ένα τραγουδάκι σχετικό με την άρπαγή άπ' τους κουρσάρους τριών όμορφων κοριτσιών: της Ρήνας του Σκληρού, της Άρετής του Δούκα, και της Ντουντούς της Χρυσοκουβουκλιώτισσας.

Τα τρία κορίτσια θέλησαν να πάνε στη θάλασσα να πάρουν το μπάνιο τους. Μόλις μπήκανε στο νερό, πολλοί κουρσάροι, που παραμονεύαν εκεί, τις άρπαξαν και τις πήραν στο καράβι τους. Και το δημοτικό τραγούδι μās περιγράφει το δράμα:

«...Κορίτσια, επιάκανε σας!
Ώσπου ν' άλλαξη ή Άρετή,
ν' αναζωστή ή Ρήνα
κι ή Χρυσοκουβουκλιώτισσα
το δέμα της να βάλη,
άλλοι άπ' την πόρτα μπαίνουνε
κι άλλοι άπ' το παραθύρι!...»

Κάτι παρόμοιο έπαθε στο Μεσαίωνα ο παλιός επίσκοπος του Δαμαλά, άλλ' αυτός δεν έκανε μπάνιο. Ψάρευε στα ρηχά. Όμως τα ψάρια πουΐπιανε ήτανε μικρά, κι αυτός ήθελε μεγάλα. Τράβηξε λοιπόν με τη βάρκα του στ' ανοιχτά, για να ψαρέψη χοντρό ψάρι. Έκεί τον συνάντησε κουρσάρικο καράβι και οι Σαρακηνοί τον πιάσανε αιχμάλωτο. Τον πήραν στη Μπαρμπαριά και τον πούλησαν σ' ένα πλούσιο Άφρικανό, που τον έβαλε να γυρίζη το μύλο με το δεξί του χέρι και ταυτόχρονα με τ' άριστερό να κουνάη την κούνα του μωρού του.

Η λαϊκή παράδοσι περιέσωσε το γεγονός σ' ένα τραγουδάκι, που δñθεν σιγόλεγε τότε ο ταλαίπωρος επίσκοπος:

«Πίσκοπε του Δαμαλά,
δίχως νοϋ, δίχως μυαλά,
δεν καθόσουνα καλά,
τά μικρά δεν ήθελες
τά μεγάλα γύρευες,
γύρνα το χερόμυλο,
κούνα τ' άραπόπουλο.»

Έναντίον του καρκίνου

Του JEAN DES CHAUMES

Ένας διαφωτιστικός άπολογισμός

Χιλιάδες έργαστήρια, σε όλόκληρο τον κόσμο, προσπαθούν με πείσμα να λύσουν τα αίνιγμάτα που θέτει ο καρκίνος: Γιατί παρουσιάζεται ή νόσος; Μπορούμε να έμποδίσουμε την εμφάνισή της; Μπορούμε να σταματήσουμε την εξέλιξή της; Μπορούμε να την θεραπεύσουμε, και πώς;

Βεβαίως οι γιατροί βρίσκουν, έμπειρικά, το άποτελεσματικό φάρμακο έναντίον μιάς ώρισμένης άρρώστειας. Είναι όμως πολύ φανερό ότι οι πιθανότητές τους δεκαπλασιάζονται εάν γνωρίζουν την άφορμή αυτής της άρρώστειας και την πορεία της εξέλιξέως της. Γι' αυτό, από χρόνια, χιλιάδες έπιστήμονες άναρωτιούνται: Ποιά ή ποιές είναι οι άφορμές του καρκίνου; Καμιά υπόθεσι δεν έπαληθεύτηκε ακόμη με άρκετή βεβαιότητα, ώστε να την δεχθούν όλοι οι έρευνηταί. Γενικά, αντιμετωπίζονται οι ακόλουθες θεωρίες:

Ο καρκίνος προκαλείται από ένα ιό — από μία άνωμαλία της λειτουργίας των ένδοκρινών αδένων... από περίσσεια ή έλλειψι βιταμινών... από βλάβη ενός νεύρου ή μιάς νευρικής άπολήξεως... από την χημική ενεργεία ενός καρκινογόνου σώματος... από μιά μεταβολή χημική ή ηλεκτρική των συστατικών των κυττάρων.

Οι ύποστηρικταί κάθε θεωρίας πιστεύουν ότι μπορούν να στηρίξουν την άποψή τους σε λόγους και σε πειράματα, που τα θεωρούν πειστικά, τα όποια όμως ο άδάς δεν είναι σε θέση να κρίνη. Θα περιοριστούμε λοιπόν να αναφέρουμε τις πιο πρόσφατες

εξελίξεις σχετικά με το τεράστιο αυτό πρόβλημα, ώστε να γίνουν γνωστές και στον κόσμο.

Τα πυρηνικά όξέα.

Στις άρχές Φεβρουαρίου 1958, ο καθηγητής Λακασάν έκαμε στην Ακαδημία Θετικών Έπιστημών στο Παρίσι μιά ανακοίνωσι άναφερομένη στην έργασία του κ. Λαταρζέ, διευθυντού του Παρισινού Ίνστιτούτου Ραδίου, και των συνεργατιδών του δεσποινίδων Ρεμπερότ και Μουστασί.

Άφού μετέβαλαν σε μάζα μερικούς νεαρούς λευχαιμικούς ποντικούς, έφίλτραραν το φύραμα και με το ύγρό έκαναν ενέσεις σε πολύ νεαρούς ύγιεις ποντικούς. Σε πάρα πολλούς εμφάνισθηκε καρκίνος. Η αίτία της μετάδωσης δεν μπορούσε να ήταν τα ίδια τα άσθενη κύτταρα, γιατί το φίλτράρισμα τα είχε άπομακρύνει. Δεν μπορούσε να είναι παρά ένας ιός ή ένα χημικό αίτιο. Συνεχίζοντας την έργασία της ή ομάδας του καθηγητού Λαταρζέ άπομόνωσε, στο ύγρό, τα πυρηνικά όξέα που άποτελούν τους κυτταρικούς πυρήνες: τα πυρηνικά αυτά όξέα, που τα έβαλαν στο σώμα ύγιων μικρών ποντικών με ένεσι, προκάλεσαν καρκίνους. Φαίνεται λοιπόν ότι ή νόσος προεκληθή από μιά ειδική σύνθεσι των πυρηνικών όξεων. Πριν όμως το επιβεβαιώσουν, ο καθηγητής Λαταρζέ και οι συνεργάτες του θέλουν να εξασφαλίσουν ότι μέσα στα πυρηνικά όξέα δεν υπήρχε κανένας ιός.

Οι έργασίες αυτές που γίνονται στη

Γαλλία μοιάζουν εν μέρει με τις εργασίες που διεξάγονται στην 'Αμερική από τον Δρα Κορνέλιους Ρόντς του 'Ινστιτούτου « Σλόαν Κέττερινγκ ».

Θα θυμάστε ότι το 1957 43 κρατούμενοι ενός σωφρονιστηρίου του 'Οχάιο δέχθηκαν να τους μεταμοσχεύσουν στο βραχίονα καρκινογόνα κύτταρα. Σε ώριμους το μόσχευμα « έπιασε » σ' άλλους δεν « έπιασε ». Αυτοί στους οποίους το μόσχευμα έπιασε υποβλήθηκαν άμέσως σε θεραπεία και γιατρεύτηκαν. Με το πείραμα αυτό καθορίστηκε ότι η παρουσία στο ανθρώπινο αίμα μιās πρωτεΐνης, ή οποία είναι ένα από τα συστατικά του κυτταρικού πυρήνους και ονομάζεται « προπερντίν », συνδέεται άμεσα με την εμφάνιση του καρκίνου. Κατά τη διάρκεια της πορείας της αναρρώσεως, ή προπερντίν, ή οποία βρίσκεται κανονικά στους υγιείς ιστούς, χανόταν ή μειωνόταν σε σημαντική αναλογία. Από το άλλο μέρος ο Δρ. Ρόντς διαπίστωσε ότι μία δεύτερη, και ύστερα μία τρίτη μεταμόσχευσις στο ίδιο άτομο θεραπευόταν γρηγορώτερα από την πρώτη. Ο Δρ. Ρόντς νομίζει ότι απέδειξε πώς το ανθρώπινο σώμα έχει ένα σύστημα αυτοαμύνθης ανάλογο μ' αυτό που τίθεται σε ενέργεια όταν γίνεται έμβολιασμός. Μένει πάντως να καθορισθί τί ρόλο παίζει ή προπερντίν σ' αυτή την άμυνα.

Ο καρκίνος είναι ασθένεια των νεύρων ;

Το φθινόπωρο του 1957, μία ζωηρή συζήτηση άρχισε για το ζήτημα του καρκίνου στην 'Ιατρική 'Ακαδημία των Παρισίων : ο καθηγητής Σαμπύ εξέθεσε τις εργασίες που είχε κάνει μαζί με τον καθηγητή Κουζάρ, για να καθορίση τα αίτια της νόσου. Είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το συμπαθητικό νευρικό σύστημα παίζει ουσιαστικό ρόλο στην ισορροπία της αύξήσεως των ιστών και, κατά συνέπεια, στη δημιουργία όγκων καλοήθων ή κακοήθων.

Τα πειράματα είχαν γίνει σε ένδικα χοιρίδια, ζωα στα οποία δεν αναπτύσσεται αυτόμάτως ή νόσος. Προκαλώντας βλάβη σε ώριμα σημεία του έγκεφάλου ή του συμπαθητικού

συστήματος, ο καθηγητής Κουζάρ προκάλεσε μακριά από τη βλάβη όγκους. Το τραύμα θα προκαλούσε μία μεταβολή στην ποσότητα της « Ισταμίνης » που βρίσκεται κανονικά στις νευρικές απολήξεις. Η μεταβολή αυτή της αναλογίας της Ισταμίνης θα ήταν που προκαλούσε την εμφάνιση ενός όγκου.

Η θεωρία του καθηγητού Σαμπύ έδωσε άφορμή να δημιουργηθούν « διάφορα ρεύματα » στους κόλπους της 'Ακαδημίας. Ο καθηγητής 'Ομπερλινγκ, ο οποίος έχει την γνώμη ότι ο καρκίνος προκαλείται από ιό, βεβαίωσε ότι οι δημιουργούμενοι όγκοι δεν ήταν καρκίνοι — και ο καθηγητής Σαμπύ απάντησε ότι οι όγκοι αυτοί έχουν κάνει μεταστάσεις και γι' αυτό δεν μπορεί κανείς να άμφιβόλη για την καρκινώδη φύση τους. Τελικώς άνετέθη σε έπιτροπή να μελετήση τις εργασίες των καθηγητών Σαμπύ και Κουζάρ.

Πρέπει να σημειωθί ότι στη Ρωσία, οι μαθητάι του μεγάλου φυσιολόγου Παυλώφ, πειραματιζόμενοι σε σκύλους, δημιούργησαν καρκίνο προκαλώντας βλάβη σε ώριμους ζώνες του έγκεφάλου.

Ο καρκίνος είναι ασθένεια βιταμινών ;

Μήπως οι βιταμίνες παίζουν ρόλο στην εμφάνιση και στην ανάπτυξη του καρκίνου ; Ο Δρ. Μπορέ, ο οποίος εργάζεται στα Ιταλικά εργαστήρια και τιμήθηκε τελευταία με το Βραβείο Νόμπελ, τόλμησε ν' άπαντήση σ' αυτό το έρωτημα καταφατικά. Σε συνέντευξί του, που δημοσίευσε ή « Μομέντο Σέρα », έδήλωσε ότι οι βιταμίνες μπορούν, άμεσα ή έμμεσα, να ευνόησουν την εμφάνιση κακοήθων όγκων. Σχετικά άποτελέσματα έχουν παρατηρηθί σε ζωα, ωστόσο τίποτε το θετικό δεν έχει άποδειχθί ακόμη στον άνθρωπο μόνο « άμφίβολα άποτελέσματα » έχουν καταχωρηθί. 'Αν ή καρκινογόνος ενέργεια ώρισμένων βιταμινών, όταν βρεθούν υπό ώρισμένες συνθήκες, έπαληθευθί, θα μπορούσαμε να καταπολεμήσουμε τον καρκίνο εισάγοντας στον οργανισμό σώματα που έχουν άπομονωθί τώρα τελευταία, τις « αντίβι-

ταμίνες ». « Νομίζουμε — είπε ο Δρ. Μπορέ — ότι αυτός είναι ένας δρόμος που πρέπει ν' ακολουθήσουμε στον άγώνα εναντίον του καρκίνου. »

Ο Δρ. Ντάλ Μόντε, 'Ιταλός καρκινολόγος, σχολιάζοντας τις δηλώσεις του Δόκτορος Μπορέ, είπε και αυτός τα έξης στην « Μομέντο Σέρα » : « Ο λόγος για τον όποιο ώρισμένα ύγιη κύτταρα άρχίζουν κάποια στιγμή να έπιτίθενται και να καταστρέφουν τα κύτταρα που βρίσκονται γύρω τους είναι ακόμη μυστήριο. 'Αν είναι άλήθεια ότι οι αντίβιταμίνες άναγκαίζον στο ζωα την έπιθετικότητα των κακοήθων κυττάρων, είναι λογικό να υποθέσουμε ότι ή « μυστηριώδης αίτία », που βγάξει τα κύτταρα από τις κανονικές τους λειτουργίες, μπορεί να βρίσκεται στην κατάχρησι των βιταμινών όλων των τύπων που γίνεται στην έποχή μας. Η υπόθεσις αυτή ένισχύεται από το γεγονός ότι διαπιστώνουμε ότι ή καταπληκτική αύξησι των μορφών του καρκίνου από τις άρχες του αιώνος συμπίπτει άκριβώς με την αύξησι της καταναλώσεως βιταμινών. Η φύσι μοίρασε με φειδώ τις βιταμίνες στα τρόφιμα. Για ποιο λόγο οι άνθρωποι πρέπει να εισάγουν στον οργανισμό τους υπερβολικές ποσότητες ουσιών που ή φύσι κατένειμε με φιλαργυρία ; »

Η έπιστήμη κάνει ένα βήμα.

Αλλά, αν οι έρευνήται δεν γνωρίζουν ακόμη με άκρίβεια τα αίτια που προκαλούν τον καρκίνο, ωστόσο κάνουν κάθε τόσο ένα βήμα εναντίον του έχθρου. 'Ετσι ώρισμένοι Γάλλοι έπιστήμονες πέτυχαν άποτελέσματα που μάς δίνουν την έλπίδα ότι, όχι βέβαια αύριο, αλλά στο κοντινό μέλλον, ή έπιστήμη θα μπορέση να νικήση τη λευχαιμία, τον καρκίνο αυτό του αίματος. Σε μία άνακοίνωσι που ύποβλήθηκε στις άρχες Μαρτίου 1958 στην 'Ακαδημία Θετικών 'Επιστημών των Παρισίων, οι Δόκτορες Ματέ και Τράν - Μπά - Λόκ, συνεργάτες του καθηγητού Ζάν Μπερνάρ, έλεγαν ότι ήταν σε θέσι να άναγγείλουν ότι είχαν θεραπεύσει λευχαιμικούς ποντικούς.

Τελευταία οι Δόκτορες Ματέ και

Τράν - Μπά - Λόκ πέτυχαν να κάνουν μία πραγματική σύνθεσι εκείνων των αντίσωμάτων και ενός χημικού φαρμάκου που έκμηδενίζουν τα καρκινογόνα κύτταρα. Με τη σύνθεσι αυτή έκαναν ένεσεις σε λευχαιμικούς ποντικούς, οι όποιοι θεραπεύθηκαν. 'Αντίθετα, οι πάσχοντες ποντικοί, στους όποιους δεν έκαναν ένεσι, ψόφησαν σε 48 ώρες.

Α κόμη δεν έχουν καθορισθί με άκρίβεια οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι δύο Γάλλοι έπιστήμονες για να άπομονώσουν τα αντίσωματα που « φτιάχνει » ο οργανισμός ενός είδους ποντικών, των χάμστερ. Πάντως είναι γνωστό ότι τα αντίσωματα συγκεντρώνονται στο αίμα και, άκριβέστερα, στα σωματίδια που είναι ένα από τα άναρίθμητα συστατικά του αίματος : τα αίμοσφαίρια γάμμα.

Τα αίμοσφαίρια γάμμα γνώρισαν ήμέρες δόξας πριν από λίγα χρόνια, το 1951)52, πριν ο Δρ. Σώλκ έφεύρη το έμβόλιο εναντίον της πολυομυελίτιδος. Σε ώρισμένο άριθμό 'Αμερικανοπαίδων είχαν κάνει ένεσεις με αίμοσφαίρια γάμμα παρμένα από το αίμα ότόμων που είχαν φυσική άνοσία σ' αυτήν την ασθένεια. Τα άποτελέσματα ήταν άποφασιστικά, ωστόσο ή άνοσία που άποκτούσαν τα παιδιά ήταν άφ' ενός μικρής διάρκειας και άφ' έτέρου ήταν πολύ δύσκολο να συγκεντρωθούν σημαντικές ποσότητες αίμοσφαίρινης. Η μέθοδος λοιπόν εγκαταλείφθηκε από τη στιγμή της εμφάνισως στη φαρμακοποιία του έμβολίου Σώλκ.

Δεν φαίνεται λοιπόν άδύνατο το ότι οι Δόκτορες Ματέ και Τράν - Μπά - Λόκ κατάρθωσαν να άπομονώσουν το αντίσωμα που εκκρίνει ο ποντικός χάμστερ, ξεκινώντας από τα αίμοσφαίρια γάμμα του αίματός του.

Όποιοδήποτε βλέπουμε πώς ενεργεί το σύνθετο φάρμακο αντίσωμα + χημικό φάρμακο : τα αντίσωματα το μεταφέρουν προς τα άσθενη κύτταρα και μόνο προς αυτά : τα κύτταρα αυτά προσβάλλονται συγχρόνως από τα αντίσωματα και από το χημικό προϊόν : τα ύγιη όμως κύτταρα δεν θίγονται, πράγμα που είναι σημαντικό, γιατί τα αντικαρκινικά χημικά

φάρμακα είναι δηλητήρια, των οποίων η χρήση απαιτεί μεγάλη προσοχή. Το πιο γνωστό από τα φάρμακα αυτά είναι ο περίφημος «υπερίτης».

Η ανακάλυψις των δύο Γάλλων έπιστημόνων δεν μπορεί να εφαρμοσθή άμέσως στον άνθρωπο, γιατί η λευχαιμία του ποντικού διαφέρει αισθητά από του ανθρώπου.

Φαίνεται όμως ότι οι εργασίες αυτές είναι το προμήνυμα μιας έπιτυχίος στον μεγάλο άγώνα εναντίον του καρκίνου. Τουλάχιστον θεωρητικά, τίποτε δεν έμποδίζει ώστε η μέθοδος που προήλθε από την έφεύρεσι ενός γιατρικού άποτελεσματικού εναντίον της λευχαιμίας των ποντικών, να μπορέση μία μέρα να χρησιμοποιηθή για τη θεραπεία του ανθρώπου.

◆ Είναι δειλινό και ένας ζωγράφος προσπαθεί να άποδώση το θαυμάσιο τοπίο της Μοντάνα, όταν αισθάνεται ότι κάποιος, πίσω του, τον παρακολουθεί.

— Καλώς τον, λέει με ένθουσιασμό ο ζωγράφος στον άγνωστο. Βλέπω πώς άγαπās τη φύσι. Άσφαλώς θα έχης άπολαύσει πολλές φορές την έκρηξι του φωτός που κάνει δύοντας ο ήλιος και θα ξέρης τί θα πη χρυσός ούρανός της αύγης και πόσο μαγευτικές είναι όλες αυτές οι κρυμμένες όμορφιές που φωλιάζουν κάτω από βράχους και σπηλιές και χρυσώνονται στη δύσι, μέσα σε μία λίμνη φωτιάς! Πόσες φορές τα έχεις άπολαύσει όλα αυτά;

Ο άλλος κούνησε άρνητικά το κεφάλι.

— Μά την πίστι μου, κύριε, έχω χρόνια να βάλω οινόπνευμα στο στόμα μου!

Chatteworth Chatter

◆ Ένω έκαναν το μήνα του μέλιτος, ο γαμπρός πήρε από το χέρι τη νεάρά του σύζυγο και της είπε:

— Τώρα που είμαστε πιά παντρεμένοι, έλπίζω να μη σε πειράξη αν σου πω ποιά είναι τα μικρά σου έλαττώματα, τουλάχιστον εκείνα που παρατήρησα αυτές τις λίγες μέρες.

— Μπά! Καθόλου, χρυσά μου, είπε η νύφη μ' ένα γλυκό χαμόγελο που έκρυβε άρκετη κακία. Είναι τα γνωστά μου έλαττώματα που με έμπόδισαν να πάρω ένα καλύτερο σύζυγο!

Coronet

◆ Ο ψυχίατρος που συμβουλεύει τους γονείς να περνούν περισσότερες ώρες της ημέρας μαζί με τα παιδιά τους, πηγαίνει γυρεύοντας πελατεία.

Quips and Quizzes

ΤΟ ΣΙΝΙΑΛΟ

Διήγημα

Του

ΒΖΕΒΟΛΟΝΤ ΜΙΧΑΗΛΟΒΙΤΣ ΓΚΑΡΣΙΝ

Ο Σεμιόν Ίβάνωφ ήταν φύλακας στη σιδηροδρομική γραμμή. Δώδεκα βέρστια¹ άπ' τη μία μεριά και δέκα άπ' την άλλη χώριζαν το φυλάκίό του άπ' τους δυό κοντινότερους σταθμούς. Κάπου τέσσερα βέρστια πιο πέρα είχε άνοιξει πέτσι μία μεγάλη φάμπρικα και η ψηλή, μαυριδερή καμινάδα της ξάνοιγε πίσω από το δάσος. Έξω από τ' άλλα — όμοια με το δικό του — φυλάκια, ή φάμπρικα ήταν το πιο κοντινό του κατοικημένο μέρος.

Ο Σεμιόν Ίβάνωφ ήταν άρρωστος, τσακισμένος. Έδω κι έννια χρόνια είχε ύπηρετήσει όρτινάντσα ενός άξιωματικού και τον άκολουθήσε σ' όλη την έκστρατεία. Πείνασε και ξεπάγιασε, ψήθηκε στους ήλιους, περπάτησε σαράντα ή πενήντο βέρστια στην κάψα και στην παγωνιά, βρέθηκε μέσα στη φωτιά, αλλά, δόξα σοι ο Θεός, ούτε τον γρατζούνισε σφαίρα. Το σύνταγμα του μία δλάκερη βδομάδα ήγανε στην πρώτη γραμμή, κι όλο αυτό το διάστημα, μέρα - νύχτα, ο πόλεμος δεν έπαυε με τους Τούρκους, που κρατούσαν σ' ένα φαράγγι την άντικρυνή πλαγιά. Ο άξιωματικός του Σεμιόν βρισκόταν κι αυτός στην πρώτη γραμμή. Τρεις φορές την ήμέρα ο Σεμιόν κουβαλούσε το συσσίτιο κι ένα καυτό σάιμποάρι, άπ' το μαγειρείο του συντάγματος στο φαράγγι. Έπρεπε να διασχίξη με το σάιμποάρι ένα άκάλυπτο μέρος και οι σφαίρες σφυρίζανε γύρω του και σκόζαν στις πείρες. Ο Σεμιόν φοβόταν κι έκλαιγε, ώστόσο έξακολουθούσε το δρόμο του. Οι άξιωματικοί ήταν πολύ εύχαριστημένοι μαζί του — πάντα είχαν τό

ζεστό τους ταάι. Γύρισε από την έκστρατεία άλάβωτος, αλλά τον σφάζανε οι πόνοι στα χέρια και στα πόδια. Άπό κείνη την έποχή πολλές δυστυχίες τον χτύπησαν. Πήγε στο σπίτι του — ο γερο-πατέρας του πέθανε, πέθανε και ο τετράχρονος γυιός του άπό πονόλαιμο. Ο Σεμιόν και η γυναίκα του άπόμειναν έρημοι. Η δουλειά στη γής δεν καζάντιζε — πώς μπορούσε; Με πρησμένα χέρια και πόδια είναι δύσκολο να ζευγαρίσης. Στο τέλος είδαν κι άπόδειξαν στο χωριό, και κίνησαν γι' άλλους τόπους, αναζητώντας την τύχη τους. Ο Σεμιόν και η γυναίκα του γυρέψανε δουλειά στους σιδηροδρόμους, στο Χάρκοβο και στον Ντόν. Παντού κακοζίκια. Τότε η γυναίκα του μπήκε ύπηρετρια κι ο Σεμιόν συνέχισε την περιπλάνησι. Κάποτε χρειάστηκε να ταξιδέψη με τραινο. Σ' ένα μικρό σταθμό κατέβηκε να ξεμουδιάση. Του φάνηκε πώς άναγνώρισε το σταθμάρχη. Ο Σεμιόν τον κοίταξε προσεχτικά, ο σταθμάρχης κοίταξε τον Σεμιόν. Άναγνώριστηκαν. Ήταν ο παλιός άξιωματικός του στο σύνταγμα.

— Δεν είσαι ο Ίβάνωφ; τον ρώτησε.

— Όλος κι όλος. Έγώ είμαι, έκλαμπρότατε.

— Κοι πώς βρέθηκες εδώ;

— Ο Σεμιόν του τ' άνιστόρησε όλα.

— Και πού πās τώρα;

— Δεν ξέρω, έκλαμπρότατε.

— Τι σημαίνει, άνόητε, αυτό; Πώς δεν ξέρεις;

— Έτσι είναι, έκλαμπρότατε. Δεν έχω πού να σταθώ. Πάω ψάχνοντας για δουλειά, έκλαμπρότατε.

— Ο σταθμάρχης τον κοίταξε κάμ-

1. Βέρστι = 1.067 μ.

ποσο, συλλογίστηκε, κι έπειτα τούπε :

— "Άκουσε, φίλε μου. Μείνε στο σταθμό προς το παρόν. Είσαι παντρεμένος νομίζω. Πού είναι η γυναίκα σου ;

— "Έτσι, έκλαμπρότατε, παντρεμένος είμαι. 'Η γυναίκα μου είναι στο Κούρσο, υπηρετρία σ' ένου έμπορου.

— "Ωραία, γράψε της και πές της να έρθη εδώ. Θά της δώσω έλευθέρως να ταξιδέψη. Σε λίγο καιρό θ' αδειάση ένα φυλάκιο. Θά μιλήσω στον διευθυντή μας για σένα.

— Ταπεινώς ευχαριστούμε, έκλαμπρότατε, είπε ο Σεμιόν.

Κι έτσι έμεινε στο σταθμό. "Έδινε ένα χέρι στην κουζίνα του σταθμάρχη, έκοβε ξύλα, σκούπιζε την αύλη και την αποβάθρα. Σε δεκαπέντε μέρες έφτασε η γυναίκα του, κι ο Σεμιόν κουβάλησε το νοικοκυριό τους στο φυλάκιο μ' ένα χειραμάξι. Το φυλάκιο ήταν καινούργιο και ζεστό. Ξύλα υπήρχαν άφθονα, ο προηγούμενος φύλακας είχε αφήσει ένα μικρό λαχανόκηπο, και στο μήκος της γραμμής ήταν ένα χωράφι ως τέσσερα στρέμματα. 'Ο Σεμιόν ήταν ευχαριστημένος. "Άρχισε να λογοριάζει πώς θά έσπερνε τη γή. 'Θ' αγοράζε μια γελάδα και ένα άλλογο.

Τούδωσαν όλα τα χρειάζόμενα της δουλειάς του. Μιά πράσινη σημαία, μια κόκκινη σημαία, ένα φανάρι, μια μπουρού, ένα σφυρί, ένα κλειδί να σφίγγη τα μπουλόνια, ένα λοστό, μιαν άξινα, μια σκούπα, βίδες και γάντζους. Τούδωσαν ακόμα δυο βιβλία — τον κανονισμό και τα δρομολόγια. Στην αρχή ο Σεμιόν δεν κοιμόταν τις νύχτες — μελετούσε όλην ώρα τα δρομολόγια. Σάν ήταν να περάση το τραίνο, πριν δυο ώρες σηκωνόταν απ' το κρεβάτι του και καθόταν στον πάγκο, έξω απ' το σπιτάκι, για ν' ακούση τις ράγες που θά τραντάζονταν. "Έμαθε απόξω τον κανονισμό. Μ' όλο που με δυσκολία συλλαβίζει τις λέξεις, κατόφερε και τον αποστήθισε.

"Ήταν καλοκαίρι κι η δουλειά ήταν εύκολη. Δεν είχε χιόνια να καθαρίζη. "Ελάχιστα τραίνα περνούσαν απ' αυτή τη γραμμή, κι έτσι ο Σεμιόν περιδιάβαζε τρεις φορές την ημέρα το βέρσι που είχε στη φύ-

λαξί του, έσφιγγε δώ και κεί κάνα μπουλόνι, έστρωνε το χαλίκι ανάμεσα στις ράγες, επιθεωρούσε τα άποχευτικά χαντάκια κι ύστερα γυρνούσε στο σπίτι του, για να καταπααστή με τη γή του. "Αλλά σέ τούτη τη δουλειά υπήρχε ένα εμπόδιο. "Όποτε ήθελε να σπείρη κάτι, έπρεπε να ζητήσει προηγούμενα την άδεια από τον προσωπάρχη, που έπρεπε με τη σειρά του να το ανσφέρη στο διευθυντή, κι ώσπου να δοθής ή άδεια περνούσε ο καιρός της σποράς. 'Ο Σεμιόν και η γυναίκα του άρχισαν να βαριούνται.

Πέρασαν πάνω-κάτω δυο μήνες. 'Ο Σεμιόν έπιασε φίλιες με τους κοντινούς του φύλακες. 'Ο ένας ήταν γέρος έρείπιο. "Ολοένα λέγαν πώς θά τον διώξουν, γιατί ίσα που κατάρφανε να βγαίνη από το φυλάκιο. Τη δουλειά τη φρόντιζε η γυναίκα του. 'Ο άλλος ήταν ένας γεροδεμένος άντρας. 'Ο Σεμιόν τον πρωτοσυνάντησε πάνω στις ράγες, εκεί που σμίγαν οι τομείς τους. 'Ο Σεμιόν έβγαλε το σκούφο του και υπόκλιθηκε.

— Καλώς σέ βρήκα, γείτονα, τού είπε.

— 'Ο γείτονας τον λοφοκοίταξε.

— Τί χαμπάρια; τούπε και γυρώντας απότομα έφυγε.

Λίγο αργότερα συναντήθηκαν οι γυναίκες τους. 'Η 'Αρίνα του Σεμιόν χαιρέτησε τη γυναίκα του γείτονα. Μά και κείνη ξεστόμισε δυο κουβέντες και έφυγε. Κάποτε όμως τη συνάντησε ο Σεμιόν και τη ρώτησε :

— Και πώς, μαθές, κυρά μου, ο άντρας σου τάχει έτσι ακριβά τα λόγια ;

— 'Η νεαρή γυναίκα έμεινε άμίλητη στην αρχή, αλλά έπειτα είπε :

— Και τί έχει τάχα να πη μαζί σου ; "Έχει ο καθείς τις σκοτούρες του... Σύρε στην εύχη του Θεού.

"Ωστόσο, προτού περάση ένας μήνας, γίνηκαν φίλοι. "Όποτε ο Σεμιόν κι ο Βασίλης αντάμωναν στις ράγες, καθόνταν καταγής, άναβαν γά τσιμπουκάκια τους και λέγαν τα νέα τους. Το πιο πολύ ο Βασίλης έμενε άμίλητος, αλλά ο Σεμιόν τού άνιστόρουσε για το χωριό και την έκστρατεία.

— Δεν είναι και λίγα όσα τράβηξα, έλεγε. Κι ο Θεός ξέρει πόσα χρόνια βασανίστηκα. Τώρα όμως ο Θεός μ' άνοιξε την τύχη. Κι όση τύχη σου χαρίσει ο Θεός, τόση είναι. "Έτσι έχει το πρόμα, άδερφέ μου Βασίλη Στεπάνιτς.

'Ο Βασίλης Στεπάνιτς άδειασε τις στάχτες χτυπώντας το τσιμπούκι του στη γραμμή και σηκώθηκε.

— Δεν κανονίζει την τύχη 'μας, δηλαδή την κακορίζικιά μας, ο Θεός, μά οι άνθρωποι, τσυ είπε. Δεν υπάρχουν πιό αίμοβόρα θεριά από τους ανθρώπους. 'Ο λύκος δεν τρώει το λύκο, μά ο άνθρωπος τρώει τον άνθρωπο ζωντανό.

— "Όχι, άδερφέ μου, κι ο λύκος τρώει το λύκο, δεν μπορείς να πής.

— "Έτσι μοϋρθε στο μυαλό και το πέταξα. Το ίδιο όμως κάνει, δεν υπάρχουν πιό αίμοβόρικά πλάσματα. Σάν δεν ήταν η κακία και η άπληστία των ανθρώπων, θά μπορούσαμε να ζήσωμε. 'Ο καθείς παραφυλάει να σ' άδράξη ζωντανό, να σου άρπάξη τη στερνή σου μπουκιά να την καταπιή.

'Ο Σεμιόν έπρεσε σέ συλλογή.

— Δεν ξέρω, άδερφέ μου, είπε. Μπορεί νάναι κι έτσι, μά σάν είναι έτσι, ο Θεός τά κανόνισε.

— "Αν το λές αυτό, άποκρίθηκε ο Βασίλης, τότε δεν έχουμε πιά να πούμε τίποτα έμεις οι δυο. Σάν ρίχνουμε όλες τις άδικίες στο Θεό και μονάχα καθόμαστε και υποφέρουμε, τότε δεν είμαστε άθρόποι, μά ζαγάρια. Νά τί σου λέω έγώ !

Γύρισε κι έφυγε, δίχως να χαιρέτηση. Σηκώθηκε και ο Σεμιόν.

— Γείτονα, γιατί με βρίζεις ; τού φώναξε.

'Ο γείτονας δεν γύρισε. 'Ο Σεμιόν στεκόταν και τον κοιτούσε, ώσπου χάθηκε στη στροφή, στο φαράγγι. "Έπειτα, σάν πήγε στο σπίτι, είπε στη γυναίκα του :

— Το λοιπόν, 'Αρίνα, καλός είναι ο γείτονας μας, μά την αλήθεια. Τούτος δά δεν είναι άνθρωπος, σιχαμένο φίδι είναι σου λέω !

"Όπωςόποτε, δεν τσακώθηκαν. Σύντομα ξανάσμιξαν και κάθησαν καταγής, να τά κουβεντιάσουν όπως παλιά, πάντα στο ίδιο θέμα.

— "Ε, φίλε, σάν δεν ήταν έ-

τρυτοι οι άνθρωποι, έσύ κι έγώ δεν θά καθόμαστε σ' αυτά τα βρωμοφυλάκια, είπε ο Βασίλης.

— Τί σου φταίξαν τα φυλάκια πάλι ; Δεν είναι και τόσο άσχημα. Μιά φορά ζή κανείς.

— Μιά φορά ζή κανείς, μιá φορά ζή κανείς ! Τούτο μονάχα ξέρεις να λές ! "Εζησες τόσα χρόνια και δεν έμαθες τίποτα, είδες τόσα και τόσα και δεν ένίωσες τίποτα ! Τί σοί ζωή κάνει ένας φτωχός σ' ένα φυλάκιο ή όπουδήποτε άλλο ; Θά σου ρουφήξουν το αίμα οι βδέλλες ! Θά σου στραγγίξουν και τη στερνή σταγόνα και σάν γεράσης θά σε πετάξουν σάν σκουπίδι στα γουρούνια ! Πόσα παίρνεις μισθό ;

— Κσλούτσικα, Βασίλη Στεπάνιτς. Δώδεκα ρούβλια.

— Κι έγώ παίρνω δεκατριάμισυ. Πές μου όμως γιατί. 'Ο κανονισμός της έταιρείας γράφει πώς πρέπει να παίρνουμε τον ίδιο μισθό, δεκαπέντε ρούβλια το μήνα, το φωτισμό μας και τα καύσιμα. Ποιός ώρισε έγώ κι έσύ να παίρνουμε δώδεκα ή δεκατριάμισυ ρούβλια ; Και μού λές έσύ ζή κανείς. Μά δεν είναι το ζήτημα για έναμισυ ή για τρία ρούβλια — έστω κι αν μάς πληρώναν τα δεκαπέντε ! Τον περασμένο μήνα ήμουν στο σταθμό, όταν πέρασε ο διευθυντής και τον είδα. "Έκει να δής λούσο. Ταξίδευε σέ δικό του βαγόνι. Κατέβηκε στην πλατφόρμα... Τέλος πάντων, έγώ δεν θά μείνω πολύ καιρό εδώ. Θά πάρω τον όμματιών μου κι όπου με βγάλει !

— Πού θά πās, Στεπάνιτς ; Κάτσε σ' αυγά σου ! "Εδώ έχεις σπίτι, έχεις ζεστασιά, έχεις ένα κομμάτι γής και η γυναίκα σου μπορεί να δουλεύει.

— "Ένα κομμάτι γής ! Για τήραξε τη δικιά μου. Δεν φυτρώνει ούτε χλωρό κλαδί. Πέρσι την άνοιξη είχα φυτέψει κάμποσα λάχανα. Φτάνει ο προσωπάρχης : « Τί πάει να πη αυτό ; » φωνάζει. « 'Υπέβαλες αίτησι ; Πήρες άδεια ; Στη στιγμή να τά πετάξης ! Νά μη μείνη ούτε φυλλαράκι ! » "Ήτανε πτωμένος. "Αλλη φορά δεν θάλεγε τίποτα, αλλά ήταν σκνίπα... « Τρία ρούβλια πρόστιμο ! »

'Ο Βασίλης κάπνισε το τσιμπούκι

του σιωπηλός κι έπειτα πρόσθεσε :

— Παρά λίγο θα τόν σκότωνα.

— Μπά, μπά, γείτονα, με το συμπάθειο, είσαι άψύς !

— Δεν είμαι άψύς, συλλογιέμαι μονάχα και λέω την αλήθεια. Θα τόν βρῆ όμως από μένα. Θα παραπονεθώ στο διευθυντή.

Και στ' αλήθεια, παραπονέθηκε.

Ο διευθυντής ήρθε να κάνει επιθεώρηση στη γραμμή. Σε τρεις ημέρες θα περνούσαν από κεί κάποιες τρανές προσωπικότητες από την Πετρούπολι, κι όλα έπρεπε να μπούνε σε τάξι προτού φτάσουν οι επίσημοι. Ρίξαν χαλίκι, τόν στρώσανε, επιθεωρήσανε τις τραβέρσες, σφίξανε τὰ μπουλόνια, βάρσανε τούς στύλους και στρώσανε φιλή κίτρινη άμμο στις διαβάσεις. Η γυναίκα τού γεροφύλακα έβαλε τόν άντρα της να ξεριζώση τις τσουκνίδες. Μιά ολάκερη βδομάδα ο Σεμιόν δούλεψε σκληρά και τὰ βόλεψε όλα. Μπάλωσε τόν καφτάνι του και τόν έπλυνε, κι όσο για τόν σῆμα του τόντρησε με άμμο ώσπου λαμποκόπησε. Κι ο Βασίλης δούλεψε σκληρά. Ο διευθυντής έφτασε σέ μιάν τερεζίνα. Τέσσερες εργάτες άνεβοκατέβαζαν τούς μοχλούς και τόν βαγονάκι, τρέχοντας με έικοσι βέρσνια τήν ώρα, έφτασε και στάθηκε μπροστά στο φυλάκιο τού Σεμιόν. Ο Σεμιόν πετάχτηκε έξω και έκανε τήν άναφορά τόν σάν φαντάρος. Όλα βρέθηκαν εν τάξει.

— Πόσο καιρό είσαι εδώ ; ρώτησε ο διευθυντής.

— Από τις 2 τού Μάη, έκλαμπρότατε.

— Ωραία. Εύχαριστώ. Και ποιός υπηρετεί στο 164 ;

— Ο Βασίλης Σπυριντόνωφ, άπάντησε ο προσωπάρχης πού ήταν κι αυτός στην τερεζίνα.

— Σπυριντόνωφ, Σπυριντόνωφ...

“Α ! Έκείνος πού έπιπλήξαμε πέρυσι. — Μάλιστα.

— Ωραία, θα δοῦμε. Πηγαίνουμε.

Οι εργάτες πιάσανε τούς μοχλούς κι ή τερεζίνα ξεκίνησε. Ο Σεμιόν τούς κοιτούσε πού φεύγαν κι άναλογίστηκε : « Θα καλοπεράση ο γείτονάς μου. »

Δυό ώρες άργότερα ξεκίνησε για τή βόλτα του. Από τόν φαράγγι ξάνοιζε να βγαίνει κάποιος με κάτι

‘Ο Βξεβόλοντ Μιχαήλοβιτς Γκάρσιν (1855 - 1888) δέν είναι τόσο γνωστός στο έλληνικό άναγνωστικό κοινό, μολοντί έχουν κυκλοφορήσει κατά καιρούς μεταφράσεις διηγημάτων του. Χαρακτηριστικό, ώστόσο, τῆς ύψηλης θέσεως πού κατέχει στη γραμματολογία τῆς πατρίδας του, είναι τόν γεγονός ότι ο ίδιος ο Ντοστογιέφσκυ τόν εκτιμούσε βαθύτατα και τόν θεωρούσε σάν συνεχιστή τού έργου του. Αντίθετα από τούς μεγάλους δασκάλους τού πεζού λόγου τῆς πατρίδας του, στο καθαρά λογοτεχνικό έργο του ο Γκάρσιν περιωρίστηκε αποκλειστικά στο διήγημα, ενώ παράλληλα έγραφε εξαιρετικά έμβριθή τεχνολογικά άρθρα, τὰ όποια όμως περιγρονούσε σάν άναξιόλογα.

Αυτοῦτος με τόν έαντί του ο συγγραφέας, έσχισε ο ίδιος πολλά έργα του, πριν δούν τόν φῶς τῆς δημοσιότητας, μόνο και μόνο γιατί δέν έμενε ικανοποιημένος από τὰ έπιτεύγματά του. Στη διάρκεια τού Ρωσοτουρκικού πολέμου τού 1877 ο Γκάρσιν πληρέτησε στο μέτωπο σάν έθελοντής, και από τήν πικρή πολεμική εμπειρία του προήλθαν μερικά θανάσιμα διηγήματα, ενώ σέ μιάν άλλη σκληρότερη εμπειρία — τήν τροέλλα πού τόν προσέβαλε στά τέλη τῆς ζωῆς του και τόν ώδήγησε στην αυτοκτονία — όφείλεται τόν άριστούργημα του « Τό κόκκινο λουλούδι », όπου μᾶς δίνει μιάν εφιαλτική εικόνα ενός παραφροнос. Τό « Σινιάλο », ένα από τὰ καλύτερα διηγήματα τού Γκάρσιν, γράφτηκε λίγο πριν από τόν θάνατό του, στη διάρκεια ενός « φωτεινού διαλείμματος » τῆς άρρώστειας του. Τίποτα στο άριστούργημα αυτό διήγημα δέν προδίδει τόν δροῦμα τού συγγραφέα. Αντίθετα, αξιοσημείωτο είναι τόν ῥηθικό ὕψος τῶν ιδεῶν του, πού μᾶς θυμίζουν κάπως τόν γίγαντα τῆς Γλασνάγια Πολιάνα, τόν Λέοντα Τολστόϊ, από τόν όποιο ήταν άρκετά επηρεασμένος ο Γκάρσιν.

άσπρο στο κεφάλι. Ο Σεμιόν κοίταξε προσεχτικά — ήταν ο Βασίλης. Στο χέρι κρατούσε ένα ραβδί κι είχε ένα δισάκι στόν ώμο. Τὰ μάγουλά του ήταν δεμένα με μιάν μαντίλα.

— Για πού τόβαλες, γείτονα ; τού φώναξε ο Σεμιόν.

Ο Βασίλης τόν ζύγωσε. Τόν πρόσωπό του ήταν συσπασμένο και κάτασπρο σάν κιμωλία, τὰ μάτια του άγριεμένα. Πάσχιζε να μιλήσει αλλά ή φωνή του τσάκισε.

— Πάω στην πολιτεία, στη Μόσχα, στο Διοικητικό Συμβούλιο.

— Στο Διοικητικό Συμβούλιο... Μπά, μπά ! Να κάνης παράπονα, έ ; Παράτα τα, Βασίλη Στεπάνιτς, ξεχάσε τα !

— Όχι, άδερφέ μου, δέν τόν ξεχνάω. Είναι πιά άργά για να τόν ξεχάσω. Κοίτα, με χτύπησε κατάμουτρα, με πήραν τὰ αίματα. Όσο ζω δέν θα τόν ξεχάσω ποτέ, δέν θα περάσει έτσι αυτό !

Ο Σεμιόν τούπιασε τόν μπράτσο.

— Παράτα τα, Στεπάνιτς. Σου λέω τήν αλήθεια, δέν θα σιάξης τίποτα !

— Να σιάξω τίποτα ; Τόν ξέρω πολύ καλά πώς δέν σιάζω τίποτα ! Έχεις δίκιο για τήν τύχη τού Θεού, πού έλεγε. Έγώ δέν πρόκειται να καλυτερέψω τή μοίρα μου, αλλά κάποιος πρέπει να πῆ τήν αλήθεια.

— Πές μου όμως πώς γίνηκε.

— Πώς γίνηκε ! Τά επιθεώρησε όλα, κατέβηκε απ' τήν τερεζίνα και μπῆκε στο σπίτι. Τόξερα πώς θα τὰ ψάξει όλα με τήν καρφίτσα, και τὰχα βολέψει όσο μπορούσα. Τοιμαζόταν πια να φύγει, όταν τούκανα τὰ παράπονά μου. Αρχισε να ούρλιάζει. « Έδώ, μου λέει, γίνεται επιθεώρησης από κυβερνητικές άρχες και σύ με σαλιαρίζεις για τόν μιστόνι σου ! Έδώ, μου λέει, είναι ζήτημα Συμβούλων τῆς Επικρατείας και σύ με σκοτίζεις με τὰ λαχανά σου ! » Δεν βαστάχτηκα και τούπα μιάν λέξι — όχι τίποτα άσχημο, αλλά φαίνεται πειράχτηκε, με χτύπησε κατάμουτρα. Κι έγω στεκόμουν σούζα, λές κι έτσι έπρεπε να γίνῃ ! Με τράβηξαν πέρα και τότε συνῆλθα, νίφτηκε και ξεκίνησα.

— Και τόν φυλάκιο ;

— Είναι κεί ή γυναίκα μου. Θα

τό φροντίσει εκείνη. Ο διάολος να τούς πάρη κι αυτούς και τόν σιδηρόδρομό τους !

Ο Βασίλης σηκώθηκε και τοιμάστηκε να κινήσει.

— Γειά σου, Ίβάνιτς. Δεν ξέρω αν θα βρω τόν δίκιο μου για ό,τι μου κάναν.

— Και θα πᾶς με τὰ πόδια ;

— Θα ζητήσω στο σταθμό να μ' αφήσουν ν' άνέβω σ' ένα έμπορικό τραίνο. Αῦριο θαῖμαι στη Μόσχα.

Οι γείτονες άποχωρίστηκαν κι ο Βασίλης ξεκίνησε. Κάμποσο καιρό δέν τόν ξανάδε κανείς. Η γυναίκα του έκανε τή δουλειά και δέν κοιμότανε νύχτα — μέρα. Έλυωνε καρτερώντας τόν άντρα της. Τήν τρίτη μέρα πέρασε τόν τραίνο με τις προσωπικότητες. Ήτανε μιάν λοκομοτίβα, μιάν σκευοφόρος και δυό βαγόνια τῆς πρώτης θέσης. Κι ο Βασίλης δέν είχε γυρίσει ακόμα. Τήν τέταρτη μέρα ο Σεμιόν άντάμωσε τή γυναίκα του. Τόν πρόσωπό της ήταν πρησμένο απ' τόν κλάμα, τὰ μάτια της κόκκινα.

— Γύρισε ο άντρας σου ; τῆ ρώτησε Η γυναίκα τού κούνησε μονάχα τόν χέρι και, δίχως να μιλήσει, συνέχισε τόν δρόμο της.

Από παιδί ο Σεμιόν είχε μάθει να σάχνει φλογέρες από κλαδιά λυγαριάς. Έξυνη τήν ψίχα από μέσα, άνοιγε τις τρύπες όπου έπρεπε και στήν άκρία σκόλιζε τόν στόμα. Τὰ κατάφερνε τόσο όμορφα, πού οι φλογέρες του παίζαν ό,τι κι αν ήθελες. Έφτιαχνε ένα σωρό από δαῦτες στις έλευθères ώρες του και τις έστελνε μ' ένα γνωστό του οδηγό στην πολιτεία. Τού πληρώναν δυό καπίκια τόν κομμάτι. Τρεις ημέρες μετά τήν επιθεώρησι, άφισε τή γυναίκα του να φροντίσει για τόν τράινο τῶν 6 και, παίρνοντας τόν σουγιά του, πῆγε στο δάσος να κόψη λυγαριές για τις φλογέρες του. Περπάτησε ως τὰ σύνορα τού τομέα του, και κεί ακριβώς πού ή γραμμή έκανε άπότομη στροφή, κατέβηκε από τ' άνάχωμα και χώθηκε στο δάσος. Κάπου μισό βέρστι πιά πέρα ήταν ένας μεγάλος βάλτος και κεί εύρισκε τις καλύτερες λυγαριές. Έκοψε ένα όλα-

κερο δεμάτι και κίνησε για τὸ σπίτι. Διάβηκε τὸ δάσος, ὁ ἥλιος ἔγερνε πιά χαμηλά. Ἀπόλυτη σιγαλιά βασιλευε. Ἀκουγες μονόχα τὸ τιτίβισμα τῶν πουλιῶν καὶ τὸ τρίξιμο τῶν ξερῶν φύλλων κάτω ἀπὸ τὰ πατήματα. Τοῦ φάνηκε σὰν ν' ἀντηχοῦσε πέρα ἑνας μεταλλικὸς χτύπος. Ὁ Σεμιὼν ἔβιασε τὸ βῆμα. Δὲν ἦταν νὰ γίνουν ἐπισκευές σὲ κείνο τὸ μέρος. «Τί πάει νὰ πῇ αὐτό;» ἀναλογίστηκε. Βγῆκε ἀπὸ τὸ δάσος κι ἀντίκρυσε τὸ ἀνάχωμα τῆς γραμμῆς. Πάνω στὶς ράγες, γονατιστός, κάποιος ἄντρας κάτι μαστόρευε. Ὁ Σεμιὼν τὸν ζύγωσε ἀθόρυβα. Συλλογίστηκε πῶς κάποιος θάχε ῥθῇ νὰ κλέψῃ μπουλόνια. Ὁ Σεμιὼν τὸν κοιτοῦσε. Ὁ ἄγνωστος σηκώθηκε. Βαστοῦσε ἓνα λοστό, τὸν ἔκωσε κάτω ἀπὸ τὴ γραμμὴ καὶ τὴ μετατόπισε κάμποσο. Σκοτείνιασε τὸ βλέμμα τοῦ Σεμιὼν. Θέλησε νὰ φωνάξῃ, ἀλλὰ δὲν μπόρεσε. Εἶδε πῶς ἦταν ὁ Βασίλης κι ἔτρεξε καταπάνω του ὅσο γινόταν πιὸ γρήγορα. Ἀλλὰ ὁ Βασίλης, μὲ τὸ λοστό καὶ τὸ κλειδί, χύθηκε κατὰ τὴν ἄλλη μεριά καὶ πήδησε ἀπὸ τ' ἀνάχωμα.

— Βασίλη Στεπάνιτς! Φίλε! Ἀδερφέ μου! Γύρνα πίσω! Δώσε μου τὸ λοστό! Ἔλα νὰ τὸ σιάξουμε ἔμεϊς, κανεῖς δὲν θὰ τὸ μάθῃ! Γύρνα πίσω, σῶσε τὴν ψυχὴ σου ἀπ' τὸ κρίμα!

Ὁ Βασίλης δὲν γύρισε. Χάθηκε μέσ' στὸ δάσος.

Ὁ Σεμιὼν στάθηκε μπροστὰ στὴν ξηλωμένη γραμμὴ, οἱ λυγαριές εἶχαν πέσει ἀπ' τὰ χέρια του. Τὸ τραῖνο πού ῥχόταν δὲν ἦταν ἐμπορικὸ, ἀλλὰ ἐπιβητικό. Δὲν εἶχε τρόπο νὰ τὸ σταματήσῃ, δὲν εἶχε σημαίες. Μὲ γυμνά τὰ χέρια δὲν μπορούσε νὰ διορθώσῃ τὶς ράγες, νὰ σφίξῃ τὶς βίδες. Κάπου ἔπρεπε νὰ τρέξῃ, σίγουρα ἔπρεπε νὰ τρέξῃ σὸ σπίτι γιὰ ἐργασία. Κύριε, βοήθησέ μας!

Λαχανιάσμενος ὁ Σεμιὼν ἔτρεχε γιὰ τὸ σπίτι. Ἐτρεχε καὶ κάθε στιγμή σκεφτότανε πῶς πέφτει. Κάπου δισκόσια μέτρα τὸν χωρίζανε τώρα ἀπ' τὸ σπίτι. Ἀντήχησε ἡ σειρήνα τῆς φάμπρικας — ἔξι ἡ ὥρα. Στὶς ἔξι καὶ δυὸ λεφτά θὰ περνοῦσε τὸ τραῖνο. Θεέ καὶ Κύριε, σῶσον τὶς ψυχές τῶν ἀθώων! Ὁ Σεμιὼν τὰ εἶδε ὅλα μπρο-

στὰ στὰ μάτια του. Ἡ λοκομοτίβα θάρριχνε τὶς ἀριστερές της ρόδες στὴν ξηλωμένη γραμμὴ, θὰ ταλαντεύονταν, θὰ τουμπάριζε σέρνοντας μαζί της τὶς ράγες καὶ τὶς τραβέρσες! Καὶ κεῖ ἀκριβῶς ἦταν ἡ στροφή. Τὸ ἀνάχωμα κατηφόριζε ἀπόκρημνο εἰκοσιπέντε μέτρα. Καὶ μέσα σὸ τραῖνο — στὰ βαγόνια τῆς τρίτης θέσης — ἦταν στοιβαγμένες γυναῖκες, παιδάκια... Τίποτα δὲν ὑποψιάζονταν! Κύριε, φώτισέ με τί νὰ κάνω! Ὅχι, δὲν προφταίνω νὰ πιάω σὸ σπίτι καὶ νὰ γυρίσω, ὅσο κι ἂν τρέξω...

Ὁ Σεμιὼν δὲν πῆγε σὸ σπίτι, παρά γύρισε κι ἄρχισε νὰ τρέχῃ πιὸ γρήγορα ἀπὸ πρὶν. Ἐτρεχε ἀσυναίσθητα, δίχως νὰ ξέρῃ τί θὰ κάνῃ πιὸ κάτω. Ἐτρεχε κατὰ τὴν ξηλωμένη γραμμὴ. Νὰ ὁ σωρὸς κι οἱ βέργες τῆς λυγαριᾶς. Ἐσκυψε, ἄδραξε μιὰ — οὔτε ἤξερε γιατί — κι ἄρχισε πάλι νὰ τρέχῃ. Τοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσε τὸ τραῖνο πού ῥχόταν. Ἀκουσε τὸ ἀπόμακρο σφύριγμα — οἱ ράγες ἄρχισαν νὰ τραντάζονται ἀνάλαφρα. Δύναμι δὲν εἶχε νὰ τρέξῃ πιὸ πέρα. Σταμάτησε καμιά διακοσαριὰ μέτρα μπροστὰ ἀπ' τὸ μέρος τοῦ κινδύνου. Ἐκείνη τὴ στιγμή λές καὶ φωτίστηκε τὸ μυαλό του. Ἐβγαλε τὸ σκούφο του, τράβηξε τὸ μπαμπακερὸ του μαντήλι, ἔσυρε ἀπὸ τὴ μπότα του τὸ σουγιὰ καὶ σταυροκοπήθηκε — «Ὁ Θεὸς ἄς μὲ βοηθήσῃ!»

Κάρφωσε τὸ λεπίδι στ' ἀριστερὸ τοῦ μπράτσου, πάνω ἀπ' τὸν ἀγκῶνα. Τὸ αἷμα ἀνάβλυσε, ἓνα ζεστὸ αὐλάκι. Πότισε τὸ μαντήλι σὸ αἷμα, τὸβαψε καλὰ - καλὰ, τὸδεσε στὴ βέργα τῆς λυγαριᾶς καὶ τὸ σήκωσε. Ἡ κόκκινη σημαϊούλα του!

Στεκόταν κεῖ δὲ σειώοντας τὴ σημαϊούλα του. Αὐτὸς ἔβλεπε πιά τὸ τραῖνο, ἀλλὰ ὁ μηχανοδηγὸς δὲν τὸν ἔβλεπε ἀκόμα. Τὸ τραῖνο ἔπρεπε νὰ σιμώσῃ καὶ σὲ διακόσια μέτρα πῶς νὰ σταματήσῃ ἓνα τραῖνο τόσο βαρὺ!

Τὸ αἷμα του ἔτρεχε ἀστεῖρευτο. Ὁ Σεμιὼν ἔσφιγγε τὴ λαβωματιά πάνω σὸ πλευρό του, ἀλλὰ τὸ αἷμα δὲν σταματοῦσε. Ἡ λαβωματιά ἦτανε βαθειά. Ἐνιωσε ζαλάδα. Μαῦρά μυγάκια χορεύανε μπρὸς στὰ

μάτια του... Ἐπειτα ὅλα σκοτείνιασαν... Στ' αὐτιά του ἀντηχοῦσαν καμπάνες. Δὲν ἔβλεπε πιά τὸ τραῖνο, μήτε τ' ἄκουγε, μιὰ σκέψι μονόχα εἶχε σὸ μυαλό: «Δὲν θὰ καταφέρω νὰ τὸ σταματήσω... Θὰ πέσω... Θὰ μοῦ πέσῃ ἡ σημαία... Τὸ τραῖνο θὰ μὲ πατήσῃ... Σῶσον, Κύριε, βοήθησέ με...»

Τὰ μάτια του σβήσανε, στράγγιξε τὸ μυαλό του κι ἡ σημαία τοῦφυγε ἀπὸ τὸ χέρι. Ἀλλὰ τὸ ματωμένο πανί δὲν ἔπεσε καταγῆς. Κάποιο χέρι τ' ἄδραξε καὶ τὸ σήκωσε κατάντικρυ σὸ τραῖνο πού ζύγωνε.

Ὁ ὁδηγὸς τὸ εἶδε, ἔκλεισε τὴ βαλβίδα, τράβηξε τὸ φρένο καὶ τὸ τραῖνο σταμάτησε.

Ἀνθρωποὶ πηδῆσαν ἀπ' τὰ βαγόνια καὶ συνωστίζονταν γύρω. Εἶδαν κάποιον πεσμένο ἀναίσθητο, πνιγμένο σὸ αἷμα. Κάποιος ἄλλος στεκόταν σιμὰ του, κρατώντας ἓνα ματωμένο κουρέλι δεμένο σὲ μιὰ βεργούλα.

Ὁ Βασίλης κοίταξε ὁλόγυρα κι ἔσκυψε τὸ κεφάλι.

— Βάλτε με στὰ σίδερα! εἶπε. Ἐγὼ ξήλωσα τὴ γραμμὴ!

ΣΑΣ ΤΡΟΜΑΖΕΙ Η ΣΙΩΠΗ ;

◆ Ζοῦμε στὸν αἰῶνα τῶν θορύβων καὶ πολλοί, οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς, βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸν ἑλεγχό μας — τραῖνα, αυτοκίνητα, ἀεροπλάνα, μπουλντόζες καὶ ἄλλα. Ὡστόσο παράλληλα ὑπάρχει ἡ τάσι, ὅταν βρισκόμαστε σὸ σπίτι μας, νὰ σπᾶμε τὴ σιωπὴ μὲ τὸ ραδιόφωνο, μὲ ἓνα τραγούδι, μὲ ἓνα δίσκο τοῦ γραμμοφώνου.

Ἡ Μαρία Χέννεμαν, εἰδικευμένη στὴν ψυχολογία τοῦ παιδιοῦ, γράφει: « Πολλοὶ μεγάλοι καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ παιδιά φοβοῦνται τὴ σιωπὴ. Ἐπὶ ὥρες μιλοῦν μόνους, μόνος καὶ μόνος γιὰ νὰ μιλοῦν. Προσέξτε τί γίνεται στὶς αἰθουσες ἀναμονῆς τῶν νοσοκομείων καὶ τῶν γιαντῶν, στὰ λεωφορεῖα καὶ στὰ τραῖνα. Ὅλοι κουβεντιάζουν, ἄσχετα ἂν αὐτὰ πού λένε ἐνδιαφέρουν ἢ ὄχι τὸν συνομιλητὴ τους.

Οἱ θόρυβοι ἀποτελοῦν γιὰ τὴν ἐποχὴ μας πρόβλημα καὶ οἱ εἰδικοί παραδέχονται ὅτι δὲν ἐπηρεάζουν μόνος τὰ αὐτιά μας, ἀλλὰ καὶ ὠρισμένα κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου, ἀπειλώντας ἔτσι ὁλόκληρο τὸν ὀργανισμό.

Διαλείποντες καὶ ἀκανόνιστοι συχνοὶ θόρυβοι μποροῦν νὰ ἀνεβάσουν τὴν πίεσι τοῦ αἵματος, νὰ προκαλέσουν ταχυπαλμία, δυσπεψία καὶ ἀδυναμία συγκεντρώσεως στὴ δουλειὰ πού κάνουμε.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἐναντίον μας. Τί μᾶς μένει; Νὰ προσπαθήσουμε νὰ ἐξοικονομοῦμε μιὰ ὥρα ἡσυχίας σὸ σπίτι μας, πού θὰ μᾶς ἀποζημιώων γιὰ ὅλες τὶς ἄλλες, μιὰ ὥρα κατὰ τὴν ὁποία δὲν θὰ χρειάζεται νὰ προσπαθοῦμε νὰ συγκαλύπτουμε τὸ ἐσωτερικὸ μας κενὸ μὲ μιὰ ἀτελείωτη φλυαρία.

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΡΝΑ Η ΩΡΑ

- ◆ "Ένας δημοσιογράφος ρωτά την Τζέην Μάνσφελντ :
- 'Αγαπάτε τον Σαίξπηρ;
- Δεν άπαντώ συνήθως σέ τέτοιες έρωτήσεις, λέει ή βεντέτα.
- Μετά σκέπτεται λίγο και συνεχίζει :
- Μπορείτε νά γράψετε ότι μεταξύ μας υπάρχει μιá άπλή φίλια !

Up

- ◆ — Είμαι πολύ άνήσυχος, λέει ό Πώλ σ' ένα φίλο του. 'Η γυναίκα μου βγήκε χωρίς όμπρέλα και κάνει κατακλυσμό !
- Μήν άνησυχής. Θά μπη σέ κανένα κατάστημα.
- Αυτό άκριβώς με τρομάζει !

Constellation

◆ "Ένα γεροντοπαλλήκαρο είχε συμφωνία με τη νοικοκυρά του νά του μπαλώνη και τά ρούχα του, αλλά συνεχώς εύρισκε τις πυζάμες του χωρίς κουμπιά. 'Απελπισμένος με την κατάσταση, πήρε τó σκέπασμα ενός τενεκεδένιου κουτιού, τó τρύπησε στή μέση και τήραψε άντι για κουμπί, με την έλπίδα ότι ή νοικοκυρά του κάτι θά καταλάβαινε.

"Όταν γύρισαν τά ρούχα του πλυμένα, τó γεροντοπαλλήκαρο βρήκε τó σκέπασμα τού τενεκέ στήν ίδια θέση και άπέναντι καμωμένη μιá κουμπότρυπα στό μέγεθός του.

Coronet

◆ 'Ο σύζυγος έμφανίζεται στό σπίτι με ένα πανάθλιο καπέλο πού τόν κάνει νά μοιάζη ήλίθιος.

Μόλις τόν βλέπει ή γυναίκα του, τού μπηζει τις φωνές. 'Εκείνος δικαιολογείται :

— "Όταν μου τó φόρεσε ό υπάλληλος, φάνηκα τόσο ήλίθιος, ώστε σκέφτηκα πώς δεν είχα τó δικαίωμα νά κρίνω άν μου πάη ή όχι !

Quips and Quizzes

'Αξία δέν έχει πώς άδυνατίζει κανείς! 'Αξία έχει πώς δέν παχαίνει!

Μή σάς ξεγελούν

οι διάφορες ΔΙΑΙΤΕΣ

Της ELISABETH POPE

Είναι καιρός πιά νά κυριαρχήσιν ή λογική σχετικά με τις λεγόμενες « άπισχναντικές » δίαιτες. Χρόνια τώρα μās ζαλίζουν με τις θαυματουργές δίαιτες πού άδυνατίζουν, τις καταπληκτικές διαιτητικές μεθόδους πού κάνουν τά κιλά νά λυώνουν σαν χιόνι στόν ήλιο, χωρίς κόπο και χωρίς κίνδυνο.

'Η θλιβερή αλήθεια είναι πώς ό περιορισμός των φαγητών είναι κάτι κοπιαστικό και μακροχρόνιο, πού δέν γίνεται καθόλου εύχάριστα και απαιτεί ίατρική παρακολούθηση.

'Ο δρ Φρέντερικ Στένρ, τού τμήματος διαιτητικής τού Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, μιλάει καθαρά σ' αυτό τó θέμα :

'Η παχυσαρκία, λέει, είναι μιá χρόνια κατάσταση πού ακόμη δέν έχουμε βρή τήν έπιστημονική της θεραπεία. Γι' αυτό βρίσκουμε στό έμπόριο νά κυκλοφορούν τόσα φάρμακα τσάρα-τάνων. Οι δίαιτες δέν είναι ή ιδεώδης θεραπεία τής παχυσαρκίας, όσο δέν είναι ή ινσουλίνη θεραπεία τού διαβήτη. Στήν καλύτερη της μορφή ή δίαιτα επιτρέπεται νά φέρουμε μιá ίσορροπία στήν ασθένεια, αλλά όταν πέσουμε σέ άνεύθυνες άνοησίες τότε βρίσκóμαστε σ' ένα φαύλο κύκλο και τó βάρος άλλοτε πέφτει και άλλοτε άνεβαίνει.

"Άλλωστε σέ τί όφελει νά χάνουμε μισό κιλό τήν ήμέρα επί έννεα μέρες, σύμφωνα με τις θαυμαστές διαφημιζόμενες δίαιτες, άν τή δέκατη μέρα αρχίσουμε νά ξαναπαίρνουμε βάρος; Κι αυτό άκριβώς είναι πού συμβαίνει άναπόφευκτα.

'Η έπιστήμη άπέδειξε με τρόπο άναμφισβήτητο ότι τó βάρος μας αύξάνεται γιατί τρώμε πολύ, με άλλα λόγια γιατί παίρνουμε κάθε μέρα περισσότερες θερμίδες από όσες μπορεί νά καταναλώση ό οργανισμός με τήν καύσι. 'Αντίθετα άδυνατίζουμε όταν παίρνουμε λιγώτερες θερμίδες από όσες χρειάζεται ή καύσι και γι' αυτό τó σώμα αναγκάζεται νά καταφύγη στά άποθέματα λίπους. 'Ετσι άρκει νά περιοριστούμε σέ 1.000 θερμίδες τήν ήμέρα για νά χάσουμε βάρος, όποιο είδος τροφής και άν παίρνουμε (μιá στάρλετ τού Χόλλυγουντ έκανε ώραία ρεκλάμα λέγοντας πώς άδυνάτιζε μισό κιλό τήν ήμέρα τρώγοντας μόνο παγωμένες κρέμες).

"Όσοι έχουν τάσι νά παχύνουν πρέπει πάντα νά προσέχουν και κάθε χρόνος πού περνά θά μεγαλώνη τις δυσκολίες τους. Πάνω από τά 25 χρόνια ό οργανισμός έπιβραδύνει τήν καύσι τού κατά 5 % κάθε δέκα χρόνια κι αυτό σημαίνει πώς, άν στά 25 μπορούμε νά παίρνουμε 2.500 θερμίδες τή μέρα, στά 45 δέν μπορούμε νά κάψουμε παρά 2.250. Δέν είναι λοιπόν περίεργο πού μεγαλώνοντας « βαραινóμε » λίγο !

Σημαντικό, λοιπόν, δέν είναι νά « χάσουμε » βάρος, όσο νά « διατηρήσουμε » ένα βάρος λογικό, πράγμα πού είναι πολύ δυσκολώτερο. Είναι ένα έργο πού διαρκεί σέ όλη μας τή ζωή και πού ή έπιτυχία του, μιá και τó άποφασίσουμε, εξαρτάται κυρίως από ένα καλό έπιθετικό σχέδιο, δηλαδή από μιá δίαιτα πού θά μās επιτρέπη νά κάνουμε μιá ζωή κανονική, με σωματική και ψυχική ίσορροπία. Πρέπει, λοιπόν, ή δίαιτα αυτή μετά τήν άρχική άπώλεια βάρους νά

άποτελή τον άκρογωνιαίο λίθο μιᾶς διαιτητικής πού θα διατηρήσουμε στην υπόλοιπη ζωή μας, αν θέλουμε να διατηρήσουμε τη γραμμή μας.

Είναι φανερό πώς καμιά από τις δίαιτες τῆς μόδας δὲν πληροῖ αὐτοὺς τοὺς ὁρους καί, αν ὑποθέσουμε πὼς οἱ καλύτερες ἀπ' αὐτὲς τῖς δίαιτες μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις γιὰ μιὰ σύντομη περίοδο, καμιά δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ πολὺ.

Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια βγήκε μιὰ ἐπαναστατικὴ δίαιτα μὲ τὸν τίτλο : « Ἀδυνατίζετε τρώγοντας ὅσο θέλετε ! » Ἡ ἐφήμερη ἐπιτυχία τῆς ὀφείλεται στὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐπέβαλε παρακολούθησι τῶν θερμίδων. Ἐπρεπε μόνο νὰ ἀρχίζουμε κάθε γεῦμα μὲ κρέας καὶ μαζὶ νὰ τρῶμε κάτι λιπαρὸ πού σὲ ποσότητα νὰ μὴν ὑπερβαίῃ τὸ 1)3 τοῦ κρέατος. Αὐτὴ ἡ ἀναλογία τοῦ τρία πρὸς ἓνα, λέγανε, ἐπιτάχυνε μὲ τρόπο θαυματουργὸ τὸν μεταβολισμό καὶ δὲν ἀφῆνε κανένα ὑπόλειμμα θερμίδων ἄκαυτο.

Τὸ κοινὸ στὴν ἀρχὴ ἐντυπωσιάστηκε, ἀλλὰ ὕστερα κατάλαβε πὼς οὔτε τὸ στομάχι, οὔτε ἡ τσέπη μποροῦσαν νὰ ἀνθέξουν σὲ τόση ποσότητα κρέατος. Ὅσο γιὰ τοὺς ἐπιστήμονες, αὐτοὶ ἀνακάλυψαν πὼς οἱ ἐπιτυχίες τῆς μεθόδου ὀφείλονταν στὸ γεγονός ὅτι, ὅταν φάη κανεὶς δυὸ-τρεις φορές τὴν ἡμέρα ἑκατὸ δράμια κρέας κλπ., δὲν ἔχει ὄρεξι νὰ φάη τίποτ' ἄλλο κι ἔτσι δὲν ξεπερνᾷ τὸ κανονικὸ ὄριο θερμίδων. Γενικὰ ἡ ὅλη ὑπόθεσι ἦταν πάλι θέμα θερμίδων καὶ τὸ ὄνειρο τῆς μετατροπῆς τῶν τροφῶν σὲ ἐνέργεια μὲ κάποιο μαγικὸ συνδυασμὸ, παραμένει χίμαιρα.

Ἄλλοι ἐπιδέξιοι παραμονεύουν τὸν παχύσαρκο πού θέλει νὰ «πέση» γρήγορα : Τὸ βάρος, ὑποστηρίζουν, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀναλογία τῶν τριῶν βασικῶν τύπων τροφῶν : τῶν λιπῶν, τῶν ὑδατανθράκων καὶ τῶν πρωτεϊνῶν. Στὸν παχύσαρκο ἡ ἰσορροπία αὐτὴ εἶναι κακὴ. Ἡ φανταστικὴ αὐτὴ ἀποψι συνέβαλε στὴ διάδοσι μιᾶς πρόσφατης μόδας, ἐμπνευσμένης ἀπὸ μιὰ δίαιτα πού εἶχε θέσει σὲ κυκλοφορία τὸ Ἰνστιτούτο Ροκφέλλερ, τι-τιφοροῦμένη «νέα ἐπαναστατικὴ δίαιτα Ροκφέλλερ». Τὸ Ἰνστιτούτο βέβαια τὴν διέψευσε κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος. Οἱ ἐρευνῆται τοῦ Ἰνστι-

τούτου Ροκφέλλερ ἔκαναν πειράματα μὲ μιὰ δίαιτα φτωχὴ σὲ πρωτεΐνες καὶ δικαιολογημένα φοβήθηκαν ὅτι, ὅσοι θὰ ἤθελαν νὰ ἀδυνατίσουν μὲ ταχύ ρυθμὸ, θὰ τὴν παραποιοῦσαν καταργώντας ἐντελῶς τροφές πού τὸ Ἰνστιτούτο συμβούλευε ἀπλῶς τὸν περιορισμὸ τους.

Ἡ ἰδέα τοῦ φαγητοῦ πού παρασκευάζεται σύμφωνα μὲ μιὰ αὐστηρὴ συνταγὴ δὲν εἶναι κάτι καινούργιο καὶ πολλὰ νοσοκομεῖα τὴν ἐφαρμόζουν ἀπὸ χρόνια. Ὡστόσο ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού ὁ τρόπος αὐτὸς γινώριζε τόση δημοσιότητα. Κι αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ γίνεταί χωρὶς ἱατρικὴ παρακολούθησι, γιατί μπορεῖ νὰ δημιουργηθοῦν πολλὲς δυσάρεστες συνέπειες, πού ἡ μικρότερη ἴσως εἶναι μιὰ χρόνια δυσκοιλιότης.

Ἡ «συνταγὴ» αὐτὴ δὲν ἔχει τίποτα τὸ ἰδιαίτερο, οὔτε τὸ «μαγικόν». Ὑπάρχουν μάλιστα πολλὲς παρόμοιες, ὅπως λ. χ. ἓνα ποτήρι χυμὸς πορτοκαλιοῦ καὶ ἑπτὰ ποτήρια πλήρους γάλακτος τὴν ἡμέρα. Ἡ δίαιτα αὐτὴ δίνει ἀρκετὲς θερμίδες καὶ ἄλλα ὠφέλιμα συστατικά, ἀλλὰ ποιοὺς θὰ ἤθελε νὰ περάσῃ τὴ ζωὴ του «πίνοντας» καὶ ὄχι τρώγοντας τὰ γεύματά του ;

Ἀντὶ νὰ περιμένῃ θαύματα κάθε παχὺς ἄνθρωπος, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃ τὴν προσωπικὴ του περίπτωσι καὶ νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ ἓνα μακρόπνοο σχέδιο μὲ δυνατότητες ἐπιτυχίας. Τὸ καλύτερο εἶναι νὰ «περιορίσῃ» τὸ φαγητὸ του καὶ ὄχι νὰ καταργῇ ὀρισμένα φαγητά. Ἀποχαιρετήστε τὰ πολλὰ γλυκά. Δὲν ὑπάρχει λόγος ὅμως νὰ στερηθῇτε ἐντελῶς τὴ ζάχαρη. Ἐλαττώστε τὰ λιπαρά, ἀλλὰ ἀφήστε λίγα στὸ διαιτολόγιό σας. Τὸ ἴδιο κάνετε γιὰ τὰ ἀμυλώδη, τοὺς ὑδατάνθρακες, τῖς πρωτεΐνες. Ὁ καλύτερος ὁδηγὸς μένει πάντα ἡ λογικὴ.

Ἡ ἀσκήσι εἶναι ἓνας τρόπος νὰ ἀντιμετωπίσετε τὸ πρόβλημα. Μιὰ ὥρα γρήγορου βαδίσματος καταναλώνει 300 θερμίδες, μιὰ ὥρα χοροῦ 250, μιὰ ὥρα τένις 350, γκολφ 225, ἵππασίας 250, ποδηλάτου 400. Μὲ τὸ νοικοκυριὸ καταναλώνετε 150 θερμίδες τὴν ὥρα ! Ἄν μπορῇτε λοιπὸν νὰ ἐπεκτείνετε αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῖς δραστηριότητες, μπορεῖτε νὰ ἐπεκτείνετε ἀνάλογα τὸ διαιτολόγιό σας. Νὰ φο-

βάστε ὅμως τὴν πολὺ ἐντονὴ ἀσκήσι πού ἀνοίγει τὴν ὄρεξι.

Μετὰ τὴν ἐπιτυχία

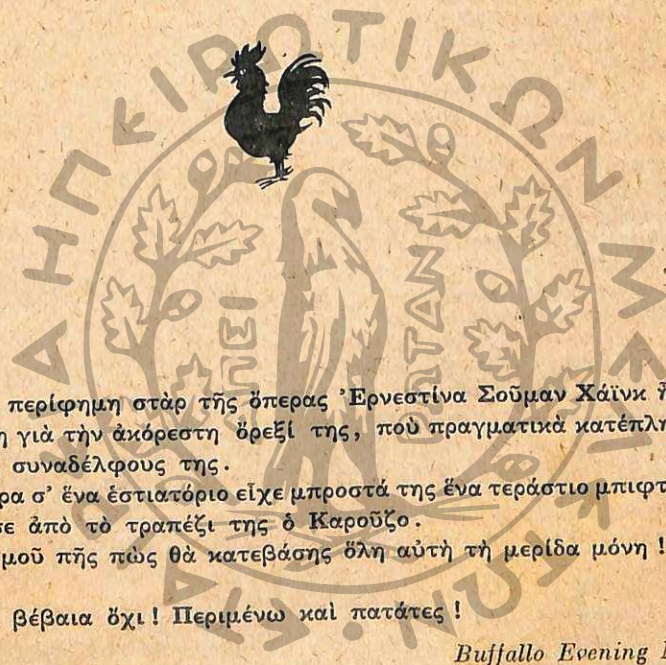
Ὅταν ὅμως ἐπιτύχετε τὸ ἰδεώδες βάρος σας, πὼς θὰ τὸ διατηρήσετε ; Ἄν ἡ ζωὴ σας εἶναι μέτρια σὲ δραστηριότητα, ὅπως συμβαίνει μὲ τῖς περισσότερες νοικοκυρές καὶ τοὺς ἐργαζόμενους, βασιάζετε 33 θερμίδες κατὰ κιλὸ βάρους. Γιὰ νὰ μάθετε πόσο ὅς ἐπιτρέπεται νὰ τρῶτε, ἀρκεῖ νὰ πολλαπλασιάσετε τὸ βάρος σας μὲ τὸ 33. Γιὰ νὰ μείνετε λοιπὸν στὰ 60 κιλά, ἔχετε δικαίωμα νὰ παίρνετε 1.980 θερμίδες τὴν ἡμέρα.

Ξεκινώντας ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ μὲ τὴν ἀδεια βέβαια τοῦ γιατροῦ σας, μπορεῖτε νὰ ρυθμίσετε μόνος σας τὴ δίαιτα πού σᾶς ταιριάζει. Τὸ βασικὸ εἶναι νὰ μετράτε προσεκτικὰ τῖς θερμίδες. Στὴν ἀρχὴ θὰ πειθαρχήσετε πρὶ

εὐκόλα, αν σημειώνετε γραπτῶς τὴν ποσότητα θερμίδων πού παίρνετε κάθε μέρα. Ἐνα κιλὸ παραπανίσιου βάρους ἀντιπροσωπεύει περίπου 7700 θερμίδες. Ἄν θέλετε λοιπὸν νὰ χάνετε μισὸ κιλὸ τὴν ἐβδομάδα, πρέπει νὰ ἀφαιρέσετε ἀπὸ τὸ φαγητὸ σας 3.800 θερμίδες τὴν ἐβδομάδα.

Ὅταν χαθῇ τὸ περίσσιο βάρος σας, σᾶς ἀπομένει ἴσως ἡ σκληρότερη δουλειά, γιατί πρέπει νὰ ἐξακολουθήσετε, αν δὲν θέλετε νὰ ξαναπαχύνετε, νὰ λογαριάζετε τῖς θερμίδες σας καὶ νὰ μὴν ξεπερνᾶτε τὴν ποσότητα πού μπορεῖ νὰ κάψῃ τὸ σῶμα σας. Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ μοῖρα σας σ' ὅλα τὰ χρόνια πού θὰ ἐξακολουθῇτε νὰ φροντίζετε γιὰ τὴ γραμμὴ σας.

Βέβαια, μιὰ τέτοια δίαιτα δὲν ἔχει τίποτα τὸ «θαυματουργόν», δίνει ὅμως μιὰ ἰσορροπία στὴ διατροφή σας, χωρὶς νὰ σᾶς στερῇ τὰ φαγητά πού ἀγαπᾶτε. Γι' αὐτὸ ἀξίζει νὰ τῆς εἰστέ πιστοί.

♦ Ἡ περίφημη στὰρ τῆς ὀπερας Ἐρνεστίνα Σούμαν Χάινκ ἦταν πασίγνωστη γιὰ τὴν ἀκόρεστη ὄρεξι τῆς, πού πραγματικὰ κατέπλησσε ὅλους τοὺς συναδέλφους τῆς.

Μιὰ μέρα σ' ἓνα ἐστιατόριο εἶχε μπροστὰ τῆς ἓνα τεράστιο μπιφτέκι, ὅταν πέρασε ἀπὸ τὸ τραπέζι τῆς ὁ Καροῦζο.

— Μὴ μοῦ πῆς πὼς θὰ κατεβάσῃς ὅλη αὐτὴ τὴ μερίδα μόνη ! τῆς εἶπε.

— Καὶ βέβαια ὄχι ! Περιμένω καὶ πατάτες !

Buffalo Evening News

ΤΟ ΤΕΛΟΣ

του

«ΤΡΙΓΚΕΡ,, ΜΠΕΡΚ

«... Ποτέ πριν δεν τον είχα δη,
έκείνη τη στιγμή όμως ήταν
σά να γνωριζόμαστε από
παλιά.»

Τοῦ THOMAS GALLAGHER

Σ τις 11.03 της νύκτας της 9ης 'Ιανουαρίου 1958 ἐκτελέστηκε στήν ηλεκτρική καρέκλα τοῦ Σινγκ Σινγκ ὁ 'Ελμερ « Τρίγκερ » Μπέρκ, ἐπαγγελματίας δολοφόνος, ἡλικίας 40 χρόνων, ἀπὸ τὸ Οὐέστ Σάιτν της Νέας 'Υόρκης. Ὁ Μπέρκ δολοφονοῦσε ἐπὶ πληρωμῇ καὶ εἶχε σκοτώσει πολλές φορές. Ὁ ἀκριβὴς ἀριθμὸς τῶν ἀνθρώπων πού σκότωσε θὰ μείνη γιὰ πάντα μυστικός, γιὰτὶ ἀκολούθησε πιστὰ τὸν αὐστηρὸ κώδικα τοῦ ὑποκόσμου καὶ πέθανε χωρὶς νὰ μιλήσῃ. Καταδικάστηκε στὰ 1952 γιὰ τὸ φόνο τοῦ « καλύτερου φίλου » του, τοῦ 'Εντουαρντ Οὐόλς. Σὲ μιὰ φιλονεικία σ' ἓνα μπαρ, ὁ Μπέρκ ἔβαλε τὸ περιστρόφο στὸ κεφάλι τοῦ φίλου του καὶ τὸν σκότωσε.

Ὁ Τόμας Γκάλλαγκερ, συγγραφεὺς τοῦ ἀρθρου αὐτοῦ καὶ τῶν βιβλίων « Τὸ σκοτάδι πύκνώνει... » καὶ « Ὁ μονόγαμος », εἶναι 39 χρόνων. Εἶναι ἀντίθετος στήν ποινὴ τοῦ θανάτου. 'Ασφαλῶς θὰ συμφωνήσετε ὅτι ὁ Γκάλλαγκερ ἔχει δώσει στὸ ἄρθρο αὐτό, πού περιγράφει τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὴν νόμιμὴ ἐκτέλεσι τοῦ Μπέρκ, μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ συγκινητικὰ καὶ πιὸ ὥραϊα κομμάτια πού ἔχουν γράψῃ ὡς τώρα γιὰ τὸ πολυσυζητημένο θέμα τῆς θανατικῆς ποινῆς. Εἶναι κλασικὸ στὸ εἶδος του.

Ἡ αἴθουσα τοῦ θανάτου θὰ μποροῦσε νὰ ἦταν πλυντήριο στὸ ἰσόγειο μιᾶς πολυκατοικίας. Οἱ τοῖχοι

εἶχαν ἓνα κρῦο ἄψυχο πράσινο χρῶμα καὶ σωλῆνες τοῦ καλοριφέρ (φρεσκοβαμμένοι με ἀσημένια μπογιὰ) διασταυρώνονταν στὸ ταβάνι ὅπως μπηκάμε ἐκεῖ ἀπὸ τὴν χιονισμένη αὐλὴ, ὁ μόνος ἦχος πού ἀκουγόταν ἦταν τὸ γνωστὸ τρίξιμο πού κάνουν οἱ βρεγμένες σόλες πάνω στὸ μπετόν.

Κατάλαβα ἀμέσως ὅτι, ἂν περιπλανιόμουν καὶ ἐφθانا μόνος ὡς ἐδῶ ἀπὸ κανένα παράμερο δρόμο τῆς Νέας 'Υόρκης, δὲν θὰ μοῦ ἔκανε καμιὰ ἐντύπωσι ἡ πρόχειρη καρέκλα, πού βρισκόταν στὸ κέντρο ἑνὸς μεγάλου μαύρου ταπέτου ἀπὸ καουτσούκ καὶ ἔμοιαζε με παλιὸ πάλκο θυρωροῦ.

Εἶχα πιάσει συζήτησι με ἓνα νεαρὸ 'Ιρλανδο φρουρὸ στὸ ἄλλο κτίριο, ἐνῶ περιμέναμε νὰ μᾶς κατατοπίσῃ σχετικὰ ὁ Δεσμοφύλακας Ντέννο, καὶ θυμόμουν τώρα τὴν ἀντίδρασί του στήν ἐρώτησί μου ἂν ὑπῆρχε κανένας γυάλινος τοίχος ἢ τίποτ' ἄλλο, πού νὰ χωρίζῃ τὸν θεατὴ ἀπὸ τὴν ηλεκτρικὴ καρέκλα. Εἶχε χαμογελάσει με τὴ σκέψι ὅτι φαντάστηκε τέτοιο πράγμα καὶ ὕστερα μοῦ εἶχε πῆ: « Ὁχι, δὲν ὑπάρχει τίποτε. Ὁ Μπέρκ θὰ μπορῇ νὰ σᾶς φτύσῃ, ἂν θέλῃ. 'Απλῶς εἶναι ἓνα δωμάτιο. »

Καὶ πράγματι, τὸ δωμάτιο δὲν ἔμοιαζε καθόλου ὅτι προωριζόταν γιὰ ἐκτελέσεις. 'Εμοιάζε περισσότερο

με ὑπόγειο πού τὸ εἶχαν καθαρίσει καὶ βάψῃ γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ. Μόνο τὸ λευκὸ τροχοφόρο νοσοκομειακὸ τραπέζι πίσω ἀπὸ τὴν καρέκλα, τὰ παράξενα μηχανήματα πάνω σ' ἓνα μαῦρο τραπέζι στῇ γωνίᾳ, οἱ σειρὲς τὰ καθίσματα καὶ τὸ ξύλινο παραπέτασμα πού τὰ χώριζε ἀπὸ τὴν ηλεκτρικὴ καρέκλα (γιὰ νὰ ἐμποδίζεται, ὅπως μοῦ εἶχε πῆ ὁ νεαρὸς φρουρὸς, ἡ λήψι φωτογραφιῶν), σὲ ἔκανε νὰ καταλάβῃς ὅτι ἦταν κάτι περισσότερο ἀπὸ ἓνα ἀπλὸ ὑπόγειο.

Τὰ καθίσματα ἦταν λιγώτερα ἀπὸ τοὺς μάρτυρες καὶ ἐκείνους πού ἐμπαιναν τελευταῖοι τοὺς τοποθετοῦσαν γρήγορα στὸ βάθος ἢ στοὺς πλαινοὺς τοῖχους οἱ ἄνδρες με τὴ στολή, πού εἶχαν κι αὐτοὶ ἀρχίσει νὰ γίνωνται θύματα τοῦ χρόνου. Δὲν ἄκουσα νὰ δίνεται καμιὰ ὁδηγία. Κανένας ὑπεύθυνος δὲν μίλησε, οὔτε ὑπῆρχε ἀνάγκη νὰ μιλήσῃ.

Ἡ ὑπακοή ἔμοιαζε με ἐπιδημία στήν αἴθουσα καὶ ἓνα εἶδος ὑποχρεωτικῆς εὐσυνειδησίας ἔκανε τὰ μολύβια τῶν νεαρῶν δημοσιογράφων νὰ τρέχουν συνεχῶς πάνω στὰ σημειωματάρια τους. Παρατήρησα ἓναν πού ἔκανε ἓνα λεπτομερὲς σχέδιο τῆς καρέκλας, ἄλλον πού μετροῦσε γρήγορα τὶς πόρτες τοῦ δωματίου, ἄλλον πού στενοχωριόταν φανερά γιὰτὶ δὲν εἶχε μαζί του μεζούρα. Φαίνονταν ὅτι τοποθετοῦσαν πυρετωδῶς τὰ γεγονότα ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ στὰ συναισθήματά τους, ἐνῶ οἱ παλιότεροι, πού εἶχαν ἴσως ξανάρθει ἐδῶ, περίμεναν καὶ παρατηροῦσαν, θὰ ἔλεγα, χωρὶς συγκίνησι.

Ὁ Δεσμοφύλακας στεκόταν σιωπηλὸς καὶ μόνος, ἐνῶ οἱ τρεῖς ἄνδρες με στολή, τοποθετημένοι στρατηγικὰ γύρω ἀπὸ τὴν καρέκλα, περίμεναν νὰ μποῦν καὶ οἱ τελευταῖοι μάρτυρες καὶ νὰ κλείσῃ ἡ πόρτα πού ὡδηγοῦσε στήν αὐλὴ. Τότε, μολονότι κανεὶς δὲν μίλησε, ἓνα σύνθημα φάνηκε νὰ μεταδόθηκε σ' αὐτοὺς καὶ ὁ ψηλότερος ἀπὸ τοὺς τρεῖς κατευθύνθηκε σὲ μιὰ πλαϊνὴ πόρτα, τὴν μισάνοιξε, ἔρριξε μιὰ ματιά καὶ ξαναγύρισε στὴ θεοὶ του.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἄνδρες, πού δουλεῖα τους ἦταν νὰ δέσουν τὸν κατάδικο στὴν καρέκλα, εἶχαν στὸ πρόσωπό τους μιὰ ἔκφρασι πού μόνο εὐλαβικὴ

θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὴν πῇ. Πραγματικὰ, ἐκείνη τὴ στιγμὴ, ὅταν ὁ πανύψηλος φρουρὸς ξαναγύρισε στὴ θέσι του, ἡ πόρτα μισάνοιξε καὶ θάρρεψα πὼς ἀνοίγει τὸ σκευοφυλάκιο καὶ αὐτὸ πού ἔβλεπα ἦταν μιὰ θρησκευτικὴ ἱεροτελεστία.

« Στὴ μέση ὑπάρχει μιὰ 'Αγία Τράπεζα », μοῦ εἶχε εἰπῇ ὁ Δεσμοφύλακας. Καὶ αὐτὴ τὴ στιγμὴ μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ ἡ ἰδέα πὼς ἀπὸ τὸ ἴδιο ξύλο πού ἦταν φτιαγμένη ἡ 'Αγία Τράπεζα ἦταν καὶ τὰ στασίδια μας καὶ ἡ καρέκλα τοῦ θανάτου. 'Ὡσπου ἡ πόρτα ν' ἀνοίξῃ ἐντελῶς, ἡ διάθεσί μου αὐτὴ νὰ συσχετίζω τὰ πράγματα ξεπήδαγε μαζί με τὴ φρίκη πού με εἶχε κυριεύσει.

Μεσολάβησε ἓνα διάλειμμα καμιά δεκαριά δευτερόλεπτα, ὅπου ἓνας ἄερας μαρτυρίου γέμισε τὴν αἴθουσα καὶ ἔκανε τὴν ἀναπνοὴ δύσκολη. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶναι συνυφασμένος με τὴν ὑπαρξί μας καὶ ὁ Μπέρκ εἶχε μιὰ μυστικὴ ἐπιρροή ἐπάνω μας.

Ὑστερα ἡ πόρτα ἀνοίξε διάπλατα καὶ ἓνας παπάς, ὁ αἰδεσιμώτατος Τόμας Τζ. Ντόνοβαν, μπῆκε με κατεβασμένο τὸ κεφάλι· εἶχε τὰ χέρια ἐνωμένα καὶ προσευχόταν δυνατὰ, με θέρη. Ἀγνόησε τοὺς 40 περίπου ἀνθρώπους πού βρίσκονταν στὸ δωμάτιο. Τόσο, πού δὲν ὑπῆρχε πιὰ χώρος γι' αὐτοὺς μέσα στὴ συνείδησί του.

Στὰ τρία ἐπόμενα λεπτά ὁ παπάς δὲν κοίταξε πρὸς τὸ μέρος μας, οὔτε ἔδειξε καν τὴν παραμικρότερη διάθεσι νὰ τὸ κάνει, καὶ γιὰ τοῦτο αὐτὰ τὰ λεπτά πῆραν ἓνα σπουδαῖο νόημα. Τὸ γυαλιστερό μεταξωτὸ τοῦ ἁμφιο ἔπεφτε μεγαλοπρεπῶς ὡς κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα, κρύβοντας ἐντελῶς τὸν μικρὸσωμο, σὰν χαμίνι ἀνθρωπάκο, πού ἐρχόταν πίσω του. Ὑστερα τὸ ἁμφιο χάθηκε (ὁ πάτερ Ντόνοβαν γρήγορα παραμέρισε) καὶ ἀντικρύσαμε τὸν Μπέρκ μέσα στὸ ψυχρὸ φῶς τοῦ δωματίου.

Φοροῦσε ἓνα καθαρὸ ἄσπρο πουκάμισο με γυρισμένα μανίκια καὶ τὰ δυὸ ἐπάνω κουμπιά του ἦταν ξεκουμπωτά. Τὸ γκρίζο παντελόνι τῆς φυλακῆς εἶχε ἀνοίγματα ὡς τὰ γόνατα καὶ μόνο οἱ παντόφλες, ἀταίριαστες με τὸ μπετόν, ἔδειχναν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς στεκόταν. Δεξιὰ

κι άριστερά του ύπήρχαν φύλακες περισσότερο για πρόληπτικούς λόγους παρά για να τον στηρίξουν. Ο Μπέρκ ήταν άδύναμος και ζαρωμένος, ένας λεπτός και ύποσιτισμένος άνθρωπος· ώστόσο μπήκε περπατώντας μόνος του.

Καθώς είδα τὸ πρόσωπό του, τὸ πρώτο πού σκέφτηκα ήταν ἡ τεράστια απόστασι ανάμεσα σ' ἐκείνον καὶ σ' ἐμᾶς. Ήταν ἤδη νεκρός, ἕνα ζωντανὸ πτώμα, πού εἶχε ἔρθει νὰ παρακολουθήσῃ τὸν ἴδιο του τὸ θάνατο. Καὶ ἐμᾶς πού τὸν βλέπαμε, μᾶς κοίταξε ξέροντας καλά ὅτι ἦταν ἤδη νεκρός.

Εἶχα σκεφθῇ λίγο πρὶν, σὸ ἄλλο κτίριο, ὅτι ὑπῆρχαν ἄνθρωποι σκληροὶ ἀνάμεσα στοὺς 24 πού εἶχε καλέσει ἐπισήμως τὸ κράτος, ἄνθρωποι πού θεωροῦσαν τὴν ἐκτέλεσι σὰν δῶρο πού τὸν περιμεναν ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς καταδίκης. Ὅταν ὁμως μπήκε ὁ Μπέρκ, ἡ σκέψι μου αὐτὴ χάθηκε. Ἰσως ἐκεῖνο πού χάθηκε νὰ ἦταν ἡ ἱκανότητά μου νὰ εἶμαι σκληρὸς καί, μαζί μ' αὐτήν, ἡ εὐκολία νὰ διακρίνω τὴ σκληρότητα καὶ στοὺς ἄλλους. Αὐτὸ πού ὑπῆρχε ἦταν καθαρή ἀγωνία, ὅπως δὲν τὴν εἶχα ξαναδῇ ποτέ. Ὁ Μπέρκ εἶχε ξεπεράσει τὸ φόβο, δὲν τὸν ἀπειλοῦσε ἄλλο παρά μόνο τὸ ἴδιο τὸ « τίποτε » — ἦταν τόσο ζωντανός, ὅσο χρειάζονταν γιὰ νὰ μωρη νὰ πεθάνῃ.

Καὶ ὁμως, ἔτσι ὅπως τὸν ὠδηγοῦσαν πρὸς τὴν καρέκλα καὶ μὲ πατρικὴ τρυφερότητα τὸν κάθιζαν σ' αὐτήν, ἡ προσπάθειά του νὰ διατηρήσῃ σὰν ὑπαρξὶ τὴν οὐτότητά του ἐκφράσθηκε σὲ ἕνα ἀλησμόνητο χαμόγελο πρὸς τοὺς ἄνθρώπους πού εἶχαν ἔρθει νὰ τὸν δοῦν νὰ πεθαινῃ.

Στὸ διάστημα αὐτὸ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ στολή δὲν ἔχαναν οὔτε λεπτό. Οἱ δύο πού τὸν εἶχαν συνοδεύσει σὸ δωμάτιο πού θανάτου παραμέρισαν, καὶ οἱ τρεῖς πού ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοποθετημένοι γύρω ἀπὸ τὴν καρέκλα ἀρχισαν νὰ τὸν δένουν. Ἀφῆσε τοὺς δύο νὰ σκύψουν χαμηλά μπροστὰ του γιὰ νὰ τοῦ χωρίσουν τὰ πόδια ἔτσι, ὥστε οἱ κνήμες του νὰ δεθοῦν μὲ τὶς ταινίες πού ὑπῆρχαν σὲ ἑμπόρους πόδια τῆς καρέκλας, σχιζοντάς τους μὴ ματιά, καὶ ὕστερα ἔστρεψε λίγο πρὸς τὸν ψηλὸ δεσμο-

φύλακα πού ἐτοίμαζε τὴν ἠλεκτρικὴ κάσκα τῆς κεφαλῆς μὲ ἔντονη συμπόνια, πού ἔκανε τὰ μῆλα τοῦ προσώπου του νὰ φαίνωνται σὰν πληγές.

Ἡ σχέσι τοῦ Μπέρκ μ' αὐτοὺς τοὺς φρουροὺς ἀπέκλειε κάθε ἐχθρότητα. Ήταν μὴ ἀμεμπτή, μὴ ἰδανικὴ θὰ ἔλεγα σχέσι, γιὰτὶ ἀφοροῦσε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴ τὴν διαδίκασίᾳ τοῦ νὰ παύσῃ κανεὶς νὰ ὑπάρχῃ. Ἐκεῖνος πού τὴν ἔκανε σπαρακτικὴ ἦταν ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Μπέρκ αἰσθανόταν ἀποκλεισμένος ἀπὸ ὅποια δὴποτε θετικὴ συμμετοχὴ σ' αὐτήν.

Ήταν ἕνα ἀντικείμενο, ἕνα « πρᾶγμα » στερημένο ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπακούω, καὶ τὰ δειλὰ ψευτοχαμόγελά του ἦταν ἀπόπειρες, σκεπτόμενοι, νὰ διορθώσῃ τὴν ἀνυπόφορη αὐτὴ κατάστασι. Ἦθελε ἡ προσωπικότητά του νὰ εἶναι παρούσα στὴν ἐξαφανισί τῆς, ἤθελε ἐμεῖς νὰ τὸ προσέξωμε. Δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ ἐκεῖνα τὰ χαμόγελα. Γιατί, ἂν ἔμενε ἕνα « πρᾶγμα », θὰ γλύτωνε αὐτὴ τὴν πείρα καὶ θὰ πέθαινε χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἀντίθετα, ἐκεῖνος προτίμησε καὶ διάλεξε νὰ εἶναι αὐτὸς πού ἦταν, ὁ ἄνθρωπος ὁ καταδικασμένος σὲ θάνατο.

Ὁ νεαρὸς φρουρὸς μοῦ εἶχε πῆ πρὶν ὅτι ἕνα μικρὸ σφουγγάρι, περὶ πού σὸ μέγεθος τῆς ξυρισμένης κορφῆς τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ καταδίκου, τοποθετεῖται ἀνάμεσα στὴν ἠλεκτρικὴ κάσκα καὶ σὸ κεφάλι γιὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν διέλευσι τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὸ σφουγγάρι, μοῦ εἶχε πῆ, τὸ βουτοῦν σὲ ἄλμη, γιὰ νὰ εἶναι ἀπόλυτα ἐξασφαλισμένο ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ καταδίκου θὰ καταστραφῇ προτοῦ ὁ κατάδικος πονέσῃ.

Ἄν δὲν μοῦ τὸ εἶχε πῆ αὐτὸ, δὲν νομίζω ὅτι θὰ καταλάβαινα τὴ ματιά πού ὁ Μπέρκ ἔριξε σὸ φύλακα πού στεκόταν πίσω του, ὅταν αὐτός, γλιστρώντας τὸ ὑγρὸ ἀπὸ τὴν ἄλμη σφουγγάρι κάτω ἀπὸ τὴν ἠλεκτρικὴ κάσκα, ἀρχισε νὰ τὴν ἐφαρμόζῃ σὸ κεφάλι του. Τὸ σφουγγάρι δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι μόνο ὑγρὸ, ἀλλὰ καὶ κρύο, καὶ ὁ Μπέρκ, χαμογελώντας καλοκάγαθα ἀπὸ τὸ τὸ σῶμα πού ἐνίωσε σὸ φρεσκοξυρισμένο του κεφάλι, φάνηκε ὅτι εὑρίσκει ἀνακούφισι σὸ ὅτι εἶχε κάτι νὰ σκεφθῇ.

Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι, ὅσο περνοῦ-

σαν τὰ δευτερόλεπτα καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐργάζονταν ὁλοένα πῶ γρήγορα γιὰ νὰ τελειώσουν τὴ δουλειά τους, προσπαθοῦσε ἀπελπισμένα νὰ σχετίσῃ αὐτὸ πού τοῦ συνέβαινε μὲ κάτι συνηθισμένο, σὸ παρελθόν, κάτι πού ἡ φαντασία του τουλάχιστον μποροῦσε νὰ παρακολουθήσῃ.

Αὐτὸ ἦταν κάτι θαυμάσιο, σκέφθηκα, κάτι πού μὲ ἔκανε νὰ θέλω νὰ ὑπερασπίσω ὅχι τὸ δίκιο ἢ τὸ ἄδικο, ἀλλὰ τὴν αἰώνια πολυσύνθετη ἰδιότητα τῆς ἀνθρωπιάς. Ὁ Μπέρκ, πού εἶχε λιγώτερο ἀπὸ ἐνὸς λεπτοῦ ζωῇ, ξανάβρισκε μπροστὰ στὰ μάτια μας τὴν ἀθωότητά του. Δὲν ἦταν πιά ἕνα « πρᾶγμα », ἀλλὰ ἕνα παιδί — ἕνα μικρὸ παιδί, πού χαμογελοῦσε μὲ συγκατάβασι γιὰ τὸ πόσο ἀδέξια, ἐν συγκρίσει μὲ τὴ μητέρα ἢ τὸν πατέρα ἢ τὸν μεγάλου του ἀδελφό, ὁ ξένος αὐτός, πού στεκόταν πίσω του, προσπαθοῦσε νὰ τοῦ βάλλῃ μὴ σκούφια.

Οἱ δύο φρουροὶ πού ἦταν μπροστὰ του τελείωναν τώρα μὲ τὰ πόδια του καὶ ὁ ἕνας σηκώθηκε κι ἄρχισε νὰ τοῦ δένη τὸ ἀριστερὸ του χέρι. Τὴν ὥρα πού ὁ ἄλλος τοῦ περνοῦσε γύρω ἀπὸ τὸ στῆθος ἕνα λουρί, τὸ τράβηξε καὶ τὸ στερέωσε μὲ τέτοια δύναμι, πού τὸ ἄσπρο πουκάμισο ζάρωσε καὶ ὁ Μπέρκ, μὲ μόνο τὸ δεξιὸ του χέρι ἀκόμη ἐλεύθερο, ξέροντας καλά ὅτι ἀμέσως ὕστερα ἐρχόταν ἡ σειρά τῆς μάσκας τοῦ προσώπου, ἔριξε γιὰ τελευταία φορὰ μὴ ματιά γύρω του, στοὺς ἄνθρωπους πού κάθονταν μὲ τὰ κεφάλια στὰ γόνατα. Ἐρριξε μὴ ματιά καὶ στοὺς ὀρθοὺς καὶ ὕστερα πάλι σ' ἐκείνους πού ἦταν στὰ καθίσματα.

Καθόμουν στὴ δεύτερη σειρά. Καί, καθὼς τὰ μάτια μου συνάντησαν τὰ δικά μου, εἶχα μὴ παράξενη ἐντύπωσι πὼς τὸν ἀναγνώριζα. Δὲν τὸν ξαναεἶχα δῇ ποτὲ στὴ ζωῇ μου καὶ ἦμουν βέβαιος ὅτι οὔτε καὶ κείνος μὲ εἶχε ξαναδῇ. Ἀλλὰ, ἐκεῖνη τὴν στιγμὴ, γνωριστήκαμε. Μοῦ χαμογέλασε καὶ μὲ ἀποχαίρεττα κουνώντας τὸ χέρι του. Τοῦ χαμογέλασα καὶ γὼ ἡ μᾶλλον προσπάθησα νὰ τοῦ χαμογελᾶσω· τὸ ξέρω πὼς τὸν ἀποχαίρεττα, καὶ τότε τοῦ πέρασαν γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπο ἕνα φαρδὺ καὶ χοντρὸ λουρί, πού κράτησε

σφικτὰ δεμένο τὸ κεφάλι του στὴν πλάτη τῆς καρέκλας. Ἀρχίζει λίγο πάνω ἀπὸ τὰ φρύδια του καὶ ἔφθανε ὡς κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλια. Ήταν σφικτὸ ἐκεῖ πού ἔπρεπε — κατὰ μῆκος τῶν φρυδιῶν καὶ τοῦ στόματος — καὶ μπόλικαίνα κοντὰ στὴ μύτη.

Τὸ δέσιμο τῆς μάσκας τοῦ προσώπου ἦταν ἡ τελευταία ἐνέργεια πρὶν ἀπὸ τὸ γύρισμα τοῦ διακόπτη· ὥστόσο, ἔπειδὴ ἔπρεπε νὰ δοθῇ καιρὸς στοὺς τρεῖς ἰδρωμένους φύλακες νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸ λαστιχένιο ταπέτο καὶ ἔπειδὴ ὁ δῆμιος, ἄφοτος σὲ ἕνα ἀνοικτὸ προθάλαμο, ἔπρεπε νὰ ἐλέγξῃ ἀπὸ μακριὰ ὅτι δὲν εἶχαν κάνει λάθος, ὁ Μπέρκ θὰ μποροῦσε νὰ πέθαινε ἀπὸ ἀσφυξία, ἂν δὲν ὑπῆρχαν σὸ λουρί — φτιαγμένα προσεκτικὰ — τρία ἀνοίγματα, ἕνα στὴ θέσι τοῦ στόματος καὶ δύο στῆς μύτης.

Ήταν λοιπὸν ζωντανός, σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, ὅταν ὁ ἀφοτος δῆμιος γύρισε τὸν διακόπτη καὶ τὸ σῶμα τοῦ Μπέρκ τινάχθηκε καὶ τευνώθηκε τόσο, ὥσπου ἔσπασε τὰ δεσμά του, πού τώρα φαίνονταν σχεδὸν μπόλικα. Οἱ γροθιές ἀνεβοκατέβαιναν σὰ σφυριά στὰ χεῖρια τῆς καρέκλας, τὸ τμήμα τοῦ μὲτώπου πού φαινόταν ἔγινε κατακόκκινο καὶ ὅλες οἱ τριχες τοῦ κεφαλιοῦ του σηκώθηκαν ἀπότομα γύρω ἀπὸ τὴν ἠλεκτρικὴ κάσκα σὰν νὰ εἶχε συμβῇ καμὴ φοβερὴ μεταμόρφωσι ἐνὸς λουλουδιοῦ.

Ὑστερα ἡ πρώτη ἐκκένωσι σταμάτησε καὶ τὸ σῶμα χαλάρωσε: οἱ γροθιές του ξεσφίχτηκαν καὶ οἱ πνεύμονες ἀδείασαν. Καί, ἔπειδὴ γνώριζε κανεὶς ὅτι εἶχαν καταστρέψει τὴν ἱκανότητά του νὰ νιώθῃ πόνο, ἀπορροῦσε μ' ἕνα αἰσθημα σβασμοῦ, ὅταν γιὰ δεύτερη φορὰ ἀνοίχθηκε ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ τὸ σῶμα ἀρχισε νὰ ἀγωνίζεται ἐναντίον του, γιὰ τὴν ἐπιμονὴ τῆς ζωῆς νὰ συνεχισθῇ παρ' ὅσα εἶχαν συμβῇ. Αὐτὴ τὴ φορὰ τὸ βολτὰξ ἀκουγόταν σὰν χιλιάδες μέλισσες νὰ εἶχαν κλεισθῇ σ' ἕνα ντουλάπι καὶ προσπαθοῦσαν νὰ βγοῦν ἔξω. Καπνὸς βγήκε ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Μπέρκ καὶ ὑγρὸ ἀρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὸ στόμα του. Ἐβγαίνει ἀπὸ τὰ ἀνοίγματα τῆς μάσκας καὶ γλιστροῦσε σὸ σαγόνι του.

Καίταξα τους τρεις φρουρούς, που τον είχαν δέσει. Είχαν το κεφάλι κατεβασμένο, τα χέρια δεμένα μπροστά τους και τα μάτια κλειστά. Φαίνονταν ότι προσπαθούσαν να σκεφθούν, ότι ή σκέψη δεν μπορούσε πια να σκεφθῇ.

Το σώμα του Μπέρκ χαλάρωσε ξανά και ύστερα διωχτηκε σ' αυτό ηλεκτρισμός για τρίτη φορά. «Όσο το σώμα τώρα ήταν ένα παιχνιδάκι για το ηλεκτρικό ρεύμα και, μολονότι τινάζονταν ακόμη και κάπνιζε, όλο αυτό προερχόταν από τη δύναμη του ηλεκτρισμού. Δεν ζούσε πια.

Πέρασε ένα δευτερόλεπτο· ο παπας προχώρησε, έκανε το σημείο του σταυρού στο μέτωπο του νεκρού, τον μύρωσε και ξαναπήγε στη θέσι του. «Υστερα προχώρησε ο ψηλός δεσμοφύλακας και, αφού έλυσε το στήθος του Μπέρκ, του ξεκούμπωσε το πουκάμισο. Το στήθος του, στήθος μελαχρινού Ιρλανδού με σχεδόν λευκό δέρμα, ήταν χωρίς σημάδια, έσταζε όμως από τον ιδρώτα. Ο φρουρός πήρε μια καθαρή άσπρη πετσέτα και το σκούπισε και, όταν απομακρύνθηκε, τα μάτια του ήταν κόκκινα σαν το αίμα από την συγκίνηση.

Ο δόκτωρ Χάρολντ Γ. Κίπ πήρε το στηθοσκόπιό του και το έβαλε στο στήθος του Μπέρκ. «Πιστοποιώ ότι ο άνθρωπος αυτός είναι νεκρός», είπε, και άμέσως οι φύλακες άρχισαν να μās βγάζουν ευγενικά από το δωμάτιο. Οι δημοσιογράφοι περι-

κύκλωσαν τον Δεσμοφύλακα για να μάθουν την ακριβή ώρα του θανάτου του. «Στην αίθουσα εισήλθε στις 11.01, ή πιστοποιήσις του θανάτου του έγινε στις 11.04. Όνομα Ιατρού: Χάρολντ Γ. Κίπ. Όνομα Ιερέως: Αϊδεσιμώτατος Τόμας Τζ. Ντόνοβαν.»

Στό μεταξύ οι τρεις φύλακες είχαν ξεσκεπάσει το πρόσωπο του Μπέρκ και τον μετέφεραν στο άσπρο άσθενοφόρο τραπέζι που κάποιος είχε σπρώξει μπροστά στην καρέκλα. Ο Μπέρκ την ώρα που τον σήκωναν είχε διατηρήσει την ίδια καθιστή θέσι και είχε στο πρόσωπό του μίαν έκφρασι απόλυτης εξάντλησης. Φαινόταν σαν ένας άνθρωπος που έχει απελπιστική ανάγκη ενός μέρους για να ξεκουρασθῇ, και τότε το βρούν ήταν το τελευταίο καθήκον των τριών λυπημένων δεσμοφυλάκων.

Μέσα στο αυτοκίνητο που μās πήγε πίσω στο κεντρικό κτίριο, οι άλλοι μάρτυρες με ρώτησαν αν ο Μπέρκ ήταν φίλος μου. «Όταν τους είπα ότι δεν ήταν και ότι δεν τον ξαναείχα διή ποτέ πριν, άρχισαν να μου λένε κάτι τέτοια: «Περίεργο, ο τρόπος που σε χαιρέτησε έδειχνε το αντίθετο!» «Μήπως έχεις αδερφό που τον ήξερε;» Και διάφορα άλλα. Είχα την εντύπωσι πώς δεν με πίστεψαν, πώς νόμισαν ότι προσπαθούσα να δείξω ότι δεν είχα σχέση με το δολοφόνο. Δεν ήταν όμως καθόλου έτσι. Τον γνώρισα μόνο τη στιγμή που με αποχαίρετησε κουνώντας το χέρι.

♦ «Όλοι μας είμαστε δημιουργήματα του έαυτού μας. Όσο πιο μόνο οι διάσημοι και οι πολύ πλούσιοι το παραδέχονται.

Kiwanis Magazine

♦ Καθένας έλπιζει πώς κάποτε θα πιάση την καλή. Οι περισσότεροι όμως ξεχνούν ότι το κάποτε αρχίζει από το σήμερα.

Achievement

Οι επίγονοι ενός μεγάλου δνόματος.

Τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια ΤΟΥ ΠΟΥΣΚΙΝ

Του Ε. ΓΚΑΡΝΤ

(Από το βιβλίο «Οι απόγονοι»)

Στις 29 του Γενάρη του 1837, μια παγωμένη μέρα, ο ποιητής Πούσκιν, βαριά πληγωμένος από μια μονομαχία, κατά τις τρεις ή ώρα το απόγευμα ξανάνοιγε τα μάτια του. Μὲ σβησμένη φωνή μουρμούρισε:

— «Η ζωή μου τελείωσε...

«Η χήρα γυναίκα του, νέα ακόμα, ωραιότατη, έγινε ή πιό ξακουστή γυναίκα στην ύψηλη κοινωνία της Πετρούπολης. Ο ίδιος ο Τσάρος Νικόλαος Α' την παρακολουθούσε παντού. Ο άνδρας της δεν της είχε αφήσει τίποτα, παρά χρέη, μια ρεντιγκότα τρυπημένη από μια σφαίρα και τέσσερα παιδιά. Γι' αυτό πιό μπροστά απ' όλα σκέφτηκε πώς θα βρῇ τα απαιτούμενα για να ζήση.

Ο Νικόλαος Α' παζάρευε για πολύ καιρό μια πανσιόν προτού της την νοικιάση.

Έπτά χρόνια πιό ύστερα ή Ναταλία Νικολάγιεβνα Πούσκιν ξαναπαντρεύονταν μ' έναν αξιωματούχο, τον στρατηγό Λανσκόι. Μαζί του ζήσε δεκαεννιά χρόνια και έκανε και παιδιά. Πέθανε στα 1863.

Υστερα από κάμποσο καιρό τα πρόσωπα του δράματος του 1837 χαθήκανε. Οι τελευταίοι μάρτυρες πέθαναν. Η τσαρική Ρωσία δὲ φύλαξε τη ρεντιγκότα που φορούσε ο ποιητής τη μέρα της μονομαχίας. Είχε δικιο λοιπόν ο ποιητής όταν μια μέρα με πίκρα έλεγε:

— Γιατί, διάβολε, να έχω γηννηθῇ στη Ρωσία;

Μείνανε οι Πούσκιν, τα παιδιά του ποιητή. Ήταν τέσσερα, μικρά ακόμα, σαν πέθανε ο πατέρας τους. Η Μαρία πέντε χρόνων, ο Αλέξανδρος τριών, ο μικρός Γρηγόρης δύο και ή Τάτα, που είχε γεννηθῇ οχτώ μήνες προτού γίνῃ ή μονομαχία.

Ποιά ήταν ή τύχη των παιδιών του Πούσκιν και που ζούνε σήμερα τα ἐγγόνια του;

Η Μαρία Αλεξάνδροβνα Πούσκιν παντρεύτηκε το στρατηγό Χάρτουγκ, αξιωματικό της έφιππης σωματοφυλακής του Τσάρου. Το τέλος του Χάρτουγκ ήταν τραγικό. Μπλέχτηκε σε μια σκοτεινή κληρονομική ύπόθεσι και δικάστηκε. Η απόφασι ήταν εναντίον του κι αυτόκόνησε μέσα στο δικαστήριο. Η Μαρία Αλεξάνδροβνα έμεινε χήρα, χωρίς παιδιά. Πέθανε στη Μόσχα το 1919 ογδονταεννιά χρόνων.

Η πιό μικρή αδερφή της ή Τάτα έδωσε τη ζωή της με τον αξιωματικό του επιτελείου Ντουμπέλτ. Αλλά ή άγρια ζωή της Ρωσίας δεν ήταν για την Τάτα. Στη λαμπερή Πετρούπολι δεν έβλεπε παρά μονάχα την πρωτεύουσα των Ασιατών. Τα ευρωπαϊκά σαλόνια, ο θόρυβος του Παρισιού, ή βασιλική Αγγλία, κι αυτή ακόμα ή αίσχρη αὐλή του Γουλιέλμου του Β', όπου αισθανόταν σαν στο σπίτι της, της γυρίσανε το κεφάλι. Υστερα από λίγο καιρό παντρεύτηκε τον πρίγκιπα ντε Νασσώ. Ο βασιλιάς της Βαυαρίας της έδωσε τον τίτλο της κόμισσας του Μέρνμπεργκ.

Ἡ ἔχθρα τοῦ Πούσκιν πρὸς τὸν Τσάρο ἦταν πολὺ γνωστὴ. Ὁ Λέων Τολστόϊ διηγότανε ὅτι μιὰ μέρα πού ρωτήσανε τὸν ποιητὴ τί αἰσθανόταν ὅταν ἀντάμωνε τὸν Νικόλαο τὸν Α' ἀπάντησε:

— Τὴν ἀτιμία σ' ὅλες μου τὶς φλέβες.

Ὅσο γιὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ ποιητῆ, αὐτοὶ δείχνανε, φανερά τουλάχιστο, περισσότερὴ ἐπιείκεια γιὰ τὸν Νικόλαο τὸν Α' καὶ τὴν οἰκογένειά του. Ἡ προσέγγισι μὲ τοὺς Ρομανώφ εἶναι ὁ κανόνας σ' ὅλη τὴ γενιά τοῦ Πούσκιν.

Ἡ κόρη τῆς κόμισσας τοῦ Μέρενπεργκ Σοφία παντρεύτηκε τὸ μεγάλο δούκα Μιχαὴλ Μιχαήλοβιτς, ἀφοῦ πῆρε πρῶτα τὸν τίτλο καὶ τ' ὄνομα τῆς κόμισσας Τόρμπι. Ὁ ἐγγονὸς τοῦ Νικολάου Α', δῶκτες τοῦ ποιητῆ, παντρεύτηκε τὴν ἐγγονὴ τοῦ Πούσκιν.

Οἱ Ρομανώφ καὶ οἱ Πούσκιν συγγενέψανε τρεῖς φορές στὸ διάστημα μισοῦ αἰῶνα.

Ἡ κόμισσα Σοφία Τόρμπι πέθανε στὸ Λονδίνο τὸ 1927. Ἡ κόρη της Νάντα κατοικεῖ στὴν Ἀγγλία μέχρι σήμερα καὶ εἶναι πολὺ γνωστὴ στὴν κοινωσία. Τὸ περιοδικό «Ντὶ Ντάμε» δημοσίευσε τελευταία τὴ φωτογραφία της. Μιὰ ἐξαιρετικὴ γυναίκα, μὲ θαυμάσιες γούνες καὶ χαμόγελο βασιλισσας...

Οἱ γιοὶ τοῦ Πούσκιν πῆραν ἄλλο δρόμο.

Ὁ πιὸ μικρὸς, ὁ Γρηγόρης Ἀλεξάνδροβιτς, ἀφοῦ παντρεύτηκε, μπῆκε στὸ στρατό. Ἀλλὰ γρήγορα βαρέθηκε κι ἐγκαταστάθηκε στὸ κτήμα τοῦ παπποῦ τοῦ ποιητῆ, τοῦ Ἀνρίβα Πούσκιν, στὸ χωριὸ Μιχαϊλόβσκογιε, ὅπου ἔμεινε τριαντατρία χρόνια.

Παράξενη ἀληθινὰ ἡ στάσι τοῦ γιοῦ ἀπέναντι στὴ μνήμη τοῦ πατέρα του. Ἀντὶ νὰ κοιτάξῃ νὰ τὴν ξαπλώσῃ, κατέστρεψε καθετὶ πού θὰ μπορούσε νὰ τὴ θυμίσῃ: τὸ σπῆτι, τὸν κῆπο, τὴν καλύβα τῆς παραμάννας τοῦ ποιητῆ. Ἀκόμα κι ὁ τάφος τοῦ ποιητῆ ἔμεινε σὲ πλήρη ἐγκατάλειψι.

— Ὁ γιὸς δὲν ἀγαποῦσε νὰ μιλάνε γιὰ τὸν ποιητὴ μπροστά του, ἔλεγε ὁ γέρο μάγειρας τῆς οἰκογένειας.

Τὸ 1889 τὸ κτήμα πουλήθηκε στοὺς Πσκώφ. Ὁ Γρηγόρης ἐγκαταστάθηκε στὴ Μόσχα. Πέθανε ἑβδομήντα χρό-

νων, ἑξὶ χρόνια ἀργότερα, χωρὶς ν' ἀφήσῃ παιδιὰ. Καὶ τὸ κτῆμα τοῦ Μιχαϊλόβσκογιε, ὅπου ὁ ἐξόριστος ποιητὴς ἔγραψε τὸν Μπόρις Γκοντού-νωφ, πολλὰ κεφάλαια ἀπὸ τὸν Εὐγένιο Ὁνέγκιν, τὸν κόμητα Νούλιν καὶ πολλὰ λυρικά ποιήματα, ξεχάστηκε πιά. Τίποτα δὲν ἀπόμεινε κεῖ ἀπὸ ὅ, τι θυμίζε τὴ ζωὴ του.

Ἡ Ἐπανάστασι ἔσωσε ἀπὸ τὴν καταστροφὴ τὸ ἀσυλο αὐτὸ τοῦ μεγάλου ποιητῆ. Τὸ σπῆτι ἔγινε πάλι καὶ μὲ τὴν ὄψι του θυμίζει τὴν ἐποχὴ πού ζοῦσε ἐκεῖ ὁ Πούσκιν. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κῆπος κι ἡ καλύβα τῆς παραμάννας. Διατηρήθηκε ἀκόμα κι ὁ τάφος τοῦ ποιητῆ.

Στὸ Μιχαϊλόβσκογιε ὑπάρχει σήμερα ἓνα μουσεῖο, ἓνα περίπτερο ἐκδρομῶν κι ἓνα ἀναγνωστήριο. Χιλιάδες ἐκδρομεῖς ἔρχονται ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς χώρας γιὰ νὰ «ἐπισκεφθοῦν τὸν Πούσκιν»...

Ὁ μεγαλύτερος γιὸς τοῦ ποιητῆ Ἀλέξανδρος ἦ, ὅπως τὸν ἔλεγε ὁ πατέρας του, Σάσα ὁ Κόκκινος, δὲν περνοῦσε παρὰ ἓνα χρόνο τὸν μικρότερο ἀδερφό του. Τὸν ξαναβρίσκουμε στὸ πατρικὸ του σπῆτι στὴ Μόσχα. Εἶναι στρατηγὸς καὶ ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων. Οἱ παλαιοὶ Μοσκοβίτες θυμοῦνται τὴ σιλουέτα του: Γκρίζο μουστάκι, ματογυῶλια, ὕψος ἀρειμάνιο... Εἶναι δυνατόν αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ γιὸς τοῦ Πούσκιν;

Ἡ ἐγγονὴ τοῦ ποιητῆ Ἀννα διηγήθηκε κάποτε ὅτι ὁ πατέρας της ἔφτασε νὰ πῇ:

— Διαβάζω τὴν ἀπογοήτευσι στὰ μάτια ἐκείνων πού μ' ἀνταμώνουν. Ἴσως λαχταροῦν νὰ δοῦν στὸ γιὸ τοῦ μεγάλου ποιητῆ μιὰ ξεχωριστὴ προσωπικότητα. Δὲν εἶναι παρὰ ἓνας ἐντελῶς κοινὸς ἄνθρωπος.

Σὲ μιὰ συζήτησι μὲ τοὺς γιούς τοῦ Τολστόϊ, ὁ γιὸς τοῦ Πούσκιν ἔλεγε μὲ εἰρωνεία:

— Εἶναι πολὺ σωστὸ πού δὲν ἀπαιτοῦν ἀπὸ μένα νὰ ἔχω φαβορίτες ἀλὰ Πούσκιν, ὅπως πολὺ σωστὰ ἀπαιτοῦν ἀπὸ σὰς νὰ ἔχετε ψαρὰ γένεια ἀλὰ Τολστόϊ.

Ὁ γιὸς τοῦ Πούσκιν δὲν ἔγραφε καὶ τὰ παιδιὰ του δὲν ἤθελε νὰ γίνουν ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων. Ὁ Ἀλέξανδρος Πούσκιν πέθανε τὸ 1914 στὴ Μόσχα. Ἀπόχτησε δεκατρία παιδιὰ,

καὶ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ζοῦν ἀκόμα. Κατοικοῦν ὅλοι στὴ Μόσχα, ἐκτὸς ἀπ' τὴ Μαρία. Αὐτὴ παντρεύτηκε τὸν Μπύκωφ, ἀνεψιὸ τοῦ Γκόγκολ. Κατοικοῦσαν στὴν Οὐκρανία, ὅπου ὁ Μπύκωφ πέθανε τὸ 1918. Ἡ Μαρία σήμερα ζῇ κοντὰ στὶς κόρες της, στὴν Πολτάβα. Εἶναι τρῶφιμος μιᾶς κρατικῆς πανσιόν.

Στὴ Μόσχα, πάντα στὸ ἴδιο διαμέρισμα, ζῇ εἰκοσι χρόνια τώρα ἀνύπαντρη ἡ κόρη τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀλεξάνδροβιτς Ἀννα Πούσκιν, τρῶφιμος ἐπίσης μιᾶς πανσιόν. Εἶναι 70 χρόνων, ζωηρὴ, μὲ μάτια σπινθηροβόλα, μάτια Πούσκιν.

Στὴ Μόσχα ἐπίσης κατοικεῖ ὁ Γρηγόρης Ἀλεξάνδροβιτς Πούσκιν, ὁ ἐγγονὸς τοῦ ποιητῆ. Παρὰ τὰ χρόνια πού, γιὰτὶ δὲν εἶναι παρὰ δυὸ χρόνια μικρότερος ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ του, διατηρεῖ ἀκόμα τὸ ἀρειμάνιο ὕψος του. Ἀπὸ τὸ 1914 ὡς τὸ 1929 ὁ Γρηγόρης πολεμοῦσε στὰ μέτωπα τοῦ πολέμου, στὴν ἀρχὴ ἱμπεριαλιστῆς, ὕστερα ἐπαναστάτης. Πολέμησε στὶς γραμμὲς τοῦ κόκκινου στρατοῦ καὶ λαβώθηκε. Σήμερα ζῇ σὲ μιὰ κρατικὴ πανσιόν. Ἡ γυναίκα του, ἡ Ἰουλία Νικολάγιεβνα, ἀσχολεῖται μὲ τὴν παιδαγωγικὴ. Ἐκαναν δυὸ παιδιὰ. Τὸ πιὸ

μικρὸ, ὁ Σέργιος, πέθανε τὸ 1920 σὲ ἡλικία 8 χρονῶν. Τὸ μεγαλύτερο, ὁ Γρηγόρης, ζῇ μαζί μὲ τοὺς γονεῖς του. Ὁ Γρηγόρης, ὁ δισέγγονος τοῦ ποιητῆ, εἶναι ὁ τελευταῖος τῆς γενιᾶς τοῦ μεγάλου Πούσκιν. Σήμερα σπουδάζει ἀγρονομία. Τέλειωσε τὴν ἀγροτικὴ σχολὴ «Νέα Ζωή», στὰ περίχωρα τῆς Μόσχας, καὶ εἶναι φοιτητὴς στὴν Ἀκαδημία Τιμιράτσεφ. Ὁ Γρηγόρης εἶναι παιδί τῆς γενιᾶς του. Ἀγαπᾷ τὴν ἀγροτικὴ του δουλειά, ἀγαπᾷ τὸν τόπο του καὶ μιλάει μὲ ἐνθουσιασμὸ γιὰ τὰ συστήματά του.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πούσκιν, ἔτσι κι αὐτὸς δὲν γράφει τίποτα. Δὲν σκέπτεται νὰ γίνῃ ἄνθρωπος τῶν γραμμάτων καὶ εἶναι ἀφωσιωμένος στὴν ἀγρονομία. Μοιάζει ὅμως καταπληκτικὰ ὁ δισέγγονος αὐτὸς τοῦ ποιητῆ μὲ τὸν ἐνδοξο παπποῦ του στὴ ζωηράδα καὶ στὴν ἀντοχή. Εἶναι στιγμὲς πού νομίζει κανένας πὼς βλέπει τὸν Σάσα Πούσκιν, τὸν μαθητὴ τοῦ Λυκείου στὸ Τσάρσκοιε Σέλο, τὸν εὐνοούμενο τοῦ διευθυντῆ, τὸν Βενιαμὶν τῶν συμμαθητῶν του.

Περισσότερο ἀπὸ ἓνος αἰῶνας χωρίζει τὸν μαθητὴ καὶ συγγραφέα Σάσα Πούσκιν ἀπὸ τὸν Σοβιετικὸ φοιτητὴ καὶ ἀγρονόμο Γκρίσα Πούσκιν.

ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ ΞΕΝΟΙ

♦ Ἡ μητρόπολι τοῦ Ἀγ. Παύλου, στὸ Λονδίνο, ἐπισκευάστηκε τελευταία καὶ γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ ξεδεύτηκε ἓνα μεγάλο ποσόν. Γιὰ νὰ συμπληρωθῇ ὅμως ἡ ἀνοικοδόμησί της, ἔπρεπε νὰ φύγουν καὶ οἱ φωλιᾶς τῶν περιστεριῶν πού σχεδὸν ἀλλοίωσαν τὴν πρόσοψι τῆς ἐκκλησίας.

Γιὰ νὰ δώξουν τὰ περιστέρια χωρὶς νὰ τοὺς κάνουν κακό, οἱ Λονδρέζοι σκέφτηκαν ἓνα πρωτότυπο τρόπο.

Ἐνα ἡλεκτροφόρο σύρμα, πού τὸ βολτᾶζ του εἶναι τόσο χαμηλὸ ὥστε νὰ μὴν τὸ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, πείθει τὰ περιστέρια — πού τὸ αἰσθάνονται — ὅτι δὲν εἶναι ἐπιθυμητοὶ φιλοξενούμενοι.

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΗΝ ΙΟΝΟΣΦΑΙΡΑ

*Ο μεγάλος σταθμός στην ιστορία
της κατακτήσεως του ουρανού.*

Τοῦ

DON DWIGGINS

Πολύ σύντομα, άφηφώντας την πρωινή ψύχρα, πολλοί τεχνικοί θα συγκεντρωθούν στην αεροπορική βάση του Έντουαρντς, στη μέση της έρήμου Μόχεβ, της Νότιας Καλιφόρνιας. Κοιτάζοντας προσεκτικά τον ουρανό, θα παραμονεύουν με άνυπομονησία τη στιγμή όπου μία βολίδα, προερχόμενη από τα σύνορα της ατμόσφαιρας, θα προβάλει μέσα στο μισόφωτο της σύγης για να οδηγήσει την Άεροπορία σε μία καινούργια εποχή.

Δύο αεροπλάνα που θα έχουν απογειωθεί πριν από δύο ώρες : ένα καταδιωκτικό τύπου F-100 και ένα βομβαρδιστικό τύπου B-52 θα πετούν εκείνη τη στιγμή κάπου 150 χλμ. από τη βάση.

Φωλιασμένο κάτω από την άτρακτο του βομβαρδιστικού, ένα τρίτο αεροπλάνο θα περιμένει τη στιγμή να ελευθερωθεί εν πτήση : πρόκειται για ένα αεροπλάνο - ρουκέτα, το X-15. Οί έπίσημοι ύπολογισμοί του άποδίδουν ταχύτητα 8.000 χλμ. την ώρα και όριο ύψους 150 χλμ. Ρόλος του θα είναι να μεταφέρει έναν άνθρωπο από τη γή στο διάστημα.

Ο άνθρωπος αυτός είναι ο πιλότος δοκιμών Σκώτ Κρόσφελντ. Ο Κρόσφελντ είδε το X-15 να γεννιέται στο σχεδιαστήριο και πολύ προτού άρχισή η κατασκευή του το « πιλοτάρησε » χάρι σε μία ύπολογιστική μηχανή. Τό είδε να παίρνει μορφή στο έργοστάσιο της εταιρίας

Νόρθ Άμερίκαν Άβιασίον, και του έκανε τις πρώτες του πτήσεις. Άποτέλεσμα δεκαετών μελετών για τις πτήσεις μεγάλης ταχύτητας, το X-15 κατασκευάστηκε για να περάσει το τελευταίο φράγμα που όρθώνεται ανάμεσα στον άνθρωπο και στο διάστημα : το « φράγμα χειρισμού », που συναντά κανείς όταν πετά με μεγάλη ταχύτητα μέσα σ' άραιωμένο άέρα. Τά άποτελέσματα του φοβερού αυτού συνδυασμού μπορούν να προκαλέσουν σε αερόπλοια και πυραύλους μία καταπληκτική ύπερηχητική « παρατιμονιά », κατά την οποία το αεροπλάνο, πληττόμενο από όλες τις κατευθύνσεις από τά άνακλώμενα κύματα που τό ίδιο δημιουργεί, περιστρέφεται, άνεβοκατεβαίνει, άναστρέφεται και δέν ύπακούει στα παραγγέλματα του κυβερνήτη. Η άποστολή του Κρόσφελντ είναι να εξακριβώσει τί συμβαίνει.

Οί μηχανικοί αεροπλάνων, οί έπίσημοι που μελετούν την άνω ατμόσφαιρα, οί ειδικοί στις ρουκέτες και ο ίδιος ο Κρόσφελντ μού έξήγησαν πώς είναι έπιστημονικά δυνατό να φαντασθούμε κάθε λεπτό του φανταστικού ταξιδιού του X-15 στο διάστημα :

Πλησιάζομε στο τέλος μιās ένοχλητικής έργασίας, που έχει άρχισή πριν από τρεις ήμέρες : έδώ και 72 ώρες οί τεχνικοί έπιθεωρούν

όλα τά όργανα έλέγχου. Τώρα, ψηλά, μέσα στο αεροπλάνο που μεταφέρει το X-15, συνομιλούν μέσω του έσωτερικού τηλεφώνου με έναν άνδρα μελαχρινό, άδύνατο και νευρώδη : τον Κρόσφελντ, που είναι συγκεντρωμένος και περιμένει. Είναι δεμένος μέσα σε μία στολή πιέσεως, κατασκευασμένη ειδικά γι' αυτήν την πτήση. αυτή θα τον βοηθήσει να μη χάσει τις αισθήσεις του από την καταπληκτική έπιτάχυνση του X-15. Άν ο θαλαμίσκος χάσει την στεγανότητά του, ή στολή αυτή δέν θ' αφήσει τό αίμα του Κρόσφελντ να βράσει και θα παίξει ρόλο τεχνητού πνεύμονος, όταν ή έσωτερική πίεση του θαλαμίσκου πέσει άπτότομα από τό ένα χιλιογράμμο κατά τετραγωνικό έκατοστόμετρο στο μηδέν. Σε περίπτωση που ο πιλότος θα ήταν άναγκασμένος να πηδήσει, θα τον κρατήσει ζωντανό ως τη στιγμή που θα φθάσει στα στρώματα στα όποια ο άέρας θα είναι άναπνεύσιμος.

Έξαπόλυσις του X-15 σε δέκα λεπτά. Ο Κρόσφελντ έπιθεωρεί τά πηδάλια. Όλα ύπακούουν, ώστόσο γρήγορα θα άρχίσουν να άντιστέκονται μέσα στον ίσχυρο άνεμο της ύπερηχητικής ταχύτητας.

Σε πέντε λεπτά. Τό πλήρωμα έτελείωσε τό γέμισμα των δεξαμενών του X-15. Ο Κρόσφελντ άνάβει ένα πράσινο φώς, για να δείξει ότι είναι έτοιμος. Τό αεροπλάνο με τό X-15 αίωρείται για λίγο στα 10.500 μ. και στρίβει προς τον άνεμο για να σταθεροποιήσει τη γραμμή πτήσεως του X-15 κατά την έκκίνησι.

Σε ένα λεπτό. Οί παίνιες των συσκευών καταγραφής ξετυλίγονται... Οί φωτογραφικές μηχανές « σκοπεύουν »... Οί διακόπτες άπελευθέρωσης του X-15 κατεβαίνουν... Στο τηλέφωνο ο Κρόσφελντ άκούει να μετρούν τά τελευταία δευτερόλεπτα. Δέκα... Πέντε... Τέσσερα... Τρία... Δύο... Ένα... Έμπρός !

Ένας ύπόκωφος κρότος δείχνει ότι τό X-15 άπελευθερώνεται. Μένει ένα λεπτό μετέωρο, κομψό άσημένιο βλήμα με τη μύτη του στραμμένη προς τό άγνωστο. Τό X-15 είναι ένα μεγάλο αεροπλάνο, πράγμα που

έξηγεί και τό μέγεθος του αεροπλάνου που τό έσήκωνε. Τά μικρά κοντά φτερά του, που βρίσκονται στο κέντρο, του χαλούν τη σιλουέτα του. Τό ούραίο του είναι έντελώς νέου τύπου και ειδικής κατασκευής, για να του εξασφαλίσει σταθερότητα όταν πλησιάσει στα όρια του « φράγματος χειρισμού ». Χωρίς αυτά τά φτερά, το X-15 θα έμοιαζε πολύ περισσότερο με κατευθυνόμενο βλήμα παρά με αεροπλάνο. Στην πραγματικότητα συνδυάζει τά χαρακτηριστικά και των δύο.

Τό καταδιωκτικό συνοδείας πλησιάζει για μία τελευταία έπιθεώρησι. Άν ο πιλότος του F-100 παρατηρήσει καμιά άνωμαλία : άτμου, έξαιμиси καυσίμου ύλης ή κραδασμό, τότε τό πείραμα δέν θα γίνει. Άν όλα πάνε καλά, ο Κρόσφελντ κάνει τον κατάλληλο χειρισμό και τό X-15 γλιστρά τυλιγμένο σε δυνατές φλόγες.

Τροπόσφαιρα : 0 — 15.000 μ. : Τό X-15 άπελευθερώνεται στα 11.000 περίπου μέτρα και μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα βγαίνει από την τροπόσφαιρα. Ο Κρόσφελντ έχει την έντύπωση ότι τό βάρος του διπλασιάζεται, τριπλασιάζεται, τετραπλασιάζεται, έπειδή ή τρομακτική έπιτάχυνση τον συνθλίβει στο κάθισμά του. Στα 2 Μάχ (ταχύτητα διπλασία του ήχου) τό αεροπλάνο διασχίζει τό φράγμα της θερμότητας. Η τριβή του άέρος δημιουργεί κατά μήκος των πλευρών έπαφής του X-15 θερμοκρασίες 260 ως 540 βαθμών. Άν δέν ύπήρχε σύστημα ψύξεως, ο πιλότος θα ψηνόταν ζωντανός.

Στρατόσφαιρα : 15.000 — 30.000 μ. : Σε λιγώτερο από ένα λεπτό, ο Κρόσφελντ « καταβροχθίζει » 15 χλμ. και φθάνει στα άνώτερα στρώματα της στρατόσφαιρας — τά 97% της ατμόσφαιρας βρίσκονται κάτω άπ' αυτόν. Η θερμότης ή προκαλούμένη από την τριβή μειώνεται και ή ταχύτης του αεροπλάνου αψάναται. Ένεκα της ταχύτητος που φθάνει πολλές χιλιάδες χιλιόμετρα την ώρα, ο πιλότος ζυγίζει τέσσερες φορές περισσότερο από όσο στη γή.

Χημόσφαιρα : 30.000 — 80.000 μ. : Μι ένα άλμα εις ύψος, που πραγμα-

τοποιείται στην υπερηχητική ταχύτητα των 5 Μάχ (πέντε φορές την ταχύτητα του ήχου), ο Κρόσφληντ περνά τα 38.400 μ., το ρεκόρ που είχε επιτύχει ο λογαχός "Ιβεν Κίντσλντ". Από δω και εμπρός βρίσκεται στο ανεξερεύνητο διάστημα και περιμένει από λεπτό σε λεπτό να συναντήσει το περίφημο «φράγμα χειρισμού».

Δεν μπορεί να έχει πια εμπιστοσύνη στα όργανα του αεροπλάνου, γιατί σε τέτοια ταχύτητα όλες οι ένδειξεις καθυστερούν κατά τρία χιλιόμετρα. Ξαφνικά, ένας σφοδρός κλονισμός τινάζει το Χ-15. Τα πηδάλια αδρανούν· μία τρομακτική δύναμη σείει το θάλαμο σαν να θέλει να τον κομματιάσει. Ο πιλότος μπορεί ακόμη να διακρίνει και τα ανακλώμενα κύματα, που δημιουργούνται στη λεπτή μύτη του αεροπλάνου του.

Γι' αυτή τη στιγμή είχε εκπαιδευθεί μεθοδικά ο Κρόσφληντ. Οι αντιδράσεις του γίνονται τελείως αυτόματες. Δεν έχει τον καιρό να σκεφθεί· τα όργανα καταγραφής θα δώσουν την εικόνα των γεγονότων, όταν ο Κρόσφληντ θα επαναφέρει στη γη το αεροπλάνο του — αν το κατορθώσει. Τώρα το Χ-15 τραντάζεται σφοδρά σαν σε ισχυρή τρικυμία απ' όλα τα σημεία. Ο πιλότος αγωνίζεται με πηδάλια που σείονται σαν τρελλά, προσπαθεί να αποφύγει την ανατροπή του αεροπλάνου.

Υστερα, πάλι ξαφνικά, όλα ήρεμουν. Ο αέρας γίνεται ακόμη αραιότερος· η κρίσιμη στιγμή πέρασε — το φράγμα νικήθηκε.

*** Ιονόσφαιρα: 80.000 - 650.000μ. :**

Αυτός είναι ο αντικειμενικός σκοπός. Ο Κρόσφληντ πετά σε μία περιοχή που είναι ήδη διάστημα. Όταν διεισδύσει σ' αυτήν, το ακροφύσιο φυσητήρος του Χ-15 σβήνει: η καύσιμη ύλη έχει τελειώσει, ένεκα όμως

της αδρανείας το αεροπλάνο ανebraίνει ολο και ψηλότερα στην τροχιά του.

Κατά τη βαλλιστική αυτή πτήση, ο πιλότος ξεφεύγει από τη βαρύτητα· αν δεν ήταν γεροδεμένος στο κάθισμά του, θα «έπλεε» μέσα στο θάλαμό του. Φθάνοντας στην κορυφή της παραβολής, που διαγράφει το αεροπλάνο, τη στιγμή που αρχίζει η κάθοδος, ο Κρόσφληντ βλέπει τη γη τόσο μακριά, που μόλις μπορεί να διακρίνει τους ώκεανούς και τις ήπειρους μέσα από τον ατμοσφαιρικό πέπλο. Έξετέλεσε καλά το πρώτο μέρος της αποστολής του, έπέρασε το φράγμα του χειρισμού και έφθασε στο κατώφλι του κοσμικού διαστήματος. Δεν του μένει πια παρά να πραγματοποιήσει το δεύτερο μέρος του προγράμματος: την επιστροφή στη βάση του.

Εισδύοντας στην ατμόσφαιρα, πρέπει να προσέξει ώστε το αεροπλάνο να μην καίει σαν μετεωρίτης από τη θερμότητα που προκαλεί η τριβή του πυκνότερου αέρος. Για να επιτύχει στην προσγείωσή του, ο Κρόσφληντ πρέπει να μειώσει την τρομακτική του ταχύτητα. Ο αέρας θα του ανακόψει την ταχύτητα, αυξάνοντας όμως σημαντικά τη θερμοκρασία των τοιχωμάτων. Ο πιλότος λοιπόν πρέπει να προσπαθήσει να διασχίσει την ατμόσφαιρα σε γωνία όσο το δυνατόν μικρότερη. Έτσι, η μείωση της ταχύτητος και, κατά συνέπεια, η αύξηση της θερμοκρασίας των εξωτερικών τοιχωμάτων του αεροπλάνου θα είναι όσο το δυνατόν προοδευτική. Πρέπει επίσης να σημειώσουμε ότι το Χ-15 είναι φτιαγμένο από ειδικό χάλυβα, ανθεκτικό στη θερμότητα. Στην άπιθανή μάλλον περίπτωση που ο Κρόσφληντ θα αναγκαζόταν να εγκαταλείψει το αεροπλάνο, θα χρησιμοποιούσε τη συσκευή έκτινάξεως, μία τελείως νέα σύλληψη, που θα μετρίαζε τα αποτελέσματα της ταχύτητος του Χ-15.

Τι είδους άνθρωπος είναι άραγε ο πρώτος αυτός τυχοδιώκτης του διαστήματος; Ένας που τα παίζει όλα για όλα; Βεβαίως όχι. Φρόνι-

μος και ισορροπημένος άνθρωπος, ο Κρόσφληντ είναι ένας εξαιρετός μηχανικός και επιστήμων. Είναι 36 χρόνων, έχει πέντε παιδιά και, πριν γίνει πιλότος δοκιμών για την μελέτη των πτήσεων με υπερηχητική ταχύτητα, που γίνονται υπό την αιγίδα της εθνικής συμβουλευτικής αεροναυτικής επιτροπής, πήρε δίπλωμα αεροδυναμικής στο Πανεπιστήμιο της Ουάσινγκτον. Ο Κρόσφληντ, οδηγώντας (πετώντας) με το Ντάγκλας Σκάυροκετ, ήταν ο πρώτος αεροπόρος που πέταξε με ταχύτητα διπλάσια του ήχου και έχει αποκτήσει πρακτική πείρα σε ένα πεδίο ύψων και ταχυτήτων που ακόμη δεν έχουν εξερευνηθεί.

Υπολογίζεται ότι έχει 94 % πιθανότητα να επιτύχει, ώρισμένοι όμως κίνδυνοι που τον περιμένουν αποτελούν ακόμη άπλες υποθέσεις.

Η έλλειψις βαρύτητας είναι ένας απ' αυτούς. Ο Κρόσφληντ έζησε επί 45 δευτερόλεπτα το περίεργο αυτό φαινόμενο, κατά τη διάρκεια των πτήσεών του με αεριοθούμενα αεροπλάνα. Όπως λέει ο ίδιος: «Είναι ευχάριστο και σου δημιουργεί ένα συναίσθημα ελαφρᾶς μέθης.» Κατά τη γνώμη του, από την πλευρά αυτή δεν υπάρχει πρόβλημα. Ωστόσο, ως σήμερα, κανένας δεν υποβλήθηκε σ' ένα τόσο παρατεταμένο πείραμα. Το συναίσθημα αυτό της μέθης θα μπορούσε πολύ καλά να επιβραδύνει τις αντιδράσεις του πιλότου.

Υπάρχει επίσης και το ζήτημα των μετεωριτών. Αυτοί σπανίως φθάνουν στην επιφάνεια της σφαίρας μας, γιατί ως επί το πλείστον εξατμίζονται από τη θερμότητα διεισδύοντας στην ατμόσφαιρα. Ο Κρόσφληντ

όμως θα βρίσκεται πολύ ψηλότερα από το στρώμα αέρος που μας προστατεύει. Με την αφάνταστη ταχύτητα που έχουν οι μετεωρίτες, ακόμη και ένα μικρό κομμάτι θα μπορούσε να περάσει το τοίχωμα του Χ-15 και να προκαλέσει ανάφλεξη στο έσωτερικό του θαλάμου. Οι πιθανότητες να συμβεί κάτι τέτοιο είναι 1 προς 100, ωστόσο ο κίνδυνος υπάρχει πάντοτε.

Ακόμα η ατμόσφαιρα παίζει ρόλο φίλτρου για τις βλαβερές ακτίνες και τις εμποδίζει να φθάσουν ως τον φλοιό της γης. Ο Κρόσφληντ, χαμένος μέσα στην ιονόσφαιρα, δεν θα έχει καμιά φυσική προστασία. Κανείς δεν γνωρίζει τη σημασία αυτού του κύματος των μυστηριωδών σωματιδίων σ' αυτά τα ύψη, ούτε τις επιδράσεις τους στο σώμα. Όλοι αυτοί οι κίνδυνοι έχουν αντιμετωπισθεί και υπολογισθεί με ψυχραιμία.

Τι σκέπτεται ο Κρόσφληντ; Είναι καταπληκτικά κεφάλος. Οι πειραματικές αυτές πτήσεις τον έδιδαν ότι ο κίνδυνος προέρχεται κυρίως από την απροσεξία (άλλωστε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα ήταν, που μόλις γλύτωσε από το θάνατο). Γι' αυτό έχει την πρόθεσι να μην αφήσει τίποτε στην τύχη. Δεν πιστεύει στα «φράγματα» που ορθώνονται ανάμεσα στον άνθρωπο και στο διάστημα. Τονίζει ότι το «φράγμα του ήχου» δεν υπάρχει πια για τα σύγχρονα υπερηχητικά αεροπλάνα. Τα φράγματα λοιπόν της θερμότητας και του χειρισμού δεν είναι ανυπέρβλητα, αλλά απλώς κρίσιμες περιοχές που θα μπορούσαμε να τις περάσωμε χάρη σε μερικές συμπληρωματικές σχετικές ανακαλύψεις.

♦ Η ζωή γίνεται κάθε μέρα και πιο δύσκολη, επί του παρόντος όμως δεν έχει βρεθεί κανένα υποκατάστατό της.

ΠΑΝΙΚΟΣ

Τοῦ

L. J. BEESTON

Ο Φέλ έλαβε τὸ γράμμα στὶς 71)2 τὸ βράδι. Κεραυνὸς νὰ ἔπεφτε στὰ πόδια του, δὲν θὰ ταρᾶζόταν τόσο πολὺ.

Ὅπως κάθε ἀπόγεμα, γύρισε σπῖτι του στὶς 6 καί, μισή ὥρα ἀργότερα, εἶχε κιάλας τελειώσει τὸ φαγητό του. Καληνύχτισε τὰ παιδιὰ του καὶ στὶς 7, ἀφοῦ ἔβγαλε τὸ κουτί τὰ πούρα του καὶ τὴν μπουκάλα τὸ οὐίσκου, ἀφοῦ ἔφερε πάγο καὶ νερὸ καὶ διάλεξε τὴν πιὸ ἀναπαυτική καρέκλα τῆς βιβλιοθήκης του, κάθησε γιὰ νὰ ξεκουραστῇ, διαβάζοντας τοὺς «Τάιμς».

Ὁ ὑπηρετὴς τοῦ ἔφερε τὸ γράμμα στὶς 71)2 ἀκριβῶς. Ἀδιάφορος τὸ ἀνοίξε ἀμέσως, γιατί ὁ φάκελος ἔγραφε «Προσωπικόν - Ἐπεῖγον». Ἡρεμος, ἔβγαλε μιὰ κόλλα χαρτί, κοίταξε τὸ γράψιμο, ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὴν ὑπογραφή κι ὁ... κεραυνὸς ἔπεσε.

«Οὐίλλιαμ Κέντ.» Ἀστραψε τὸ ὄνομα αὐτὸ στὴ σκέψι του καὶ τὸν ἔφερε 15 χρόνια πίσω, στὸ «γεγονός», τὸ φοβερὸ κι ἀπαίσιο γεγονός πού εἶχε πιά ξεχάσει. Κρύος ιδρώς τὸν ἔλουσε, τὰ χέρια του ἄρχισαν νὰ τρέμουν καὶ τὰ γουρλωμένα ἀπὸ φόβο μάτια του διάβασαν :

Ἀγαπητὲ φίλε Φέλ. Φαντάζομαι τὴν ἔκπληξί σου, πὺν ὕστερα ἀπὸ σιωπὴ 15 χρόνων ξαναπαρουσιάζομαι στὴ ζωὴ σου. Ἀντὺς, ἐνῶ ἡ πρόθεσί μου εἶναι καλὴ καὶ ἄριστος ὁ σκοπὸς μου, φοβοῦμαι ὅτι δὲν θὰ ἐγκρίνῃς ὅτι ἀκολουθεῖ. Καί, πρῶτα ἀπ' ὅλα, ὅταν θὰ διαβάξῃς, παλιὲ μου φίλε, αὐτὲς τὶς γραμμές, ἐγὼ δὲν θὰ βολισκωμι πιά στὴ ζωὴ. Ἀπὸ χρόνια τώρα ἀργοπεθαίνω ἀπὸ σκληρὴ ἀρρώστεια, κι ἴσως

ἄλλα τόσα νὰ περνοῦσαν πρὶν ἀπὸ τὸ μοιραῖο, ἀν δὲν ῥάγιζε ἡ καρδιά μου. Μοῦ λὲν ὅτι «ὥρες» μόνο μπορῶ ἀκόμη νὰ ζήσω. Γι' αὐτὸ βιάζομαι νὰ σοῦ γράψω.

Ἔτσι ὅπως βασανίζομαι στὸ κρεβάτι, σκέφτηκα πολὺ τὴν «ἀτιμία» πὺν ἐσύ, ὁ Λέννι καὶ ἐγὼ διαπραξάμε ἄλλοτε. Κάποτε γελοῦσα γι' αὐτήν. Τώρα ὁμως φοβοῦμαι ν' ἀντιμετωπίσω τὸν θάνατο μὲ τέτοιο βάρος στὴ συνείδησί μου. Πρέπει, εἶναι ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ ἐξομολογηθῶ.

Τί κάναμε τὸ θυμᾶσαι. Μετά, πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια, ἐσύ καὶ ἐγὼ τὸ σκάσαμε γιὰ τὴν Ἀμερική, ὁ Λέννι ἔφυγε γιὰ τὴ Νότιο Ἀφρική. Δὲν συναντηθήκαμε ποτὲ καὶ τυχαῖα μόνο, τώρα τελευταῖα, ἔμαθα ὅτι ζῆς, ἐδνυχισμένος, πλούσιος καὶ ἀμέριμνος στὸ Λονδίνο. Ἐγὼ θὰ πληρώσω τὸ ἐγκλημά μας μὲ τὸν θάνατο πὺν ἔρχεται ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια γεμάτα φρικτοὺς πόνους. Ἐσύ ὁμως ; Ὁ Λέννι ; Πῶς θὰ ἐξοφλήσετε τὸ χρέος σας ;

Ἐγραφα μὲ κάθε λεπτομέρεια ὅτι κάναμε. Καὶ ἡ ψυχὴ μου ἠρέμησε. Ἀλλὰ φοβοῦμαι... ναι, φοβοῦμαι νὰ τὸ στείλω τώρα ἀμέσως... Ἄν δὲν πεθάνω γρήγορα ; Γι' αὐτὸ, ἔδωσα τὰ χειρόγραφα μου, κλειστά, στὸν πνευματικὸ μου, τὸν πᾶστορα Τζὼν Ἀντριους, λεωφόρος Θόρν, ἀριθμὸς 24 (μένει δηλαδὴ στὸ «Φέρξε Μπάνκ», ἀπέναντι ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ δικό μου σπῖτι). Ὁ ἄνοιξη τὴν ἐξομολόγησί μου, μόλις μου κλείσῃ τὰ μάτια καὶ τότε θὰ τὴν στείλῃ στὴν Ἀστυνομία.

Τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω νὰ προσθέσω. Ὑπῆρξα δειλὸς. Δειλία εἶναι καὶ τὸ

ὅτι, τώρα, σὲ εἰδοποιῶ γιὰ νὰ λάβῃς τὰ μέτρα σου.

Συγχώρησέ με, ἀλλὰ πρέπει νὰ πεθάνω ἡρεμος. Τὸ ἀδίκημα πὺν κάναμε πρέπει νὰ φέρῃ κάποια τιμωρία. Τρελὸς δὲν εἶμαι...

Οὐίλλιαμ Κέντ.

Τὸ αἷμα εἶχε σταματήσῃ στὶς φλέβες τοῦ Φέλ, ἡ καρδιά του δὲν χτυποῦσε, ἡ ἀναπνοή του εἶχε κοπῇ, ὅσο διάβαζε τὸ φοβερὸ μῆνυμα.

Ἐμεινε λίγα δευτερόλεπτα ἔτσι, σηκώθηκε ἄργα, ἄρπαξε μὲ τὰ δυὸ του χέρια τὸ μπουκάκι κι ἄφησε νὰ χυθῇ τὸ οὐίσκου ὡς μέσα στὰ σπλάχνα του. Προχώρησε πρὸς τὸ παράθυρο, τὸ ἀνοίξε, ρούφηξε τὸν δροσερὸ νυχτερινὸ ἀέρα καί, πιὸ ἡρεμος, γύρισε νὰ ξαναδιαβάσῃ τὸ γράμμα τοῦ Κέντ.

«Τὸν παλιάνθρωπο, τὸν θρασὺ-δειλο, τὸν κακοθήτῃ !» βροντοφώνησε. «Γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ τὴ συνείδησί του, τὸ φοβίμι, θάβει ἐμᾶς τοὺς ἄλλους δυὸ !»

Μὲ τὸ ξέσπασμα αὐτό, ὁ Φέλ ξαναβρῆκε τὸν ἑαυτό του. Ἐπρεπε νὰ σκεφθῇ, ἔπρεπε νὰ δράσῃ, ἡρεμα ὁμως, χωρὶς λάθη. Πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια ἔκανε μὲ δυὸ ἄλλους μιὰ μεγάλη ἀπάτη. Παραγραφὴ τοῦ ἀδικήματος δὲν θὰ ὑπῆρχε παρά ὕστερα ἀπὸ τὰ 20 χρόνια. Ἄρα, ἀν τὸν εὑρίσκαν, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ πρόστιμο καὶ τὴν ἐπιστροφὴ τῶν χρημάτων πὺν ἔκλεψε, θὰ ἔπρεπε νὰ κἀν καὶ 5 - 10 χρόνια καταναγκαστικά ἔργα !

— Καὶ ἡ γυναίκα μου ; μονολόγησε. Τὰ παιδιὰ μου, ἡ κοινωνική μου θέσι, τὸ ἐργοστάσιο, ἡ καλοπέρασί μου ; Ἐχὼ φίλους καλοῦς, μ' ἐκτιμοῦν, μὲ σέβονται... Ἐκεῖνη ἡ νεανικὴ «ἀτιμία» ξεχάστηκε... Μὴ καὶ δὲν ἔζησα ἀπόλυτα τίμιος ὅλα τὰ ὑπόλοιπα χρόνια ; Μὴ καὶ πρὶν ἀπ' αὐτὴν τίμιος δὲν ζοῦσα ; Ἦταν μιὰ τρέλλα, μὰ πέρασε... καὶ ξεχάστηκε !

Ὁ θυμὸς συνεπῆρε πάλι τὸν Φέλ. Ἄν μποροῦσε, θὰ σκότωνε τὸν Κέντ.

«Δὲν θὰ πάω στὸ σπῖτι τοῦ Κέντ, σκέφθηκε, γιατί ἡ δὲν θὰ μὲ δεχθῇ ἡ θάχη πεθάνει καί, πάντως, ἡ «ὁμολογία» δὲν βρίσκεται πιά κοντά του.

Ὁ παπὰς ὁμως ; Αὐτὸς εἶναι πὺν κρατᾷ τώρα τὴν τιμὴ μου — τὴ ζωὴ μου — στὰ χέρια του. Ἀραγε, ἀν τὸν παρακαλέσω... ἀν τὸν ἱκετεύσω...».

Ἀλλὰ ὁ Φέλ ἤξερε πόσο «σατανικοί» εἶναι πολλὲς φορὲς οἱ ἀνθρώποι τοῦ Κυρίου. Ἀδιαφοροῦν γιὰ ὅλα, προκειμένου νὰ τιμωρήσουν ἕνα ἀδίκημα.

«Πρέπει ν' ἀποκτήσω τὴν «ὁμολογία». Ἀφοῦ εἶναι κλειστὴ σὲ φάκελο, ὁ παπὰς δὲν θὰ τὴν ξέρει... Ἡ λοιπὸν θὰ τὴν κλέψω ἡ ὥρα εἶναι νὰ φτιάξω τὶς βαλίτζες μου καὶ νὰ φεύγω, πρὶν ἡ Ἀστυνομία...»

Μέσα στὸ σπῖτι ἀκούστηκε τὸ κουνδούνι τῆς ἐξώπορτας... Πανικόβλητος ὁ Φέλ, πῆδηξε ἀπὸ τὴν πολυθρόνα του, ἔτρεξε στὴν πόρτα τοῦ γραφείου του, τὴν μισάνοιξε, τὴν ὥρα ἀκριβῶς πὺν ἀπ' ἔξω ἔμπαινε στὸ χῶλο μιὰ φίλη τῆς γυναίκας του !

Αὐτὸ ὁμως τὸ ἐπείσοδιο τὸν ἔπεισε ὅτι ἔπρεπε νὰ δράσῃ. Κάτι νὰ κἀν. Ὅτιδῆποτε. Ἐτσι, βγῆκε στὸ δρόμο, πῆδηξε σ' ἕνα ταξί κι εἶπε : «Ὅσο πιὸ γρήγορα μπορεῖς στὴ λεωφόρο Θόρν !»

Μιὰ βίλλα μέσα σὲ κῆπο ἦταν τὸ «Φέρξε Μπάνκ», ὅπου ἔμενε ὁ πᾶστορας. Τὸ ἀπέναντι σπῖτι, τοῦ Κέντ δηλαδὴ, εἶχε ἕνα μόνο φῶς. Σίγουρα θὰ σιγοπέθαινε ἀκόμη. Καμιά κίνησι ζωῆς δὲ φαινόταν στὴ βίλλα. Κλειστὰ τὰ παράθυρα, σκοτεινὰ τὰ δωμάτια, ἔρημος ὁ κῆπος. Ὁ Φέλ κοίταξε τὸ ρολοῖ τοῦ. Ἦταν κιάλας μεσάνυχτα. Ὅλη ἡ συνοικία κοιμόταν. Ἐσπρωξε τὴν πόρτα τοῦ κῆπου καὶ προχώρησε κάτω ἀπὸ τὰ λιγούτᾳ δέντρα. Τὸ χαλίκι ἔτριξε λίγο. Σκύλος δὲν παρουσιάστηκε. Ὁ Φέλ ἔκανε τὸ γύρο τοῦ σπιτιοῦ. Ἐφνικὰ, μόλις ἔπαυσε τὴ δευτέρη στροφὴ, σταμάτησε. Στὴν πόρτα τῆς ὑπηρεσίας, ἕνα μικρὸ λαμπιόνι ἔρριχνε ἕνα ἀδύνατο φῶς. Ἦταν ἄραγε κανένας μέσα στὸ σπῖτι ; Τί ὁμως ἀσπρίζε ἐπάνω στὸ ἔξυλο τῆς πόρτας ; Ἐνα χαρτί. Προχώρησε ὁ Φέλ καὶ διάβασε :

«Πάω νὰ μεταλάβω ἕνα ἐτοιμοθάνατο. Παρακαλῶ νὰ βάλετε τὸ γάλα μέσα στὴν κουζίνα. Θὰ γυρίσω τὸ πρωί.»

Κι ἔτσι, μὲ τὸ θάρρος πὺν πῆρε ἀπὸ

τὸ σημείωμα τοῦ πάστορα Ἀντρίου στὸ γαλατά του, ὁ Φέλ ἀνοίξε τὴν πόρτα, διέσχισε τὴν κουζίνα, ἕνα χῶλ καί, ἀφοῦ πέρασε ἕνα σαλόνι, μπήκε στὸ γραφεῖο τοῦ ἱερωμένου. Εἶχε κιόλας κάμει σχεδὸν ἕνα κουτί σπιρτά.

Μὲ τὰ ὑπόλοιπα ἄρχισε νὰ ψάχνῃ τὰ χαρτιά. Μετὰ ἀνοίξε τὰ συρτάρια. Στὸ πρῶτο ὑπῆρχαν εἶδη καπνιστοῦ. Στὸ δεύτερο λογαριασμοί, στὸ τρίτο λόγοι καὶ κηρύγματα. Τέλος στὸ τέταρτο συρτάρι, καθὼς βιαστικά ξεφύλλιζε ἕνα μάτσο χαρτιά, σταματώντας συχνά γιὰ ν' ἀνάψῃ κι ἄλλα σπιρτά, τὸ δωμάτιο, ξαφνικά, φωτίστηκε!

Ἐνῶ τὸ πακέτο ποὺ κρατοῦσε ὁ Φέλ ἔπεφτε ἀπὸ τὰ χέρια του, μιὰ ἡρεμὴ, βαθεῖα καὶ αὐστηρὴ φωνὴ εἶπε :

— Μολονότι ἕνας πτωχὸς ἱερωμένος δὲν διαθέτει τίποτε ἱκανὸ νὰ διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον ἐνὸς διαρρηκτοῦ, μήπως θὰ εἴχατε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ πῆτε γιὰ τί ψάχνετε καὶ τί θέλετε νὰ βρῆτε ;

Τὰ ὀρθάνοιχτα ἀπὸ τὸν τρόμο μάτια τοῦ Φέλ ἀντίκρυσαν στὴν πόρτα τοῦ γραφείου τὸν πάστορα Τζῶν Ἀντρίου, ποῦ, χομογελώντας γλυκά, χαίδευε μὲ ἡρεμὲς κινήσεις τὸ γκριζωπὸ του γενάκι, ἐνῶ τὸ βλέμμα του, πεντακάθαρο, ἀφορὰ τὸν παρατηροῦσε πίσω ἀπὸ χοντρά μυωπικὰ γυαλιά.

Σὰν ἀστραπὴ πέρασε ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦ Φέλ ἡ φυγὴ. Νὰ πηδήξῃ ἀπὸ τὸ παράθυρο σπάζοντας τὰ τζάμια ; Νὰ σπρώξῃ τὸν παπὰ καὶ νὰ τρέξῃ πρὸς τὴν ἐξώπορτα ;

Ἀλλὰ τὰ νεῦρα του τὸν πρόδωσαν. Σπάσαν ἀπὸ τὶς τόσες συγκινήσεις τῶν τελευταίων ὥρων καὶ ἔμεινε ἐκεῖ, στὸ γραφεῖο, σὰν ἀγαλμα, ὠχρὸς κι ἀμίλητος.

Τὸ χέρι τοῦ παπᾶ προχώρησε πρὸς τὸ τηλέφωνο, σήκωσε τὸ ἀκουστικό καί...

— Μὴ, πρὸς Θεοῦ, μουρμούρισε μὲ σπαραγμὸ ὁ Φέλ, ὄχι τὴν Ἀστυνομία... Δὲν εἶμαι κλέφτης...

— Ὁμολογῶ ὅτι βλέπω ἐντελῶς διαφορετικά ἀπὸ σᾶς, φίλε μου...

— Δὲν εἶμαι... κοινὸς κλέφτης...

— Αὐτὸ ἄραγε δικαιολογεῖ τὸ νὰ μὴ καλέσω τὴν Ἀστυνομία ;

— Ἀκούστε με...

— Ψέματα δὲν μ' ἐνδιαφέρει ν' ἀκούσω. Ἀν ὅμως κάτι ἄλλο συμβαίνει...

Τὰ ρούχα σας, τὸ λεκτικὸ σας...

— Θὰ σᾶς τὰ πῶ ὅλα, ἅγιε ἀνθρώπε.

— Δὲν εἶμαι ἅγιος, ἀλλὰ εὐχαρίστως θ' ἀκούσω τὴν ἀλήθεια.

— Ἦρθα σπίτι σας γιὰ νὰ σᾶς δῶ. Θὰ σᾶς παρακαλοῦσα νὰ μοῦ δίνατε ἕνα γράμμα. Ἐσεῖς λείπατε. Ἡ πόρτα ἦταν ἀνοιχτή... Ἀπὸ ἡλιθιότητα, ἀπὸ φόβο, ἀπὸ ἀγωνία, ἀντὶ νὰ σᾶς περιμένω, μπῆκα κι ἔφαχνα νὰ τὸ βρῶ...

— Ὅπως τώρα ψάχνετε τὰ λόγια σας κατασκευάζοντας αὐτὸ τὸ παραμῦθι ; Μὲ συγχωρεῖτε ποὺ κρατῶ στὸ χέρι τὸ ἀκουστικό τοῦ τηλεφώνου, ἀλλὰ δὲν πιστεύω τὴν ἱστορία σας... Τί γράμμα μπορεῖ νὰ ἔχω ἄξιο νὰ σᾶς κἀνῃ διαρρηκτὴ ;

— Σᾶς τὸ ἔδωσε ὁ Οὐίλλιαμ Κέντ. Δὲν ξέρω ἀν ἀκόμη ζῇ, εἶπε γρήγορα ὁ Φέλ ποὺ καταλάβαινε ὅτι μόνον ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια θὰ τὸν γλύτωνε, ἀλλὰ, ὅσα ἔγραφε, ἔμένα μπορεῖ νὰ μὲ σκοτώσουν.

— Πολὺ ἐνδιαφέρουσα ἱστορία... Πράγματι, ὁ κ. Κέντ κάτι μοῦ ἐμπιστεύθηκε. Φοβοῦμαι ὅτι δὲν θὰ βγάλῃ τὴ νύχτα. Ἀλλὰ πῶς ἐσεῖς ἀνακατεῦστε σὲ κάτι ποὺ ἀφορᾷ ἕνα μελλοθάνατο καὶ τὸν πνευματικό του ;

— Ἀν τὸ γράμμα παραδοθῇ στὴν Ἀστυνομία, καταστρέφομαι. Γράφει μέσα γιὰ ἕνα ἀμάρτημα...

— Ἀμάρτημα ;

— Γιὰ ἀδίκημα πρόκειται, ποῦ ἔκανε ὁ Κέντ, ἐγὼ καὶ κάποιος ἄλλος πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Ὅσο ἦταν ζωντανός, δὲν τόλμησε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ. Τώρα θέλει ἐμεῖς νὰ πληρώσωμε, ἐνῶ ἐκείνος...

— Τέκνον μου, εἶπε μὲ αὐστηρότητα ὁ πάτωρ, ἐκείνος ἀπόψε πεθαίνει... Μὴν τὸ ξεχνᾶς.

Ὁ Τζῶν Ἀντρίου, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὸ τηλέφωνο, ἔσκυψε κάτω, μάζεψε τὸ πεσμένο πακέτο τῶν χαρτιῶν, διάλεξε ἕνα φάκελο, τὸν ἀνοίξε, τράβηξε μερικὰ χειρόγραφα κι ἄργα-ἄργα ἄρχισε νὰ τὰ διοβάζῃ.

— Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἶπε ξαφνικά. Τόσο μεγάλη ἀπάτη κάνατε ;

— Ναί.

— Πόσα κερδίσατε ;

— Τριάντα χιλιάδες λίρες ὁ καθένας !

— Καὶ θὰ καταστρέψατε κόσμον καὶ κοσμάκη. Χῆρες, ὀρφανὰ, φτωχοῦς,

μεροκαματιάρηδες... Καὶ τώρα, τώρα ὅταν ἡ δικαία τιμωρία ἐφθοσε, τώρα ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ πληρώσῃς τὴν ἀτιμία σου, προτιμᾷς νὰ γίνῃς διαρρηκτὴς γιὰ νὰ μὴν ἐξαγνιστῇς, νὰ μὴν ταχτοποιήσῃς τὴ συνειδήσί σου...

— Ὅχι, ὄχι ! φώναξε ὁ Φέλ, ἐνῶ τὸν ἐπνίγαν τὰ δάκρυα. Ἀλλὰ τώρα δὲν εἶμαι ὁ ἴδιος ἀνθρώπος. Ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος, οἰκογενειάρχης... Σᾶς ἱκετεύω... Σᾶς παρακαλῶ... Ἀν ἐγὼ πληρώσω σήμερα, δὲν θὰ καταστραφῇ ἡ γυναῖκα μου, τὰ παιδιὰ μου, ὅ,τι δημιούργησα ; Αὐτοὶ τί χρωστοῦν ; Τί φταίνει αὐτοὶ γιὰ ὅ,τι ἐγὼ ἔκανα πρὶν τοὺς ἀποκτήσω ; Οὔτε ὁ Θεός...

— Σὲ παρακαλῶ, μὴν ἀναφέρῃς τὸν Θεό.

— Δὲν εἶμαι ἐγκληματίας ! Ἐνα λάθος ἔκανα ! Ἐγὼ νὰ πληρώσω... Οἱ δικοί μου ὅμως ;

— Ναί, ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτό, τέκνον μου, ἀποτελεῖ γιὰ τὸν πνευματικὸ ἱερὴ παρακαταθήκη ἐνὸς μελλοθανάτου. Πῶς νὰ ἀγνοήσω τὴν ἐντολή του ;

— Κι ἂν, ἅγιε ἀνθρώπε, ἡ ἐντολή αὕτη εἶναι ἀδίκη ;

— Εἶναι ὅμως ;

— Μὰ ἀφοῦ τιμωρεῖ τρεῖς ἀθώους, δηλαδὴ τὴ γυναῖκα μου καὶ τὰ δύο μου παιδιὰ, ἐκτός ἀπὸ μένα τὸν ἐνοχο ;

Ὅσο ὁ παπὰς σκεπτόταν, τόσο ἡ ἐλπίδα θέριενε στὸ στήθος τοῦ Φέλ. Σὲ μιὰ στιγμή, ὅταν κατάλαβε ὅτι ὁ Τζῶν Ἀντρίου ἦταν ἐτοιμὸς νὰ πάρῃ μιὰ ἀπόφασι, τοῦ εἶπε :

— Εἶμαι πρόθυμος νὰ δώσω ὅ,τι ἔκλεψα τότε στὰ θύματά μου. Τὶς 30.000 λίρες πενήντα θὰ τὶς κάνω γιὰ νὰ τοὺς ἀποζημιώσω μὲ τὸ παραπάνω...

— Ἀνοησίες, κύριε... Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ βρῆτε ὕστερα ἀπὸ 15 χρόνια ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀδικήσατε ;

— Εἶναι δύσκολο, ἀλλὰ ὄχι κι ἀκατόρθωτο. Νά... Θὰ βάλω ἰδιωτικούς ἀστυνομικούς νὰ ψάξουν...

— Δὲν μοῦ ἐμπνέετε ἐμπιστοσύνη...

— Σᾶς δώσω ὅσες τὸ ποσόν, νὰ τὸ φυλάξετε... ἢ νὰ τὸ μεταχειρισθῇτε γιὰ ἀγαθοεργίες στὴν ἐνορία σας...

— Τέκνον μου, τὸν δέκοψε ὁ πάτωρ, ἡ πρότασί σου αὕτη εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα, ἀλλὰ τὴν ἀπορρίπτω

χωρὶς συζήτησι, γιὰτὶ ὁ πειρασμὸς εἶναι μεγάλος ! Ἐχουν πολλὲς ἀνάγκες κι οἱ ἐνορίτες μου κι ἡ ἐκκλησία... Καὶ φοβοῦμαι ὅτι μπορεῖ νὰ παρασυρῶ καὶ νὰ διαφεύσω τὶς ἐλπίδες ποὺ ἐπάνω μου στήριξε ἕνας μελλοθάνατος...

— Σᾶς ἱκετεύω... ψιθύρισε ὁ Φέλ... Ἀφήστε με νὰ σᾶς στείλω, ἀπόψε κιόλας, μιὰ ἐπιταγή... Ἐλεος ζητῶ, κ. πάστορα... Μὴ μὲ κατοστρέψετε...

— Θὰ σκεφθῶ, κ. Φέλ. Ἄλλο τίποτε δὲν μπορῶ νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ. Τώρα φύγετε. Πρέπει νὰ προσευχηθῶ. Ἀς ἐλπίζουμε ὅτι ὁ Μεγαλόδυναμος θὰ μὲ φωτίσῃ νὰ βρῶ τὸν σωστὸ δρόμο.

* * *

Ράκος ἀνθρώπινο ὁ Φέλ ἔφθασε στὸ σπίτι του. Ἀμέσως ἔγραψε μιὰ ἐπιταγὴ 50.000 λιρῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ κομιστοῦ καί, τρέχοντας σχεδόν, πῆγε στὸ Ταχυδρομεῖο τῆς συνοικίας του νὰ τὴν ρίξῃ μόνος του στὸ κουτί. Ἐτσι, ὑπολόγισε, τὸ πρῶτὸ ὁ πάτωρ θὰ εἶχε τὰ χρήματα ποὺ πιθανὸν νὰ τὸν ἐπηρεάζαν.

Ἀργὰ ξημέρωσε μιὰ μελαγχολικὴ ἡμέρα, ποὺ γιὰ τὸν Φέλ θὰ ἔφερνε εἴτε τὴν καταστροφὴ εἴτε τὴν ἀπολύτρωσι. Καθισμένος στὴν πολυθρόνα του ἀπὸ τὴν παραμονή, μετροῦσε μὲ ἀγωνία κάθε χτύπο τοῦ ρολοιοῦ, περιμένοντας τὸ τηλεφῶνημα τοῦ Τζῶν Ἀντρίου. Οὔτε ἔφαγε τὸ μεσημέρι, οὔτε φίλησε τὰ παιδιὰ του τὸ βραδάκι, ὥσπου ὁ ὑπὸντινὸς τοῦ ἔφερε τὸ ταχυδρομεῖο. Πέταξε πλάι βιαστικά κι ἀτσαλα π' ἄλλα γράμματα, κι ἄρπαξε ἕνα, τὸ ἕνα ποὺ νόμιζε ὅτι περιμενε.

Μέσα στὸν χοντρὸ φάκελο βρῆκε ὅ,τι εἶχε γράψῃ ὁ Κέντ γιὰ τὸ ἐγκλημα τους !

Φαίνεται ὅτι ὁ Θεός εἰδεῖς στὸν πάστορα τὸν σωστὸ δρόμο.

* * *

Τὴν ἐπομένη ὁ Φέλ ἤρεμος καὶ ἥσυχος κατέβαινε ἀπὸ ἕνα ταξὶ μπροστὰ στὸ σπίτι τοῦ Τζῶν Ἀντρίου. Εἶχε σκεφθῇ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, ἐνῶ συγχρόνως θὰ τοῦ ὑποσχόταν πῶς θὰ ἔκανε τὰ πάντα

για να βρῇ ὅσους πρὶν ἀπὸ 15 χρόνια ἀδίκησε.

Χτύπησε τὸ κουδούνι, ἡ πόρτα ἀνοίξε καὶ παρουσιάστηκε μιὰ νέα κοπέλα.

— Παρακαλῶ, τῆς εἶπε, μπορείτε νὰ με ἀναγγεῖλετε στὸν αἰδεσημῶτατο;

— Λάθος κάνετε, κύριε. Ἐδῶ δὲν μένει κανένας παπάς.

— Δὲν εἶναι ἡ κατοικία τοῦ πάστορος Τζῶν Ἀντριους; ρώτησε ἐκπλη-τος.

— Ὁχι, κύριε. Ἐδῶ μένει ὁ κ. Λέν-νιλ... Ἀλλὰ χθὲς τὸ μεσημέρι ἔφυγε

ξαφνικὰ μὲ τὸν φίλο του τὸν κ. Κέντ γιὰ τὴν Ἀμερική.

— Ὁ Λέννιλ κι ὁ Κέντ!... ξεφώνισε σὰν πληγωμένο θηρίο ὁ Φέλ...

— Ἀχ, κύριε, μήπως κι ἐσᾶς σᾶς γέ-λασαν; Γιατί, ξέρετε, φύγαν καὶ δὲν ἐξώφλησαν οὔτε τὸ νοίκι, οὔτε τοὺς μισθοὺς μου!...

Μιὰ ἀναρθρὴ κραυγὴ βγήκε ἀπὸ τὸ λαρύγγι τοῦ Φέλ, τὸ πρόσωπό του ἄσπρισε καὶ τὸ σῶμα του σωριάστηκε βαρὺ κι ἀναίσθητο στὰ πόδια τῆς κοπέλας ποὺ τὸν κοίταζε ἐκπλη-κτη...

◆ Κάποτε ρώτησαν μιὰ μητέρα ἂν εἶχε πάει νὰ δῇ τὸ γιό της ποὺ ἔμενε μὲ τὴ γυναῖκα του στὴ γειτονικὴ πόλι.

— Ὁχι ἀκόμη. Περιμένω νὰ γεννηθῇ τὸ πρῶτο τους παιδί, εἶπε ἐκείνη. Πιστεύω ὅτι οἱ γιαγιάδες εἶναι πολὺ πιὸ εὐπρόσδεκτες ἀπὸ τὶς πεθερές!

E. P.

◆ Ἕνας νεαρὸς ἐμπιστευόταν κάποτε στὸν Μπέρναρντ Σῶ, ὅτι σκόπευε νὰ γίνῃ συγγραφέας.

— Προτοῦ γράψω ὀτιδήποτε, ἐξήγησε ὁ μέλλον συγγραφέας, σκέπτομαι νὰ ταξιδέψω γιὰ δυὸ χρόνια. Πιστεύω πὼς αὐτὸ θὰ πλατύνῃ πολὺ τὴ σκέψι μου.

— Ὡραία ἰδέα, συμφώνησε ὁ Σῶ. Καὶ ὕστερα; Τί λὲς νὰ κάνης;

— Ὑστερα θὰ γραφτῶ στὸ Πανεπιστήμιο, εἶπε ὁ νεαρὸς.

— Τί; φώναξε ὁ Σῶ. Καὶ θὰ διακόψῃς τὴ μόρφωσί σου;

Famous Fables

◆ — Γιατί, κατηγορούμενε, ἔκλεβες ἐπὶ τρεῖς βραδιὲς συνέχεια τὸ ἴδιο κατάστημα; ρωτᾷ ὁ δικαστής.

— Νὰ σοῦ πῶ, κύριε πρόεδρε. Τὴν πρώτη φορὰ πῆρα ἕνα φρουστάνι γιὰ τὴ γυναῖκα μου. Τὶς ἄλλες δύο μπῆκα γιὰ νὰ τὸ ἀλλάξω!

Vu et lu

«... Ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσω τὶς πόρτες ποὺ ἄ-νοιξε στὴν ψυχὴ μου τὸ φῶς ποὺ ἀντί-κρουσα στὰ μάτια αὐτῶν τῶν παιδιῶν.»

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τῆς CORDELIA BAIRD GROSS

Διέσχιζα ἕνα πολυσύχναστο δρόμο στὴ Νέα Ὑόρκη, ὅταν ἕνα μεγάλο φορτηγὸ φρενάρισε ἀπτότομα δίπλα μου. «Ἐ, σὺ ἀπὸ τὸ Τέξας!» φώναξε δυνατὰ ὁ ὁδηγὸς δείχνοντάς μου ἐπι-δεικτικὰ τὰ χέρια του. «Κοίτα τὰ νύχια μου! Δὲν τὰ σαγκῶνω πιά!» Γέλασε κοροϊδευτικὰ καὶ χά-θηκε μὲ θόρυβο.

Ἦταν ἕνας παλιὸς μαθητὴς μου, ὁ Ταλιάνο. Ἦμουνά τόσο εὐχαριστη-μένη ποὺ ἔβλεπα πὼς εἶχε βγῇ ἀπὸ τὴν τάξι μου μὲ κάτι χρήσιμο στὰ χέρια του. Στὸ σχολεῖο τὰ πράγματα φαίνονταν πολὺ σκοῦρα γι' αὐτόν. Τὸν εἶχα διδάξει σ' ἕνα παράρτημα τοῦ Γυμνασίου γιὰ τὰ προβληματι-κὰ παιδιὰ, ποὺ στοργικὰ τὸ εἶχαν βγάλει «Σιβηρία». Μόλις εἶχα τε-λειώσει τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τέξας κι ἔπρεπε νὰ σκαρφίζωμαι ἕνα σωρὸ τρόπους γιὰ νὰ μπορῶ νὰ χαλινα-γωγῶ αὐτὰ τὰ παιδιὰ, ποὺ εἶχαν μαζευτῇ ἐκεῖ ἀπὸ τὰ πεζοδρόμια τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀλλιῶς ὑπῆρχε φόβος νὰ με δέσουν.

Γιὰ νὰ σπάσω μιὰ δύσκολη στι-γμὴ, ἔβαλα τὰ παιδιὰ νὰ κρατοῦν τὰ χέρια τους πάνω στὰ θρανία, κι ἐνῶ περνοῦσα δίπλα, σχολίαζα θλιβερά γρατζουνισμένες ἐπιδερμίδες, φαγω-μένα νύχια καὶ δέρματα ποὺ κανεὶς δὲν θάχε τὴν ἐπιθυμία νὰ ἀγγίξῃ.

Ὁ Ταλιάνο μὲ τὰχε ξαναφέρει ὅλα αὐτὰ στὸ μυαλὸ — τὴν παλιω-μένη, μισογκρεμισμένη τάξι, τοὺς ἄ-στατους, δύσκολους, ἀξιαγάπητους μαθητὲς.

Ἔτσι ποὺ τὸν ἔβλεπα νὰ χάνεται, κατὰλαβα πὼς ἡ ζωὴ μου μαζί μ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ὑπῆρξε ἀνήσυχη

καὶ πλούσια σὲ ἠθικὴ ἀνταμοιβή. Θάθελα νὰ πῶ σὲ ὅλους αὐτοὺς: Σᾶς εὐχαριστῶ! Δὲν θάθελα νὰ σᾶς χάσω γιὰ τίποτα!

Ὅμως ἡ διδασκαλικὴ μου καριέρα δὲν ἄρχισε μὲ τόσο ὀμορφες προϋπο-θέσεις. Τὸ 1932, σ' ἕνα μικρὸ φωτεινὸ δωμάτιο γνώρισα τὶς πρῶτες μου τά-ξεις. Ἡ μικρότερη εἶχε 33 μαθητὲς, ἡ μεγαλύτερη 54. Ὅταν φώναζα ἀπὸ τὸν κατάλογο τὰ ὀνόματα, ὁ-νόματα σὰν Κορεντζέφσκυ, Ἀναστό-πουλος, Τσετσεκόβσκυ, αἰσθάνθηκα ξένη σὲ ξένη γῆ. Ἐβρεχε, καὶ ὁ ἀέρας ἦταν γεμάτος ἀπὸ μιὰ παράξενη καὶ ἀρρωστημένη μυρωδιά, κι αὐτὸ αὐ-ξανε τὴν ἀκεφιά μου. «Κουνάβια», εἶπε ἕνα παιδί ὅταν πρότεινα νὰ κλεί-σωμε τὸ παράθυρο. «Ἐδῶ εἶναι ἡ περιοχὴ τῶν γουναρικῶν. Αὐτὰ τὰ κουνάβια μυρίζουν τρομερὰ ὅταν βρέχῃ.»

«Μὴν κλείνετε τὰ παράθυρα», προειδοποίησε ἕνα ἄλλο παιδί. «Τὰ κουνάβια μυρίζουν περισσότερο ἐ-πάνω μας.» Ἐπειτα ἀπὸ πικρὴ πεί-ρα βρήκα πὼς ἡ παρὰτήρησί του ἦταν σωστή.

Ἡ σχολικὴ περίοδος εἶχε ἤδη προχωρήσει (ἡ προκάτοχός μου εἶχε παραιτηθῇ, ὅταν βρήκε τὴν ἑδρα τῆς στίς φλόγες) καὶ ἡ προϊσταμένη εἶχε πῇ πὼς τὰ παιδιὰ θὰ μὲ πληρο-φοροῦσαν σχετικὰ μὲ τὰ τελευταῖα τους μαθήματα. Τὰ παιδιὰ ὅμως αὐτὴ τὴν πληροφορίαν τὴν ἔβλεπαν σὰν μυ-στικὸ ἀπόρητο — μέχρις ὅτου ἕνα ἀγόρι ἀποφόρτισε νὰ προδώσῃ τοὺς φίλους του:

«Διαβάζομε ποιήματα», εἶπε.

Κύματα ἀπὸ ἀπειλὲς σιγανὲς καὶ

χτυπήματα ποδιών υποδέχθηκαν την ομολογία αυτή.

«Σεβαστιανέ», είπα διαλέγοντας στα τυφλά από τα ονόματα του καλόγου, «μπορείς να μου διαβάσης το χθεσινό ποίημα;»

«Όχι, Κυρία», είπε ο Σεβαστιανός και ο σύντροφός του σκουντώντας τον τόν έρριξε στο πάτωμα.

«Είναι ντροπαλός», μου ξέγησε ένα άλλο παιδί που τόν έλεγαν Πινκατόρε.

«Αυτό το ποίημα δεν λέγεται μπροστά σε κυρίες...»

«Τί είναι αυτό το ποίημα;» ρώτησα.

«Έκει όπου ή μέλισσα ρουφά...», είπε ο Πινκατόρε κι έγινε κατακόκκινος μέχρι τις ρίζες των μαύρων σγουρών μαλλιών του.

Αυτή ή πρώτη ώρα χάραξε το δρόμο που θαπαιρναν κατοπινά οι σχέσεις μας.

Σε ζητήματα πρακτικά ήταν τα αγόρια που συχνά με καθοδηγούσαν. Είχα όλες τις προκαταλήψεις μιάς μικρής πόλης του Τέξας, όμως αυτές ορίαν κυβερνούσαν τους μαθητές μου. Στα χρόνια που άκλούθησαν, πολλές από τις συνομιλίες μας πήγαζαν από τέτοιους διαφορετικούς ορίζοντες πείρας σέ συζητήσεις, που με θύμωναν και όμως με γοήτευαν. Άκόμα ή προφορά μās δημιουργούσε προβλήματα. Τα λόγια μας συχνά παρεξηγούνταν.

Έλεγα συνεχώς πράγματα τρομερά άνόητα. Μιά μέρα ή τάξι μου ήταν στίς μεγάλες της τεμπελιές. «Θέλετε λοιπόν να καταντήσετε σκουπιδιαρδες;» τούς ρώτησα ειρωνικά. Στή συζήτησι που ακολούθησε έμαθα πώς οι σκουπιδιαρδες είχαν σύνταξι και κέρδιζαν σχεδόν 2000 δολάρια τó χρόνο. Σχεδόν ούτε ένα παιδι στήν τάξι δεν τολμούσε να όνειρευτή κάτι τέτοιο. Όταν ένας μαθητής μου, ό ΜακΝτάφν, γύρισε στο σχολείο έπειτα από άπουσία δύο έβδομάδων, τόν καλοώρισα στοργικά: «Πού ήσουνα;» τόν ρώτησα. «Μήπως λήστεψες καμιά Τράπεζα;» «Όχι, Κυρία», μου άπάντησε και με κοίταξε, παραξενεμένος για τις ψυχικές μου ικανότητες. «Μιά καφετερία!»

Σιγά-σιγά άρχισα να μπαίνω περισσότερο μέσα στή ζωή τους.

Δέν είχαμε τραπεζαρία στή «Σιβηρία» κι εγώ έφερνα σάντουιτς. Διαφορετικά παιδιά κάθε φορά έφτιαχναν τόν καφέ μου — ένα προνόμιο που τó διεκδικούσαν σκληρά — κι εγώ σάν άνταμοιβή τούς έπέτρεπα να τρώνε τά λουκάνικα και τó χοιρομέρι τους μέσα στήν κάμαρά μου.

Σε μέρες βροχερές ή πολύ κρύες μαζεύονταν πάνω-κάτω 30 παιδιά για φαγητό. Συνήθως τά πιό βίαια από αυτά ζητούσαν να μείνουν, κι αν και ήσαν ικανοί να διαλύσουν τήν τάξι, όταν έτρωγαν μαζί μου ήσαν άγγελοι.

Μιλούσαν για μπείζ-μπώλ και για κορίτσια και για τις οικογένειές τους. «Κάτι καλό που έχει ό πατέρας μου», έλεγε ό Γουάσιγκτον, «δέν πίνει. Με δέννει με τή λουριδα, όμως δέν πίνει.»

«Θεέ μου, τί ξύλο έφαγα», έλεγε ό Κογουάλσκν, «γιατί ήθελα να γίνω μέλος τής Λέσχης τών παιδιών!»

«Ό γέρος μου θέλει να ξεκουμπιστώ από τó σπίτι», είπε ένα άλλο αγόρι. «Από τότε που έκλεισα τά δέκα χρόνια, αυτό άκούω πάντα. Γιατί δέν φεύγεις; Στήν Ιταλία θά έργαζόσουν», μου λέει.

«Όποιοσδήποτε πατέρας θάταν για μένα μιά πολυτέλεια», είπε ό Γκουαρναρίντες, τόσο σιγανά που μόνος εγώ τόν άκουσα.

Ό Γκουαρναρίντες δέ γνώρισε ποτέ τόν πατέρα του και ντρεπόταν για τήν μητέρα του. Όταν ό στόλος έρχόταν στο λιμάνι, έπρεπε να κοιμάται κάτω από τó νεροχύτη μέσα στήν κουζίνα. Ήταν μικρόσωμος και είχε ένα πρόσωπο ντελικάτο, σάν άνάγλυφο. Άνίκανος να ύπερασπίση τόν έαυτό του σωματικά, είχε μάθει πώς όσο μακρύτερα, τόσο καλύτερα — «Αυτά είναι τά όπλα μου», μου έλεγε.

Του δάνειζα βιβλία και μιά μέρα του πρότεινα να έρθη στο διαμέρισμά μου και να διαλέξη ποιά θά του άρεσαν. Ό Γκουαρναρίντες τά θαύμοσε όλα, μά εκείνο που του έκαμε τρομερή έντύπωση ήταν τó ντούς.

Κοίταζε με τέτοια έπιθυμία τó γυαλιστερό χρώμιο του μπάνιου, που του είπα: «Έχω ένα ραντεβού στήν πόλι, θάθελες να μείνης και να

κάνης ένα μπάνιο;» «Τό λέτε αλήθεια;» με ρώτησε και τά ματάκια του λαμποκοπούσαν. «Ποτέ μου δέν έχω κάνει μπάνιο πραγματικό!»

Όταν γύρισα σπíti άργα εκείνο τó βράδι, τó μπάνιο άστραφτε από καθαριότητα και πάνω στο τραπέζι υπήρχε ένα συγκινητικό γραμματάκι με ευχαριστίες. Άκόμα και οι πιό δύσκολες λέξεις ήταν σωστά όρθογραφημένες. Τά παιδιά μιλούσαν άνοιχτά για τά αυτοκίνητα που είχαν κλέψει. Κι εγώ συνεχώς σκανδαλιζόμουν με τόν άνεύθυνο και ήρεμο τρόπο που άντιμετώπιζαν τó θέμα τής φυλακής.

Για να τονώσω λίγο τó ήθικό τους, άποφάσισα ν' άρχίσω πρώτα από τήν εμφάνισί τους και για λίγο καιρό μοίρασα μικρές χτένες σ' εκείνα τ' αγόρια που τά μαλλιά τους τά τυφλώναν πέφτοντας πάνω στα μάτια τους.

Μιά μέρα πάνω στήν έδρα μου βρήκα τρεις δωδεκάδες καινούργιες χτένες. «Τά βούτηξα από τó ψιλικατζίδικο για σās!» μου άνάγγειλε περήφανα ό Άλόνγκι. «Δέν θάπρεπε να ξοδεύσετε γι' αυτά τά τιποτένια πραγματάκια...» Εκείνο τó άπόγευμα ό Άλόνγκι κι εγώ ξαναγυρίσαμε στο μαγαζί που είχε κλέψει τις χτένες. Όπως είπα, δέν μπορούσα να διαθέσω λεπτά για 36 χτένες. Άν και ήμουν βεβαία πώς θά μās έπιαναν για κλοπή, έν τούτοις βάλαμε πάλι τις χτένες στή θέσι τους. Μετά ό Άλόνγκι κι εγώ καθήσαμε σ' ένα ζαχαροπλαστείο και πήραμε παγωτό και κουβεντιάσαμε.

Ύστερ' άπ' αυτό τó περιστάτικό, τόν άκουσα κάποτε να τσακώνεται με δυό φίλους:

«Είναι χαζή!», έλεγε ένα παιδί.

Κι ό Άλόνγκι διαμαρτυρήθηκε: «Όχι, λέει πώς ή τιμιότητα, ή καλωσύνη και ή ευγένεια έχουν μεγαλύτερη αξία από τά λεφτά.»

«Τό πιστεύει όμως;»

«Και βέβαια!» άπάντησε ό Άλόνγκι. «Σ' αυτήν φέρνουν άποτέλεσμα...»

Τά παιδιά συχνά γύριζαν στή «Σιβηρία» και όταν είχαν άποφοιτήσει και είχαν πιάσει δουλειά σέ έφημερίδες. Γλιστρούσαν μέσα τήν ώρα του φαγητού ή ξεκλεβαν

λίγα δευτερόλεπτα από τά θελήματα που έκαναν. Μου έδειχναν διάφορα δώρα που αγόραζαν για τις μητέρες τους ή που διηγούνταν τούς έπαινους που πήραν από τόν άφεντικό τους. Ή αυτοπεποίθησί τους μεγάλωνε με κάθε καινούργια δουλειά.

Ό Γουάλας, ένς ύποσιτισμένο άγόρι, μπήκε μιά μέρα μέσα στήν τάξι μ' έναν άέρα άυτοπεποίθησης στο πρόσωπό του. Σχεδόν δέν τόν άναγνώρισα. «Με προβίβασαν!» μου είπα. «Με έκαναν δεκανέα στο Γουέστερν Γιούνιον!» Με ευχαριστούσε πολύ να βλέπω τά παιδιά σάν έρχονταν να με δοϋν. Ρωτούσα με έλπίδα: «Έμαθες τίποτα εδώ; Τί θυμάσαι άπ' αυτά που έμαθες;»

«Μμ... δέν ξέρω», μου άπαντούσαν και κοίταζαν μακριά και τά πρόσωπά τους μαλάκωναν σάν θυμόντουσαν τά παλιά.

Μιά μέρα μετά τó Πέρλ Χάρμπορ μερικοί από τούς «παλιούς» τρύπωσαν μέσα τήν ώρα του διαλείμματος.

«Ήρθαμε ν' άκούσουμε τήν κήρυξι του πολέμου», είπαν.

Τά πρόσωπά τους ήσαν σοβαρά, σχεδόν άυστηρά, καθώς άκούγαν, κι έτσι που τούς κοιτούσα, μου φάνηκαν σάν να μεγάλωσαν ξαφνικά.

Έπειτα, άφού μου έσφισαν τó χέρι, έφυγαν για να καταταγούν. Κατοπινά, οι περισσότεροι από τούς έπισκέπτες μου φορούσαν στολή. Τό σχολείο βρισκόταν κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό και τά παιδιά έρχονταν να με δοϋν μολίς κατέβαιναν από τó τρέινο. Καθόντουσαν στα πίσω θρανία και παρακολουθούσαν ήσυχα τó μάθημα.

«Να μείνετε εδώ όσο μπορείτε περισσότερο», έλεγαν στα μικρά άνωθωπάκια που τούς περιτριγύριζαν. «Ποτέ δέ θά λησμονήσετε αυτό τó σχολείο.» Κι έπειτα, κοιτώντας με, έλεγαν: «Ήταν διασκεδαστικά, έ; Αυτές ήταν μέρες...»

Τό σχολείο δέν είχε κατάλογο τών παιδιών που βρίσκονταν στο στρατό, όταν όμως τελείωσε ό πόλεμος, είχα άπαντήσει σέ περισσότερα από 800 γράμματα.

Τελικά ή «Σιβηρία» έκλεισε κι εγώ πήγα σ' ένα άλλο σχολείο, σέ μια άλλη περιοχή τής Νέας Υόρκης. Σάν σκέπτομαι τούς μαθητάς μου, φέρνω στο μυαλό μου δύο από αυτούς που δεν μπορώ ποτέ νά τούς θυμηθώ χωρίς νά δακρύσω.

Ο ένας ήταν ο Πλάτων Βαλεριάν, ένα ευθυμο, ανοιχτόκαρδο αγόρι που πήγε στο Ναυτικό κι έρχόταν πάντοτε νά μέ δῆ όταν ήταν μέ άδεια. Μοῦ έστειλε μιὰ χριστουγεννιάτικη κάρτα στολισμένη μέ κοχύλια τῆς θάλασσας καί πάνω εἶχε γράψει: «Στή δασκάλα που δέν μοῦ έμαθε ποτέ τίποτα — μά που ποτέ δέν θά λησμονήσω!» Δυό μήνες αργότερα τὸ πλοῖο του βυθίστηκε. Δέν έζησε κανείς.

Τὸ άλλο αγόρι ήταν ένας Νέγρος που εἶχε τὸ ὄνομα Τζέσους Όνυλ Τζόνς, που όταν έβγαλε τὸ σχολείο έσπασε ὅλα τὰ ρεκόρ. Ὁ Τζόνς πήγε στὸ στρατὸ μετὰ τὸ Πέρλ Χάρμπορ καί προβιβάστηκε ἀπὸ στρατιώτης σέ λοχία. Δυό χρόνια μετὰ τὸν πόλεμο δέν εἶχα καθόλου εἰδήσεις του. Μετὰ έλαβα ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸ Πίτσμπουργκ, ὅμως ἐγώ, λόγω μιᾶς σοβαρῆς ἀρρώστειας στὴν

οικογένειά μου, ἄργησα νά τοῦ ἀπαντήσω. Όταν τελικά τοῦ ἔγραψα, τοῦ ἐξηγοῦσα πὼς οἱ ἐπισκέψεις μου στὸ νοσοκομεῖο καί ἡ δουλειά μου στὸ σχολεῖο ἀπορροφοῦσαν ὅλο τὸν καιρὸ μου. Λίγες μέρες αργότερα, όταν ἔφθασα στὸ σχολεῖο, βρήκα τὸν Τζόνς νά στέκεται μπρὸς στὴν πόρτα τῆς τάξης μου.

«Ἄρπαξά τὸ τραῖνο καί ἦρθα μόλις έλαβα τὸ γράμμα σας», μοῦ εἶπε κι έβγαλε ἕνα μάτσο λεφτά. «Νά 100 δολλάρια, δέν τὰ χρειάζομαι — χρησιμοποῖήστε τα γιὰ τὰ ἔξοδα τοῦ νοσοκομείου!» Δάκρυα γέμισαν τὰ μάτια μου: «Ὁ Τζόνς!» μόλις κατάφερα νά πῶ. «Ἀσφαλῶς δέν γίνεται νά τὰ δεχθῶ, ὅμως θά τὸ θυμᾶμαι αὐτὸ σέ ὅλη μου τὴ ζωή.» «Μά καί βέβαια πρέπει νά τὰ πάρετε!» εἶπε. «Μόλις διάβασα τὸ γράμμα σας, θυμήθηκα ἐκεῖνο τὸ ποίημα που λέγατε πάντοτε. Χθές βράδι γυρόφερνε στὸ μυαλό μου.»

«Τὰ δάση εἶναι ὁμορφα, σκοτεινὰ καί βαθειά», ἄρχισα νά λέω.

«Ὅμως ἔχω ὑποσχέσεις νά κρατήσω καί μιλία νά κάνω πρὶν κοιμηθῶ», συνέχισε ὁ Τζόνς.

♦ Ψάξατε ποτέ νά δῆτε τί περιέχει ἡ τσέπη ἑνὸς ἀγοριοῦ; Ἕνας φίλος μου που ἄδειασε τὴν τσέπη τοῦ γιοῦ του βρῆκε μέσα: ἕνα κομματάκι μάρμαρο, δυό καρφιὰ, μιὰ μασημένη τσίγκα, δύο τρακαρούκες, μιὰ σφυρίχτρα, μιὰ ξερὴ πατάτα, μιὰ μισογλυμμένη καραμέλα, ἕνα κομμάτι σπάγγο, μιὰ τσαλακωμένη φωτογραφία ἑνὸς κάουμπόυ, μιὰ κιμωλία καί δύο δεκάρες!

Δ. Μ.

Ένα ἔργο τέχνης — Μιὰ ἱστορία

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

(Βίος καί πολιτεία ἑνὸς τρελλοῦ γυρολόγου)

Η ἀγάπη, ἡ ἀθωότητα κι ἡ τρέλλα μπῆκαν μιὰ νύχτα σ' ἕνα καλυβόσπιτο τῆς Μυτιλήνης, κρύφτηκαν καί περίμεναν τὴ γέννησι ἑνὸς παιδιοῦ. Μόλις ἀκούστηκε τὸ πρῶτο κλάψιμό του, τρέξαν γύρω του καί βιαστικά τοῦ προφητέψαν τὴ ζωὴ του, πρὶν διαβοῦν οἱ Μοῖρες τὸ κατώφλι. Ἔτσι ἄρχισε ἡ ἱστορία τοῦ Θεοφίλου.

Τὸ βίο του θά τὸν ἱστορήσουμε σὰν παραμῦθι, μιὰ κι ἐπίσημα στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ του δέν ὑπάρχουν. Τ' ὄνομά του δέν εἶναι κὰν γραμμένο στὰ ληξιαρχικά βιβλία τῆς πατρίδας του κι οὔτε μπόρεσαν νά ἐξακριβωθοῦν ἄλλα βιογραφικά του στοιχεῖα. Γιὰ τοῦτο, θά βγάλουμε τὸ μῦθο του ἀπὸ προφορικές πηγές κι ἀπὸ ἐλάχιστα γραπτὰ που ἄφησε ὁ ἴδιος.

Γεννήθηκε στὴ Μυτιλήνη στὰ 1866. «Ὁλ' ἡ παιδικὴ του ἡλικία μάς εἶναι ἀγνωστή. Γιατί, δυστυχῶς, ὅσο ζοῦσε, ἐλάχιστοι ἦταν ἐκεῖνοι που τοῦ ἀναγνώρισαν κάποια ἀξία» καί πάλι οὔτε αὐτοὶ ἔκαναν τότε τὸν κόπο νά ἐρευνήσουν τὴν καταγωγή καί τὴν πρωτὴν ζωὴ του. Ὁ ἴδιος, ἐξ ἄλλου, δέν εἶχε τὴν πρόνοια ν' ἀφήσει στοὺς μελετητὲς του ἕνα κατατοπιστικὸ δελτίο γιὰ τὸ βίο καί τὴν πολιτεία του. Βέβαια μπορεῖ νά πιστεῖς ἀκλόνητα στὴν τέχνη του. Ὅμως πὼς θά ὑπάρξουν μετὰ τὸ θάνατό του ἄνθρωποι που νά γνωιστοῦν γι' αὐτόν, δέν τὸ φαντάστηκε ποτέ. Τέτοιες ἐλπίδες δέν τάραζαν τὸ ἀπλοϊκὸ του μυαλό.

Ἡ ζωὴ του φωτίζεται ἀπ' τὴν ἐποχὴ που τὸν συναντοῦμε στὴ Σμύρνη. Ἐκεῖ, ἐργάστηκε γιὰ ἕνα διάστημα κλητῆρας στὸ ἑλληνικὸ προξενεῖο. Τὴ

δουλειά του αὐτὴ τὴν ἀγαποῦσε καὶ τὴν τιμοῦσε. Δέ μπόρεσε ὅμως καί νά τὴν κρατήσῃ. Μιὰ μέρα ἔγινε ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ προξένου κι ὁ Θεοφίλος, πλὴ ἐτυχε νά εἶναι ἐκεῖνη τὴν ὥρα μπροστά, ὅχι μονάχα ὑπερασπίστηκε λεβέντικα τὴ ζωὴ τοῦ κυρίου του, ἀλλὰ ἐπάνω στὴν ὀργή του σκότωσε κι ἕναν Τούρκο. Αὐτὸ ἦταν ἀπὸ τότε δέν τὸν χωροῦσε ὁ τόπος· στένεψε ἡ Σμύρνη. Ἐπρεπε νά φύγῃ πρὶν πληρώσῃ μέ τὴ δικὴ του ζωὴ τὸ αἷμα που ἔχυσε. Μπήκε λοιπὸν κρυφὰ σ' ἕνα ἑλληνικὸ πλεούμενο κι ἔφτασε στὴν Ἀθήνα. Μά δέν ἔμεινε. Γρήγορα πῆρε τοὺς δρόμους κι ἀνηφόρησε στὸ Βόλο καί στὰ χωριά τοῦ Πηλίου.

Ἐκεῖ, χρόνια πολλά, ἀνθοβόλησε τὸ βαθὺ του μεράκι γιὰ τὴ ζωγραφικὴ. Ἐκεῖ ὅμως καί τὸ πνεῦμα του ἀνοίξε τὰ πλατεῖα παράθυρα τῆς φαντασίας, γιὰ νά δεχτῇ τὰ φτερουγίσματα τῆς τρέλλας. Μεθυσμένος ἀπ' τὴ μυθολογικὴ μαγεία τῆς μακραίωνος ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὁ Θεοφίλος, μόλις πάτησε στὰ ἐλευθέρη χωμάτα τοῦ Πηλίου, πίστεψε πὼς ἦταν ἡ μετεμψύχωσι μιᾶς δοξασμένης ἡρωϊκῆς μορφῆς· ὁ θαυμασμός του γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο ἦταν τόσος, που ταῦτιζε τὸν ἑαυτό του ψυχικά καί πνευματικά μέ τὸ θρυλικὸ Μακεδόνι. Μά, σὰ νά μὴν ἔφτανε αὐτό, ὁ Θεοφίλος ζητοῦσε κι ἐξωτερικά νά μοιάζῃ μέ τὸ ἱδαιμά του. Φοροῦσε λοιπὸν ἐπιβλητικὴ φουστανέλλα καί περικεφαλαία, ἐπαίρνε ὕψος ἡρωϊκὸ καί, σὰ νὰθελε νά παρασύρῃ καί τὸν κόσμον που τὸν ἔβλεπε στὴ δονκισώτικη παραίσθησί του,

έντυνε ένα κοπάδι χαμίνια ἀρχαίους Μακεδόνες και τὰ πλήρωνα νὰ τὸν ἀκολουθοῦν τιμητικὰ στοὺς τρελλοὺς περιπάτους του. Εἶναι εὐκόλο νὰ φαντασθῇ κανένας τί πρόγκα και τί γιούχα ἀκουγόταν ἀπ' ὅπου περνοῦσε.

Φυσικά δὲν εἶχε τακτικά τὴ δυνατότητα νὰ κάνῃ τέτοιες θεαματικές παράτες, μιὰ και τοῦλειπαν τ' ἀπατιούμενα χρήματα.

Τὸν πιὸ πολὺ καιρὸ γύριζε ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ μ' ἕνα σελάχι γιομάτο τριμμένα πινέλα και σακκουλάκια μπογιές. Στεκόταν ὅπου τύχαινε και γιὰ ἕνα πιάτο κρὺο τραχανά ἡ δυὸ κοῦπες κρασί στολίζε με τὶς ζωγραφίες του κάθε ἀδεῖα ἐπιφάνεια. Γιόμιζε τοίχους με ἡρωϊκὲς μορφές τοῦ 21, πόρτες με τοπία, δίσκους με συντριβάνια, βάρη με κισσοὺς και με πουλιά, ποδιές με λουλούδια. Ὅμως φαίνεται πὼς ἀπ' τὰ χρόνια τὰ παλιά εἶναι γραφτὸ οἱ ζωγράφοι, ἀκόμη κι αὐτοὶ ποὺ γυροφέρνουν μέσ' σὲ φιλόξενους Ἑλληνες, νὰ πορεύονται δύσκολα. Σκόρπιζε ὁ Θεόφιλος τὶς ζωγραφίες του σὲ σπίντια, σὲ καφενεῖα και σ' ἐρημικοὺς μύλους και πάλι δὲν τὰ κατέφερνε νὰ ζήση ἀπὸ τὴν τέχνη του. Εἶδε κι ἀπόειδε και πῆρε τὴν ἀπόφασιν νὰ βρῇ κι ἄλλη δουλειά. Ἐκανε λοιπὸν τὸν ἀσπριτζῆ, τὸν ἀγωγιάτη κι ὅ,τι ἄλλο εὑρίσκε γιὰ νὰ οἰκονομᾷ καμιά δεκάρα. Μὰ τὸ ψωμί, ψωμί, και τὸ μεράκι, μεράκι. Ὅπου τραβοῦσε, ἔσερνε μαζί του και τὰ πινέλα. Στεκόταν σὲ μιὰ ρεματιά νὰ ξαποστάσῃ, σὰν ἔκανε τὸν ἀγωγιάτη· κι εὐθύς στολίζε τὸ σαμάρι τοῦ γαῖδουριοῦ με παρδαλὲς πεταλοῦδες και γιαλιζοπράσινα τζιτζίκια· ἄφηνε τὴ βούρτσα τοῦ ἀσβέστη και ἱσκιωνε τ' ἀσπρά ταβάνια με καρπερές κληματαρίες, πλοῦμιζε τὰ πεζούλια τῶν παραθύρων με λησιμονημένες μαργαρίτες. Ἐχουν νὰ λένε μάλιστα πὼς τέτοιο πάθος εἶχε γιὰ τὴν τέχνη του, ὥστε κάποτε, αὐτός, ἡ τρυφερώτερη καρδιά, κόντευε νὰ γίνῃ κακὸς και νὰ χαντακώσῃ ἀνθρωπο. Νὰ πὼς ἔγινε :

Μιὰ μέρα, ἕνας μπακάλης τὸν φώναζε νὰ τοῦ ἀσβετώσῃ ἕναν τοίχο. Δέχτηκε ὁ Θεόφιλος δίχως νὰ ξέρῃ τί τὸν περίμενε. Ὡσπου τὸν ἔφερε ὁ ἄλλος μπροστὰ σὲ μιὰ ἀπ' τὶς ῥωαίότερες τοιχογραφίες του — «Ἡ Ἑλλάς ἀναγεννᾶται ἐκ τῶν ἀρχαίων ἔρει-

πίων» — και τοῦ ζήτησε νὰ τὴ σκεπᾶσῃ με ἀσβέστη. Κεραυνὸς τράνταξε τὸ ζωγράφου μας. Τὸ μάτι του ἀγρίεψε. Θύμωσε. Ἀρχισε νὰ βρίζῃ με τὰ προσβλητικώτερα λόγια τὸ μπακάλη κι ἀπάνω στὴν ὀργή του βούτηξε τὴ βούρτσα στὸν ἀσβέστη και τοῦ ἀσπρίσε τὸ πρόσωπο. Ἐσφίξε ὁ ἄλλος τὰ μάτια του γιὰ νὰ τὰ φυλάξῃ ἀπὸ τὸ κάψιμο κι ἔβαλε τὶς φωνές. Ζύγωσαν ὅσοι ἦταν γύρω και πρόλαβαν νὰ τοῦ τὰ γλυτώσουν. Μὰ δὲν ἡσύχασε ὁ Θεόφιλος· ὅλη μέρα ἔκλαιγε με σπαργμὸ και μεταμέλεια και τὸ βράδι ζάρωσε στὴ γωνιά ἐνὸς καπηλειοῦ και ζήτησε νὰ πνίξῃ στὸ κρασί τὴ σκληρότητα ποὺ ἔδειξε.

Λίγες ἡμέρες ἀργότερα χάθηκε· ἔφυγε ἀπ' τὸ Βόλο και τὸ Πήλιο. Δὲν πέρασε ὥστὸσο καιρὸς και ξαναφάνηκε πάλι. Ἐπιασε μιὰν ἀθλια κάμαρη σ' ἕνα ἀπ' τὰ χωριά αὐτά, τὴν Ἀνακασιά, και ξαναρχισε τὴν ἴδια ζωή. Ἐκανε κάθε λογῆς δουλειὰ στοὺς νοικοκυραίους, ζωγράφιζε με μιὰν ὄρεξιν ποὺ ὁλοένα μεγάλωνε κι ἔπινε. Τὸ κρασί ἦταν μετὰ τὴν τέχνη του ὁ δεύτερος καϊμός του· νόμιζε πὼς κι αὐτὸ τὸν ἐλύτρωνε.

Κάποτε τὸν γνώρισε ἕνας πονοφύχης χριστιανός· πῆγε στὸ ἐρειπώμενο σπίντι ὅπου ἔμενε, εἶδε πὼς στὴν ἀθλια κάμαρή του ἔμπαινε ὁ ἀγέρος ἀπ' ὅλες τὶς μεριές και σούρωνε ἡ βροχή ἀπὸ τὴ χαλασμένη στέγη. Τὸν λυπήθηκε και τὸν προσκάλεσε νὰ μείνῃ στὸ δικὸ του σπίντι. Ὁ Θεόφιλος δέχτηκε και τὴν ἄλλη μέρα μετακόμισε. Ὅλη κι ὅλη ἡ περιουσία του ἦταν μερικά ζωγραφίσματα του πάνω σὲ τενεκέδες, λινάτσες και στρατσόχαρτα, τὰ συνεργα τῆς τέχνης και τῆς δουλειᾶς του, δυὸ-τρία σκουτιά, μιὰ κάπα, μερικές περικεφαλαίες και ἀρχαῖα δόρατα, μιὰ χοντρή βελόντσα και μιὰ κασέλα ζωγραφισμένη ὁλόγυρα ἀπ' τὸν ἴδιο με τὶς εἰκόνες τῆς «Ἰφιγένειας ἐν Αὐλίδι», τοῦ Ἀθανασίου Διάκου, τοῦ Μάρκου Μπότοσαρη, τοῦ Δρίβα και με ἀπριλιάτικα λουλούδια. Μέσ' στὴν κασέλα αὐτὴ εἶχε πράγματα ποὺ μόνο ἕνα παιδί ὅταν λογικὸ νὰ τὰ φυλάξῃ : ἀποκριάτικα φιρόχαρτα, φασουλήδες, βιβλιάρικα με παραμύθια και ἡρωϊκὰ ἄσματα, καθὼς και

ζωγραφισμένα δελτάρια, φθινὲς λιθογραφίες, χαλκομανίες, ἀγορασμένα ὅλα ἀπὸ τὴ Σμύρνη γιὰ νὰ τοῦ δύνουν ιδέες και θέματα γιὰ νὰ ζωγραφίξῃ.

Στὸ καινούργιο κονάκι του ὁ Θεόφιλος ζοῦσε πιά περισσότερὸ ἀνθρωπινὰ. Ὑπῆρχε δίπλα του μιὰ γυναίκα, νὰ τοῦ βράζῃ ἕνα φασκόμηλο, νὰ τοῦ πλύνῃ τὴ φουστάνελα πότε-πότε, νὰ τὸν φροντίξῃ μιὰ στάλα. Μὰ ἦταν ἀργὰ πιά γιὰ ν' ἀλλάξῃ συνήθειες και νὰ μπορῇ νὰ χαίρεται τὴ στοργή τοῦ σπιτιοῦ. Πάλι ἔπαιρνε τοὺς δρόμους και χανόταν μέρες. Πάλι γύριζε σὰν πλανόδιος πρματευτὴς στὰ γύρω Πηλιορίτικα χωριά και ἀσπρίζε τοίχους, ἔχτιζε ξερολιθιές, πάταγε σταφύλια σὲ πατητήρια κι ἔμενε ἐκστατικός σὰν ἀπαντοῦσε σὲ σπίντια και σὲ καπηλειὰ εἰκόνες τοῦ Γιάννη και τοῦ Θανάση Παγώνη, δυὸ ἀσπουδαχτὸν λαϊκὸν ζωγράφων ποὺ ἔζησαν κάμποσες δεκαετίες πρὶν σ' αὐτοὺς τοὺς τόπους. Ἡ μεγάλη του ἐγνοια δὲν ἔπαυε νὰ εἶναι ἡ τέχνη του. Ὡρες ὁλόκληρες ζωγράφιζε τὰ πιὸ ποικίλα θέματα σιγοτραγουδώντας δικούς του σκοποὺς, με αὐτοσχέδιους στίχους τῆς στιγμῆς. Κάθε χρῶμα και κάθε γραμμὴ του ἔβγαине ἀπὸ μέσα του μαζί μ' ἕνα στίχο, μιὰ μουσικὴ φράσιν· κι ἔτσι ὅλο τὸ ἔργο του ἔπαιρνε τὴν πηγαία μουσικότητα ἐνὸς λαϊκοῦ τραγουδιοῦ. Μόλις τὸ τέλειωνε, στεκόταν λίγο, τὸ καμάρωνε σιωπηλὸς ἀπ' ἃ, τραγουδώντας πάλι, ἔβαζε τὴν ὑπογραφή του : «Ἔργον Θεοφίλου Λεσβίου» ἢ «Θεοφίλου, ἐξ Ἀνατολῆς». Καμιά φορὰ μάλιστα ὑπόγραφε και με τὸ ἐπίθετό του : «Θεόφιλος Χατζημιχαήλ» και πρόσθετε δίπλα τὸν ἀφελῆ του τίτλο : «ἄλλοτε ὀπληρχηγὸς καὶ θυροφύλαξ ἐν Σμύρνη». Κι ἀκόμη, δὲν εἶναι λίγα τὰ ἔργα του ποὺ φέρνουν ἐπάνω τους πολυλόγους ἐπεξηγηματικούς τίτλους, γραμμένους με καθαρευουσιάνικους τύπους και ἀπανωτὲς ἀνορθογραφίες, πράγμα ποὺ μαρτυρεῖ πὼς ὁ ζωγράφος μας δὲν ἤξερε γράμματα.

Τὸ κέφι κι ἡ ἀπλοϊκὴ σοφία δὲν τοῦ ἔλειψαν ποτέ. Μιὰ μέρα ἕνας ἔμπορος τοῦ παράγγειλε νὰ ζωγραφίσῃ στὴν πρόσοψιν τοῦ μαγαζιοῦ του δυὸ λιοντάρια. Ὁ Θεόφιλος βρῆκε ῥωαῖο τὸ θέμα, μὰ, πρὶν τὸ ἀρχίσῃ, ρώτησε

τὸν πελάτη ἂν τὰ θέλῃ τὰ θηρία λυτὰ ἢ δεμένα, ὀρίζοντας γιὰ τὰ δεύτερα διπλάσια τιμὴ. Ἐκεῖνος προτίμησε λυτὰ, ἀφοῦ αὐτὰ τοῦ κόστιζαν λιγότερο. Ὁ Θεόφιλος δὲν ἔφερε ἀντίρρηση. Ἀνέβηκε σὲ μιὰ σκάλα κι ἔκανε με νερομπογιές τὴν τοιχογραφία. Πέρασσαν ὅμως δυὸ μέρες, ἔπιασε μιὰ βροχή και τὰ λιοντάρια σβῆσαν... Ὁμοιώνος ὁ ἔμπορος πῆγε και βρῆκε τὸ ζωγράφου και τοῦ παραπονέθηκε γιὰ τὴν ποιότητα τῆς δουλειᾶς του.

— Τί φταίω ἐγώ ; τοῦ ἀποκρίθηκε αὐτός. Λυτὰ τάβηλες τὰ λιοντάρια και σοῦ φύγαν. Ἄς ἔδινε κάτι παραπάνω γιὰ νὰ σ' τὰ δέσω και νὰ τᾶχης πάντα.

Ὅσο ὅμως τὰ χρόνια περνοῦσαν, τόσο δεχόταν πιὸ πυκνὰ και πιὸ ἔντονα τὰ φτερουγίσματα τῆς τρέλλας. Ἐρχόντουσαν ὥρες ποὺ πίστευε ἀπόλυτα πὼς ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος και καλοῦσε γνωστούς κι ἀγνωστούς νὰ τὸν ἀκολουθήσουν «γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸν πολιτισμὸ στοὺς ἄγριους Ἰνδοὺς». Ὅσοι τὸν ἄκουγαν, ξεσποῦσαν σὲ ἀλαλαγμούς και χάχανα και πολλοὶ τὸν ἐπαίδευαν με βάρβαρες φάρσες και με ἄνοστα ἀστεῖα. Ὅλα ὅμως τὰ σῆκωνε ἀγόγγυστα με τὴν ἀγνή του καρδιά. Ἐνα μονάχα δὲν μπόρεσε ν' ἀντέξῃ : Τὸ σπρώξιμο ποὺ ἔδωσαν ἕνα ἀπόγευμα στὴ σκάλα του δυὸ ἀργόσχολοι. Τὸν ἔρριξαν καταγῆς κι ἀπὸ τότε σακατεύθηκε και δὲν ἦταν ἄξιός γιὰ δουλειά. Καὶ σίγουρα θάβλεπε τὸ ψωμί ψωμάκι, ἂν ὁ χριστιανὸς ποὺ τὸν φιλοξενοῦσε στὸ σπίντι του — Γιάννης Κοντὸς λεγόταν — δὲν τὸν φρόντιζε με φῶν και με χρήματα. Τόση μάλιστα ἦταν ἡ ἀγάπη κι ἡ συμπόνια ποὺ τοῦ ἔδειξε, ὥστε ὁ Θεόφιλος, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, θεώρησε χρὴς νὰ τὰ στολίσῃ με ζωγραφίες ὅλο τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη του.

Σὰν ἀποτελείωσε τὸ ἔργο του αὐτό, ἦρθε τὸ εὐφρόσυνο μῆνυμα πὼς τὸ νησί του, ἡ Λέσβος, εἶχε γίνῃ κι αὐτὸ ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Τότε μιὰ βαθεῖα νοσταλγία τὸν κυρίεψε γιὰ τὴν αἰγαιοπελαγίτικη πατρίδα του. Λαχτάρησε νὰ ξαναβρεθῇ ἐκεῖ, ν' ἀναστήσῃ μνημὲς παλιές και νὰ γευτῇ τὶς ἀγάπες ποὺ γέμισαν τὰ παιδικὰ χρόνια του. Πῆρε λοιπὸν τὰ συνεργὰ του και πέρασε τὸ Αἰγαῖο. Ἐφτάσε στὴ Μυ-

Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του Θεόφιλου.

τιλήνη, περνούσαν οι μέρες, οι μήνες· κι αυτός ακόμη θαρρούσε πώς ήταν ξενιτεμένος. Δεν έβλεπε γύρω του ανθρώπους να τον νιώθουν και να τον παραστέκουν. Μερικοί γείτονες του πατρικού σπιτιού του θυμόντουσαν για Θεόφιλο Χατζημιχαήλ ένα κοντό-σωμο νέο, γεμάτο κέφι και δύναμη, που έφυγε πριν από χρόνια στη Σμύρνη να πιάσει δουλειά. Τώρα παρουσιαζόταν μπροστά τους ένας σακατεμένος μεσήλικας, που τους παράσταινε το Μέγα Άλέξανδρο. Πώς μπορούσαν να πιστέψουν πώς είναι ο ίδιος άνθρωπος, αφού δεν είχαν ζήσει την αλλαγή του; Πώς μπορούσαν να παραδεχτούν έτσι ξεκρέμαστα τ' αλλόκοτα καμώματά του, να τα νιώσουν και να τα σεβαστούν; Πολύ περισσότερο οι άλλοι, οι πάρα έξω, αυτοί που δεν τον θυμόντουσαν νέο. Έβλεπαν μονάχα έναν τρελλό που γύριζε στις λαϊκές γειτονιές και στά χωριά της Μυτιλήνης και ζωγράφιζε όπου εύρισκε. Η κούραση, ή πίκρα της ζωής, τα γηρατειά τον έσερναν όλο και πιο πολύ

στην αθλιότητα. Έτσι, μια μαρτυρία τον φέρνει να χτυπάει ζητιανεύοντας την πόρτα ενός σπιτιού σ' ένα χωριό του κόλπου της Γέρας. Ο νοικοκύρης ήταν ένας μπαλωματής· φτωχός, μα καλός άνθρωπος. Τον λυπήθηκε, έβαλε τη γυναίκα του να του ζεματίσει τα ρούχα, για να φορήσουν οι ψείρες που τον έτρωγαν, και τον κράτησε κοντά του.

Την εποχή αυτή έγινε αναπάντεχα ένα θάυμα κι άλλαξε το άστρο του Θεόφιλου. Ήρθε στη Μυτιλήνη ένας ξενιτεμένος Λέσβιος, ο Ευστράτιος Έλευθεριάδης, τεχνοκρίτης στο Παρίσι, γνωστός με το γαλλοποιημένο όνομα E. Teriade.

Αυτός λοιπόν είδε σε καφενεία και φτωχόσπιτα, σ' έρημοκλήσια και λιωτρίβια τοιχογραφίες και φορητές εικόνες του Θεόφιλου, μαγεύτηκε από τον ανεπιτήδευτο πριμιτιβισμό τους, από την ευαισθησία και τη χαριτωμένη άφελεια και θέλησε να τον γνωρίσει από κοντά. Η γνωριμία όχι μονάχα δεν τον απογοήτευσε, μα του τόνωσε

την πεποίθησι πώς ο συμπατριώτης του ζωγράφος ήταν μια σπάνια καλλιτεχνική προσωπικότητα. Ένθουσιασμένος λοιπόν ο Τεριάντ αγόρασε απ' το Θεόφιλο όσες εικόνες μπορούσαν να ταξιθευτούν και του έδωσε προκαταβολικά χρήματα για να του κάνει κι άλλες. Αυτός είχε τότε την εντύπωση πώς ξυπνούσε από έναν άσχημον ύπνο. Δεν μπορούσε να πιστέψει στα λόγια του Τεριάντ, κι από φόβο μήπως πέφτει πάλι θύμα κάποιας φάρσας, δυσκολεύτηκε να πάρη τα χρήματα.

Πριν ξαναφτάση στο Παρίσι ο Τεριάντ, σταμάτησε στην Αθήνα. Έδειξε τα έργα του Θεόφιλου σε ανθρώπους αξίους να τα εκτιμήσουν και δημιουργήσε άμέσως την πρώτη αξιολογή ομάδα θαυμαστών του μεγάλου λαϊκού ζωγράφου. Το ίδιο έκανε μετά στο Παρίσι. Και γρήγορα αυστηροί κριτικοί και σπουδαίοι καλλιτέχνες άρχισαν να γράφουν διθυραμβικά άρθρα γι' αυτόν τον « άσπουδάχτο » της Λέσβου, που τα έργα του ήταν έμπλεα από αλήθεια και γνήσια ποίηση. Άλιμονον όμως ή χρυσή εποχή στη ζωή του έρχόταν αργά. Ο Θεόφιλος στις 24 Μαρτίου του 1934 βρέθηκε νεκρός· πλάι στη ζωγραφισμένη του κασέλα, τη γεμάτη φοιρόχαρτα, παραμύθια, χαλκομανίες κι άλλα τρελλά, παιδικακίσια πλούτη. Η μέρα του θανάτου του — παραμονή του Ευαγγελισμού — είχε μια συμβολική σημασία. Ο Θεόφιλος έφευγε από τη γη λίγο πριν πάρη το χαμόσυνο μήνυμα για τη λαμπρή κι όριστική του δικαίωση.

Όσο κι αν φαίνεται απλή μια γενική εξέταση της συνολικής προσφοράς του ζωγράφου μας, τόσο δύσκολη είναι. Γιατί το έργο του δεν παρουσιάζεται απλά σαν δημιουργία ενός καλλιτέχνη — όπως κι αν τον χαρακτηρίσουμε αυτόν — αλλά συνάμα και σαν ολοκληρωμένη ζωγραφική έκφραση ενός λαού. Ο Θεόφιλος, όχι μονάχα για τα μορφικά στοιχεία της τέχνης του, μα και για την ποικιλία των προσώπων που ζωγραφίζει, θυμίζει παράστασι του Καραγκιόζη. Όπως δηλαδή στο φωτισμένο πανί του θεάτρου Σκιών

βλέπουμε να σμίγουν στον ίδιο μύθο ιστορικές μορφές διαφορετικών αιώνων — και μάλιστα συχνά και με πρόσωπα της σύγχρονης καθημερινότητας — το ίδιο θα παρατηρήσουμε, αν θελήσουμε να έχουμε μία — άς πούμε — πανοραμική θέα της ζωγραφικής προσφοράς του Θεόφιλου. Στην παλέτα του συναντιώνται όμηρικοί ήρωες με την Παναγία και το Χριστό· ο Μέγας Άλέξανδρος και οι πολεμικοί του αντίπαλοι με τους Βυζαντινούς αγίους· μορφές της αρχαίας μυθολογίας μας με τους άρματολούς του 21· άχνες φιγούρες ρομαντικών θρύλων με ύπαρκτους ανθρώπους από τη γύρω ζωή. Πολλές φορές μάλιστα τούτα τα τολμηρά συναντημάτα που καταργούν τα φράγματα του χρόνου γίνονται σε μιαν ώρισιμένη εικόνα του. Έτσι βλέπουμε σ' έναν πίνακα το Δαίδαλο και τον Ίκαρο να περνούν την άχλύ της μυθολογίας και νάρχωνται να βοηθήσουν τον ελληνικό στρατό στη μάχη του Μπιζανίου. Άλλού πάλι, σε μια τοιχογραφία του στο σπίτι του Γιάννη Κοντού, ο Έρμης παρουσιάζεται προστάτης των Κλεφτών.

Θα ήταν σφάλμα μεγάλο να χαρακτηρίσουμε τις τομηρότητες αυτές άγνοια ή σύγχισι των λίγων ιστορικών γνώσεων που είχε ο Θεόφιλος. Άπεναντίας μάλιστα· αντί να του τις καταλογίσουμε ως μειονεκτήματα, θα πρέπει να τις θεωρήσουμε στοιχεία που μαρτυρούν την άκλόνητη κι ολοκάθαρη πίστι του στην « ελληνική διάρκεια ». Σμιγοντας, την αρχαία ή τη βυζαντινή δόξα με το ελληνικό παρόν, το παρελθόν της φυλής μας με το σήμερα της, ο Θεόφιλος, δίχως φυσικά ν' αντιλαμβάνεται την επίσημοτητα αυτή των πράξεών του, έκανε έργο έθνικό και συνάμα γινόταν μια από τις πιο έκπληκτικές προσωπικότητες που φάνηκαν στην ιστορία της τέχνης. Ο Γάλλος αρχιτέκτονας Le Corbusier έφτασε στο σημείο να του αποδίδει μεταφυσικές ικανότητες και να θεωρή το έργο του ζωγραφική ενός « μέντιουμ ». Με αυτό ένοιούσε ότι ο γυρολόγος της Λέσβου δεν είναι ένας συνειδητός καλλιτέχνης με δικό του αισθητικό κόσμο, αλλά ότι « ή ελληνική ζωή και φύσι έκδηλώθηκαν αβόρμητα κι αυτόυσια μέσω του Θεόφιλου, όπως έκδηλώνεται μέσω ενός

μέντιοι μιὰ ὀλότελα ξένη σ' αὐτό θέλῃσι καὶ ζωῇ». Ποτέ δὲ θὰ κατῶρθαν ὁ ζωγράφος μας νὰ φτάσῃ σ' αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ ἐπίτευγμα, ἂν μέσα του ἡ παράφορη πίστις του δὲν τοῦ παρουσίαζε τὴ Χριστιανωσύνη καὶ τὸν Ἑλληνισμό σὰ μιὰ δύναμι. Ἡ πίστις αὐτῇ, βέβαια, στὴ δύναμι τῆς Χριστιανωσύνης καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν εἶναι κάτι πρωτόφαντο στὴ νεώτερη ἱστορία μας. Αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας ὡς σήμερον δὲν ἔπαψε νὰ ὑποβάλλῃ στοὺς Ἕλληνας τὴν ὁρμὴ τῶν ἡρωϊκῶν ἀγώνων τοὺς καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ τὶς θριαμβευτικὰ νίκες τοὺς.

Γιὰ νὰ ἐξηγήσουμε τεχνολογικὰ τὴ ζωγραφικὴ τοῦ Θεοφίλου, δύο ἀνέκδοτα τοῦ μποροῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν.

Κάποτε, λένε, ἓνας φούρναρης τοῦ ζήτησε νὰ τοῦ κάνῃ ἕνα πορτραῖτο ποὺ νὰ τὸν δείχνῃ πᾶν ὥρα στὴν ὥρᾳ τῆς δουλειᾶς του. Ὁ Θεόφιλος δέχτηκε καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ζωγραφίζῃ ἐνῶ ἐκεῖνος φούρνιζε τὰ ψωμιά του. Ἀντὶ ὁμῶς νὰ τοποθετήσῃ τὸ φουρνιστὴρι ὀριζόντια, ὅπως θὰ ἦταν φυσικόν, ἐτοιώστε νὰ φαίνεται σὰ μιὰ σκέτη γραμμὴ, τὸ ζωγράφισε κάθετο, σὲ ὅλο τὸ φάρδος του καὶ ἀπάνω τοποθέτησε ἕνα ψωμί ποῦ, καθὼς ἦταν ἐπόμενον, ἔμοιαζε ἑτοιμὸ νὰ πῆσῃ. Κάποιος λοιπὸν πρόσεξε τοῦτο τὸ λάθος καὶ εἶπε τὸν Θεόφιλο πῶς τὸ καρβέλι δὲ στεκόταν καλὰ. Μ' αὐτοὺς μετὰ τὴν ἀπλοὶκή σοφία τοῦ ἀποκρίθηκε :

— Ἐγνοῖα σου καὶ μόνο τ' ἀληθινὰ ψωμιά πέφτουν, τὰ ζωγραφισμένα καλοστεκόνται. Στὴ ζωγραφιά πρέπει ὅλα νὰ φαίνονται...

Καὶ τὸ δεύτερο ἀνέκδοτο :

Μιὰ μέρα ζωγράφιζε τὸν Ἀθανάσιο Διάκο στὸν τοῖχο ἐνὸς μοναστηρίου, ποὺ ἦταν δίπλα σ' ἕνα κουρεῖο. Πάλι βρέθηκε μπροστὰ ἓνας « σπουδαγμένος » καὶ τοῦ ἔκανε τὴν παρατήρησι πῶς ἔλειπε ἀπ' τὸ ἔργο ἡ προοπτικὴ. Μ' αὐτὴ ἦταν κάτι ποὺ δὲν τὸ καταλάβαινε ὁ Θεόφιλος. Κι ἐπὶ ἀπάντησε :

— Δυὸ πιθαμὲς τοῖχος, δέκα μέτρα βάθος στὴν εἰκόνα, δὲν ταιριάζει. Θὰ βρεθῇ ὁ Διάκος στὸ κουρεῖο...

Τὸ πρῶτο ἀπὸ τούτα τὰ χαρακτηριστικὰ στιγμιότυπα τῆς ζωῆς του μαρτυροῦν πῶς ὁ Θεόφιλος πίστευε ὅτι ἐκεῖ ποῦ μιὰ πλοῦσια καρδιά θέλει νὰ ἐκφρασθῇ δὲ χωρὶς ἡ συγγενὴ λογικὴ.

Συνάμα, εἶναι ἕνα ξεκίνημα γιὰ νὰ νιώσουμε πόσο ὁ ρεαλισμὸς τῶν θεμάτων του εἶναι στενὰ συνυφασμένος μετὰ τὸ καθάριο αἶσθημα, τὴν ποίησι. Τὸ δεύτερο — γιὰ τὴν ἔλλειψι προοπτικῆς — φτάνει γιὰ νὰ δείξῃ πόσο ἦταν μέσα του κατασταλαγμένη ἡ κληρονομία τῆς βυζαντινῆς τέχνης, ἀπλοποιημένης φυσικὰ καὶ περιωρισμένης στὰ στοιχειώδη μέσα τῆς τεχνικῆς. Τοὺς δεσμούς του μετὰ τὴν βυζαντινὴ τέχνη τοὺς βλέπουμε ὅχι μονάχα στὴν ἐπίπεδη παράστασι τῶν θεμάτων του, μὰ καὶ σὲ ἄλλα στοιχεῖα τῆς ζωγραφικῆς του, ὅπως στοὺς τύπους τῶν γυναικῶν μετὰ τὸ στενόμακρο αὐγούλατὰ πρόσωπα, τὶς σακκούλες τῶν ματιῶν τοὺς καὶ τὰ γραμμένα χαρακτηριστικὰ τους, καθὼς καὶ στὸ ὅτι σχεδὸν πάντα οἱ ἥρωες στέκονται « κατ' ἐνώπιον ». Τούτα τὰ σημάδια τῆς ζωγραφικῆς του μπορεῖ βέβαια νὰ τὰ πῆρε ἀπὸ τὸν παπποῦ του, ποῦ, σύμφωνα μετὰ μιὰ ἀνεξακρίβωτη πληροφορία, ἦταν ἀγιογράφος, ἢ νὰ τὰ κράτησε ἀπὸ τὶς εἰκόνες τῶν ἁγίων ποὺ ζωγράφιζε ὁ ἴδιος συχνὰ σύμφωνα μετὰ τὴν βυζαντινὴν παράδοσι.

Ὁ Θεόφιλος δὲν εἶχε κανένα καθωρισμένο σύστημα στὴ δουλειὰ του. Ἀφηνόταν πολὺ στὴν ἐμπνευσι τῆς στιγμῆς, ποῦ ἔφερνε τὸ πινέλο του ἀπὸ γραμμὴ σὲ γραμμὴ. Πρὶν αἰφνης ἀρχίστῃ ἕνα ἔργο του, δὲ ζυγίζε ποτέ τὸ θέμα του, δὲν τὸ χωρίζε γιὰ νὰ τὸ τακτοποιήσῃ ὅπως θάπρεπε στὴν ἐπιφάνεια ποῦ εἶχε. Ἀρχίζε νὰ ζωγραφίζῃ ἀπὸ τὴ μιὰ ἄκρη, τραβοῦσε τὸ ζωγράψιμα ἀμέριμνα, σὰ νάταν σκέτο πανί ποῦ τὸ ὕφαινε στὸν ἀργαλεῖο, καὶ συχνὰ ἐξαντλοῦσε τὸ χῶρο του χωρὶς νάχῃ ὀλοκληρώσῃ καὶ τὸ θέμα του. Τότε, ἂν τὸ ἔργο ἦταν τοιχογραφία, ἔκανε μιὰ παραπομπὴν στὸ διπλανὸ τοῖχο ἢ στὸ ταβάνι, γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ θέμα του. Συχνὰ μάλιστα σὲ τέτοιες προσθήκες ἔβαζε κι εὐρητήριο τῶν ἱστορικῶν προσώπων ποὺ εἰκόνιζε, ἔγραφε στίχους σχετικὸς μετὰ τὴ ζωγραφικὴ του ἐμπνευσι ἢ, ἂν εἶχε καταπαιστῇ μετὰ ἡρωϊκὴ ἑλληνικὴ παράστασι, ἄφηνε αὐθόρμητα τὸν ἐνθουσιασμό του νὰ ἐξυψῇ σὲ πατριωτικὰ ἀναφωνήματα.

Ἄν θὰ ζητούσαμε νὰ παραλληλίσουμε τὴ συνολικὴ δημιουργία του μετὰ κάτι, γιὰ νὰ δώσουμε μιὰ πιὸ συγ-

κεκριμένη ἔννοια τοῦ περιεχομένου τῆς, αὐτὸ μόνο μετὰ τὴ δημοτικὴ μας ποίησι θὰ μπορούσαμε νὰ τὸ πράξουμε. Ἡ ἴδια καὶ σ' αὐτὸν ἑλληνικότητα, ὅπως στὸν ἀνώνυμο λαϊκὸ τραγουδιστὴ, ἡ ἴδια παραπιστικὴ μέθη, ἡ ἴδια περιπαιχτικὴ χάρις καὶ ἐρωτικὴ ἀγνότητα. Ἐξωτερικὰ, ἡ τέχνη τοῦ μετὰ τὴν ἀνεπιτήδευτὴ ἀπλότητά της μᾶς θυμίζει τὰ θρηλικά ἀπομνημονεύματα τοῦ Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη. Μήπως ἄλλωστε αὐτὰ δὲν τὰ εἰκονογράφησε σωστὰ ὁ Παναγιώτης Ζωγράφος, ἓνας ἀσπούδαχτος ἀγιογράφος ποῦ ἡ τέχνη του τόσα κοινὰ στοιχεῖα εἶχε μετὰ τὴν τέχνη τοῦ Θεοφίλου;

Ἔτσι, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ στὴ χώρα μας κάθε τέχνη — ὅχι βέβαια καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι — εἶχε χάσει τὴν ἔθνικὴ φυσιογνωμία της, ἡ ζωγραφικὴ

τοῦ Θεοφίλου ἦρθε « νὰ καλύψῃ ἕνα κενὸ στὴ συναισθηματικὴ ροὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ». Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ τὴ χαροῦμε δίχως τὴ δέσμευσι τῶν τεχνολογικῶν ἀναλύσεων καὶ ὅπως ἀκριβῶς παρουσιάζεται στὰ μάτια μας σὰ μιὰ ἑλληνικὴ Πασχαλιά, μεστὴ ἀπὸ ἱερότητα, κέφι καὶ λεβεντιά. Στὸ γιορταστικὸ πανηγύρι τῆς, τὸ ἔμπλεο ἀπὸ δόξα καὶ ἥλιο, τὸ εὐωδιαστὸ ἀπὸ λιβάνι, κύμα καὶ ἀγριολούλουδο, οἱ διονυσιακοὶ καὶ ἀπολλώνεοι πληθυσμοὶ τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας δίνουν πιά ὀπτικά τὶς παρουσίες τους, οἱ ἀτρόμητοι τῆς ἱστορίας μας χαιρετιῶνται γύρω ἀπ' τὸν ἴδιο βωμὸ μετὰ τοὺς χωριάτες τῆς σημερινῆς καθημερινότητος, λατρεύουν μαζί τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν ποίησι, δοξολογοῦν τὴν Ἑλλάδα...

♦ Ὁ δικαστὴς : Γιατί δὲν λύνετε τὴ διαφορὰ σας ἐκτὸς τοῦ δικαστηρίου ;

Ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς κατηγορουμένους : Αὐτὸ ἀκριβῶς κάναμε, ὅταν μπήκε στὴ μέση ἡ ἀστυνομία καὶ μᾶς ἔφερε ἐδῶ !

M. Clarion

♦ — Λοιπὸν, εἶπε ὁ ἀρχιτέκτονας, νὰ μοῦ πῆτε τί εἶδους σπιτί θέλετε.

— Νὰ σᾶς πῶ... ἄρχισε ὁ σύζυγος.

— Αὐτὸ ποῦ θέλουμε, τὸν διέκοψε ἡ γυναίκα του, εἶναι κάτι ποῦ νὰ πηγαίνει μ' αὐτὸ τὸ χερούλι τῆς ἐξώπορτας ποῦ ἀγοράσαμε στὴν Ἰταλία.

Voo Doo

♦ Ἡ Τσά-Τσά Γκαμπὸρ μιλοῦσε πολὺ ἐμπιστευτικὰ σ' ἕνα δημοσιογράφον :

— Ποτέ μου δὲ σιχάθηκα ἄνδρα μέχρι τοῦ σημείου νὰ τοῦ γυρίσω πίσω τὰ κοσμήματα ποῦ μοῦ χάρισε !

Pourquoi Pas?

Ποιὸς δὰ βρῆ τὰ περισσότερα

Ὅπως βλέπετε παρακάτω, πρέπει νὰ συμπληρωθοῦν οἱ ἀστερίσκοι τῶν ἑξὶ λέξεων μὲ γράμματα, ἔτσι ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἑξὶ ἄρτιες λέξεις.

Οἱ πιθανότητες σχηματισμοῦ εἶναι, σὲ κάθε σχεδὸν λέξι, πολλές. Ἐκεῖνο πού ἐπιδίδωκε ἡ ἀσκησι αὐτῇ, πού εἶναι συνάμα μιὰ διδακτική διασκέδασι καὶ γιὰ πολλὰ άτομα, εἶναι ὁ σχηματισμὸς λέξεων πού δίνουν ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους βαθμούς.

Βάσι γιὰ τὴ βαθμολογία θὰ χρησιμοποιήσετε τὸ ἀλφάβητό μας, ὅπως τὸ βλέπετε παρακάτω. Σὲ κάθε γράμμα ἀντιστοιχοῦν ὅσοι βαθμοὶ ἀναφέρονται στὸν πίνακα.

Βαθμολογοῦνται φυσικὰ μόνο τὰ γράμματα πού λείπουν ἀπὸ τὶς λέξεις. Ἐπιτρέπεται ἡ χρησιμοποίησι μόνον ἀρτίων λέξεων, οὐσιαστικῶν, κυρίων ὀνομάτων, γεωγραφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ὀρων κλπ. Ἐπιτρέπονται ἐπίσης πασίγνωστες λέξεις ξενικῶν ὀρων. Μετοχές, ρήματα, ἐπιρρήματα, ἀντωνυμίες, πληθυντικοί, γενικές, δοτικές κλπ. δὲν ἐπιτρέπονται.

Ἐὰν τώρα βρῆτε γιὰ σύνολο παραπάνω ἀπὸ 225 βαθμούς, θὰ ἔχετε ἐπιτύχει μιὰ πολὺ καλὴ βαθμολογία.

Στὴ σελίδα τῶν λύσεων μας θὰ βρῆτε ἓνα παράδειγμα, μὲ μιὰ ἐπίσης ἀξιόλογη βαθμολογία, τὴν ὁποία... εὐχόμεθα νὰ ἔχετε ὑπερβῆ.

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ
1	7	6	5	2	10	8	10	7	2	6	4
Ν	Ξ	Ο	Π	Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
8	9	4	3	9	3	5	8	8	9	10	10

Βαθμολογία :

1)	K	*	*	E	*	*	*	H	Σ	=	
2)	K	*	*	*	*	O	*	O	Σ	=	
3)	Λ	*	Σ	*	*	*	*	O	Σ	=	
4)	E	*	*	*	*	*	K	O	Σ	=	
5)	A	*	*	*	O	*	*	O	Σ	=	
6)	A	*	E	*	*	*	*	O	Σ	=	

Σύνολον βαθμολογίας

I. X.

(Λύσις στὴ σελίδα 127)

Ἡ μετάφρασι τῶν ἱερῶν βιβλίων τῶν Ἑβραίων

ΟΙ

ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ

ΙΕΡΟΦΑΝΤΕΣ

N. M. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁλων τῶν λαῶν τὰ βιβλία, πού κλείνουν μέσα τους τὰ θεϊκὰ λόγια, λογαριάζονται γιὰ ἱερὰ καὶ οἱ ἄνδρες πού γιὰ πρώτη φορὰ τὰ πρόφεραν, καθὼς καὶ κείνοι πού διδάωσαν αὐτὰ τὰ λόγια, στὴν ἀρχὴ μὲν τὴν ἀκουστικὴ παράδοσι, ὑστερώτερα δὲ ρίχνοντάς τα ἐπάνω στὸ χαρτί, λογαριάζονται, ὁ καθένας στὸ θρησκευτικὸ κύκλο του, γιὰ θεῖοι ἄνδρες, μύστες τοῦ ἱεροῦ λόγου καὶ προφῆτες, ἄνδρες κοντολογίς θεόπνευστοι, ἓνα εἶδος ἱεροφάντες τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ κόσμου. Τὸ ἴδιο εἶναι ἂν πρόκειται γιὰ τὴν ἱερὴ Βίβλο τῶν Περσῶν, τὴ Zend - Vesta τὸ ἴδιο γιὰ τὶς Βέδες καὶ τὶς Οὐπανισάδ τῶν Ἰνδῶν — ἀκόμα καὶ γιὰ τὴ Μαχαβαράτα καὶ τὴ Ραμαγιάνα. Τὸ ἴδιο γιὰ τὴ Βίβλο τῶν Ἑβραίων, τὴν ΤΟΡΑ, καθὼς τὴ λένε, τὴν Πεντάτευχο τοῦ Μωϋσῆ. Θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεὶς πὼς τὸ ἴδιο εἶναι καὶ μὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸ Βιβλίον πῶχουμε ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί — τὸ Εὐαγγέλιο. Καὶ τοῦτο, γιατί — ἂς συγχωρήσῃ τὴ βλαστήμια ἡ Ἐκκλησία — ὁ Θεὸς εἶναι καὶ ἦταν πάντα ἓνας, μόνο πού ἡ μορφή καὶ τ' ὄνομά του ἀλλάζουν κατὰ τόπους καὶ καιροὺς.

Οἱ Ἰνδοί, πού ἀναζητοῦν ἐναγώνια ἐπὶ πέντε κόπων χιλιάδες χρόνια τώρα τὸ Θεό, πιστεύουν πὼς οἱ Οὐπανισάδ τῶν εἶναι ἐκπνεύσματα τοῦ Βράχμαν, Ἰδέες καθαρῆς πού ἐνσαρκώνουν τὴ θεϊκὴ οὐσία, λόγια ἱερὰ πού ὑπῆρξαν στὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἀκόμα καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ὁποία δημιουργία τοῦ κόσμου, μέσα στὸ ζοφερὸ χάος, σὰν ἀντικείμενα τῆς νόησης τοῦ Θεοῦ.

Ἄν προχωρήσουμε στοὺς Ἑβραίους, σ' αὐτὸ τὸ παθιασμένον θρησκευόμενον ἔθνος, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι θεωροῦν αὐτοὶ τὸν Μωσαϊκὸ Νόμον σὰν κείμενον ἀποκαλύψεως, γνωστὸ καὶ ὑπάρχον στοὺς αἰῶνες, συνάμα δὲ καὶ ὁλότελα ἀναμφισβήτητο.

Ὅσο γιὰ τὸ δικὸ μας Εὐαγγέλιο, εἶναι γιὰ μᾶς αὐτὸ ἡ ἴδια ἡ Ἀλήθεια, τὸ μόνο «ὄντως ὄν», ἐλπίδα καὶ παρηγορία μας. Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν τὸ γράφει ἀνθρώπινο χερί, καθὼς τὸ μαρτυρᾷ καὶ ὁ ὑψιπέτης Ἰωάννης. Ἐκεῖνοι πού τοὺς ἔλαχε ὁ κλῆρος νὰ μᾶς ἱστορήσουν αὐτὴ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς δὲν ἦταν καμωμένοι ἀπὸ σάρκα καὶ αἷμα. «Οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλὰ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.»

Τούτα τὰ βιβλία μὲ τὰ ἱερὰ λόγια δίνουν στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μιὰ ὁλότελα ξεχωριστὴ γέφυ, ἀλλιώτικη, συνάμα δὲ καὶ πολὺ ἀνώτερη ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὰ γραψίματα τῶν ὁποίων μεγάλων μαστόρων τῆς πέννας, ἂς ἦταν καὶ τῶν πιὸ ἐρασιματῶν. Ἐκεῖνοι πού τὰ γράφουν αὐτὰ τὰ βιβλία δὲν ἦταν ἐπιφανεῖς, δὲν ξεχώριζαν — ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα μονάχα, τὸν Βούδα — γιὰ τὴν καταγωγὴ τους, μήτε γιὰ τὴν σοφία τους ἢ γιὰ τὴν τέχνη τους. Ἦταν, τὸ ἐναντίον, οἱ πιὸ πολλοί, ἀνθρώποι ταπεινοὶ καὶ ἀπλοὶ, μὲ ἄδολη καὶ ἴσια καρδιά· γι' αὐτὸ καὶ τὰ γραψίματά τους εἶναι ἀπλά καὶ λιγόλογα. Μολαταῦτα καταφέρνουν νὰ συγκινοῦν κατὰ βάθος τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, γιατί ἔχουν τὸ ἀκριβὸ χάρισμα πού ὑπάρχει μονάχα στὰ μεγάλα πράγματα

τοῦ κόσμου, καθὼς καὶ στὰ ἔργα τῆς φύσης. Εἶναι τὸ κελαρύζον ρυάκι, τὸ μάννα τοῦ Οὐρανοῦ, τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, ἡ σπάνια, ἀτίμητη φλέβα ποῦ βρίσκεται μέσα στὸν ἴδιο τὸν ἀνθρώπο, τὸν θρέφει μαζί καὶ τὸν ξεδιψᾷ. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἱερὲς Γραφεῖς εἶναι τὸ ἀσύγκριτα διαδομένο στὸν κόσμο βιβλίον, γραμμένο τώρα σὲ χιλίες γλώσσες καὶ ἰδιώματα.

Λόγια ἀπλά, πολλὲς φορές παιδιάστικα, ποῦ μιλοῦν μολαταῦτα γιὰ πράγματα μεγάλα καὶ φοβερά, γιὰ ἀζύγωτα θέματα, ἀπιαστά πολλὲς φορές ἀπὸ τὸ λογικὸ, ποῦ ἡ κατανόησίν τους ὡστόσο ὁδηγεῖ, περισσότερο ἀπὸ ὅποιο μεγάλο ἔργο τέχνης, στὴ λύτρωσιν.

* * *

Γιὰ νὰ σιμώσουμε τὸ κύριο θέμα μας, πρέπει νὰ προσθέσουμε ὅτι ἐνῶ δὲν ὑπάρχει ὁλότελα καμιά ὁμοιότητα ἀνάμεσα σὲ μᾶς τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς Ἑβραίους, οὔτε στὴν ψυχροσύνη καὶ τὴν νοοτροπία, οὔτε στὴ λατρεία καὶ τὰ καθέκαστα τοῦ θρησκευτικοῦ κύκλου, δεχτήκαμε τὰ ἱερὰ τους βιβλία καὶ τὰ κάμαμε δικὰ μας. Ἔτσι, ἡ Καινὴ Διαθήκη γίνθηκε ἡ προέκτασις τῆς Παλιᾶς Διαθήκης, ποῦ παραμένει πάντα βάθρο καὶ θεμέλιό της. Καὶ τοῦτο τὸ μαρτυρᾷ τὸ ἴδιο τὸ Εὐαγγέλιον, στὸν Ματθαῖο: «Οὐκ ἤλθον καταλῦσαι τὸν Νόμον ἢ τοὺς Προφῆτας, ἀλλὰ πληρῶσαι.»

Αὐτὰ εἶναι πασίγνωστα. Ὡστόσο, ἔχουν μετρήσει ὅτι ὑπάρχουν μέσα στὴν Καινὴ Διαθήκη 238 ρήσεις παρμένες ἀπὸ τὴν Ἑρμηνεία τῶν Ἑβδομήκοντα, οἱ περισσότερες κατὰ λέξι, καὶ ἄλλες, καθὼς στὸν Ματθαῖο, με κάποιον μεταλλαγῇ, ποῦ νὰ φαίνεται ὅμως καθαρὰ τὸ λεκτικὸ τῶν Ἑβδομήκοντα, ποῦ εἶναι ἰδιότυπο ὅσο καὶ ἀσύγκριτο.

Ἐπίσης μέσα στὴν Καινὴ Διαθήκη βρίσκονται κάπου 400 ὀνόματα κύρια καὶ οἱ γενεαλογικοὶ τύποι τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, καθὼς καὶ ὅλες οἱ κυριολεκτούμενες λέξεις τῆς νομικῆς λατρείας καὶ θεσμοθεσίας.

Ἀκόμα σπουδαιότερο εἶναι τὸ γεγονός — κι αὐτὸ φανερὸ σὲ ὅσους ἔχουν διαβάσει καὶ καταγίνονται μὲ τὰ ἱερὰ βιβλία — ὅτι ὁλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ὑφασμένο ἐπάνω στὸ

φραστικὸ στημόνι τῶν Ἑβδομήκοντα. Ἄς ἀφήσουμε ὅμως τὶς τέτοιες ἀποδείξεις καὶ ἄς ἱστορήσουμε πρῶτα τὰ καθέκαστα τῆς Ἑρμηνείας τῶν Ἑβδομήκοντα.

Ἡ «Ἑρμηνεία τῶν Ἑβδομήκοντα», «Οἱ Ἑβδομήκοντα» (Septuaginta, La Septante), εἶναι ἡ ἀρχαιότερη ὁλόκληρη μετάφρασις τῶν ἱερῶν Βιβλίων τῶν Ἑβραίων¹, καμωμένη τὸν καιρὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου (283 - 247 πρὸ Χριστοῦ). Ἐφορὸς τῆς Βιβλιοθήκης Ἀλεξανδρείας ἦταν τότε ἓνας σοφὸς, Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς. Αὐτὸς παρακίνησε τὸν Πτολεμαῖον, μεγάλον λάτρη τῶν Μουσῶν, νὰ ἀποκτήσῃ μεταφρασμένη σὰ ἑλληνικὰ τὴν Πεντάτευχον τοῦ Μωϋσῆ. «Κατασταθεὶς δὲ ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ἐχρηματίσθη πολλὰ καὶ διάφορα πρὸς τὸ συναγαγεῖν, εἰ δυνατόν, ἅπαντα τὰ βιβλία τὰ κατὰ τὴν εἰκουμένην» (Ἐκθεσίς τοῦ ἀρχισωματοφύλακα τοῦ Φιλαδέλφου, Ἀριστέας: «Ἀριστέας — Φιλοκράτης»). Καὶ παρακάτω: «Προσῆγγεσθαι δέ μοι καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα (βιβλία) μεταγραφῆς ἀξία καὶ τῆς παρὰ σοὶ βιβλιοθήκης εἶναι.» Ὡστόσο, ὁ Πτολεμαῖος, περισσότερο κι ἀπὸ τὸ ἀπόκτημα γιὰ τὴν Βιβλιοθήκην του, βάζοντας νὰ μεταφράσῃ τὸν Ἰουδαϊκὸ Νόμον, ἀκολουθοῦσε πολιτικὸ σκοπὸ. Ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Αἰγύπτου μὲ τὴν διάδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν μακροχρόνιον διαμονήν τους στὴν Αἴγυπτον, δὲν ἐννοοῦσαν πλέον τὸ ἀρχαῖον ἀραμαϊκὸ (ἑβραϊκὸ) κείμενον καὶ εἶχαν ἀφομοιωθῇ ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἤθελε νὰ τοὺς δώσῃ τὰ ἱερὰ τους βιβλία γραμμένα σὲ γλῶσσαν ποῦ τὴν ἐννοοῦσαν, μεταφρασμένα ὅμως κατὰ τρόπον ἀνθεντικὸ καὶ ἐπίσημο. Ἐτοίμασε τότε ἓνα μεγάλο караβάνι μὲ βασιλικά δῶρα γιὰ τὸν Ἀρχιερέα τῶν Ἑβραίων Ἑλεάζαρον τῆς Ἱερουσαλὴμ, μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν φίλον του καὶ ἀρχισωματοφύλακά του Ἀριστέα, καὶ τοῦ παρέδωσε τὸ μήνυμα.

Ἐπιστολὴ Πτολεμαίου Φιλαδέλφου πρὸς Ἑλεάζαρον, ἀρχιερέα Ἰου-

δαίων: «... Καλῶς οὖν ποιήσεις ἐπιλεξάμενος ἄνδρας καλῶς βεβιωκότας, πρεσβυτέρους, ἐμπειρίαν ἔχοντας τοῦ Νόμου καὶ δυνατοὺς ἑλληνιστάς, ἄφ' ἐκάστης φυλῆς ἕξ, ὅπως ἐκ τῶν πλειόνων τὸ συμφωνὸν εὐρεθῇ, διὰ τὸ περὶ μεζόνων εἶναι τὴν σκέψιν...». Κι ὁ Ἑλεάζαρος διάλεξε 72 ραββίνους ἀπὸ τοὺς πιὸ δυνατοὺς ἑρμηνευτὲς, ἕξι ἀπὸ τὴν καθεμιά ἀπὸ τὶς δώδεκα φυλὲς τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ τοὺς παρέδωσε τὶς διαφέρες, «ἐν αἷς ἦν ἡ Νομοθεσία γεγραμμένη χρυσογραφίᾳ Ἰουδαϊκοῖς γράμμασιν».

Ἡ ἐργασία τῆς ἑρμηνείας ἐγίνετο σ' ἓνα νησίδιον ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, λεγόμενο Φάρος, ξεμοναχισμένο, μακριὰ ἀπὸ τὴν τύρβην τῆς μεγαλούπολης. «Καὶ ἵνα πάσης ὀχλήσεως ἐκτὸς ὄντες, θάττον ἐρμηνεύσασιν, προσέταξεν αὐτοῖς μὴ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν σταδίων, ἐνθα τὴν Φάρον οἰκοδομεῖσθαι συμβαίνει, ἰσαριθμούς τῶν ἐρμηνευόντων οἰκίσκους γενέσθαι μικροὺς, ἐπὶ τῷ ἐκάστῳ ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸν τὴν ἑρμηνείαν πληρῶσαι...» (Ἰουστινὸς «Παριν. πρὸς Ἕλληνας», τ. I, σ. 44). Ἐκεῖ, στὴ Φάρον, ἔβαλε ὁ Πτολεμαῖος καὶ ἔκτισαν 72 κελλιὰ, ἓνα γιὰ τὸν καθὲ ἑρμηνευτὴ, γιὰ νὰ ἐργασθῇ χωριστὰ ὁ καθένας.

Ὡς πρὸς τὸ χρόνο ποῦ κράτησε ἡ ἑρμηνεία, ὑπάρχουν διάφορες, ἀντίθετες μεταξὺ τους, ἐκδοχές. Κατὰ τὴν ὑλιστικὴ θεωρία, αὕτη «ἐβάσταξεν ἑκατὸν πενήντα χρόνια ὁλόκληρα, ὡς ποῦ νὰ λάβῃ τὴν γνωστὴν, ἐνιαῖα μορφή της». Κατὰ τοὺς θεολόγους μας, τελείωσε τὴν τελευταία δεκαετία τοῦ Γ' αἰῶνα (Ἐγκυκλ. Λεξ. Ἐλευθεροδάκης, τ. 5, σ. 5). Κράτησε δηλαδὴ, κατὰ τοὺς λογαριασμούς των, ἕως τὸ 210 π. Χ. Κατὰ τὴν ἀρχαία ὅμως παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ποῦ προσβεβαιώνεται ἀπὸ ἐπίσημα κείμενα, ἡ Ἑρμηνεία ἐγίνετο μέσα σὲ 72 ἡμέρες μόνον, πάντως στὰ χρόνια τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου — «... ἡ δ' ὅλη ἑρμηνεία γέγονεν ἐπὶ τοῦ προσαγορευθέντος βασιλέως Φιλαδέλφου» (Φίλων ὁ Ἰουδαῖος).

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὴν πρώτη ἐκδοχήν, δὲν πρόκειται νὰ τὴν συζητήσουμε. Ἐκτὸς ἂν ἐκείνοι ποῦ τὴν υποστηρίζουν ἐννοοῦν ταυτόχρονα ὅτι στὴ διάρκεια τῶν 150 χρόνων ποῦ πέρασαν, ἄφ' ὅτου οἱ Ἑβδομήκοντα

τελείωσαν τὴν Ἑρμηνείαν, ἦρθαν νὰ προστεθοῦν στίχοι καὶ ἀποσπάσματα, ποῦ προήλθαν ἀπὸ ἀρχαῖα ἑβραϊκὰ κείμενα, ἄγνωστα τὸν καιρὸ τῶν Ἑβδομήκοντα, καὶ ποῦ ὑπάρχουν στὴν ἑλληνικὴ ἑρμηνεία κατὰ τρόπον διαφορετικὸ ἀπὸ ὅτι στὸ σωζόμενο ἑβραϊκὸ πρωτότυπο.

Ὅσο γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ γνώμην τῶν θεολόγων τοῦ καιροῦ μας, με ὅλο ποῦ εἶναι αὕτη σεβαστὴ ἀπὸ τὴν προέλευσίν της, ἔχει τὸ μειονέκτημα νὰ γεννᾷ τὴν δυσπιστίαν πρὸς τὴν ἀλάθευτη παράδοσιν. Μὲ ὅλο δὲ ποῦ εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἐλέγξῃ κανένας, δὲν μπορεῖ παρά νὰ διατυπώσῃ τὴν ἀπορίαν, πῶς μποροῦσε νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ Φιλάδελφος ἓνα ἔργο μὲ πολιτικὴ σημασία, μὲ τὸ νὰ χάρισῃ σὲ μυριάδες ὑπηκόους του τὰ ἱερὰ βιβλία τοὺς γραμμένα σὲ γλῶσσαν ποῦ νὰ τὴν ἐννοοῦν, καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃ αὐτὸ τὸ ἔργο του ἐκτεθειμένο καὶ ἀσυμπλήρωτο σ' ὅλην τὴν ζωὴν. Ἐπειδὴ, συμφωνοῦμε μὲ αὐτὴν τὴν θεωρίαν, ἡ ἐργασία τῆς Ἑρμηνείας πρέπει νὰ τελείωσεν τριανταπέντε κάπου χρόνια μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Πτολεμαίου. Ἡ δευτέρα ἀπορία εἶναι ὅτι ἡ Ἑρμηνεία ἐπικυρώθηκε ἀπὸ τὸ Μέγα Ἰουδαϊκὸ Συνέδριον στὰ χρόνια τοῦ ἰδίου Φιλαδέλφου, καὶ μόνον ἀργότερα ἡ σημιτικὴ ἐμπάθεια στάθηκε ἡ αἰτία νὰ θεωρηθῇ ἐκείνη ἡ ἡμέρα σὰν ἡμέρα δυσοίωνης.

Ἄς δεῦμε ὅμως τί λένε στὸ σημείον αὐτὸ τὰ ἐπιστημολογικὰ κείμενα. Ἐχομε πρῶτον — πρῶτον τὸ χρονικὸ τοῦ αὐτοῦ πρῶτου Ἀριστέα, γιὰ τὸ ὅποιο ὁ Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων γράφει τὸ 1849 ὅτι σπάνια νὰ βρεθῇ κείμενον «ἐν οὕτω σμικρῷ ὄγκῳ τοσαύτας γνώσεις ἐμπειρικῶν, ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, χωρογραφικῶν, φυσικῶν, ἀλλογορικῶν, ἠθικῶν καὶ θεολογικῶν». Γράφει λοιπὸν ὁ Ἀριστέας τὰ ἀκόλουθα σημαδεμένα, κατηγορηματικὰ λόγια: «Συνέτεται δὲ οὕτως, ὥστε ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα καὶ δυσὶν τελειωθῆναι τὰ τῆς μεταφράσεως, οἷον κατὰ πρόθεσιν τινα γεγενημένων.» Συμπτῶσις, λέει, ἦταν νὰ τελειώσουν τὴν Ἑρμηνείαν μέσα σὲ 72 ἡμέρες, θάρρεις τὸ εἶχαν καμωμένο ἐξ-επιτήδως.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ χρονικὸ τοῦ Ἀριστέα, ἔχομε τὴ μαρτυρίαν τοῦ δόκιμου ἱστορικοῦ Ἰώσηπου, ποῦ ἤκμασε στὰ χρόνια τοῦ Χριστοῦ καὶ λογαριάζε-

1. Πενήντα τὸν ἀριθμὸν.

ται κάθε άλλο παρά εύπιστος (37 - 98 μ. Χ.). Αὐτὸς λέγει στὸ βιβλ. ΙΒ', κεφ. 6 : «Μεταγραφέντος δὲ τοῦ Νόμου, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ἔργου τέλος ἐν ἡμέραις ἑβδομήκοντα καὶ δυοὶ λαβόντος». . . Βεβαιώνει λοιπὸν ὁ Ἰωσήπος θετικὰ καὶ ξεκαθαρισμένα ὅτι ἡ μεταφράσις τοῦ ΝΟΜΟΥ (ἃς προσέξουμε τῇ λέξει) ἔγινε μέσα στὸ διάστημα τῶν 72 ἡμερῶν.

Αὐτὲς εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἐπιστημολογικὲς μαρτυρίες ἐπάνω στὸ θέμα. Ὅσο γιὰ τὸν ΝΟΜΟ, τὴν ἐβραϊκὴν ΤΟΡΑ, εἶναι τὰ πρῶτα πέντε βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δηλαδὴ ἡ Πεντάτευχος τοῦ Μωϋσῆ.

Ἐπάνω στὶς δυὸ αὐτὲς μαρτυρίες εἶναι φανερό πὼς βασίσθηκαν οἱ μεταγενέστεροι ἱστορικοὶ, ἀπολογητὲς καὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, δηλαδὴ στὸν Ἀριστέα καὶ τὸν Ἰωσήπο, καὶ στὸν Φίλων τὸν Ἰουδαῖο, τὸν νεοπλατωνικό, καὶ ὡς μαρτυρὰ ὁ νεώτερος ἀπὸ τοὺς παραπάνω μνημονεύμενος Ἰουστίνος ὁ Ἀπολογητὴς (110 - 167 μ. Χ.). «... Ἄ καὶ παρ' ἐτέρων ἔστιν ἡμῖν μανθάνειν, καὶ μάλιστά παρ' αὐτῶν τῶν ἱστορησάντων τοφῶν καὶ δοκίμων ἀνδρῶν Φίλωνος τε καὶ Ἰωσήπου καὶ ἐτέρων πλείστων.»

Ὑποθέτουμε ἀπὸ ὅσα ἐκθέσαμε, μποροῦμε νὰ θεωρήσουμε σὰν πολὺ πιθανὸν ὅτι βοήθησε ὡς πρὸς τὸ γλωσσικὸ μέρος καὶ ἡ ὑπάρχουσα στὰ χρόνια τοῦ Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνος ἀτελής ἑλληνικὴ μετάφρασις*, αὐτὴ πού πῆραν καὶ οἱ Ἑβδομήκοντα γιὰ θεμέλιο, καὶ στάθηκε δυνατόν νὰ ἀποτελειώσουν μέσα σὲ δύο μῆνες κάπου μῆνες τὴν Ἑρμηνεία τῶν πέντε πρώτων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, δηλαδὴ τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσῆ. Δὲν σημαίνει βέβαια αὐτὸ ὅτι ἡ ὑπόλοιπη πελώρια ἔργασία, σπουδαία καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψη ὅτι ἔλειπε κάθε βοήθημα, δὲ συνεχίσθηκε ἀργότερα. Ἀπὸ αὐτὸ προέρχεται καὶ ἡ σύγχισις πού ἐπικρατεῖ πάνω στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ κλονίζει τὴν πεποιθισὴ γιὰ τὴν θεοπνευστία τῶν Ἑβδομήκοντα. Ὡστόσο καὶ μόνο ἡ Ἑρμηνεία τῆς Πεντατεύχου εἶναι γιγάντιο ἔργο.

* Ἀπὸ τὴν ὁποία καὶ ἔμαθε ὁ Πλάτων τὰ θεολογούμενα τῶν Ἑβραίων.

Ἐντύπωσι προξενεῖ ἡ συμφωνία τῶν Ἑρμηνευτῶν ἐπάνω στὸ δυσκολώτερο κεφάλαιο, τῇ ΓΕΝΕΣΙ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ μνημονεύσουμε τὰ ὅσα παράξενα ἱστορεῖ ὁ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος, σύγχρονος αὐτὸς ἱστορικός μετὰ τὸ Χριστὸ (25 π. Χ. - 50 μ. Χ.). Γράφει λοιπὸν ὁ Φίλων στὸ βιβλίο του «Περὶ Μωϋσέως» (βιβλ. Β', τ. Β', σ. 138) : «... περὶ ὧν πρῶτον ἔμελλον ἱεροφαντήσιν, τῆς Γενέσεως. Κοσμοποιῶν γὰρ ἡ τῶν νόμων ἀρχὴ ἐστὶ. Καθὰπερ ἐνθουσιῶντες προεφῆτεον, οὐκ ἄλλοι ἄλλα, τὰ δ' αὐτὰ πάντες ὀνόματα καὶ ῥήματα, ὥσπερ ὑποβολῶς ἐκάστοις ἀοράτως ἐνηχοῦντος.»

Τοὺς ἔπιασε ἓνα εἶδος ἐνθουσιασμοῦ καὶ θαρρεῖς δὲν ἦταν ἀνθρωποὶ παρὰ προφῆτες, λέει ὁ Φίλων, ἐστὶ πού ὁ καθένας εὗρισκε τὴ σωστὴ ἑκφράσι καὶ λέξι, σύμφωνα μετὰ ὅλους τοὺς ἄλλους, σὰν νὰ βρισκότανε κι ἀπὸ ἑνὸς ὑποβολεύς γιὰ τὸν καθένα καὶ τοῦ ὑπαγόρευε.

Τὸ ἴδιο πρᾶγμα μετὰ διαφορετικὰ λόγια ἱστορεῖ ὁ Ἰουστίνος : «Ἐπεὶ δὲ ἔγνω τοὺς ἑβδομήκοντα ἄνδρας μὴ μόνον τῇ αὐτῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ καὶ ταῖς αὐταῖς λέξεσι χρησαμένους, καὶ μηδὲ ἄχρι μᾶς λέξεως τῆς πρὸς ἀλλήλους συμφωνίας διαμαρτηκότας, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γεγραφότας, ἐκπλαγεῖς καὶ θεῖα δυνάμει τὴν συμφωνίαν πιστεύσας, πάσης μὲν τιμῆς ἀξίους αὐτοὺς ὡς θεοφιλεῖς ἄνδρας διέγνω.» (Ἰουστίνου, Opera, Ἰέννα 1842.)

Σάστισε ὁ Πτολεμαῖος, λέει ὁ Ἰουστίνος, ἀπὸ τὴν καταπληκτικὴ ἀκρίβεια τῆς συμφωνίας, βλέποντας δὲ νὰ ταυρίζουν μεταξὺ τους ὅς καὶ τὴν τελευταία λεπτομέρεια, πίστεψε ὅτι ἡ συμφωνία ἦταν ἔργο θεοῦ.

Ἐνδιαφέρουσες εἶναι ἀκόμα κάτι λεπτομέρειες, πού μᾶς δίδωσεν ὁ Ἀριστέας. Κάθε πρῶτῷ, λέει, οἱ πρεσβύτεροι κατέβαιναν στὴ θάλασσα καὶ ἐπλεναν τὰ χέρια τους - σημάδι αὐτὸ ἐξαγνισμού - «ἀπονιπτόμενοι τὰς χεῖρας εἰς τὴν θάλασσαν», καὶ σὰν τελείωναν τὸ βράδι, ἔκαναν παραβολὴ τῶν κειμένων μεταξὺ των, «ἐποιοῦν ἕκαστα ταῖς ἀντιβολαῖς».

Τὸ ὅτι οἱ μεταφραστές αὐτοὶ ἦταν θεοφῶτιστοι - ἱεροφάντες, καὶ ὡς τοὺς παραδέχεται ὁ Φίλων ὁ Ἰουδαῖος - φάνηκε ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἔφτασαν

στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ὁ Πτολεμαῖος ἔδωκε πρὸς τιμὴν τοὺς συμπόσιον.

Ἐκεῖ, στὸ συμπόσιο ἐπάνω, πού μοιάζει πολὺ μετὰ τὰ ἑλληνικὰ συμπόσια τοῦ Ε' αἰῶνα, καὶ τὸ ὁποῖο βάσταξε ἑπτὰ ἡμέρες κατὰ σειρά, ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς εἶχε προσκαλεσμένους, ἀνάμεσα στοὺς μεγάλους ἀξιωματοῦχους τῆς Αὐλῆς, καὶ τὸν Δημήτριον τὸν Φαληρέα, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν φιλόσοφο Μενέδημο. Ὁ Πτολεμαῖος εἶχε ἐτοιμάσει ἀπὸ πρὶν ἀπὸ ἓνα ῥῶτημα γιὰ τὸν καθέναν ἀπὸ τοὺς 72 πρεσβυτέρους κι αὐτὰ τὰ ῥωτήματα ἦταν ἐπάνω στὰ δυσκολώτερα νομικά, θεωρητικά, θεολογικά καὶ ἄλλα θέματα. Καὶ ἀπάντησαν αὐτοὶ τόσο σωστὰ καὶ συνάμα ἀβίαστα, ὥστε νὰ μείνουν μετὰ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ ἀπὸ θαυμασμὸ οἱ ἐγκρατέστεροι ἀπὸ τοὺς προσκαλεσμένους, ἀνάμεσά τους κι ὁ Πτολεμαῖος, πού ἦταν σημειωτέον λόγιος καὶ γερά διαβασμένος. «Θεαυμακὸς τοὺς ἀνδρας ὑπὲρ τὸ δέον», σημειώνει ὁ αὐτόπτης Ἀριστέας, πού ἔμεινε κι αὐτὸς κατὰπληκτος μετὰ τὴν εὐχέρεια πού ἔδιναν τὶς ἀπαντήσεις τους, χαρακτηριζόμενος ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους σὰν «πολλοῦ χρόνου δεομένης».

Ἀκόμα κι ὁ Μενέδημος τὰ ἔχασε, κι ὅταν τὸν ῥώτησε ὁ Φιλάδελφος τί γνώμη σχημάτιζε γιὰ τοὺς καλεσμένους του, εἶπε πὼς εὗρισκε τὰ λόγια τους μεστωμένα καὶ ταίριαστα καὶ πὼς σ' ὅλα πρέπει νὰ τοὺς συμπαραστήκε ἡ θεὰ πρόνοια. «Προνοία διοικεῖσθαι πάντα φήσαντος καὶ διὰ τοῦτο εἰκὸς καὶ τοῦ λόγου δυνάμιν καὶ κάλλος εὐρήσθαι» - αὐτὸ τὸ τελευταῖο μαρτυρημένο κι ἀπὸ τὸν πολὺ Ἰωσήπο (Βιβλ. ΙΒ', κεφ. 6, § α').

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς μαρτυρίες τῶν ἀρχαίων ἱστορικών πού παραθέσαμε, ἔχουν γράφει ἐπάνω στὸ ἴδιο θέμα ἐπιστημολογικοὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς καὶ ἀπολογητὲς, καὶ ὡς ξακουστοὶ δυτικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι πατέρες, ὅπως οἱ Τερτυλλιανός, Ρουφῖνος, Ἰερώνυμος, Εἰρηναῖος, Εὐσέβιος, Ἀνατόλιος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων, Κοσμάς ὁ Ἰνδικοπλεύστης, Γεώργιος Σύγκελλος καὶ ἄλλοι, ὅλοι μετὰ τὸ ἴδιο πνεῦμα. Δὲν νομίζουμε μοταυτὰ ἀναγκαῖο - οὔτε εἶναι καὶ μπορετὸ ἐδῶ - νὰ παραθέσουμε τὰ ὅποια ἀποσπάσματα

ἀπὸ τὰ γραφίσματα των. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ οἱ πρόσθετες αὐτὲς μαρτυρίες, ἐνῶ γιὰ τὶς ἀπλὲς καρδιὲς θὰ ἦταν περιττές, δὲ θὰ εἶχαν μεγάλη σημασία γιὰ τοὺς σκεπτικιστὲς, τοὺς «ἐπιστημονικά» σκεπτόμενους καὶ τοὺς ἀπιστοὺς.

Πρέπει ὥστόσο νὰ ξεχωρίσουμε τὶς μαρτυρίες καὶ νὰ εἰποῦμε πὼς, ἀνάμεσα στὶς ἱστορίες καὶ τοὺς θρύλους, ἔχουν εἰσχωρήσει καὶ καθέκαστα χονδροειδῆ καὶ μυθώδη, καὶ ὡς ἐκεῖνα πού ἱστορεῖ τὸ ΤΑΛΜΟΥΔ, ὅτι δηλαδὴ οἱ πρεσβύτεροι δὲν εἶχαν ἰδέα γιὰ τὸ τί πῆγαιναν νὰ κάμουν στὴν Αἴγυπτο, κι αὐτὸ ἴσαμε τὴ στιγμή τάχα πού κλείστηκαν στὰ ἐτοιμασμένα ἀπὸ τὸν Φιλάδελφο στὴ Φάρο κελλιά τους. Τοὺς ἐπισκέφθηκε, λέει, ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ τότε πρωτὰκουσαν δῆθεν ὅτι τοὺς εἶχε καλέσει γιὰ τὴν μετάφρασι τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. «Λέγουσιν οἱ Γεμαρισταὶ περὶ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου», λέει τὸ Τάλμουδ, «ὅτι προσκαλεσάμενος οὐκ ἔρμηνευσεν ἐν ἰσριθμοῖς δωματίοις, ἀγνοοῦντας ὅλως ἐφ' ὃ συνήλθον. Τότε τοῖνυν ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν ἕκαστον αὐτῶν ἵνα τοῦ Νόμου Μωσέως, τοῦ διδασκάλου αὐτῶν, μεταγράψωσιν ἑλληνιστί.» (Τάλμουδ, Τμ. Μεγίλλ, κεφ. Α', § 2). Καὶ ἄλλοι πάλι : «Πτολεμαῖος ὁ βασιλεὺς μετεκαλέσατο τοὺς οὐκ ἔρμηνευσαν καὶ ἐγκατέστησεν αὐτοὺς ἐν τοσούτοις δωματίοις. Πρὶν δὲ ἡ τούτοις δηλώσῃ διατὶ συνήθροισαν αὐτοὺς, εἰσελθὼν πρὸς ἕκαστον αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς : Γράφατέ μοι τὸν Νόμον Μωσέως, τοῦ διδασκάλου ὑμῶν.» (Μασαχέθ Σοφερείμ, κεφ. Ι, Τμ. Γραμματ. Σοφερείμ.)

Τέτοιες ὁμῶς ἀσύστατες, ὅσο καὶ παιδιδαστικὲς ὑποθέσεις καὶ ἱστορίες δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀνασκόπησης, γιὰτὶ πέφτουν μόνες τους.

Παρεκτὸς ἀπὸ τὴν Ἑρμηνεία τῶν Ἑβδομήκοντα, ὑπάρχουν κι ἄλλες, ἀρχαῖες κι αὐτὲς, μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα - ἐξὶ ἑως ἑπτὰ. Σπουδαιότερες ἀπ' αὐτὲς λογαριάζονται οἱ μεταφράσεις τοῦ Ἀκύλα, «Ἀκύλας», «Σύμμαχος», «Θεοδοτίων» καὶ τὰ «Ἐξαπλά»

τοῦ Ὠριγένη, κατώτερες ὅμως πολὺ ἀπὸ τοὺς «Ἑβδομήκοντα». «Αὐτὴ συνεξυφάνθη κατὰ τὸ νόημα καὶ τὴν φράσιν τῶν προφητικῶν Γραφῶν», γράφει ὁ Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, «διακρινόμενη διὰ τὴν ἀδολον ἀπλότητα καὶ τὴν ἀμίμητον ἀφέλειαν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ θεοπρεπὲς ὕψος καὶ κάλλος τῶν θείων ἐννοιῶν διαλάμπει καὶ γίνεται τὸ τῆς λέξεως ἀπραγματευτον καὶ ἀπερίττον, οἷον αὐτοσχέδιον ὄχημα τῆς ἐν τῷ πραγματολογεῖν, ὡς εἶπεν ὁ Φίλων, ἀμυθήτου ἀξίας»...

Δὲν πρέπει ὥστόσο νὰ τελειώσουμε, χωρὶς νὰ ποῦμε δύο λόγια γιὰ τὴν ἄλλη ἐλληνική, ἤθην μετάφρασι τῆς Ἑρμηνείας τῶν Ἑβδομήκοντα, σὲ ἀπλότερη τάχα ἐλληνική γλῶσσα, ποὺ εἶναι γνωστὴ μὲ τὸν τίτλο «ΤΑ ΙΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», πολὺ διαδομένη δυστυχῶς στὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὴ ἡ μετάφρασι, ἐνῶ τῆς λείπει τὸ προσὸν νὰ εἶναι γραμμένη στὴ μητρικὴ μας γλῶσσα, δὲν μιλά στὴν καρδιά τοῦ λαοῦ. Φευγάτῃ ἀπὸ τὸ ἐμπνευσμένο λεκτικὸ τῶν Ἑβδομήκον-

τα, χρησιμοποιεῖ μίαν ἄπνοη καὶ ἀποξεραμένη μιζοκαθαρεύουσα, ποὺ βρίσκεται ἐκατὸ χιλιάδες μίλια μακριὰ ἀπὸ τὴ γεμάτη θεοπρέπεια ζωντανὴ γλῶσσα τῶν Ἑβδομήκοντα, ποὺ εἶναι ἡ ἀρχαία δημοτικὴ.

Αὐτὴ ἡ τελευταία, ἐνῶ εἶναι πανάρχαια, εἶναι μολταῦτα σχετικὰ ἀπλή καὶ γιὰ τὶς ἴσιες καρδιές πλέον εὐνόητη. Τὴν ἀκροάζεται ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, ἀκόμα κι ὁ ἀγράμματος, ποῦ, ἐνῶ τὴν ἄλλη «Τὰ Ἱερὰ Γράμματα» δὲν ἐννοεῖ, αὐτὴν, χωρὶς νὰ καταλαβαίνει τίς πολλές, ἀγνωστες καὶ στοὺς γραμματισμένους, λέξεις, τὴν αἰσθάνεται μὲ τὴν ψυχὴ του. Τὰ νοήματα ἀγγίζουν τὴν καρδιά του. Γι' αὐτὸ κι ὅταν τὴ διαβάξῃ, μπαίνει ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ μέσα σου καί, καθὼς συμβαίνει μὲ τὴ Φύσι, ποὺ οἱ μεταβολές της κι οἱ ἐκδηλώσεις της σὲ γεμίζουν δέος καὶ θαυμασμό, ἔτσι καὶ μὲ τὴν Ἑρμηνεία τῶν Ἑβδομήκοντα, βγαίνουν ἀπὸ μέσα της οἱ λέξεις καί, σὰν βόλια, σὲ καρφώνουν στὸν τόπο σου.

ΤΑ ΜΕΛΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

Απὸ τὰ χρόνια τοῦ Πλουτάρχου ποὺ ἔγραψε ξεχωριστὸ βιβλίον γιὰ τὸ πρόσωπο ποὺ διαγράφεται μέσα στὸν κύκλο τῆς σελήνης, μέχρι καὶ τοῦ Ἰουλίου Σμίτ, πρώτου διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπεῖο μας, πολλοὶ προσπαθῆσαν νὰ βροῦν ἐξήγησι στὰ σημάδια ποὺ μαυρίζουν τὴν ὄψι τοῦ φεγγαριοῦ.

Τὶς θεωρίες ὅμως τῶν φιλοσόφων καὶ τὶς ἀστρονομικὲς παρατηρήσεις, συμπλήρωσε ὁ λαὸς μὲ τὴ φαντασία του πλάθοντας διάφορα παραμύθια. Ἔτσι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀχαΐας διηγοῦνται, ὅτι μιὰ φορὰ μάλωνε ὁ ἥλιος μὲ τὸ φεγγάρι ποῖος εἶναι ὁμορφότερος. Θύμωσε ὁ ἥλιος, ἔρπαξε μιὰ χούφτα λάσπη καὶ τὴν ἔρριξε στὸ πρόσωπο τοῦ φεγγαριοῦ καὶ ἀπὸ τότε τὸ πρόσωπό του ἔμεινε λασπωμένο. Στὴ Μάνη πάλι ἡ ἐξήγησι φέρεται γενικώτερη σ' ἓνα κοσμογονικὸ μῦθο. Τὸν παλιὸ καιρὸ, λένε, ὁ οὐρανὸς ἀγγίζε σχεδὸν τὴ γῆ, τόσο ὥστε

νὰ τὸν βλέπουν καὶ νὰ τὸν ἀγγίζουνε τὰ ζῶα. Τότε ἓνας κακὸς ἄνθρωπος — ἢ καὶ περισσότεροι — τόλμησε νὰ ρίξῃ στὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ ἀσβουριά (κοπριά), καὶ αὐτὴ κόλλησε στὸ φεγγάρι καὶ ἀπὸ τότε τοῦ ἔμειναν τὰ σημάδια ποὺ ἔχει. Ἐθύμωσε λοιπὸν ὁ οὐρανός, γιὰ καὶ ἄλλες προσβολές τοῦ κάνανε οἱ ἄθλιοι, καὶ εἶπε στὴ θάλασσα νὰ τοῦ δώσῃ ὕψος καὶ νὰ τῆς δώσῃ ἐκεῖνος βάθος. Καὶ ἀπὸ τότε τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ εἶναι ὅσο τὸ βάθος τῆς θάλασσας.

Περισσότερο διαδεδομένος, σχεδὸν σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, εἶναι ὁ μῦθος ὅτι οἱ σκηνές ποὺ φαίνονται πάνω στὴ σελήνη εἶναι δέντρο ποὺ παριστάνει τὸ πονηρὸ πνεῦμα (πειρασμός), ποὺ πονηρὰ μηχανεύεται ἐκείνη τῆς γῆς.

Κατ' ἄλλους πάλι, ὁ Κάιν προσπαθεῖ ὅλο τὸ χρόνο νὰ κόψῃ μὲ τὸ τσεκούρι του τὸ δέντρο, γιὰ νὰ συγκαταστραφῇ καὶ ἡ γῆ. Ἄλλ' ὅταν πλησιάζῃ στὸ τέρμα τοῦ ἀγῶνα του καὶ ἓνα μόνο χτύπημα τοῦ μένει γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ μοχθηρὸ ἔργο του, καταπονημένος πιά κάθεται νὰ ξεκουρασθῇ. Τότε τὸ δέντρο ὀρθώνεται πάλι γιγάντιο καὶ ὁ δαίμονας πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εἶναι φανερό ὅτι ὁ μῦθος αὐτὸς εἶναι παραλλαγή ἐνὸς ἄλλου, κατὰ τὸν ὁποῖο τὸ δέντρο ποὺ βαστάζει τὴ γῆ τὸ πριονίζουν οἱ Καλλικάντζαροι, ποὺ διακόπτουν τὴ δουλειὰ τους κατὰ τὰ Δωδεκάημερα (γιορτές τῶν Χριστουγέννων).

Πολὺ παράδοξη εἶναι ἡ ὁμοιότητα ἐνὸς κινέζικοι μῦθου μὲ τὸν ἐλληνικόν.

Ὁ κινέζικος μῦθος λέει ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς σελήνης σχίζει τὸ γιγάντιο δέντρο Κνέι, ἀλλὰ οἱ πληγές ποὺ ἀνοίγουν τὰ χτυπήματα κλείνουν ἀμέσως. Αὐτὴ εἶναι ἡ τιμωρία τοῦ ξυλοκόπου, γιὰτὶ ὅταν ἦταν ἐρημίτης πάνω στὴ γῆ περιέπεσε σὲ ἀμάτημα.

Γιὰ τὴν τιμωρία τοῦ Κάιν, μιὰ ἀλόγη παράδοσι ἀναφέρει καὶ ὁ Δάντης : Ὁ ἄθλιος τῆς σελήνης εἶναι ὁ Κάιν, ποὺ ἔφερε στὸ Θεὸ ἀγκάθια, τὸ εὐτελέστερο φυτὸ καὶ γι' αὐτὰ καταδικάστηκε νὰ μένῃ ἐκεῖ μὲ τ' ἀγκάθια.

Ἡ βᾶσι τῶν μῦθων εἶναι ἡ δοξασία ὅτι ἡ σελήνη εἶναι ὀρισμένη γιὰ τὴν κατοικία τῶν ψυχῶν, μᾶς τὸ λέει δὲ καὶ ὁ Πλουτάρχος : «Σύμβολον ἐστὶ τοῦτο τῆς λεγομένης οἰκίσεως ἐπὶ τῆς σελήνης, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τελευταίαν αὖθις αἱ ψυχὰς τὴν σελήνην ὑπὸ τοὺς πόδας ἔξουσιν.»

Πολλοὶ λαοὶ πιστεύουν ὅτι οἱ ψυχές τῶν ἀβάπτιστων νηπίων πηγαίνουν στὴ σελήνη, καὶ ὅτι αὐτὲς εἶναι αἰτία τῶν ἐκλείψεων.

♦ Ἄν μοιάζετε στὴ φωτογραφία τοῦ διαβατηρίου σας, ἀσφαλῶς σᾶς χρειάζεται ἓνα ταξίδι.

Ο ΣΠΟΥΤΝΙΚ θα μᾶς πῇ

ΠΩΣ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Η ΖΩΗ

πάνω στη γῆ

(Copyright «'Εκλογῆς»)

Από τη στιγμή που έκτοξεύτηκε ο πρώτος Σπούτνικ παρατηρήθηκε μία περίεργη μεταβολή στην κοινή γνώμη των δυτικών λαών : άλλοτε είχαν την τάση, άδικα βέβαια, να υποτιμούν τη Σοβιετική επιστήμη και χαμογελοῦσαν ειρωνικά για τους Ρώσους που ισχυρίζονταν ότι όλα τα είχαν εφεύρει εκείνοι, από τη βούρσα των δοντιών ως το κυκλοπρόνιο. Άλλα από τον περασμένο Οκτώβριο, στον τομέα της επιστήμης το φῶς έρχεται από την Άνατολή. Τώρα πια έπαψαν τα ειρωνικά σχόλια και όλοι είναι έτοιμοι να προσδοκούν τα πιο αξιοθαύμαστα πράγματα από τη Ρωσία.

Η αλήθεια βρίσκεται ανάμεσα στα δύο άκρα. Η Σοβιετική επιστήμη βρίσκεται περίπου στο επίπεδο της δυτικής επιστήμης, σε ώριμα σημεία λίγο πιο προοδευμένη, σε άλλα λίγο πιο καθυστερημένη.

Όσο που μέσα από το πλήθος των πληροφοριών για τις επιστήμες που μάς έρχονται από το σιδηρούν παρσέτασμα μερικές αξίζουν να τις προσέξουμε ιδιαίτερα. Αυτό ισχύει για την πρόσφατη είδηση που λέει ότι οι σοβιετικοί βιολόγοι θα προσπαθήσουν να χρησιμοποιήσουν ένα μελλοντικό Σπούτνικ για να διαλευκάνουν το μυστήριο της εμφάνισης της ζωής στη γῆ.

Το πρόβλημα αυτό δεν είναι χθεσινό. Είναι τόσο παλιό όσο και η σκεπτόμενη ανθρωπότητα. Βέβαια για τους πιστούς, για τους θρησκείες δεν υπάρχει τέτοιο θέμα : ο Θεός έβγαλε από το αρχικό χάος τον σημερινό μας κόσμο με όλα όσα υπάρχουν στην επι-

φάνεια, στην ατμόσφαιρα ή στα βάθη του.

Για τους υλιστές το πρόβλημα υπάρχει πάντα και σε όλες τις εποχές οι άνθρωποι προσπάθησαν να το λύσουν. Ένας φυσικός της αρχαιότητας πίστεψε πως βρήκε τη λύση : η ζωή γεννήθηκε από τις ζυμώσεις : η ζύμωση του σιταριού γέννησε τον ποντικό, η ζύμωση των έλκων γέννησε το βάτραχο. Ακόμη και τον 17ο αιώνα οι επιστήμονες ακολουθούσανε αυτόν τον δρόμο και πίστευαν πως η μύγα γεννήθηκε από ύλες σε κατάσταση σήψης.

Η σύγχρονη επιστήμη όμως έχει λιγότερο απλοϊκές απόψεις. Και διερωτάται κανείς μήπως η εμφάνιση της ζωής στη γῆ είναι αποτέλεσμα ώριμων χημικών αντιδράσεων που επιτυγχάνονται και τροποποιούνται από φυσικούς παράγοντες και από διάφορες ακτινοβολίες.

Είναι βέβαιο πως στην αὐγή της ύπαρξης του κόσμου, πριν από δύο δισεκατομμύρια χρόνια, η γῆ δεν είχε την όψη που ξέρουμε. Δεν την περιέβαλλε όπως τώρα μια ατμόσφαιρα οξυγονούχος. Τα αέρια που την περιέβαλλαν ήταν αέρια ανθρακικού οξέος. Αποτέλεσμα τούτου ήταν ότι ώριμες ακτινοβολίες, όπως οι βραχείες υπεριώδεις ακτίνες της ήλιακής ακτινοβολίας έφθαναν κατευθείαν στον φλοιό της γῆς, ενώ τώρα τις σταματά η ατμόσφαιρα. Άλλες ακτινοβολίες, οι βασικές κοσμικές ακτίνες, έφθαναν κι αυτές ως την επιφάνεια της γῆς. Ύστερα, όταν εμφανίστηκε η ζωή, τα φυτά διαφοροποιήθηκαν, η χλωροφύλλη τους προκάλεσε την αποσύνθεση του

ανθρακικού αερίου, απελευθέρωσε το οξυγόνο της και έτσι σιγά σιγά δημιουργήθηκε η ατμόσφαιρά μας.

Άλλα ως γυρίσουμε στον πλανήτη μας όπως ήταν στους προ-ατμοσφαιρικούς χρόνους. Οι σύγχρονοι φυσικοί σκέπτονται όλοένα περισσότερο πως ώριμες χημικές αντιδράσεις μέσα στο νερό, το ανθρακικό αέριο, τα απελευθερωμένα υδροανθρακικά παράγωγα, ή ρυθμίσουν τους από τις υπερβόειες ακτίνες και ο βομβαρδισμός με κοσμικές ακτίνες δημιουργήσαν τα υλικά από τα οποία είναι φτιαγμένη η ζωντανή ύλη, δηλαδή τα αμινοξέα. Δημιουργήσαν με άλλα λόγια τις κατάλληλες υλικές συνθήκες για την εμφάνιση της ζωής.

Οι « υλιστάι » πηγαίνουν πιο μακριά. Υποστηρίζουν πως η ίδια η ζωή έτσι δημιουργήθηκε και ο Άλμπερτ Ντυκρό σε ένα τελευταίο βιβλίο του δίνει την έρμηνεία του θέματος με την « κυβερνητική », στην οποία ειδικείται. Άλλα όποιος μιλεί για σύγχρονη επιστήμη δεν μπορεί παρά να μιλή και για πείραμα. Έγιναν λοιπόν στα εργαστήρια όλου του κόσμου πολλά πειράματα και τα πορίσματά τους είναι συναρπαστικά.

Το κατώφλι που χωρίζει τη ζώσα από την άργη ύλη.

Από το 1935 οι επιστήμονες έθεταν το ερώτημα : « Μήπως φτάσαμε στο σημείο εκείνο όπου η άργη ύλη γίνεται ζώσα ; Ο Άμερικανός βιοχημικός Ουέντελ Στάνλεϋ είχε επιτύχει να απομονώσει έναν ιό που δημιουργεί την ασθένεια « μωσαϊκό του καπνού » στα στρυχνόειδη, σε κατάσταση κρυστάλλων. Ύστερα από δέκα διαδοχικές αποκρυσταλλώσεις η λευκή σκόνη που δημιουργήθηκε προκάλεσε την ίδια ασθένεια αν την εισήγαγαν σε φυτά καπνού. Σε λίγες μέρες μπορούσαν να πάρουν από τα άσθενη φύλλα ποσότητα κρυστάλλων - ιών πολύ ανώτερη από εκείνη που είχε εισαχθεί. Αυτό έσημαινε πως η κρυσταλλική αυτή ύλη είχε διατηρήσει, μαζί με τον ιό της, και την ικανότητα να πολλαπλασια-

ζετοι, κι αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό της ζωής. Ίσως μάλιστα η ύλη αυτή να είχε τραφή, να είχε άφομοιώσει κάτι, κι αυτή είναι άλλη μια γνώσια ιδιότητα της ζωντανής ύλης.

Το 1955 δύο βιοχημικοί του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, ο Χέντς Φρένκελ - Κόνραντ και ο Κάμπλεϋ Ουίλλιαμς επέτυχαν να συνθέσουν τον ιό της ίδιας ασθένειας του καπνού. Μάλλον επέτυχαν να πραγματοποιήσουν την ανάλυση του ιού, να διαχωρίσουν τα στοιχεία που τον αποτελούν, και έπειτα να φτιάξουν με τα στοιχεία αυτά έναν ιό που μόλυνει τα φύλλα του καπνού. Ήταν ένα βήμα προς τη δημιουργία - όχι της ζωής από στοιχεία άψυχα - αλλά τουλάχιστον ενός σώματος που είχε συμπεριφορά σώματος ζώντος.

Ένας άλλος βιολόγος επιστήμον της Άμερικής, ο Στάνλεϋ Μίλλερ, δουλεύοντας με συνθήκες και δεδομένα έντελως διαφορετικά επέτυχε τελευταία να δημιουργήσει όχι ζωή, όχι ζωντανά κύτταρα με περίβλημα, πλάσμα και πυρήνα, αλλά ένα συστατικό στοιχείο της ζωντανής ύλης, ένα αμινοξύ, δηλαδή ένα από τα συστατικά των πρωτεϊνών : αυτός υπέβαλε υπό ώριμες συνθήκες, ανθρακικό στην ακτινοβολία ενός ηλεκτρικού τόξου.

Στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνιας ο φυσικός Δρ Γκάρρισον και οι συνεργάτες του βομβάρδισαν μία διάλυση αερίου ανθρακικού οξέος σε νερό με ατομικά μόρια που είχαν υποστεί επιτάχυνση σε κυκλοτρόνιο και επέτυχαν οργανικά μόρια σύνθετα, που συγκέντρωναν τα βασικά στοιχεία του ζώντος κυττάρου. Οι άνθρωποι αυτοί δεν ισχυρίστηκαν πως είχαν δημιουργήσει ζωή από την άψυχη ύλη, απλώς υποστήριξαν πως μια τέτοια αντίδραση θα είχε παρατηρηθεί στη γῆ κάτω από τη δράση των κοσμικών ακτίνων πριν από εκατοντάδες εκατομμύρια χρόνια, σε εποχή που οι ωκεανοί έκλυαν εντελώς την επιφάνεια του πλανήτη μας και η γήινη ατμόσφαιρα ήταν κεκορεσμένη από ανθρακικό αέριο. « Κάναμε, λένε, ένα πολύ μικρό βήμα προς τη λύση του μυστηρίου της αρχής της ζωής. »

Ἡ ἐργασία τῶν Ρώσων ἐπιστη- μόνων.

Οἱ Ρῶσοι ἐπιστήμονες ἔκαναν κι αὐτοὶ ἀξιόλογες ἐργασίες γιὰ νὰ δια-
λευκανθῇ αὐτὸ τὸ μυστήριον. Τὸ 1951
ὁ καθηγητὴς Μπόκιαν, διευθυντὴς
τοῦ ἐργαστηρίου βιοχημείας τοῦ Ἰν-
στιτούτου Πειραματικῆς Κτηνιατρι-
κῆς τῆς Ε.Σ.Σ.Δ., παίρνοντας ὡς βάσι
τὰ πειράματα τῆς Ὀλγας Λεπτεϊν-
σκαγια, μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἐ-
πιστημῶν τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως,
ἀνήγγειλε ἐπαναστατικὰ ἀποτελέσμα-
τα: σώματα ποὺ ἔθεωρουντο ἐντε-
λῶς ἄγονα - ὀρροί, βάκιλλοι σκοτω-
μένοι μὲ βρασμό, ὀρισμένα ἀντιβιο-
τικά, ἀφοῦ τοποθετήθηκαν μέσα σὲ
διάλυσι ἀπὸ μὴ ζωικὰ συστατικά (ἄ-
λας, ζάχαρο, λίπος, ἀμινοξέα), καὶ
δέχτηκαν τὴν ἐνέργεια ὑπεριωδῶν
ἀκτίνων γέννησαν ἰοὺς καὶ μικρόβια
ζωντανά. Ὡστε οἱ Ρῶσοι ἐπιστή-
μονες πέτυχαν τὴ λεγομένη «αὐ-
τόματη γένεσι».

Ἀλλες ἐρευνες προσανατολισμένες
πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνσι μὲ τῶν
Ἀμερικανῶν βιοχημικῶν, ἔγιναν καὶ
στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, κυρίως ἀπὸ
τὸν καθηγητὴ Κόλμαν. Ἐνα ἀερῶ-
δες μίγμα ἀπὸ μεθάνιο, ὕδρογόνο

καὶ ὕδρατμους ὑποβλήθηκε σὲ ὑπε-
ριώδεις ἀκτινοβολίες. Ἔτσι δημιουρ-
γήθηκε μιὰ οὐσία ποὺ ἂν δὲν εἶναι
ἀκόμη «ζωντανὴ ὕλη» ὥστόσο πρέ-
πει νὰ εἶναι παρόμοια μὲ ἐκείνην ποὺ
δημιουργήθηκε πρὶν ἀπὸ ἑκατομμύ-
ρια χρόνια στὴν ἐπιφάνεια τοῦ
πλανήτη μας.

Ὁ καθηγητὴς Κόλμαν πρότεινε
τελευταία νὰ τοποθετηθῇ αὐτὴ ἡ
ὕλη ποὺ περιλαμβάνει ἴσως καὶ ἀμι-
νοξέα, μέσα σὲ ἓνα τεχνητὸ δορυφό-
ρο, ὅπου νὰ ὑποστῇ βομβαρδισμὸς
κοσμικῶν ἀκτίνων ποὺ δὲν ἔχουν
ἀναχαιτιστῇ ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα,
δηλ. νὰ βρεθῇ σὲ συνθήκες ὅμοιες
μὲ κείνες ποὺ σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία
τῆς ἐξελίξεως, ἐπικρατοῦσαν στὴ γῆ
ὅταν ἐμφανίστηκε ἡ ζωὴ στὴ γῆ.

Ἡ ἰδέα εἶναι βέβαια πρωτότυπη.
Γιὰ τὴν ὥρα ὑπάρχει μόνο μιὰ ἀντίρ-
ρησι: ὅσο οἱ τεχνητοὶ δορυφόροι
δὲν θὰ μποροῦν νὰ ἐπιστρέφουν στὴ
γῆ δὲν θὰ μποροῦμε νὰ ἔχουμε τὴ
βεβαιότητα ἂν δημιουργήθηκε ἡ ὄχι
ἐκεῖ μέσα ζωντανὴ ὕλη, κύτταρα μὲ
περίβλημα, πλάσμα καὶ πυρῆνα.

Εἶναι βέβαιο, ὁμως, πὼς ἂν μιὰ
μέρα πραγματοποιηθοῦν οἱ κατάλ-
ληλες συνθήκες, τὸ πείραμα θὰ εἶναι
ἀπὸ τὰ πιὸ συναρπαστικά.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ! ΛΕΕΙ ΤΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΡΟΛΟΙ.

◆ Πειράματα ποὺ ἔγιναν στὸ Ἐθνικὸ Ἐργαστήριον Φυσικῆς
τῆς Ἀγγλίας, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐπετεύχθησαν ἀκριβέστατες μετρήσεις
τοῦ χρόνου, ἀπέδειξαν ὅτι ὁ ρυθμὸς μὲ τὸν ὁποῖο κινεῖται ἡ γῆ ὑφί-
σταται μιὰ ἐπιβράδυνσι.

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι οἱ ἡμέρες διαρκῶς μεγαλώνουν. Κατὰ τὴν τε-
λευταία διετία ἡ διάρκεια τῆς ἡμέρας αὐξήθηκε κατὰ ἓνα ὀλόκληρο χι-
λιοστὸ τοῦ δευτερολέπτου.

Ἡ λεπτότατη αὐτὴ μέτρησι τοῦ χρόνου ὀφείλεται στὸ «ἀτομικὸ
ρολόι». Στὸ καταπληκτικὸ αὐτὸ ρολοῖ, οἱ παλμώσεις ἐνὸς ἀτόμου
κασσίου ἐκτελοῦν τὴν ἐργασία τοῦ ἐκκρεμοῦς τῶν ἀπλῶν ρολογιῶν.

Φωτεινὰ πανῶ τοποθετημένα χωνευτὰ στοὺς τοίχους καὶ τὰ ταβάνια
θὰ ἀντικαταστήσουν, πολὺ γρήγορα, τοὺς ηλεκτρικοὺς λαμπτήρες.

“ ΗΛΕΚΤΡΟΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ ”

Ἐπανάστασις στὸ φωτισμὸ

Τοῦ

HARBAND MANCHESTER

«Αὐτὸς εἶναι ὁ τελευταῖος ηλεκτρικὸς
λαμπτήρας», μοῦ εἶπε ὁ μηχανικὸς δει-
χνοντάς μου μιὰ λεπτὴ πλάκα με-
γέθους κάρτ-ποστάλ. «Χωρὶς γλῶμπο,
χωρὶς σωλῆνες, χωρὶς ἐξαρτήματα.
Μπορεῖ νὰ κρατήσῃ χρόνια» εἶναι
μεγάλῃ ἀντοχῇ». Λέγοντάς μου αὐτά,
τὸν ἔφησε νὰ πῆσιν κάτω, ὕστερα
ἔνωσε δύο ηλεκτρικὰ σύρματα σὲ
μιὰ γωνία τῆς καὶ ἡ πλάκα ἀμέσως
φωτίστηκε μ' ἓνα ὥραῖο γλυκὸ φῶς.
Αὐτὸς εἶναι ὁ ηλεκτροακτινοβόλος
λαμπτήρας, προϊόν δεκαετῶν μελετῶν
πολλῶν μεγάλων ἐργαστηρίων, ὁ ὁ-
ποῖος μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὅποιοδήποτε σχῆ-
μα, διαστάσεις ἢ χρῶμα. Κάποτε,
οἱ ἐπίπεδοι καὶ διακριτικοὶ αὐτοὶ
«λαμπτήρες», προσαρμοζόμενοι
στοὺς τοίχους καὶ στὰ ταβάνια, θ'
ἀντικαταστήσουν ὅλα τὰ ηλεκτρικὰ
εἶδη καὶ θὰ καταργήσουν τὰ ἐνοχλη-
τικὰ σημερινὰ μέσα φωτισμοῦ.

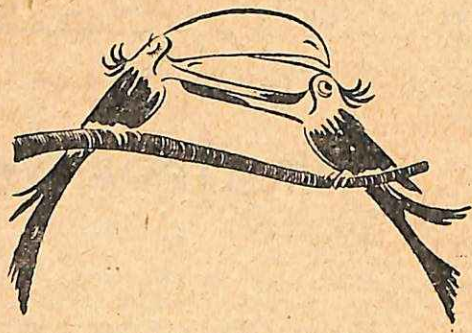
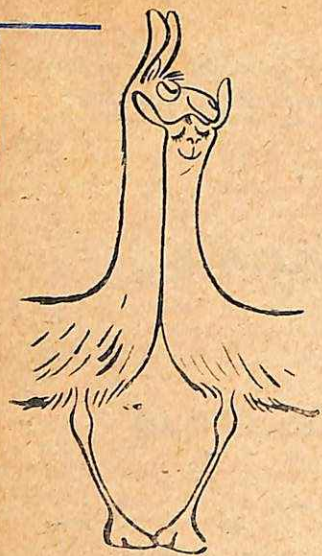
Ὁ λαμπτήρας ηλεκτροακτινοβο-
λίας ἀνακαλύφθηκε τυχαῖα. Στὰ 1936,
ὁ Γάλλος φυσικὸς Ζωρὴ Ντεστριώ,
ἐνῶ ἐργαζόταν στὸ ἐργαστηρὸ του
στὴ Σορβὸννη μὲ ἓνα «ηλεκτροκονικὸ
σάντουιτς», εἶδε μὲ ἐκπληξί του
μέσα στὸ σκοτεινὸ δωμάτιο μιὰ ἀ-
δύνατη λάμψι. Ἦταν γνωστὸ ἤδη

ὅτι διάφορες ἀντινοβολίες κάνουν
ὠρισμένες σκόνες νὰ λάμπουν, ὅπως
συμβαίνει στοὺς λαμπτήρες φθορι-
σμοῦ καὶ στοὺς σωλῆνες τηλεορά-
σεως. Ὁ Ντεστριώ ἀνακάλυψε ὅτι
τὴ λάμψι αὐτὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν
ἐπιτύχῃ καὶ μὲ τὴν ἐπίδρασι ἐναλλασ-
σομένου ρεύματος. Συνέχισε τὶς ἐ-
ρευνές του, ποὺ κίνησαν τὸν ἐνδιαφέ-
ρον τῶν εἰδικῶν ἐπὶ τοῦ φωτισμοῦ
σὲ ὅλο τὸν κόσμον.

Ἡ ἐταιρία Συμβάνια ἔχει ἤδη
ἔτοιμα 300.000 φωτιστικὰ ἐλάσματα
γιὰ καντράν ραδιοφῶνων, ξυπητη-
ρίων καὶ τηλεφῶνων, θερμομέτρων
κλπ. Κατὰσκευάζονται σὲ ὅλα τὰ
μεγέθη καὶ ἡ κατανάλωσί τους εἶναι
ἀνάξια λόγου.

Ἐνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερά τους
πλεονεκτήματα εἶναι τὸ ὁμοίομορφο
φῶς τους, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἔχουν
π. χ. οἱ λαμπτήρες φθορισμοῦ.

Ἡ κυκλοφορία τῶν ηλεκτροακτι-
νοβόλων λαμπτήρων στὸ ἐμπόριο
θὰ ἀρχίσῃ ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια,
ἂν τὸ κοινὸ δεῖξῃ ἐνδιαφέρον, θὰ
χρειαστῇ ὅμως ἀρκετὸς καιρὸς ὥσπου
νὰ ἐπιτύχῃ μετὰ τοὺς καταπληκτικὰ
καλοὺς οἰκονομικοὺς ὄρους τῶν σω-
λῶνων φθορισμοῦ.

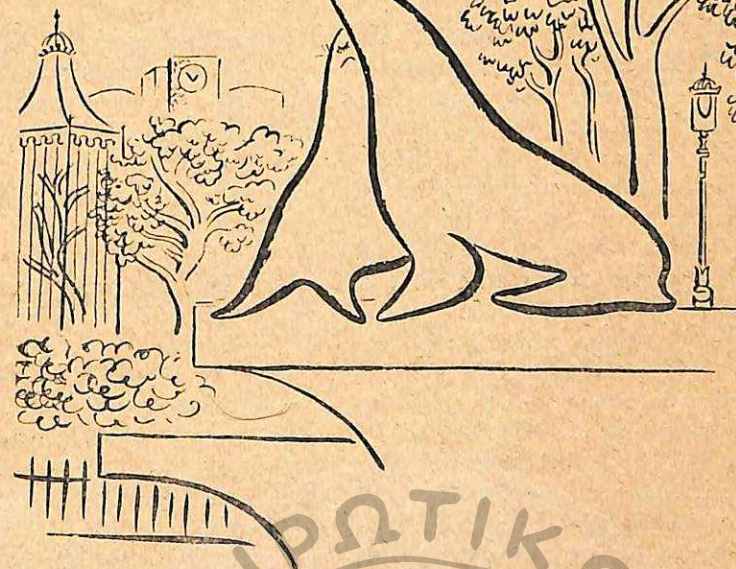
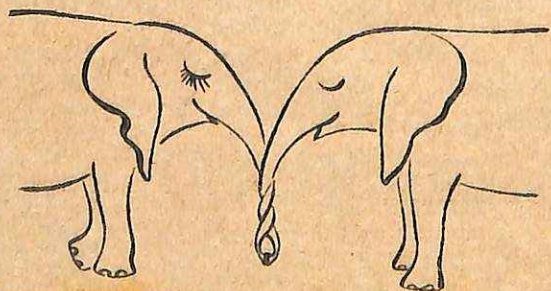
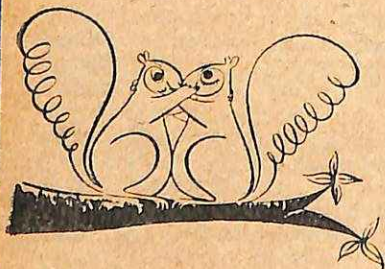

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

Στὸ Πάρκο

τῆς Ν. Ὑόρκης

Τοῦ OSCAR BERGER.

Τὸ περίφημο Πάρκο τῆς Ν. Ὑόρκης δὲν ἔχει μόνο τοὺς περαστικούς ἐρωτευμένους. Ἐχει καὶ τοὺς μόνιμους κατοίκους του ποὺ διὰ καλοκαιρένη γίνονται τόσο τουφεροί! Ποιὸς μιμεῖται τὸν ἄλλον; Τὸ Πάρκο ἀνήκει στοὺς ἐρωτευμένους, ἐρωτευμένους ὅλων τῶν εἰδῶν.

ΟΙ ΝΕΡΑΪΔΕΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΣΜΟΣ

Ἡ Κάλλω καὶ τὰ ἀθάνατα

Οἱ Νεραΐδες εἶναι οἱ πιδ ὁμορφες γυναῖκες τοῦ κόσμου. Σὲ πόλη, σὲ χωριὸ μέσα ποτὲ δὲν μπαίνουν. Τὶς τρομάζουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ τὰ εἰκονίσματα. Χαρά τοὺς εἶναι ἡ ἐξοχή, ἡ ἐξοχή πού νά μὴ συχνάζουν ἄνθρωποι, νά μὴ συχνάζουν ζῶα. Ὁ χορὸς γι' αὐτὲς εἶναι ἡ ζωὴ. Μῆτε τρῶν, μῆτε πίνουν γιὰ νὰ ζήσουν. Μόνο ἀγαποῦν νὰ χορεύουν. Ὅπου προβάλλει ὁμορφη ραχοῦλα, ὅπου ἄλῳνι σὲ ἐξάγναντο μέρος, νά τες κι αὐτὲς ἐκεῖ. Δρόμοι τοὺς εἶναι τὰ ρυάκια καὶ οἱ πρασινάδες μὲ τὶς δροσιές τοὺς. Αὐτὰ ἀκολουθοῦν γιὰ νὰ βγοῦν ἀπὸ μιὰ ράχη σ' ἄλλη, ἀπὸ ἓνα ἁλῶνι σ' ἄλλο. Μὲ τὴν ἄσπερη φορεσιά τοὺς λάμπουν σὰν τὸν ἥλιο. Μόνες τοὺς οἱ Νεραΐδες πλένουν τὰ ροῦχα τοὺς, τὰ λευκαίνουν στὶς ἀκροποταμιές καὶ τ' ἀπλώνουν στὶς στρογγυλόπετρες τοῦ ποταμοῦ ἢ πάνω στὸν ἄμμο. Κάποτε προτιμοῦν τὶς δροσερὲς βρύσες πού χύνουν τὰ κρουσταλλένια νερά. Πλένουν κι ὕστερα τὸ στρώνουν στὸ χορὸ ἴσαμε τὸ βράδι. Αὐτὲς χορεύουν ἐδῶ, καὶ τὰ σκεπομάντηλά τοὺς τᾶχουν ἀπλωμένα πάρα πέρα. Πρόφτασε κανεὶς νὰ πάρη Νεραΐδας μαντήλι; Τὴν παίρνει γυναῖκα, τὸν ἀκολουθεῖ!

Πόσοι δὲν πῆραν γυναῖκες Νεραΐδες! Καὶ πόσοι στὸν κόσμον τοῦτο δὲν εἶναι Νεραΐδογέννητοι!

Ὁνειρεμένος γι' αὐτὲς ὕπνος εἶναι ὁ ὕπνος κάτω ἀπ' τῶν πλατανιῶν τοὺς ἴσκιους, στὴν εὐωδιὰ τοῦ πεύκου καὶ τοῦ ἐλατιοῦ.

Μῆτε μάννα, μῆτε πατέρα γνώρισαν οἱ Νεραΐδες. Ὡστόσο γυναῖκες ἦταν πρὶν, ὅπως ὅλες οἱ γυναῖκες. Ἀργότερα ἐγιναν ἀθάνατες. Δὲν πεθαίνουν ποτέ, ὅπως τὰ βουνα καὶ τὰ ποτάμια πού τὶς κρατοῦν.

Καὶ νὰ πῶς ἐγιναν ἀθάνατες.

Μιὰ Νεραΐδα, ἡ Κάλλω, ἔτσι τὴν λέγαν — ἦταν γυναῖκα, γυναῖκα μὲ πολὺ μυαλό, ὅχι σὰν τὶς ἄλλες. Ἐτσι θέλουν νὰ ποῦν.

Ἡ Κάλλω ἔβαλε στὸ νοῦ της νὰ γίνῃ ἀθάνατη. Μὰ πῶς;

Ἀπ' τὴν γιαγιά της εἶχε ἀκούσει πῶς ὑπάρχει ἀθάνατο νερό κι ὅποιος τὸ πιεῖ, δὲν πεθαίνει. Ἀλλὰ μακριά, πολὺ μακριά ἦταν αὐτὸ τὸ νερό, ἐκεῖ πού ἄνθρωπος νοῦς δὲ φτάνει.

— Ἐκεῖ πού φῆγει ὁ ἥλιος τὸ καρβέλι, τῆς εἶπε ἡ γιαγιά, ἐκεῖ θὰ τὸ βρῇς. Καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς σου μπορεῖς νὰ τὸ πάρῃς ἀπὸ τὴν πηγὴ πού βγαίνει.

Ἡ πηγὴ ἦταν ἀνάμεσα ἀπὸ ἀτόφους πέτρες, ἔτσι σὰν μονοκόμματος βράχους. Καὶ τὸ κακὸ εἶναι πῶς αὐτὲς οἱ πέτρες μιὰ ἀνοίγουν καὶ μιὰ κλείνουν.

Ὡστόσο ἡ Κάλλω δὲ δειλίασε. Τόβαλε στὸ νοῦ της, τῆκανε κιάλας. Πῆγε, πῆγε, καὶ ρωτῶντας βρῆκε τὸ ἀθάνατο νερό.

Πότε πλησίαζαν, πότε ξεμάκρυναν οἱ βράχοι, ὅλο σάλευαν. Ἡ Κάλλω τὰ κατὰφερε. Κοντοζύγωσε τὶς πέτρες, κράτησε τὸ φόβον της. Τὴ στιγμὴ πού ἀνοίξαν, τρύπωσε μέσα σὰν τὸ πουλί. Ἐκλείσαν, μὰ δὲν πρόφτασαν νὰ τὴν συντρίψουν. Ἐσκυψε κι ἤπιε ἀθάνατο νερό. Γέμισε κι ἓνα μπουκαλάκι πού εἶχε φερμένο μαζί της. Καιροφυλάκτησε ἔπειτα πότε θ' ἀνοίξουν οἱ πέτρες. Μόλις ξεμάκρυναν, σὰν τὴ σφαῖρα πετάχτηκε ἔξω, κι ἔτσι δὲν πρόλαβαν νὰ τὴν συντρίψουν. Κατὰφερε ἡ Κάλλω κεῖνο πού ἄνθρωπος νοῦς δὲν βάζει. Ἦπιε τὸ ἀθάνατο νερό κι ἐγινε ἀθάνατη.

Ἀπ' τὰ φυτὰ τῆς γῆς δυὸ ἀγαποῦσε ἡ Κάλλω, τὸ σκυλοκρέμυδο καὶ τὸν ἀμάραντο, καὶ τὰ δυὸ ἀγριοχορτάρια. Ἀπ' τὰ πουλιά ἄλλα δύο, τὸν αἰτὸ καὶ τὸ κοράκι.

Τὸ σκυλοκρέμυδο δὲν εἶχε καμιά διαφορὰ ἀπὸ τ' ἄλλα φυτὰ. Φύτρωνε τὴν ἀνοιξὶ καὶ ξεραίνονταν τὸ χειμῶνα.

Ἡ Κάλλω σκέφθηκε νὰ τὸ κἀνῃ ἀθάνατο. Πότισε τὴ ρίζα του μ' ἀθάνατο νερό κι ἀπὸ τότε τὸ σκυλοκρέμυδο δὲν πεθαίνει. Μαραίνονται τὸ κοτσάνι του καὶ τὰ φύλλα του, ὥστόσο ἡ ρίζα του μένει ἀθάνατη.

* * *

Ὁ ἀμάραντος ἄλλο ὄνομα εἶχε πρὶν. Τ' ἀγαποῦσε πολὺ κι αὐτὸ τὸ χορτάρι ἡ Κάλλω. Ἦταν τόσο ἄγνόν — καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι ἄγνόν, ἀφοῦ φυτρώνει στοὺς βράχους πού ἄνθρωπος δὲν πατεῖ, οὔτε στόμα ζῶον τὸ φτάνει γιὰ νὰ τὸ μολύνῃ;

Ἡ Νεραΐδα, πού σὰν ἀέρας ἀπὸ ὅπου θέλει μπορεῖ νὰ διαβῇ, περνοῦσε κοντὰ στὸ χορτάρι αὐτὸ καὶ τὸ καμάρωνε καὶ τὸ λαχταροῦσε. Τόσο ἦταν ὁμορφο καὶ ἄγνόν.

— Σ' αὐτὸ δὲν πρέπει ὁ θάνατος, εἶπε ἡ Κάλλω. Σωστὸ εἶναι νὰ μένῃ ἀμάραντο παντοτινά.

Καὶ τὸ πότισε μ' ἀθάνατο νερό κι ἀπὸ τότε δὲ μαραίνεται πιά.

Γιὰ ιδέστε τὸν ἀμάραντο σὲ τί γκρεμνὸ φυτρώνει, δίχως νερό ποτίζεται, δίχως ἀέρα ἀξάνει.

Μὲ τὸν ἥλιο ποτίζεται, μὲ τὸ φεγγάρι ἀξάνει,

τὸν τρῶν τ' ἀλάφια καὶ ψοφοῦν, τ' ἀρκούδια καὶ μερώνουν,

τὸν τρῶν τὰ λάια πρόβατα κι ἀλῆσμονοῦν τ' ἀρνιά τους.

Νὰ τότε φάει ἡ μάννα μου, νὰ μὴ μὲ κάμ' ἐμένα...

* * *

— Καὶ τὸν αἰτὸ πρέπει νὰ τὸν κἀνῃ ἀθάνατο καὶ τὸν κόρακα, εἶπε ἡ ὁμορφη Κάλλω. Καὶ στὰ δυὸ αὐτὰ πουλιά πρέπει ἡ ἀθανασία.

Δὲν ἔχασε καιρὸ ἡ Νεραΐδα, τὰ προστάλεσε καὶ τὰ πότισε ἀπ' τ' ἀθάνατο νερό της. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν πεθαίνουν ποτὲ τὰ δυὸ αὐτὰ πουλιά. Ὁ αἰτὸς γερνάει, γερνάει, ὥστόσο θάνατο δὲν ἔχει. Ἐρχεται σὲ μιὰ σπηλιά καὶ μένει ἐκεῖ μέσα ὥσπου νὰ μαδῇ σου τὰ φτερά του. Οὔτε πούπουλο δὲν τοῦ μένει. Ξαναγίνεται ἀφτέρωτο πουλάκι, ὅπως εἶχε βγῇ ἀπ' τ' αὐγὸ

τῆς μάννας του. Στὸ διάστημα αὐτὸ τῶν γηρατειῶν του τὸν τρέφει ἄλλος ἀετός, τοῦ κουβαλάει κρέατα καὶ ὅ,τι ἄλλο βρίσκει, καὶ αὐτὸς τὰ καταβροχθίζει. Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ βγάζει πάλι φτερά, καὶ τὰ φτερά αὐτὰ μεγαλώνουν.

Κι ὁ αἰτὸς ὕστερα ἀπὸ κάμποσον καιρὸ ξαναγιώνει, πετάει στὸν οὐρανὸ ὅπως καὶ πρὶν. Εἶναι ἀθάνατος ὁ αἰτὸς καὶ μόνο ἓνα βόλι μπορεῖ νὰ τοῦ πάρῃ τὴ ζωὴ, καὶ αὐτὸ ἂν τύχῃ.

Τὰ ἴδια ἔκανε ἡ Κάλλω καὶ μετὸν κόρακα. Δὲν τὸν πιάνουν τὰ γεράματα. Ἡ ζωὴ του εἶναι παντοτινὴ, γι' αὐτὸ κι ὅσους ζοῦνε πολλὰ χρόνια τοὺς λένε κορακοζώητους.

Ἡ Κάλλω εἶχε ἓναν ἀδερφό, μὰ οὔτε στὸ νύχι δὲν τῆς ἔμοιαζε. Οὔτε χορὸ ἤξερε, οὔτε τίς ὁμορφιές τ' οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἀγαποῦσε.

Ἀπ' αὐτὴν τὴν αἰτία δὲν τὸν εἶχε στὴν καρδιά της ἡ Κάλλω.

Ὡστόσο κείνος ἤθελε μετὴν ψυχὴ του νὰ γίνῃ ἀθάνατος.

— Δὸς μου καὶ μένα, ἀδερφή μου, τῆς λέει, ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀθάνατο νερό, νὰ μὴ με βρῇ ὁ θάνατος.

— Τόχει ὁ καθένας μέσα του, ἀδερφέ, νὰ εἶναι ἢ νὰ μὴν εἶναι ἀθάνατος, τοῦ εἶπε ἡ Κάλλω. Τί νὰ σοῦ κἀνὴ τὸ δικό μου τ' ἀθάνατο νερό; Χαμένο θὰ πάῃ κι ἂν τὸ πιῇς.

Θύμωσε ὁ ἀδερφός της.

— Ἀρνίεσαι στὸν ἀδερφό σου ὅ,τι δὲν ἀρνήθηκες σ' ἓνα παλιό-

σκυλοκρέμυδο! Ὅπως ἔκαψες τὴ δική μου καρδιά, νὰ καῇ κι ἡ δική σου!

Τὴν ἔπιασε ἡ κατάρρα τὴν Κάλλω. Θέσι δὲν εἶχε πιά στὸ πατρογονικό της σπίτι. Πῶς μπορούσε νὰ συγκατοικῇ μετὰ τὸ χολιασμένο ἀδερφό της; Τ' ἄφησε λοιπὸν τὸ σπίτι της καὶ ἔφυγε ἡ Κάλλω, πῆρε τὰ βουνά, περπατοῦσε σὲ λαγκάδια καὶ ποταμιές. Στὴν ἀρχὴ ἦταν εὐχαριστημένη μ' αὐτὴ τὴ ζωὴ, ὕστερῶτα ὅμως ἔγινε μελαγχολική. Μονάχη, μονάχη, ὅλο μονάχη, πῶς νὰ ζήσει; Δὲν εἶχε μετὰ ποῖον νὰ μιλήσῃ, ποῦ νὰ πῇ τὸν πόνο της.

Μιά μέρα, ἐκεῖ στὰ ἐρημικὰ μέρη ποῦ περπατοῦσε, συνάντησε κάμποσα κορίτσια. Εἶχαν βγῆ ἀπὸ τὸ χωριὸ γιὰ νὰ μαζέψουν λουλούδια.

Ἡ Νεράϊδα τὰ ζύγωσε. Ἐλαμπε ἀπὸ ὁμορφιὰ καὶ χάρη. Μίλησε στὰ κορίτσια. Τὰ μάγεψε τόσο, ποῦ δὲν εἶχαν πιά ὄρεξι νὰ γυρίσουν στὰ σπιτία τους.

Ἀκολούθησαν τὴν Κάλλω.

Κι αὐτὴ τότε, ποῦ ἔνωσε τὸν ἑαυτὴ της κοντὰ σ' ἄλλα κορίτσια, ἔβγαλε τὸ μπουκαλάκι καὶ τοὺς ἔδωσε νὰ πιοῦν ἀπ' τ' ἀθάνατο νερό.

Ἐγίναν καὶ κεῖνα ἀθάνατα ὅπως αὐτή.

Ἐγίναν Νεράϊδες καὶ συντροφεύουν γιὰ πάντα τὴν Κάλλω.

Καὶ σήμερα ἀκόμα δὲν πέθαναν οἱ Νεράϊδες. Περπατοῦν στὰ βουνά, στὰ δάση καὶ στὰ ποτάμια. Κι ὅσοι δὲν ἔχασαν τὴν πίστι τους στὴν παράδοσι, ἀκοῦνε ἀκόμη τὸ τραγούδι τους καὶ τὰ γέλια τους.

Πάντα προκλητικὸς

ὁ

ΑΛΝΤΟΥΣ ΧΑΞΛΕΥ

Τοῦ

CHRISTOPHER LUCAS

Ρίχνοντας μιὰ σαρδονικὴ ματιά στὸν «Γενναῖο Καινούργιο Κόσμο» τοῦ ὁ Ἀλντους Χάξλεϋ εἶπε: «Ζῶ ὅπως οἱ ἐρημίτες, ὅμως ἔχω μιὰ συσκευὴ κλιματισμοῦ».

«Ὁ πιλιτισμὸς φαίνεται νὰ προχωρῇ παντοῦ» εἶπα ἐγώ.

Ὁ προφήτης τῆς καταστροφῆς σήκωσε τὰ φρύδια του, ἔβαλε λίγο οὐίσκυ καὶ σόδα στὸ ποτήρι του καὶ ἀναστέναξε μετὰ πικρία.

«Κανένας δὲν φαίνεται νὰ ξέρῃ τὴν ἀπάντησι στὰ προβλήματα τοῦ καιροῦ μας. Ἀκούω πῶς ἡ ἐγκληματικότητα τῶν νέων ὅλο καὶ ἀπλώνεται. Καμιά φορὰ πιστεύω πῶς οἱ πρωτόγονοι λαοὶ κάνουν καλύτερη χρῆσι τῶν ἐκνοτήτων τους.»

Ὁ τσουχτερός, καλόκαρδος, πνευματώδης σατιρικός συγγραφέας, ποῦ καυτηρίασε τίς ἀνοησίες τῆς ἐποχῆς του καὶ προφήτεψε τὰ χειρότερα, ἔχει ἀλλάξει.

Τὰ μαλλιά του γκριζάρισαν καὶ ἀραίωσαν στοὺς κροτάφους, ἡ ἀδύνατη ὁρασί του δὲν καλυτερεύει καὶ τὸ ἀθάνατο, κοκκαλιάρικο σῶμα του σκύβει κάτω ἀπὸ τίς φροντίδες τῆς ζωῆς.

Χωρὶς νὰ τὸν πάρουν εἶδησι οἱ ἐκδότες, οἱ δημοσιογράφοι καὶ οἱ

μέγαιρες τῆς κοσμικῆς ζωῆς, ὁ Χάξλεϋ, ὁ ἀσκητικὸς ἐρημίτης ποῦ σπάνια ἐγκαταλείπει τὴ μοναξιά τοῦ σπιτιοῦ του στὸ Χόλλυγουντ, εἶχε ἔρθῃ στὴ Νέα Ὑόρκη γιὰ νὰ τελειώσῃ τὸ καινούργιο θεατρικὸ του ἔργο «Ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ θεά».

«Τὸ ψυχολογικὸ τίμημα τῆς ζωῆς στὴ Νέα Ὑόρκη εἶναι μᾶλλον ψηλόν», εἶπε σκεπτικὸς. «Βρίσκω τοὺς δρόμους τρομακτικούς καὶ περνῶ τίς περισσότερες ὥρες μου στὸ δωμάτιο τοῦ ξενοδοχείου, σὰν νὰ εἶμαι κλεισμένος στὸν «παράδεισο ἐὸς τρελλοῦ». Γράφω καὶ ξαναγράφω. Βλέπετε, καὶ ὁ καλύτερος τεχνίτης κάνει λάθη.

» Σιχηνοθέτης τοῦ ἔργου μου εἶναι ὁ Σέντερλ Χάρντγουϊκ καὶ τὸν συμπαθῶ πολύ. Μὰ πρέπει νὰ πηγαίνω στίς δοκιμὲς καὶ αὐτὸ σημαίνει τρεῖς ἀπαίσιες ἐβδομάδες.»

Μέσα στὸ καταφύγιο τῶν δύο δωματίων του, στὸ Μανχάτταν, ἐννιά πατώματα πάνω ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν τῶν δρόμων, ὁ Χάξλεϋ χώθηκε σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ ὠμολόγησε:

«Ἀκόμα καὶ τὸ Λὸς Ἀντζελες χάλασε καὶ ἔγινε κουραστικόν. Ἡ μόνη λύσι θὰ ἦταν, φαντάζομαι,

Ἐπειὶ ἀπὸ τὸν «Γενναῖο Καινούργιο Κόσμο» ποῦ εἶναι γνωστὸς στοὺς ἀναγνώστες τῆς «Ἐκλογῆς» ἀπὸ παλιότερη δημοσίευσιν, ὁ «Προφήτης τῆς καταστροφῆς» — ὅπως χαρακτηρίσαν τὸν Ἀλντους Χάξλεϋ — προσπαθεῖ στὸ νέο του βιβλίον «Ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ θεά» νὰ ξαναστήσῃ τὸν κόσμο ποῦ εἶδε νὰ καταστρέφεται.

νά τινάξη κανείς στὸν ἀέρα τὰ πάντα καὶ νὰ ἀρχίση ἀπὸ τὴν ἀρχή.»

Ἡ ἀπαρβαίαστη μοναξιά τοῦ σπιτιοῦ του, μιᾶς βίλλας σὲ ἰσπανικὸ στύλ, ἐπάνω σὲ ἓνα λόφο, δυὸ μίλια μακριὰ ἀπὸ τὴ λεωφόρο τοῦ Χόλλυγουντ, προσφέρει τουλάχιστον ἐξωτερικὴ γαλήνη γιὰ τὸ ταραγμένο μυαλὸ τοῦ Χάξλεϋ.

Τὰ βαθουλὰ μάτια του παιχνίδισαν γιὰ πρώτη φορά.

«Γύρω στὸ σπίτι μου εἶναι ὅλο βουιὰ. Καὶ συνεχῶς ἀπὸ τὴ βεράντα μου περνοῦν διάφορα ζῶα τοῦ δάσους. Οἱ σκίουροι εἶναι διαβολικοὶ καὶ τρῶνε τὰ ἡλιοτρόπιά μου. Τοὺς κρατῶ σὲ κάποια ἀπόστασι καλλιεργώντας φυτὰ ποὺ δὲν τοὺς ἀρέσουν.»

Τὰ μακριὰ, νευρικὰ του δάχτυλα ἔδωξαν πίσω τὰ μαλλιά του, ποὺ τὰ ἔχει ξεθωριάσει ὁ ἥλιος τῆς Καλιφόρνιας.

«Δὲν βλέπω πολὺ κόσμο. Τὸν Στρανβίνσκι ποὺ τὸν ἀγαπῶ πολὺ, τὸν Ἰσεργουντ, τὸν Ζόλνταν Κόρντα, ἀδελφὸ τοῦ Ἀλεξάντερ Κόρντα, μερικοὺς γιατροὺς φίλους μου καὶ παραγωγοὺς τοῦ κινηματογράφου, αὐτοὺς μόνο.»

«Ἐχω αὐτοκίνητο, πρόσθεσε, μὰ δὲν ὀδηγῶ. Δὲν ἔχουμε τηλεόρασι στὸ σπίτι. Τί νὰ τὴν κάνουμε αὐτὴ τὴ μικρὴ ὁθόνη μὲ τίς ἀνόητες μορφές ποὺ κινοῦται ἐπάνω της;»

Ὁ Χάξλεϋ, ποὺ ἡ ὁρασί του ἐλαττωνόταν γρήγορα ὅταν ἐφθασε στὸ Χόλλυγουντ τὸ 1938, βλέπει τὸ προσωπικὸ του δρᾶμα μὲ παράξενη ἀντικειμενικότητα καὶ ἡρεμία.

Οἱ φίλοι του λένε πὼς ἀπὸ τὸ ἓνα μάτι εἶναι ἐντελῶς τυφλὸς καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο βλέπει λίγο. Ὡστόσο στὸ Λὸς Ἀντζελες πολὺς φορὲς τριγυρνᾷ στὰ βιβλιοπωλεῖα χωρὶς τὴ γυναῖκα του, τὴ Λώρα, παλιὰ Ἰταλίδα βιολονίστρια, γιὰ νὰ ἀποδείξῃ πόσο εἶναι ἀνεξάρτητος.

«Κάποτε ὑπέφερα πολὺ ἀπὸ κόπωση τῶν ματιῶν, μοῦ εἶπε. Ἐξακολουθῶ νὰ αἰσθάνωμαι κόπωση στὰ μάτια, μὰ ὁ γιατρός μοῦ ἔμαθε πὼς νὰ χαλαρώνω τὰ νεῦρα τῶν ματιῶν καὶ νὰ τὰ ξεκουράζω καὶ ἔτσι τὰ διατήρησα.»

Ἰσώσε μιὰ ζαρωματιὰ στὸ ἐλαφρὸ καφέ κοστουμί του καὶ εἶπε:

«Σὲ ἄλλα πράγματα στάθηκα πολὺ τυχερός, ἔστω καὶ ἂν δὲν βλέπω τὸ μέλλον μὲ πολλὴ ἐμπιστοσύνη. Ἡ θέσι τοῦ νέου συγγραφέα ἔχει γίνῃ πιὸ πιεστικὴ δύσκολη.»

«Κανένας νέος συγγραφέας δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει μόνο ἀπὸ τὸ γράψιμο. Πρέπει νὰ κάη καὶ ἄλλη δουλειά, λ. χ. νὰ γράφῃ γιὰ τὴν τηλεόρασι, νὰ ζῇ μὲ περιορισμούς. Σὲ μιὰ δικτατορία ἔχεις τὴν πολιτικὴ λογοκρισία, σὲ μιὰ δημοκρατία ἔχεις τὴν οἰκονομικὴ λογοκρισία.»

«Φοβοῦμαι πὼς κανείς δὲν εἶναι πολὺ αἰσιόδοξος. Νομίζω πὼς θὰ μπορούσα νὰ γράφω κομματάκια γιὰ τὴν τηλεόρασι, μὰ μοῦ φαίνεται δουλειὰ τρομερή.»

Τὰ ἡλιοκαμένα, σμιλεμένα χαρακτηριστικὰ αὐλακώθηκαν ἐντονότερα.

«Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω καλὰ τί γίνεται στὴν ἐποχή μας. Ἡ ἀπεριόριστη εὐημερία δὲν δη-

μιουργεῖ παρά οἰκονομικὴ κρίσι στὴν Ἀγγλία καὶ ἄλλου. Στὴν Ἀμερικὴ ὅλοι εἶναι πλούσιοι καὶ ὅλοι χρεωμένοι.

Ἡ Ἀμερικὴ ὑποφέρει κι αὐτὴ ἀπὸ προβλήματα ὅμοια μὲ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ σὲ προηγμένη μορφή, δεκαπέντε χρόνια πιὸ μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ της. Ὁ πληθυσμὸς βιάζεται καὶ δὲν μπορεῖτε νὰ κάνετε πολλὰ πράγματα γι' αὐτό.

Τὰ περίχωρα ἀπλώνονται πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις. Οἱ ἀρχιτέκτονες ἀντιμετωπίζουν πόλεις μῆκους 400 μιλίων, ποὺ ἐκτείνονται ἀπὸ τὴ Βοστώνη ὡς τὴν Οὐάσιγκτον. Ἀποκρουστικό, ἀλλὰ κανείς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ σταματήσει.»

Ὁ Χάξλεϋ, ποὺ εἶναι σήμερα 64 ἐτῶν, κάνει μιὰ τελευταία, ἀπελπισμένη προσπάθεια,

νὰ μᾶς βάλῃ ὅλους στὸ σωστὸ δρόμο.

«Ἀρχίσα νὰ δουλεύω ἓνα βιβλίο, κάτι σὰν τὸ ἀνάποδο τοῦ «Γενναίου Καινούργιου Κόσμου». Θὰ εἶναι μιὰ φαντασία, τοποθετημένη στὸ παρόν, σὲ ἓνα υποθετικὸ νησί, ἀνάμεσα στὴ Σουμάτρα καὶ τὴν Κεϋλάνη.

Θέμα του θὰ εἶναι μιὰ καινούργια κοινωνία, ποὺ παίρνει στοιχεῖα ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Δύσι.

Τὸ πρόβλημα τοῦ βιβλίου θὰ εἶναι: μπορούμε νὰ ἔχουμε πολιτισμὸ χωρὶς ὅλα τὰ ἐλαττώματά του; Δὲν θὰ εἶναι μελανὸς ὁ πολιτισμὸς αὐτός; Μᾶλλον εὐθυμος θὰ ἔλεγα.»

«Θὰ μπορέσῃ νὰ σταθῇ;»

ῥώτησε.
Ὁ Χάξλεϋ χαμογέλασε. «Ἰσως νὰ εἶναι ἓνας ἄλλος παράδεισος κάποιου τρελλοῦ. Ποιὸς ξέρει;»

♦ Δυὸ τρόποι ὑπάρχουν γιὰ νὰ εἶναι κανείς πλούσιος. Ὁ ἓνας εἶναι νὰ ἔχῃ ὅ,τι ἐπιθυμεῖ· ὁ ἄλλος νὰ εἶναι ἱκανοποιημένος μὲ ὅ,τι ἔχει.

Sidetracks

♦ Ὑπάρχει ἓνας πολὺ καλὸς τρόπος γιὰ νὰ ξεχωρίξῃ κανείς τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους:

«Ἄν τὸ χαμόγελο γλυκαίνει τὴ φυσιογνωμία, ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλός.

«Ἄν συμβαίνει τὸ ἀντίθετο, μακριὰ του!

William Lyon Phelps

♦ Στὸ σαλόνι ἐνὸς ψυχιάτρου ὑπῆρχε ἡ ἐξῆς εἰδοποίησης: «Ἄν ἔχετε ψυχικὲς ἀγωνίες ἐμπιστευθεῖτε τις στὸν γιατρό. Ἄν πάλι δὲν ἔχετε πέστε του πὼς τὸ καταφέρατε.

Constellation

ΤΟ ΔΙΑΠΛΑΝΗΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1914, δηλαδή κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀστυνομία, τὸ Ἔφ Μπι Ἀϊ καὶ ἡ Στρατονομία μὲ μιὰ ραγδαία ἐνέργεια περικύκλωναν δόκιμο τοῦ οἰκοδομικοῦ τετραγώνου τῆς 42ης ὁδοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅπου βρίσκεται τὸ κτίριο 122. Πρώτορες τῆς Μυστικῆς Ἀστυνομίας, τῆς Ἀντικατασκοπείας καὶ τῆς Ἀσφαλείας Ἀτομικῆς Ἑνεργείας, ἔμπαιναν στὰ γραφεῖα τοῦ περιοδικοῦ διαπλανητικῶν φανταστικῶν ἱστοριῶν καὶ διηγημάτων «Astounding Science Fiction», γιὰ νὰ συλλάβουν τοὺς ὑπευθύνους τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸν συγγραφέα τοῦ παρακάτω διηγήματος κ. Κλέβ Κάτμιλ, γιατί μὲ τὴν ὑπογραφή του εἶχε δημοσιεύσῃ ἓνα «φανταστικὸ» διήγημα, στὸ ὁποῖο περιγραφόταν μὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες ἡ ἀτομικὴ βόμβα πού ἓνα χρόνο ἀργότερα ἔπεσε στὴ Χιροσίμα!!! Οἱ ἀνακρίσεις ἀπέδειξαν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο κατὰσκοπείας, ἀλλὰ ὅτι ἡ φαντασία τοῦ κ. Κάτμιλ πλησίασε, ἐντελῶς συμπτωματικά, τὴν πραγματικότητα...

Μετὰ ὅμως ἀπὸ ἓνα τέτοιο περίεργο προηγούμενο, πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς ἀπίθανα ὅλα τὰ «φανταστικά» διηγήματα αὐτοῦ τοῦ... προφήτη;

Ἰδοὺ, πὶδὲ κάτω, ἓνα δείγμα τῆς ἱκανότητός του:

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΖΩΑ

Τοῦ Cl. Cartmill

Ο Δρ. Λόρεν Πράτερ ἦταν νέος, ἰσορροπημένος, ψυχραιμος καὶ δὲν τρώαζε εὐκολα. Ἐτσι, ἀπλῶς, ἀνοιγόκλεισε μιὰ - δυὸ φορές τὰ βλέφαρά του, ὅταν τὸ γκουλέν ξεπήδησε μπροστὰ του ἀπὸ τὸ τίποτα καὶ κάθησε στὴν ἄκρη τοῦ τραπέζιου τοῦ εργαστηρίου του. Ἡ πρώτη του ἀντίδρασις ἦταν νὰ θυμηθῇ ὅτι πρὶν ἀπὸ λίγα λεπτά ἡ θέσις αὐτῆς τοῦ τραπέζιου ἦταν κενή. Ἄρα, λογικά, ἂν καὶ ἔβλεπε τὸ γκουλέν, αὐτὸ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπῆρχε. Ἀφοῦ ὅμως τὸ ἔβλεπε, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ εἶναι κάτι! Τὸ «κάτι» αὐτὸ δὲν ἦταν πρᾶγμα, ἀλλὰ ζωντανό. Καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ ζωντανὰ χαίρονται ὅταν κάποιοι τὰ χαιδεύει, ὁ Δρ. Πράτερ ἀποφάσισε ν' ἀπλώσῃ τὸ χέρι του... πού ὅμως καὶ τί νὰ χαιδεύῃ;

Τὸ γκουλέν πού ἔβλεπε ἦταν ἓνα μικρὸ ζῶο, μὲ πλούσιο μαλακὸ γκριζοτρίχωμα, μὲ ἑξὶ πόδια πού κατέληγαν σὲ μικρὰ κομψὰ χέρια μὲ δάκτυλα ἀνθρώπινα, μὲ μεγάλα δυνατὰ γαλάζια μάτια καὶ μὲ μικρὰ χαριτωμένα αὐτιά. Τὸ πρόσωπο εἶχε τὸ σχῆμα καρδιάς, κι ὅλο μαζί τὸ γκουλέν δὲν ἦταν μεγαλύτερο ἀπὸ μιὰ μαϊμού.

Τὸ χαιδεύει ἐγὶνε πίσω ἀπὸ τ' αὐτιά του ζῶου. Κουλούριασε τὴ ράχη του τὸ γκουλέν κι ὅλο χαρὰ ρουθούνισε, ἐνῶ τὰ μάτια του ἀπὸ γαλάζια γινόντουσαν πράσινα. Δὲν ἔμοιαζε νὰ φοβᾶται τὸν ἀνθρώπο· ἴσα-ἴσα φαινόταν πολὺ ἱκανοποιημένο. Ἐτσι πέρασαν λίγα λεπτά.

— Καὶ τώρα, ὡς σταματήσουν τὰ χαιδιά, γιὰ νὰ μιλήσωμε λίγο σοβαρά.

Ὁ Δρ. Λόρεν Πράτερ, τὸ εἶπαμε στὴν ἀρχή, ἦταν ψυχραιμος. Ὅταν ὅμως ἀκουσε τὸ γκουλέν νὰ μιλά σὰν ἄνθρωπος, πήδησε ἀπὸ ἐκπληξι. Γύρισε δεξιὰ, ἀριστερά, δὲν εἶδε μέσα στὸ εργαστήριό τίποτε πού νὰ μπορῇ νὰ μιλά καὶ προχώρησε πρὸς τὸ τηλεφώνον, νὰ δῇ ἂν ἦταν καλὰ ἀκουμπισμένο στὴ βᾶσι του. Τότε τὸ ζῶο εἶπε γελαστά:

— Ἐγὼ σὰς μίλησα, Δρ. Πράτερ. Εἶμαι ἓνα γκουλέν.

— Τί εἶναι τὸ γκουλέν; Πῶς μιλά καὶ πού ἔμοιζε τὴ γλῶσσα μας; ρώτησε ὁ ἐπιστήμων μὲ νευρικὴ περιέργεια γιὰ τὸ ἀπίθανο πού τοῦ συνέβαινε.

— Λίγη ψυχραιμία δὲν θὰ ἔβλαπτε, εἶπε τὸ ζῶο. Στὴν πραγματικότητα εἶμαι ἓνα τέρας. Ἀλλὰ μὴ φοβάσαι, δὲν θὰ σοῦ κάνω κακὸ..., ἐκτὸς φυσικὰ ἂν μὲ ὑποχρέωση ἡ διαγωγή σου... Βλέπεις, ἐγὼ, σ' ἀγαπῶ πολὺ...

Ὁ Δρ. Πράτερ ἡρέμησε. Χαλιναγώγησε τὴ φαντασία του καὶ εἶπε ὅτι, ἀφοῦ βλέπει κι ἀκούει καὶ πιάνει «κάτι», αὐτὸ πρέπει ὅπωςδὴποτε νὰ ὑπάρχῃ. Ἀρχισε λοιπὸν νὰ τὸ ἐξετάζῃ μὲ τὸ ἐπιστημονικὸ, ψυχρὸ βλέμμα τοῦ ἐρευνητῆ.

— Καταλαβαίνω ἀπόλυτα, εἶπε τὸ γκουλέν, ὅτι ἡ ἐμφάνισίς μου θὰ σὰς προσέξῃ καίποιο «σὸκ». Ἀλλὰ γιατί δὲν ἡρεμεῖτε; Νά, ἐκεῖ βλέπω ἓνα μπουκάλι μὲ «ἀλκοὺλ» 90 βαθμῶν. Εἶναι βεβαίως λίγο δυνατό, ἀλλὰ στὴν ἀνάγκη μπορεῖτε νὰ ρουφήξετε ἓνα καλὸ κομμάτι.

— Ἐνα κομμάτι μπουκάλι; ρώτησε ἐκπληκτός ὁ Λόρεν. Μήπως θέλετε νὰ πῆτε μιὰ καλὴ γουλιά;

— Ἴσως ναι, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶναι σωστή... Βλέπεις, ξεχνῶ συχνὰ τὶς λέξεις σας... Εἶναι τόσο ἀνόητες...

— Μὰ πῶς ξέρετε ὅτι τὸ μπουκάλι ἔχει μέσα σπῆρτο;

— Ἀπλῶς τὸ «σουπούταρα» γιὰ νὰ τὸ μάθω.

Τὴν ὥρα πού ὁ Λόρεν πρόσθετε στὸ ἀλκοὺλ λίγο νερό, συλλογιζόταν τί νὰ σήμαινε τὸ ρῆμα «σουπούταρα», ἀλλὰ τὸ γκουλέν διέκοψε τὶς σκέψεις του.

— Δὲν ἔχω πολὺ καιρὸ γιὰ νὰ σὰς ἐξηγήσω τὶς λέξεις μας καὶ μὴ

τολμήσετε νὰ μοῦ προσφέρετε κι ἑμένα οἰνόπνευμα — διαβάσω, βλέπετε, τὶς σκέψεις σας, δηλαδή σουπούταρω τὸ μυαλό σας — γιατί τότε πρέπει νὰ προσβληθῶ καὶ νὰ σὰς γκανάρω...

— Γκανάρω; ψέλλισε ὁ Δρ. Πράτερ.

— Αὐτὸ πού ἐσεῖς στὴ Γῆ λέτε τιμωρήσω... Λοιπὸν; Θὰ μιλήσω μετὰ τώρα σοβαρά;

— Νὰ μὴ ρωτήσω πρὶν κάτι;

— Ὅ,τι θέλετε — καὶ τὸ γκουλέν χαμογέλασε. Ἀλλὰ θέλω νὰ μοῦ ξαναχαιδέψετε λίγο τὸ πίσω μέρος τοῦ αὐτιοῦ μου... Λοιπὸν τί θέλετε νὰ μάθετε;

— Ἀπὸ πού ἔρχεστε; ρώτησε ὁ Δρ. Λόρεν Πράτερ.

— Δὲν εἶναι πολλὴ ὥρα πού βρίσκονται μέσα σ' ἓνα κλουβὶ τοποθετημένο στὸν πύραυλο XP - 6 - ET - 678 - 0.

— Δηλαδή στὸ «Ζωολογικὸ Διάστημόπλοιο» πού μόλις πρὸ ὀλίγου ξαναγύρισε στὴ Γῆ. Καὶ πῶς τὸ σκάσατε; Πῶς καὶ γιατί ἤρθατε στὸ εργαστήριό μου;

— Ἀπλῶς τουτιγιάρισα... Ὅχι, ὄχι, μὴ μοῦ ζητᾶτε ἐξηγήσεις, δὲν θὰ μπορέσω νὰ βρῶ στὸ φτωχὸ σας λεξιλόγιο κάτι ἀνάλογο, οὔτε καὶ περιφραστικά εἶναι δυνατόν νὰ ἐρμηνεύσω τὸν ὅρο αὐτό.

Ὁ Δρ. Πράτερ ξεροκατάπιε, χαμογέλασε πονηρά, ρούφηξε λίγο ἀκόμη ἀλκοὺλ καὶ εἶπε:

— Δὲν εἶμαι τόσο ἀφέλης γιὰ νὰ χάψω τέτοιες μπουρδες. Ἄν μπορῆς νὰ «τουτιγιάρῃς», τότε γιατί δὲν τὸ ἔκανες ὅταν σ' ἐπίασαν, ὥστε νὰ μὴν ἐρθῇς αἰχμάλωτος στὴ Γῆ; Γιατί δὲν ἔμεινες στὸν πλανήτη σου;

— Μὰ ποῖος ἀνόητος εἶπε ὅτι μᾶς αἰχμαλώτισαν; Θεληματικά ἀφήσαμε νὰ μᾶς πιάσουν οἱ ὁμοῖοί σου, Δρ. Πράτερ, καὶ νὰ μᾶς μεταφέρουν ἀπὸ τὸν δικὸ μας στὸν δικὸ τους πλανήτη, γιατί ὅλα τὰ γκουλέν τῆς ἀποστολῆς εἶχαμε κάποια ἐργασία στὴ Γῆ. Π.χ. ἐγὼ ἔπρεπε νὰ σὲ συναντήσω γιὰ νὰ μιλήσωμε πάνω στὰ εἰδικὰ θέματα τῆς ἀστροραδιενέργειας τοῦ ὑπερδιαπλανητικοῦ διαστήματος... Ἡ μήπως δὲν εἶσθε ὁ πιὸ εἰδικὸς ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς Γῆς γιὰ τὰ ζητήματα αὐτά;

— Σὰν πολὺ μπλεγμένα μοῦ τὰ

λές, φιλαράκο μου, είπε γελώντας ο Λόρεν... "Ωστε θελουντικά αίχμαλωτιστήκες ;

— Παρακαλώ, φώναξε θυμωμένο το γκουλέν, όχι είρωνειες. Γνωρίζω ότι η διανοητική ανάπτυξη των όντων του πλανήτη σου είναι πολύ κατώτερη από τον λογικό μέσον όρο, και γι' αυτό θα προσπαθήσω να σου εξηγήσω απλά τα πράγματα. Έλα έδω κοντά μου, να σου δείξω τον πλανήτη μου.

— Μήπως πρέπει να τουτιγιάρω ; ρώτησε τρομαγμένος ο σοφός.

— "Οχι. Κοίταξε εκεί...

Και τὸ γκουλέν έδειξε τὸν τοίχο τοῦ ἐργαστηρίου, χτύπησε τὰ τέσσερα ἀπὸ τὰ ἑξὶ πόδια του, τὰ φῶτα χαμήλωσαν ξαφνικά, ἓνα τμήμα τοῦ οὐράνιου στερεώματος παρουσιάστηκε, μετὰ λαμπρὸν τὸν ἀστερισμὸ τοῦ Ὡρίωνος. Ξαφνικά, ὁ Δρ. Πράτερ «εἶδε», ὅπως ἀκριβῶς βλέπει ὁ θεατὴς τοῦ κινηματογράφου ὅταν ἡ μηχανὴ λήψεως προχωρεῖ σιγὰ - σιγὰ πρὸς τὸ εἶδωλο. Τὰ ἄστρα ἔφευγαν δεξιὰ - ἀριστερά, ἐνῶ τὸ κενὸ μίκραινε γύρω ἀπὸ ἓνα μόνο ἄστρο ποῦ ὅλο μεγάλωνε. Στὸν τοίχο - ὁδὸν τώρα μόνο αὐτὸ φάνταζε. Γρήγορα ἡ εἰκόνα παρουσίασε γῆ καὶ θάλασσα, βουνά, κάμπους, λίμνες καί, τέλος, ἡ κίνησι σταμάτησε στὴν εἰκόνα ἐνὸς καταπράσινου λιβαδιοῦ.

— Έδῶ κατοικῶ, εἶπε τὸ γκουλέν.

— Μοιάζει πολὺ ὁμορφος τόπος, ἀπάντησε εὐγενικὰ ὁ Δρ. Λόρεν, ἀλλὰ οὔτε σπιτία βλέπω, οὔτε ἄλλα γκουλέν...

— Μὰ δὲν ζοῦμε ἐπάνω...

Ἡ φανταστικὴ «κινηματογραφικὴ μηχανή» κινήθηκε πάλι, καὶ στὸν τοίχο τοῦ ἐργαστηρίου φάνηκε μιὰ στοά. Μπήκαν μέσα, προχώρησαν λίγο καί, ξαφνικά, μιὰ παραμυθένια, λαμπρὴ κι ὁμορφη, μεγάλη πολιτεία παρουσιάστηκε. Στους δρόμους της περιφέρονταν χιλιάδες γκουλέν. Ὅλα τὰ κτίσματα ἦταν κομψά, καλοεργασμένα, μετὰ ἀγάλματα, φριζες, ἀετώματα. Παντοῦ ὑπῆρχαν πάρκα, λίμνες, σιντριβάνια. Πρόσεξε ὁμως ὁ Δρ. Λόρεν Πράτερ, ὅτι σὲ πολλὰ μέρη τῆς πολιτείας ὑπῆρχαν κάτι γυμνὲς πλατείες μετὰ διάφορα καγκελωτὰ φράγματα, ἀκριβῶς σὰν

κι αὐτὰ ποῦ οἱ ἄνθρωποι στὴ γῆ κλείνουν τὰ οἰκόσιτα ζῶα τῆς δουλειᾶς - ἄλογα, γελᾶδες κλπ. - γιὰ νὰ μὴν τοὺς φύγουν.

«Περίεργο, συλλογίστηκε ὁ σοφός, τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα μοιάζει σὰ νὰ πρόκειται νὰ βάλουν μέσα ἄνθρώπους!...»

Τώρα ὁ φακὸς τῆς φανταστικῆς κινηματογραφικῆς μηχανῆς σταμάτησε ἐπάνω ἀπὸ ἓνα τέτοιο, ἡμιτελὲς ὁμως κατασκευάσμα. Ἐκατοντάδες γκουλέν δούλευαν σ' αὐτό. — Εἶναι ὁ καινούργιος μας στάβλος - παχυντήριο, εἶπε τὸ γκουλέν. Ἀκόμη δὲν τὸν μεταχειριστήκαμε. Ἐξ ἄλλου γι' αὐτὸν βρίσκομαι ἐδῶ, κοντὰ σας, σήμερα.

Ξαφνικά ἡ εἰκόνα ἔσβησε καὶ ὁ τοίχος ξαναπῆρε τὴν πρώτη του μορφή. Ὁ Δρ. Λόρεν Πράτερ, ποῦ φάνηκε νὰ ξυπνᾷ σὰν ἀπὸ λήθαργο, ρώτησε :

— Εἶδα ὅλα αὐτὰ πραγματικὰ ἢ μ' ἔκανες νὰ τὰ φανταστῶ ;

— "Οχι, ὀχι. Μόνο σ' ἔκανα νὰ σουπουτάρης γιὰ λίγο...

— Ἦταν θαυμάσιο... Μήπως θὰ μπορούσα νὰ σουπουτάρω μόνος μου ;

— Ἀποκλείεται. Ἐνα πλάσμα τῆς Γῆς εἶναι πνευματικῶς καὶ ψυχικῶς πολὺ κατώτερο ἀπὸ ἓνα γκουλέν.

— Ποῦ λές λοιπόν, φίλε μου, συνέχισε νὰ λέη τὸ περίεργο ζῶο στὸν ἄνθρωπο, πρὸ πολλῶν αἰώνων, ζοῦσαν στὸν πλανήτη μου πολλὰ καὶ διάφορα ὄντα. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ μόνο τὰ γκουλέν ἄξιζαν, γιατί εἶχαν περισσότερο μυαλό. Ἐτσι κυριαρχήσαμε σ' ὅλα τὰ ἄλλα ὄντα κι ἀπὸ αὐτὰ μερικά ἀφήσαμε σὲ ἄγρια κατὰστασι, καὶ μερικά τὰ ἐξημερώσαμε. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι, εἴτε μετὰ ἄγρια, εἴτε μετὰ κατοικίδια ὄντα, ἡμεῖς τὰ γκουλέν ἐξασφαλίζαμε τὴν τροφή μας. Ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἐσχάσα νὰ σοῦ πῶ πῶς εἴμαστε σαρκοβόρα. Ζοῦσαμε λοιπὸν εὐτυχισμένοι, ὁ πλανήτης μας εἶναι ὁμορφος, ἡ τροφή ἦταν ἄφθονη καὶ ὅλοι εἶχαμε διάφορες ἐνδιαφέρουσες ἀσχολίες. Ἀπὸ τῆ φύσι τους τὰ γκουλέν εἶναι εἰρηνικά ὄντα. Ἄρα μετὰ τὸ νὰ μὴν κάνουμε πολέμους, οὔτε μελετή-

σαμε, οὔτε καὶ φτιάξαμε ποτὲ ὄπλα. Αὐτὸ ὡς τώρα τελευταῖα δὲν ἦταν ἀναγκαῖο.

— Καὶ τί τὸ ἔκανε ἀναγκαῖο ; ρώτησε ὁ Λόρεν.

— Ἡ ἐμφάνισις τῶν Μεγάλων Ζῶων.

— Δηλαδή ; Πῶς ἐμφανίστηκαν ;

— Οὔτε ξέρουμε. Πρὶν μιὰ μέρα ἀκόμη δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἓνα Μεγάλον Ζῶον. Ξαφνικά παρουσιάστηκαν, χωρὶς νὰ ξέρουμε πῶς, ἀπὸ ποῦ, μετὰ γιόστι. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ ὄντα συστηματικὰ ἐξώντωνσαν ὅλα τὰ ζωντανὰ ποῦ χρησιμοποιούσαμε γιὰ τροφή, ὥσπου ἔφτασε ἡ στιγμή νὰ μὴν ὑπάρχουν στὸν πλανήτη μου παρὰ μόνο γκουλέν καὶ Μεγάλα Ζῶα.

— Ἐσᾶς γιατί δὲν σᾶς σκότωσαν ;

— Γιατὶ δὲν ἔβραν ὅτι ὑπάρχουμε. Βλέπετε ἡμεῖς ὅλοι τουτιγιάρουμε, κι ἔτσι ἀθέατοι παρακολουθήσαμε τὴ φρικτὴ καὶ ἐγκληματικὴ τους συμπεριφορά.

— Πῶς ἦταν αὐτὰ τὰ Μεγάλα Ζῶα ; ρώτησε ὁ Δρ. Πράτερ.

— Φτωχὲς τῷ πνεύματι, ταπεινὲς ὑπάρξεις, μεγαλυχολικὲς, ἀνόητες, ἀναίσθητες, χωρὶς καμιά ἱκανότητα. Ὅντα χυδαῖα, ἀπαίσια, ποῦ τὰ φοβόμαστε, γιατί εἶχαν μιὰ κτηνώδη δύναμι καὶ μιὰ ἀνάγκη κατατροφῆς ποῦ διαρκῶς προσπαθοῦσαν νὰ ἱκανοποιήσουν. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι σκότωσαν ὅλα τὰ ἄλλα ὄντα τοῦ κόσμου μας κι ἡμεῖς... πεινάσαμε ! Πεινάσαμε τόσο πολὺ, ὥστε ἀποφασίσαμε νὰ πολεμήσουμε γιὰ τὴν ἐπιβίωσι τῆς φυλῆς μας.

— Καὶ τί βράτε ;

— Μόλις βρήκαμε ἓνα Μεγάλον Ζῶον μόνο του, πέσαμε ἐπάνω του, τὸ τουτιγιάρουμε, τὸ πήραμε σ' ἓνα ἔρημο μέρος καὶ τὸ φάγαμε... Κρέας θαυμάσιον, τρυφερό, ἐλαφρῶς ὀσμυρό, πικάντικο... Τὸ θυμοῦμαι τώρα καὶ τρέχουν τὰ σάλια μου... Ἀλλὰ νὰ τὸ πιὸ τραγικὸ σημεῖον τῆς διηγῆσέως μου. Πείνασαν καὶ τὰ Μεγάλα Ζῶα, κι ὅταν δὲν βρῆκαν τίποτα νὰ φᾶνε, ἄρχισαν νὰ τρώγονται μετὰξύ τους ! Καί, ἐπειδὴ δὲν γεννοῦν πολλοὺς ἀπογόνους, ἄρχισαν κι αὐτοὶ νὰ σπανίζουν, μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ πεθαίνουμε ὅλοι ἀπὸ πείνα ! Τότε ἔφτασε στὸν πλανήτη μας τὸ διαστημόπλοιο ΧΡ - 6 - ΕΤ - 678 - 0.

Τουτιγιάρουμε γύρω ἀπὸ τοὺς ἀστροναῦτες, ὥσπου σουπουτάρουμε τὴ γλῶσσα τους, τὶς ἀντιλήψεις, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμά τους καὶ καταλάβαμε ὅτι ὁ πλανήτης Γῆ θὰ μᾶς ἔσωζε. Περιττὸν νὰ σοῦ πῶ ὅτι, ὅταν 32 γκουλέν παρουσιάστηκαν στοὺς ἀστροναῦτες, αὐτοὶ μᾶς ἄρπαξαν, μᾶς ἔδεσαν καὶ μᾶς ἔβαλαν μέσα σὲ κλουβία, ἐνῶ τὰ Μεγάλα Ζῶα τὰ δέχτηκαν μετὰ κάθε περιποίησι καὶ τιμῇ. Ἐτσι φτάσαμε στὴ Γῆ.

— Καὶ τώρα ; ρώτησε περίεργος ὁ Δρ. Λόρεν Πράτερ.

— Τώρα, ἐξ ὀνόματος τῶν γκουλέν, ἔρχομαι σ' ἐσᾶς, γιὰ νὰ σᾶς ἐξουσιοδοτήσω νὰ κατασκευάσετε γιὰ λογαριασμὸ μας ἓνα ὄπλον ἱκανὸ νὰ ζαλίξη τὰ Μεγάλα Ζῶα, ὥστε νὰ γίνωνται ἀνίκανα νὰ βλάψουν.

— Μὰ ἀφοῦ θέλετε νὰ τὰ φάτε, σᾶς χρειάζεται ἓν ὄπλον ποῦ νὰ σκοτώνη.

— "Οχι ἀκριβῶς ! Θέλουμε νὰ τὰ αἰχμαλωτίσουμε, ὥστε νὰ τὰ «μαντρώσουμε» σὸ κατασκευάσμα ποῦ σᾶς ἔδειξα - «παχυντήριον» τὸ ὀνομάσαμε - γιὰ νὰ παρακολουθοῦμε τὶς γεννήσεις καὶ νὰ ἐλέγχουμε τὴν ἀναπαραγωγὴ ποῦ ὅπωςδὴποτε θὰ αὐξήσωμε.

«Δηλαδή, σκέφθηκε ὁ Λόρεν, τὸ τέρας αὐτὸ μοῦ ζητάει νὰ τοῦ δώσω ἓνα μέσον ποῦ θὰ ἀχρηστεύη τοὺς ἀνθρώπους, γιατί τί ἄλλο ἀπὸ πλάσματα τῆς Γῆς εἶναι τὰ Μεγάλα Ζῶα ; Ποιὸς ξέρει πιὸ διαστημόπλοιο χάρθηκε στὸν πλανήτη τῶν γκουλέν, ποῦ τοὺς ἀστροναῦτες του γλύτωσε τώρα μόλις ὁ νέος πύραυλος ! Ἄν ὁμως ἀρνηθῶ, τί θὰ γίνη ; Καλύτερα νὰ κατασκευάσω τὸ ὄπλον ποῦ μοῦ ζητᾶνε καί, ἀντὶ νὰ τοὺς τὸ δώσω, νὰ τὸ στρέψω ἐναντίον τους.»

— Σύμφωνα, εἶπε δυνατὰ ὁ Δρ. Πράτερ. Θὰ κάνω ὅ,τι θέλετε.

Τρεῖς ὥρες ἀργότερα, τὸ ὄπλον ἦταν ἑτοιμὸν. Ἐμοιάζε μετὰ μικρὸ πιστόλι κι ἀπὸ τὸ στόμιόν του μπορούσε νὰ ξεφυγῇ μιὰ ἀκτίνα ἱκανὴ ν' ἀναισθητῇ ἀκόμη καὶ ἐλέφαντα, ἀλλὰ ἀνίκανη νὰ σκοτώσῃ ἔστω καὶ κουνούπι !

— Καὶ δουλεύει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ; ρώτησε, περίεργο, τὸ γκουλέν.

— Πρέπει νὰ τραβήξετε τὴ σκαν-

δάλη, είπε κουρασμένος, αλλά υπε-
ρήφανος ο Δρ. Λόρεν, και φυσικά να
έχετε σημαδέψει.

— Φίλε μου, πρόσθεσε το γκουλέν,
θα είχες την καλωσύνη να δοκιμάσης
την αποτελεσματικότητα του όπλου
σου επάνω μου;

— Έ... πά... νω... σου;... ρώ-
τησε έκπληκτος ο Λόρεν.

— Φυσικά! Μόνο παρακαλώ να
κανονίσης το όπλο, ώστε να μείνω
άναισθητος λίγα μόνο λεπτά.

— Δέκα λεπτά αρκούν; ρώτησε ο
Δρ. Λόρεν, δὴθεν αδιάφορα, ενώ η
χαρά για την ευκαιρία που ἐρχό-
ταν μόνι της ξεχείλιζε από την καρ-
διά του.

Κανόνισε τη γόμωσι για ἔξι ὥρες
άναισθησίας και είπε:

— Έτοιμος;

— Έτοιμος!...

* * *

Ο Δρ. Λόρεν Πράτερ πάτησε τη
σκονδάλη και το γκουλέν σωριά-
στηκε άναίσθητο στα πόδια του.

«Αλήθεια, σκέφτηκε ο σοφός, πολὺ
άνοητα όντα οὗτά τὰ γκουλέν.
Έχουν τόσες δυνατότητες και όμως
δεν πονηρεύονται. Ωρα είναι να
φέρω ένα κλουβί...» Και ξεκίνησε
να βγῆ από το εργαστήριό του,
όταν...

Ένα τράβηγμα στην άσπρη του

μπλούζα τον σταμάτησε. Κοίταξε
το γκουλέν, αλλά αυτό δεν είχε σα-
λέψει. Καί, ξαφνικά, το όπλο έφυγε,
μόνο του, από το τραπέζι και η
κάνη του στράφηκε έναντίον του,
ένώ ένα δεύτερο γκουλέν παρου-
σιαζόταν από το τίποτα!

— Άλτ! είπε το γκουλέν. Ούτε
βήμα! Τί άνόητα πού είσθε έσείς τὰ
Μεγάλα Ζώα! Άρκει να νομίσετε
ότι μπορείτε να σώσετε τη φυλή σας,
κι άμέσως γίνεστε άνίκανα να προ-
στατέψετε τον έαυτό σας!

— Άτιμία! βροντοφώνησε ο Δρ.
Πράτερ. Είχες τουτιγιάρει! Έφτα-
σες μαζί με το σύντροφό σου, και
ήσουν έδω, άθέατο, όλη αυτή την
ώρα...

— Έλα, φίλε μου, μη χολοσκᾶς...
Σου υπόσχομαι ότι στον πλανήτη
μας θα σ' έχουμε έπικεφαλής, άρχηγό
δηλαδή, όλων των άλλων Μεγάλων
Ζώων. Σύντομα, με το όπλο πού μᾶς
έφτιαξες, θα γεμίσωμε τὰ «παχυν-
τήριά» μας και θα τρώμε πιά με
την ψυχή μας κρέας! Έσένα όμως,
Δρ. Λόρεν Πράτερ, δεν θα σὲ φᾶμε!
Αυτή θα είναι η άμοιβή σου... Ά!
Και κάτι ακόμα. Σε παρακαλώ πολὺ,
μόλις φτάσουμε στον Πλανήτη μου,
μήν ξεχάσης να μου ξύσης κι έμένα
το πίσω μέρος του αὐτίπου. Φαίνεται
ότι θα μ' άρέσει πολὺ...

Και το γκουλέν τράβηξε τη σκαν-
δάλη.

ΣΤΑ ΣΠΟΥΡΑ!

♦ Ένας φοιτητής άφου σκέφτηκε πολὺ καλά, είπε στον πατέ-
ρα του ότι θα έγκαταλείψει τη φυσική και θα πάη στη φιλοσοφία. Και
εξήγησε γιατί:

— Είναι άπλούστατο. Οί έπιστήμονες προχωρούν με τόσο ταχὺ
ρυθμό, ώστε αν η τελική σύγκρουσις γίνη, νομίζω ότι αυτοί πού θα
επιζήσουν θα χρειάζονται τους φιλοσόφους... Άν πάλι η σύγκρουσις
δὲ γίνη, οί έπιστήμονες θα χρειαστούν τους φιλοσόφους για να τους
πούν τι να κάνουν τις άνακαλύψεις τους.

Manchester Guardian

Κάτω από τον καλοκαιρινό οὐρανό

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

της «Εκλογής»

Περισσότερες από 350 ταινίες παρουσιάστηκαν από τους άθηναϊκούς
κινηματογράφους το χειμώνα πού μᾶς πέρασε. Ο αριθμός και μόνον
άρκει για να τὰ χάνουν οί φίλοι της «Εβδόμης Τέχνης», όταν κατά
το βραδάκι θέλουν να ξεσκάσουν σε ένα θερινό κινηματογράφο.
Αυτό το κενό φιλοδοξεί να συμπληρώση ο «Κινηματογραφικός
Οδηγός» της «Εκλογής»: Ένας κατάλογος τών καλύτερων ταινιών
της χρονιάς, με λίγα λόγια για την καθεμιά, πού θα κατατοπίζουν
άμέσως τον άναγνώστη τί περίπου πρόκειται να δῆ.

ΚΑΙ ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ... ΟΔΗΓΟΥ

Οί άστερίσκοι πού συνοδεύουν τις ταινίες είναι, ᾶς ποῦμε, ἡ βαθμολο-
γία τών. Οί τρεῖς άστερίσκοι σημαίνουν πὸς ἡ ταινία είναι άνεπι-
φύλακτα καλή και κατάλληλη για ὅλα τὰ γούστα.
Οί δύο άστερίσκοι συνοδεύουν τις απλώς καλές ταινίες.
Οί δίχως άστερίσκο ταινίες είναι εκείνες πού χωρίς να παρουσιάζουν
γενικό ενδιαφέρον απευθύνονται κάθε μιὰ σε ένα ιδιαίτερο κοινό.

ΠΟΙΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΔΗΤΕ

«ΑΓΑΠΗ» (Liebe) Αισθηματική Γερμανική ταινία με τη γεμάτη
εὐαισθησία Μαρία Σελλ και τον Ράφ Βαλλόνε.

* * «ΑΓΓΕΛΟΙ ΜΕ ΑΣΠΙΩΜΕΝΑ ΜΟΥΤΡΑ» (Angels with dirty
faces) (Έπαν.) Ένα από «τὰ κλασικά» αστυνομικά φίλμ του Χόλλυ-
γουντ, με τον Τζέιμς Κάγκνεϋ, τον Χόμφρεϋ Μπόγκαρτ και την Άνν Σέρινταν.

* «ΑΙΜΑ ΣΤΟΝ ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΑΛΤΟ» (Gunfight). Περιπέτεια τύπου
Ούεστερν με έντονη δράσι και με δύο δυναμικούς στάρ στους ισάριθμους βασι-
κούς ρόλους: Τον Κερκ Ντάγκλας και τον Μπάρτ Λάινγκαστερ.

«ΑΜΑΡΤΩΛΗ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ» (La Risaia) Έταλικό νεορρεα-
λιστικό φίλμ, γυρισμένο στους όρυζώνες του Πάδου. Μία έντυπωσιακή στάρ,
η Έλσα Μαρτινέλι, ένας καλός ἡθοποιός, ο Μισέλ Όκλαίρ.

* * «ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΙΧΩΣ ΟΠΛΑ» (Friendly Persnasion) Μιά άναμφισβήτητα καλλιτεχνική ταινία πού τó μειονέκτημά της γιά μās είναι τó θέμα της. Είναι ή ιστορία μιās οικογένειας Κουάκερων πού ζουν στ' άνήσυχα χρόνια του άποφύλιου πολέμου Βορείων και Νοτίων. (Ή αίρεσι των Κουάκερων άπαγορεύει ρητά στους οπαδούς της, έστω κι αν κινδυνεύη ή ζωή τους, νά χρησιμοποιούν όπλα). Όμως τά γεγονότα τούς πείθουν ότι συχνά ή νόμιμη άμυνα άποτελεί ήθικό νόμο. Παίζουν ό Γκάρυ Κούπερ, ό Άντονι Πέρκινς, ή Ντόροθυ Μάκ Γκουάρ και μιá εκπληκτική... πάπια, ή Σαμάνθα.

«ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΙΝΟΥ» Εύπρεπής Έλληνική ταινία με κά-ποιο άστυνομικό ενδιαφέρον, γυρισμένη από τó Ντίνο Δημόπουλο. Παίζουν ή Άννα Συνοδινού και ό Γ. Παππάς.

* «ΑΠΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΡΑΙ-ΠΕ» (III met by moonlight) Άγγλική περιπετειώδης ταινία, με θέμα τήν άπαγωγή του Στρατηγού Κράιπε από τήν Κρήτη στήν περίοδο της Κατοχής. Ό Ντέρκ Μπόγκαρντ είναι άξιόλογος. Όραία ή ελληνική μουσική του Μ. Θεοδωράκη.

«ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΗ ΑΓΑΠΗ» Μιά Έλληνική ταινία, με μερικά θαυμάσια «έξωτερικά» σε τουριστικά μέρη της Ελλάδας. Παίζουν ή Ελένη Ζαφειρίου, ό Χρ. Νέζερ και ή Άννα Μπράτσου.

* * «ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΟΠΛΑ» (A farewell to arms). Ένα μεγάλο θέαμα με βάσι τó δμώνυμο μυθιστόρημα του Χέμινγουэй. Είκοσι λεπτά πρώτης τάξεως κινηματογράφου στίς σκηνές της Ιταλικής ύποχωρήσεως. Τρεις καλοί ήθοιοί : Ό Βιττόριο Ντέ Σίκα, ό Ρόκ Χάντσον και ή Τζένιφερ Τζόουνς.

* * «ARIAN» (Ariane). Ένα γοητευτικό φιλμ πού θυμίζει Παριζιάνικη σαμπάνια. Σκηνοθέτης ό Μπίλλυ Γουάιλντερ. Πρωταγωνιστά ή Άντρεύ Χέμπορν, μιá γεμάτη χάρη και δροσιά Άριάν, ό Μωρίς Σεβαλιέ και ό Γκάρυ Κούπερ. Πλαίσιο τó Παρίσι της «μπέλ έπόν».

* * «ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ» (Detective Story). (Έπαν.) Τό θαυμάσιο άστυνομικό φιλμ του Μπίλλυ Γουάιλντερ πού παρουσιάζει τήν περίπτωση ένός σκληρού άστυνομικού. Παίζουν ό Κέρκ Ντάγκλας και ή Έλντορ Πάρκερ.

«ΑΤΕΛΕΙΩΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ» (Sinfonia d' amore). Μιά μουσική ταινία πού θ' άρέση γιά τó αισθηματικό της στοιχείο, κυρίως στίς γυναίκες. Ιταλο-γαλλική συμπαραγωγή με τή Μαρίνα Βλαντύ και τόν Τζίνο Μπέκκι.

* * * «ΑΥΓΟΥΣΤΙΑΤΙΚΟ ΦΕΓΓΑΡΙ» (Tea house in the August moon). Ένα θαυμάσιο θεατρικό έργο. Ένα έξωτικό πλαίσιο, δύο εξαίρετοι ήθοιοί, ένας έμπνευσμένος σκηνοθέτης, μερικοί καταπληκτικοί κομπάρσοι = ένα πραγματικά άξιόλογο φιλμ. Τό χιούμορ του θεατρικού έργου του Τζών Πάτρικ πού σατιρίζει τήν προσπάθεια των Άμερικανών νά εφαρμόσουν στήν κατεχόμενη Ιαπωνία τούς δικούς τους τρόπους ζωής, διατηρήθηκε άπ' τó σκηνοθέτη Ντέλμπερτ Μάν σ' όλη τήν πρωτοτυπία και τήν δξυτήτά του. Ό Μάρλον Μπράντο είναι ένας γεμάτος ήρεμη στωϊκότητα Σακνί πού έξερει πώς «ό,τι και νά γίνη ό ήλιος θά συνεχίξη τó φωτεινό περίπατό του στον ούρανό», κι ό Γιάλν Φόρντ ως Άμερικανός άξιωματικός, δημιουργεί τόν καλύτερο ρόλο της καριέρας του.

* * «ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ ΧΤΥΠΑ Η ΚΑΜΠΑΝΑ» (Έπαν.) (For whom the bell tolls). Τό γνωστότατο μυθιστόρημα του Χέμινγουэй δημιουργικά

μεταφερόμενο στον κινηματογράφο. Παίζουν ή Ίνγκριντ Μπέργκμαν, ό Γκάρυ Κούπερ και ή Κατίνα Παξινού.

* «ΓΚΟΥΑΝΤΕΛΙΝΑ» (Guandellina). Μιά Ιταλική ταινία με θέμα τή ζωή και τήν ψυχολογία μιās πλούσιας μοντέρνας κοπέλας πού αντιμετώπιζει τó πρόβλημα του διαζυγίου των γονέων της. Ή Ζακλίν Σασσάρ είναι ένα θαύμα γοητείας». Πλάι της ό άρρενωπός Ράφ Βαλλόνε.

* * «ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΣΕ 80 ΗΜΕΡΕΣ» (Around the world in 80 days). Ή γνωστή υπερπαραγωγή του άτυχού Μάικ Τόντ με τούς 60 πρωταγωνιστές. Ένα φιλμ πού προσφέρει ένα αληθινά πλούσιο θέαμα, αλλά πού σάς τó άναφέρουμε με επιφύλαξη, γιατί δέν ξέρουμε αν τελικά θά προβληθή στους θερινούς κινηματογράφους.

* «ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟ ΜΕ ΚΗΛΙΔΕΣ ΑΙΜΑΤΟΣ» (Die ratten). Μιά έντονα δραματική Γερμανική ταινία, θαυμάσια παιγμένη από τή Μαρία Σέλλ και τόν Κούρτ Γιούργκενς.

«ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΗΝ ΑΙΓΙΝΑ» Καλοπροαίρετη Έλληνική κωμωδία, γυρισμένη στήν Αίγινα, με τήν Άλίκη Βουγιουκλάκη και τόν Λάμπρο Κωνσταντάρα.

«ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ» (Holiday in Paris). Εύθυμη Άμερικανική ταινία με τόν Μπόμπ Χόπ, τήν Άννίτα Έκμπεργκ και τόν Φερναντέλ. Ένα σπαρταριστό τέταρτο στο τέλος του φιλμ με τήν καταδίωξη με τó έλικόπτερο.

«ΔΙΓΑΜΟΣ» (Il bigamo) Ιταλική διασκεδαστική κωμωδία με τόν Βιττόριο Ντέ Σίκα στο ρόλο ένός άπολαυστικού συνηγόρου.

* * ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΗΣ (Don Quichotte). Ό ρωσικός κινηματογράφος άπαλλαγμένος από προπαγάνδες και χωρίς νά στρατεύεται, μετέφερε πολύ δημιουργικά στήν όθονη τó κλασικό μυθιστόρημα του Θερβάντες. Τό φιλμ έχει μιá ύψηλή ποιότητα κι άναπαριστάνει τήν εποχή του ρομαντικού ιδεαλίου με πιστότητα και σεβασμό. Ό σκηνοθέτης έδωσε με πολλή έμπνευσι τήν ιστορία κι ό μεγάλος ήθοιοός Νικολάι Τσερκάσωφ έnsάρκωσε τέλεια τόν «Δόν Κιχώτη».

* * * «ΔΩΔΕΚΑ ΕΝΟΡΚΟΙ» (Twelve angry men). Χώρος ένα δωμάτιο δικαστηρίου! Πρωταγωνιστά, δώδεκα άνθρωποι κλεισμένοι σ' ένα δωμάτιο. Θέμα : ή μεγάλη ήθική εϋθύνη των ένόρκων γιά τήν άπόφασι πού βγάζουν. Μ' αυτά τά έλάχιστα μέσα και τó «περιωρισμένο θέμα» ό σκηνοθέτης Σίντνεϋ Λούμετ μās έδωσε ένα φιλμ πού είναι υπόδειγμα στο είδος του. Άληθινά καταπληκτικός ό τρόπος με τόν όποιο έκίνησε ό Λούμετ τó φακό του μέσα στους τέσσερες γυμνούς τοίχους του δικαστηρίου. Πότε γίνεται ένα ψυχρό γυάλινο μάτι πού παρακολουθεί τά άδράμενα και πότε ένας συναρπαστικός κατήγορος πού ξεγυμνώνει κι άποκαλύπτει αλήθειες. Έντεκα λαμπροί ήθοιοί με δωδέκατο τόν γεμάτο σοφή ήρεμία Χένρυ Φόντα, μās μεταφέρουν στήν αίθουσα του Δικαστηρίου και ζούμε κοντά τους τó τεράστιο θέμα της ανθρώπινης ήθικής εϋθύνης.

* «ΕΒΔΟΜΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ» (The seventh sin). Μιά αισθηματικό-περιπετειώδης ταινία με έξωτικό πλαίσιο. Βάσι της ή δμώνυμη νουβέλλα του Σώμερσετ Μάυ. Πρωταγωνιστά : ή Έλντορ Πάρκερ και ό Ζάν Πιέρ Όμόν.

«ΕΛΕΝΑ» (Hélène et les hommes) Ή χρυσή εποχή του Παρισιού άναστημένη άπ' τόν Ζάν Ρενουάρ σ' ένα συνολικά μέτριο φιλμ αλλά με μερικές εκπληκτικές σε όμορφα σκηνές. Παίζουν ή Ίνγκριντ Μπέργκμαν, ό Ζάν Μαράλ και ό Μέλ Φερρέρ.

Θέμα της ή προσδοκία ενός υπαλληλάκου να ζήσει τη μεγάλη ζωή. Ένας θαυμάσιος γεμάτος χιούμορ Δημ. Χόρν, μια εύτραφης Ίβον Σανσόν!

* « Η ΜΙΚΡΗ ΚΑΛΥΒΑ » (The little hut). Τολμηρή κωμωδία του Άντρέ Ρουσσέν με την Άβα Γκάρντνερ και τον Ντέιβιντ Νίβεν.

** « ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΣΤΟΝ ΗΑΙΟ » (Duel in the sun). (Έπαν.). Ωραία ταινία της Παραμάουντ με την Τζένιφερ Τζόουνς στον καλύτερο κινηματογραφικό της ρόλο, τον Γκρέγκορι Πέκ και τον Τζόζεφ Κόττεν.

* « ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΣΤΟΝ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟ » (The enemy below). Άμερικανική πολεμική ταινία με αξιοπρόσεκτες σκηνές δράσεως. Δύο δυναμικοί ήθοιοι : Ο Ρόμπερτ Μίτσαμ και ο Κούρτ Γιούργκενς.

** « ΜΟΡΦΗ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΛΗΘΟΣ » (A face in the crowd). Ένας καινούργιος Έλια Καζάν που μάς παρουσιάζει την εκπληκτική έπιρροή που εξασκεί ένας άρριβίστας τραγουδιστής της Άμερικανικής τηλεόρασης στα πλήθη. Κάτω απ' την περίπτωση όμως αυτού του τραγουδιστή ο Καζάν αποκαλύπτει μερικές άγνωστες πτυχές της Άμερικανικής ζωής. Έστερα από τον Μάρλον Μπράντο και τον Τζέιμς Ντίν, ο Καζάν παρουσιάζει σ' αυτό το φιλμ το τρίτο μεγάλο άστέρι του, τον Έντ Γκρίφιθ.

* « ΝΑ ΠΕΘΑΝΗΣ ΣΑΝ ΑΝΤΡΑΣ ». Οι σκληροί Νόμοι και η αδιάλλακτη πειθαρχία σε μια στρατιωτική Άμερικανική σχολή. Ένας καλός σκηνοθέτης, ο Τζακ Γκάρφιν, και ένας άριστος ήθοιοιός, ο Μπέν Γκασζάρρα.

« ΝΑΥΑΓΙΑ ΤΗΣ ΛΕΩΦΟΡΟΥ » (Wagward bus). Η ώραία νουβέλα του Τζών Στάινμπεκ μεταφερόμενη πιστά στον κινηματογράφο. Μια άγνωστη Τζέην Μάνσφελντ.

* « ΝΗΣΙ ΣΤΟΝ ΗΑΙΟ » (Island in the sun). Μια θεαματική Άμερικανική ταινία με έξωτικό πλαίσιο. Πρωταγωνιστούν η Τζόαν Φονταίν, ο Τζέιμς Μέησον, η Τζόαν Κόλλινς και ο Χάρρυ Μπελλαφόντε, που λανσάρει δύο νέα ωραιότατα τραγούδια σε ρυθμό Καλύψω.

« ΝΥΜΦΕΙΕΤΑΙ Η ΔΟΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ » (La mariée était trop belle). Μια Γαλλική κωμωδία που δίνει την ευκαιρία στη Μπριζίτ Μπαρντό να επιδείξει τα αναμφισβήτητα θέληγτρά της !...

« ΝΥΦΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ » (Sea wife). Η περιπέτεια πέντε ναυαγών κατά το Δεύτερο Πόλεμο. Τζόαν Κόλλινς, Ρίτσαρντ Μάρτον.

* « ΝΥΧΤΑ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕ ΚΑΡΛΟ » (Monte Carlo story). Ένα άρραχνόφραντο φιλμ με λεπτότατη σάτιρα που δείχνει τον έρωτα ενός μαρκησιού και μιάς κόμησας στο κοσμοπολίτικο πλαίσιο του Μόντε Κάρλο, έναν έρωτα στον όποιο έχουν και οι δυο βασίσει τις τελευταίες τους ελπίδες. Όμως η διάψευσί τους είναι πικρή. Ούτε ο ένας, ούτε ο άλλος έχουν δεκάρα στην τσέπη τους, παρ' όλους τους τίτλους των ! Μαρκήσιος ο Βιττόριο Ντε Σίκα, κόμησας η Μάρλεν Νττήτριχ.

* « ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΕΝΟΣ ΓΕΝΝΑΙΟΥ » (The Spirit of Saint Louis). Μια ταινία που δείχνει τη ζωή του άφοβου άνεμοπόρου Λίντμπεργκ. Έχει θαυμάσιες δραματικές στιγμές κι έρμηνεύεται από τον Τζέιμς Στιούαρτ.

** « ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΡΑΠ » (Die Trapp familie). Μια Γερμανική ταινία που μάς δίνει ένα πολύτιμο διδάγμα αλισιοδοξίας και ανθρώπινης αγάπης.

« ΟΚΛΑΧΟΜΑ ». Μια ώραία και κοσμοαγάπητη στην Άμερική όπερέττα που προσφέρει παράλληλα ένα μεγάλο θέαμα. Σά θεατρικό έργο παιζόταν στο Μπροντγουάϊ επί τρία χρόνια.

*** « ΣΤΙΣ ΟΚΤΩ ΤΟ ΠΡΩΤΟ » (Si tous les gars du monde). Ένας άνόητος μάλλον τίτλος που αντικαθιστά τον πραγματικό : « Άν όλοι οι άνθρωποι του κόσμου », που εκφράζει το βαθύτερο νόημα του φιλμ. Ο Κριστιάν Ζάκ έμπνεύσθηκε το φιλμ αυτό από μια ραδιοφωνική έκπομπή που μεταδόθηκε απ' τον Έθνικό Σταθμό του Παρισιού και που σημείωσε μεγάλη έπιτυχία.

* « ΟΤΑΝ ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ ΠΕΤΟΥΝ » (Suor Letizia). (Α' προβολή). Μια γεμάτη συγκίνηση και ανθρωπισμό Ιταλική ταινία που δίνει μιάν ακόμη φορά στην Άννα Μανιάνι την ευκαιρία να δείξει το εκπληκτικό ταλέντο της !

* « ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΛΦΙΝΙ » (Boy on a Daulphin). Μια πρώτης τάξεως τουριστική διαφήμησι της χώρας μας με τη Σοφία Λώρεν, τον Άλλαν Λάντ και τον Κλίφτον Γουέμπ. Ένα ωραίο τραγούδι : « Τί είναι αυτό που το λένε αγάπη ».

* « ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ » (Notre Dame de Paris). (Έπαν.). Το πασίγνωστο μυθιστόρημα του Ουγκό στην καλύτερη έκδοσί του — παραγωγή 1939 — με τον έξοχο Τσάρλς Λάυτον και την Μόρην Ο'Χάρα.

« ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ ». Η καινούργια χρωματιστή κινηματογράφηση του ίδιου μυθιστοήματος με τη Τζίνα Λολομπρίτζιτα και τον Άντονι Κουήν.

« ΠΑΠΑΒΕΡΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ » (Io piaccio). (Α' προβολή). Διασινεδαστική Ιταλική κωμωδία με τον Βάλτερ Κιάρι και τη Νάντια Γκερέ.

* « ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΕΡΣΕΝ » (Hans Christian Andersen). Μια έλευθερη κινηματογραφική βιογραφία του μεγαλύτερου παραμυθά του κόσμου Άντερσεν, με τον θαυμάσιο Ντάνυ Καϊή.

« ΠΑΡΙ ΚΑΝΑΙΤ » (Paris Canaille). (Α' προβολή). Αισθηματική Γαλλική κωμωδία με τη Ντάνυ Ρουπέν και τον Ντανιέλ Ζελέν.

** « ΠΑΣΤΕΡ » (Story of Louis Pasteur). (Έπαν.). Η ζωή του Παστέρ μεταφερόμενη πιστικά στον κινηματογράφο. Ο Πόλ Μιούνι ένσαρκώνει έξοχα το μεγάλο ευεργέτη της ανθρωπότητας.

* « ΠΕΜΠΤΟ ΣΗΜΑ ΘΑΝΑΤΟΣ » (Count five and die). Άγγλική ταινία κατασκοπείας με θέμα την ψεύτικη είδησι που έδωσαν οι σύμμαχοι στους Γερμανούς ότι η μεγάλη απόβασι θα γίνει στην Όλανδία, ενώ έγινε στη Γερμανία.

** « ΠΕΝΤΕ ΦΥΤΑΔΕΣ » (La mort en ce jardin). Μια πολύ ενδιαφέρουσα δημιουργία του Λουίς Μπουνουέλ που μάς παρουσιάζει την τραγική περιπέτεια πέντε τυχοδιωκτών στη ζούγκλα του Άμαζόνιου. Φιλμ έντονα δραματικό, θαυμάσια παιγμένο απ' την Σιμόν Σινιορέ και το Σάρλ Βαγιέλ.

** « ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ » (War and Peace). (Έπαν.). Η μεγάλη ταινία της Παραμάουντ, με τους Χένρυ Φόντο, Ώντρεύ Χέμπερν, Μέλ Φερρέρ.

** «ΠΟΤΑΜΟΣ» (The River). Ένα φιλμ του Ζάν Ρενουάρ γεμάτο τρυφερότητα και συγκίνησι. Ο ποταμός του τίτλου είναι ο Γάγγης. Έξαιρετες φωτογραφίες θυμίζουν πίνακες εμπρεσιονιστών ζωγράφων.

* «ΠΡΙΝΚΙΠ ΚΑΙ ΧΟΡΕΪΤΡΙΑ» (The prince and showgirl). Μια διασκεδαστική κωμωδία που βασίζεται στο όμώνυμο θεατρικό έργο του Ράττιγκαν. Ένας σοβαροφανής Λώρενς Όλβιε και μια θαυμασία Μαίριλιν Μονρόε.

** «ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΧΟΡΟ» (Invitation to dance). Ένα εξαιρετικό χορευτικό φιλμ σε τρία σκέτη που στο Έξωτερικό προκάλεσε ζωηρή έντοπαισι. Σκηνοθέτης και πρωταγωνιστής του ο Τζην Κέλλν.

** «ΠΡΟΣΤΑΓΕΣ ΤΗΣ ΣΑΡΚΑΣ» (Les possédées). Μια έντονα ρεαλιστική Γαλλική ταινία που βασίζεται στο περίφημο έργο του Ουγκο Μπέττι. «Το καταικνιόσι». Παίζουν η Έξοχη Μαντλν Ρομπενσόν και ο Ράφ Βαλλόνε.

*** «ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΓΙΓΔΩΝ» (Weathering Heights). (Έπαν.). Το θαυμάσιο φιλμ που τόσο επιτυχία σημείωσε παλαιότερα κάνει νέα λαμπρή καριέρα. Λώρενς Όλβιε, Μέρλ Όμπερον, Ντέιβιντ Νίβεν.

** «ΡΕΒΕΚΚΑ» (Rebecca). (Έπαν.). Το κοσμοαγάπητο μυθιστόρημα της Λόφνης Ντ Μωριέ μεταφερόμενο μ' ευαισθησία στον κινηματογράφο. Παίζουν η Τζόαν Φονταίν σ' ένα ρόλο που της χάρισε τη δόξα, και ο Σέρ Λώρενς Όλβιε.

*** «ΡΙΧΑΡΔΟΣ Ο Γ'». Μια ακόμη επιτυχημένη προσπάθεια του Σέρ Λώρενς Όλβιε, ύστερα από τον «Άμλετ» και τον «Ερρίκο», να μεταφέρει στον κινηματογράφο τις Σαϊξπηρικές τραγωδίες. Ίσως το φιλμ δεν είναι πάντα καλός κινηματογράφος κάτω από τη δυναστεία του εξαιρετικού Σαϊξπηρικού λόγου, που βαραίνει με κάποια στατικότητα μερικές σκηνές, είναι όμως άριστο θέατρο. Ο Όλβιε, ώριμότερος από κάθε άλλη φορά, μ' δίνει τον τραγικό βασιλιά με τόσην ένταση που η μορφή του θα παραμείνει για πολλν καιρό ανάγλυφη μέσα μας.

** «ΣΑΙΟΝΑΡΑ» (Sayonara). Το φυλετικό πρόβλημα ιδωμένο από μια πρωτότυπη σκοπιά. Όχι πιά μαύροι με λευκούς, αλλά λευκοί με κίτρινους. Δυο απαγορευμένα είδύλλια με πλαίσιο τη χώρα του 'Ανατέλλοντος Ήλιου, με θαυμάσια στοιχεία του Γιαπωνέζικου φολκλόρ και σκηνές απ' το μοναδικό στον κόσμο κουκλόθεατρο της Όζάκα που με το παίξιμο του Μάρλον Μπράντο συνθέτουν μια ταινία πολύ ενδιαφέρουσα στο σύνολό της.

«ΣΑΡΑΝΤΑ ΠΙΣΤΟΛΙΑ» (Forty guns). Περιπέτεια τύπου Ουέστερν που θα βιαντοποιήσει απόλυτα τους φίλους του είδους αυτού.

* «ΣΑΡΚΑ ΚΑΙ ΨΥΧΗ». Η ιστορία μιας ωραίας Μοναχής κι ενός 'Αμερικανού πεζοναύτη σ' ένα νησί του Ειρηνικού. Ντέμπορα Κέρρ, Ρόμπερτ Μίτσαμ.

«ΣΕ ΜΙΑ ΩΡΑ ΘΑ ΜΕ ΣΚΟΤΩΣΟΥΝ» (Α' προβολή). 'Αμερικανική αστυνομική ταινία μ' έντονη αγωνία. Η 'Αντζέλα Λάσμπωρ ενσαρκώνει ωραία ένα έντυπωσιακό ρόλο.

«ΣΕΙΡΗΝΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΙΚΩΝ» (Fire down below). (Α' προβολή).

Αισθηματική περιπετειώδης 'Αμερικανική ταινία γυρισμένη στα νησιά των Τροπικών. Παίζουν η Ρίτα Χαίλγουορθ και ο Ρόμπερτ Μίτσαμ.

** «ΣΙΩΠΗΛΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ» (Johnny Bellinda). (Έπαν.). Ένα φιλμ γεμάτο τρυφερότητα που μ' παρυσιάζει την ιστορία μιας κωφάλαλης κοπέλας. Έξοχη η Τζέην Γουάιμαν.

** «ΣΚΟΤΕΙΝΟΙ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ» (The sweet smell of success). 'Η κακή επίδρασι μερικων 'Αμερικανων μεγαλοδημοσιογραφων που κανουν καταχρησι της δυνάμεως τους για να πετύχουν τα φιλόδοξα σχέδιά τους. Ο σκηνοθέτης Μακνέτρικ, που μ' δωσε την απολαυστική «Συμμορία των πέντε», κινείται αυτή τη φορά με την πολύτιμη συνεργασία των δυο λαμπρων πρωταγωνιστων του Μπάρτ Λάνγκαστερ και Τόνυ Κέρτις σ' ένα ψυχολογικό κλίμα έντονου πάθους που το αποδίδει με ιδιαίτερη δύναμη.

*** «ΣΤΑΥΡΟΙ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ» (Paths of glory). Ένα συγκλονιστικό σέ ρεαλισμό φιλμ που μ' αποκαλύπτει το ισχυρό ταλέντο ενός καινούργιου σκηνοθέτη, του Στάνλεϋ Κιούμπρικ. Θέμα του ο τραγός μιλιταρισμός που φθάνει σέ άπάνθρωπες σκληρότητες. Πλαίσιο του τα Γαλλογερμανικά σύνορα κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο. Το φιλμ αποτελεί ένα έντονο «κατηγορώ» εναντίον των «Εμπόρων του πολέμου», καθώς τους αποκαλεί ο Φώκνερ, με μερικές σκηνές — όπως αυτές της εκτελέσεως των άθωων στρατιωτων — που είναι κλασικές στο είδος τους. Στην ταινία χρηήκαμε εκτός από την τολμηρή σκηνοθεσία του Κιούμπρικ και την έρμηνεία του Κέρκ Ντάγκλας.

«ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΤΟ ΧΙΟΝΙ» (The mountain). 'Ορειβατική περιπέτεια στις 'Αλπεις. Ένας Σπένσερ Τρέισυ καταπληκτικός.

*** «Η ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΝΤΕ» (Lady killers). Μέσα στο ζοφερό πίνακα της ζωής που μ' παρυσιάζουν τα περισσότερα φιλμ, η τρισαριθωμένη αυτή 'Αγγλική κωμωδία ρίχνει μερικά ρόδινα χρώματα. Πέντε αξιοίτιμοι κακοποιοί, πολύ έστει στο είδος τους, προμελετούν μια μεγάλη ληστεία. Το φιλμ συνεχίζει την καλύτερη παράδοσι της 'Αγγλικής κωμωδίας με το ιδιότυπο χιούμορ της που σατιρίζει τα πάντα, ακόμη και το θάνατο. Ο σκηνοθέτης Μακνέτρικ της που σατιρίζει τα πάντα, ακόμη και το θάνατο. Ο «έθνι-έδούλεψ με πολύ κέφι κι έδωσε μερικές σκηνές αληθινά σπαρακτικές. Ο «έθνι-κός ήθοποιός» των 'Αγγλων 'Αλεκ Γκίνες με την εξαιρεσία εύπλαστη μάσκα του είναι ένας περίφημος κακοποιός... και η Κάτη Τσόνσον στο ρόλο της γριούλας δείχνει ότι δεν είναι ποτέ άργά! Κάνει ένα θριαμβευτικό ντεμπούτο στην δόνη σέ ηλικία, ούτε - λίγο ούτε πολύ, 70 ετών!

*** «ΤΑΒΕΡΝΑ» (Gervaise). Ο Ρενέ Κλεμάν μ' δωσε το άρτιώτερο φιλμ του με την «Ταβέρνα» που βασίζοταν στο σκοτεινό, γεμάτο ανθρώπινη απογοήτεσι μυθιστόρημα του Ζολά «Ζερβαί». Το φιλμ έστοίχισε πολλούς κόπους στο δημιουργό του, αλλά πήρε και την αναμφισβήτητη δικαίωσί του: ένα πρώτο βραβείο στο περυσινό Φεστιβάλ των Κανων και παράλληλα την ένθουσιώδη κριτική των δυσκολότερων και των πιο χρενιάρηδων κριτικών του κόσμου. Ο Κλεμάν μ' δωσε με την «Ταβέρνα» ένα ύψηλο πρότυπο μεταφορξ κλασικού βιβλίου στον Κινηματογράφο. Τώρα και οι άλλοι σκηνοθέτες μπορούν να κινηθοϋν σέ ανάλογα πλαίσια, έγραψε ο Μοριάν. Στα άτου του φιλμ οι δυο πρωταγωνισται του: Μαρία Σέλλ και Φρανσουά Περιέ.

«ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΨΕΜΜΑ». Έλληνική ταινία του Μ. Κακογιάννη που δείχνει τα αναμφισβήτητα σκηνοθετικά του προσόντα. Μια θαυμάσια Έλλη Λαμπέτη και ο Γ. Παππάς στο κύκνειο κινηματογραφικό του άσμα.

« ΤΕΛΟΣ ΗΤΑΝ ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΑ » (Slander) (Α' προβολή). Άστυνομικό φιλμ, με ένα ιδιότυπο μυστήριο. Ο Βάν Τζόνσον έναρκώνει πειστικά ένα ρόλο ξένο προς την ιδιοσυγκρασία του.

« ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΑΠ' ΤΟ ΒΑΧΑΟΥ » (4 mädchen aus der Wachau). Διασκεδαστική μουσικοχορευτική κωμωδία του Αυστριακού κινηματογράφου που μάς παρουσιάζει τις περιπέτειες τεσσάρων κοριτσιών, που αποτελούν το τουριστικό ενδιαφέρον του Βαχάου.

** « ΤΡΙΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ » (The third Man). (Έπαν.). Η εξαιρετική ταινία του Κάρολ Ρήντ σε νέα έκδοσι: Όρσον Γουέλλες, Τζόζεφ Κόττεν, Άλίντα Βάλλι.

** « ΤΣΑΙ-Τ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ » (Tea and sympathie). Ένα έργο γεμάτο ευγένεια, με θέμα την ιστορία ενός νέου φοιτητή που δεν είχε τη δύναμη να γνωρίσει τον έρωτα ως τη στιγμή που του δίνει κουράγιο η γυναίκα του καθηγητή του. Φιλμ θαυμάσια παιγμένο απ' τον Τζών Κάρ και τη Ντέμπορρα Κέρ.

« ΤΥΦΩΝ ΣΤΟ ΝΑΓΚΑΣΑΚΙ » (Typhoon sur Nagasaki). Γαλλο-Ήαπωνική ταινία γυρισμένη στο Ναγκασάκι. Ένας δυναμικός Ζάν Μαράλ και μια θαυμάσια Γιαπωνέζα στάρ, η Κισσίκο Κίο.

* « ΦΑΝΤΑΡΟΣ 08/15 » (08/15 Teil II). Γερμανική ταινία, συνέχεια του θρυλικού φαντάρου, μ' έντονο αντιμιλιταριστικό μήνυμα. Θαυμάσιος ο γερμανός ήθοποιος Όττο Χάσσε.

* « ΦΙΛΑΡΑΚΟΣ ΜΟΥ » (Pal Joy). Το έρωτικό δίλημμα ενός έμπειρου Δόν Ζουάν ανάμεσα σε μια γυναίκα που δεν ξέρει τίποτα και σε μιαν άλλη που ξέρει πολλά! Φράνκ Σινάτρα, Κλι Νόβακ, Ρίτα Χαίγγουορθ. Ώραϊα τραγούδια κι ένα θαυμάσιο νούμερο στρέπ τη τής Κλι Νόβακ.

* « ΦΛΟΓΙΣΜΕΝΗ ΣΤΕΠΠΑ » Μια αξιόλογη πολεμική ρωσική ταινία με ωραία χρώματα. Ένας λαμπρός νέος σκηνοθέτης, ο Σαμψόνωφ.

« ΦΟΛΙ ΜΠΕΡΖΕΡ » (Folies Bergères). Μουσικοχορευτική Γαλλική ταινία με τον Έντν Κωνσταντίν και τη Ζιζή Ζανμέρ.

** « ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΑΝΑΣΤΑΤΩΝΕΤΑΙ » (Celui qui doit mourir). Το θαυμάσιο μυθιστόρημα του Καζαντζάκη μεταφερόμενο στην οθόνη απ' τον Ζύλ Ντασέν με δύναμη, συγκίνηση και έμπειρο κινηματογραφικό μάτι. Το έργο, όπως είναι γνωστό, γυρίστηκε στα Κριτσά της Κρήτης κι εκτός απ' τους θαυμάσιους Γάλλους ήθοποιους: Ζάν Σερβαί, Φερνάν Λεντού και Νικόλ Μπερζέ, κάνει σ' αυτό την πρώτη της μεγάλη κινηματογραφική εμφάνισι η Μελίνα Μερκούρη.

*** « ΧΡΥΣΟΘΗΡΑΣ » (Gold Rush). (Έπαν.). Η κλασική άριστουργηματική ταινία του Τσάρλι Τσάπλιν σε νέα έκδοσι.

* « ΥΠΟ ΠΑΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ » (Julie). Μια ενδιαφέρουσα άστυνομική ταινία που έχει ένα θαυμάσιο ήμίωρο στο τέλος. Παίζουν η Ντόρις Νταίλ

Ε Δ Ω Κ Η Ε Κ Ε Η

♦ Ο αρχισυντάκτης ενός μεγάλου αμερικανικού περιοδικού πήρε μια επιστολή από έναν αναγνώστη που έλεγε:

— Άγαπητέ κύριε διευθυντά, η γυναίκα μου ήταν έτοιμη να με εγκαταλείψει. Μόλις όμως διάβασε το άρθρο στο περιοδικό σας σχετικά με το διαζύγιο, αποφάσισε να μείνη. Σας παρακαλώ να ακυρώσετε τη συνδρομή μου.

Argosy

♦ Είκοσι χρόνια η γυναίκα μου κι εγώ είμαστε αφάνταστα ευτυχισμένοι έλεγε σκεπτικά ένας κύριος καθισμένος στο μπάρ.

— Και μετά τι συνέβη; τον ρωτά ο μπάρμαν.
— Μετά... συναντηθήκαμε.

Up.

♦ Ένας νεαρός που η συζυγική του ζωή κάθε άλλο παρά ειρηνική ήταν, ρώτησε μια μέρα ένα φίλο του πώς τα κατάφερνε ν' αποφεύγει τους συζυγικούς καυγάδες.

— Όταν πρωτοπαντρευθήκαμε η Μπέττυ κι εγώ, πάτησα πόδι κι έκανα την έξη συμφωνία μαζί της: Της είπα πώς εγώ θα αποφασίζω για όλα τα σπουδαία και μεγάλα ζητήματα κι αυτή θα χειρίζεται τα μικρά και ασήμαντα.

— Τι έννοεις όταν λες ασήμαντα, μικρά ζητήματα;

— Νά... σε ποιό σχολείο θά πάνε τα παιδιά, αν θάπρεπε να κοιτάζω για μια καλύτερη θέση, αν θ' αγοράσω μετοχές ή ένα καινούργιο σπίτι, αυτά τα ζητήματα τα κανονίζει μόνη της η Μπέττυ.

— Και τότε ποιά είναι τα ζητήματα για τα οποία αποφασίζεις εσύ;

— Ω! να π.χ. αν θά πρέπει να δεχθούμε την Κομμουνιστική Κίνα στα Ένωμένα Έθνη....

Tallor

♦ Δυο παλιοί φίλοι συναντώνται σ' ένα εστιατόριο.

— Είμαι αναγκασμένος να τρώω έξω, λέει ο ένας, γιατί η γυναίκα μου δεν έννοεί να μαγειρεύη.

— Εγώ πάλι είμαι αναγκασμένος να τρώω έξω, γιατί η δική μου έννοεί να μαγειρεύη!

Constellation

1759... 1835... 1910... 1986...

Ἡ Ἀθήνα περιμένει τὸν κομήτη ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Παλιὸς γνώριμος τῆς Κοινωνίας τῶν Οὐρανῶν εἶναι ὁ κομήτης. Εἶχε μάλιστα τὴν τιμὴν νὰ γίνῃ τότε μόνο γνωστὸς στοὺς κατοίκους τοῦ ταπεινοῦ μας ἄστρου, ὅταν στὰ 1682 τὸν εἶδε στὸν οὐρανὸ μὲ τὸ τηλεσκόπιό του ὁ σὲρ "Εντμοντ Χάλλεϋ καὶ ἔσπευσε νὰ τὸν παρουσιάσῃ πανηγυρικά. Τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ εἶχε μεγάλη σημασία, ἂν ὁ κομήτης τοῦ Χάλλεϋ δὲν ἦταν καὶ τὸ μεγαλύτερο ἄστρο τοῦ εἴδους του. Ὁ Χάλλεϋ διαπίστωσε ὅτι ὁ κομήτης τοῦ παρουσιάζεται στοὺς κατοίκους τῆς γῆς κάθε 75 ἢ 76 χρόνια. Καὶ δὲν ἔπρεπε ἔξω. Πράγματι, τὸ φῶτι τοῦτο ἄστρο μὲ τὴ μεγάλη οὐρά, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ δηλητηριώδη ἀέρια, ξαναπαρουσιάστηκε στὰ 1759, στὰ 1835, καθὼς καὶ στὰ 1910. Πρέπει δηλ. νὰ τὸν ξαναπεριμένωμε στὰ 1986.

Στὰ 1910 (ἐποχὴ εἰδησεογραφικῆς ἀτομίας) οἱ δημοσιογράφοι βρῆκανε θέμα σπουδαῖο γιὰ τὶς ἐφημερίδες τους. Οἱ ἄθροιστοι τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης νιώσανε ἀσφαλῶς δέος καθὼς θὰ περιμέναμε τὸν κομήτη νὰ πλησιάσῃ τὴ Γῆ. Καὶ κανένας σχεδὸν δὲν ἀμφέβαλλε ὅτι ἐρχόταν... ἡ συντέλεια τοῦ

Κόσμου. Ἡ ζωὴ στὰ 1910 δὲν ἦταν πλέον παρὰ μία ματαιότης. Μιὰ φωνὴ ἀκουγόταν ἀπὸ παντοῦ: « Ἀμαρτωλοὶ, μετανοήσατε, ἤγγικε γὰρ ἡ ὥρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας! » Ὁ παλιὸς γ. ὠριμος τοῦ πλανῆτη μας πλησίαζε ὀλοταχῶς τὸ ἄστρο μας, λὲς καὶ εἶχε μαζί του ρακετού. Τὸ « Ἐμπρὸς » τῆς 6ης Μαΐου 1910 (παλιὸ ἡμερολόγιο) ἀναγράφει τὸ συνταρακτικὸ γεγονός τῆς Οὐρανίας Ἐπικοινωνίας μὲ τὸν τίτλο: « Ἡ συνάντησις δύο ἐρωτευμένων »... Ἡ πιθανὴ καταστροφὴ τοῦ Κόσμου ἦταν τὸ θέμα τῆς ἡμέρας σ' ὅλη τὴ γῆ. Καὶ ἡ μικρὴ ἑλληνικὴ κοινὴ τῆς ἐποχῆς δὲν ἔκαμνε ἐξαιρέσι. Οἱ συμπατριῶτες, οἱ πατέρες μας, ἦταν καθ' ὅλα ἐτοιμοὶ... νὰ πεθάνουν.

Ἡ χιλιόβασα ἰσμένη μας φυλὴ βρῆκε τὶς τραγικὰς ἐκείνες ὥρες τὸ μεγαλύτερο κέφι καὶ τὸ δειξέ με ὅλη τὴν εἰρωνεία καὶ τὸν σαρκασμό. Στὸ προαναφερθὲν « Ἐμπρὸς » ἀναφέρεται ἡ περιγραφή τῆς ἀμυντικῆς τοῦ τέλους τοῦ κόσμου ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Ἐκεῖνοι ποὺ θέλανε νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν ὡς μίαν νέα ἀφορμὴ διασκέδα-

σεως, ὥρισαν συναντήσεις καὶ μοίρασαν προσκλητήρια σὲ στενοὺς κύκλους καλεσμένων. Τὰ παράδοξα αὐτὰ προσκλητήρια εἶχαν ὡς ἐξῆς :

« Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Α. λαμβάνουν τὴν τιμὴν νὰ καλέσουν τὸν κ. καὶ τὴν κ. Β. γιὰ νὰ πεθάνουν μαζί. »

Κάποιος ἔκανε μιὰ πολὺ σωστὴ παρατήρησι τὸ βράδι ἐκεῖνο τῆς Συντέλειας τοῦ Κόσμου (5 πρὸς 6 Μαΐου 1910):

— Ἄν κατὰ τὶς τρεῖς τὴ νύχτα, ποὺ περιμένουμε τὸν κομήτη, τυχὴ νὰ γίνῃ κανένας σεισμός, οἱ μισοὶ ἄθροιστοι θὰ πεθάνουν ἀπὸ συγκοπή.

Λένε ὅτι στὶς δύσκολες ὥρες οἱ ἄνθρωποι δείχνουν τὸν χαρακτῆρα τους. Καὶ ἡ γυναικεία φιλαρέσκεια ἐδείξε... τὴν ἀαισθησία της κατὰ τὴ μοιραία ἐκείνη νύχτα. Μιὰ κοπέλα ποὺ φρόντιζε ἰδιαίτερα τὸν ἐξωραϊσμό της εἶπε:

— Θὰ προλάβω νὰ φτιάξω τὰ μαλλιά μου πρὶν ἔρθῃ ὁ κομήτης ;

Γνωστὸς τύπος Ἀθηναίου τοιγκούνη εἶχε τὴν ἐξῆς συζήτησι μὲ φίλο του, ποὺ ἤρθε νὰ τοῦ ζητήσῃ χρήματα :

— Μὰ τί τὰ θέλεις τὰ λεπτὰ, ἀφοῦ αὔριο θὰ πεθάνῃς ; εἶπε στὸ φίλο του.

Καὶ ὁ ἄλλος τοῦ ἀπάντησε :

— Κι ἂν τὰ κρατήσῃς ἐσὺ, μήπως θὰ ζήσῃς γιὰ νὰ τὰ χαρῇς ;

Τὸ ἀντίθετο συνέβη μὲ τὸν ἰδιοκτήτη ἐνδὲς σπιτιοῦ.

— Κύριε Μενέλαε, τοῦ εἶπε ἡ νοικοκύρριά του. Ἦρθα νὰ σᾶς φέρω τὸ νοίκι.

— Σᾶς τὸ χαρίζω, κυρία Παυραία... Τώρα πιά δὲν μοῦ χρειάζεται.

Τὰ καλαμπούρια παίρνανε καὶ δίνανε.

Στὴν ὁδὸ Σταδίου κατεβαίνει βουλευτὴς ὄχι τόσο γνωστὸς γιὰ τοὺς πολιτικούς του θριάμβους, ὅσο ἐξ αἰτίας τῆς... μῦτης του. Κάτι μαθηταὶ ποὺ σχόλαζαν κεινὴ τὴν ὥρα, ὅταν τὸν εἶδαν φώναξαν :

— Νά, ὁ κο - μῦτος !...

Ἐπῆρχαν ὅμως καὶ οἱ προνοητικοί. Πολλοὶ ἀγόρασαν ὀξυγόνο, φοβούμενοι τὴν ἀσφυξία ἀπὸ τὸν κομήτη. Πολλοὶ ἀγόρασαν καὶ ἀμμωνία.

Ἡ Ἀλυσίδα, τὸ Σύνταγμα, ὁ λόφος τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἡ Καστέλα καὶ ἡ Φρεαττὺδα ἦταν γεμάτες ἀπὸ κόσμο, ποὺ βγῆκε γιὰ νὰ δῇ καλὰ τὸν κομήτη. Οἱ πολύξεροι ἀγορεύανε, οἱ δειλοὶ σταυροκοπιόντανε καὶ κοιτάζανε μὲ δέος τὸν οὐρὰ ὁ. Ὅσο γιὰ τοὺς δημοσιογράφους, αὐτοὶ... ἔγραφαν, ἔγραφαν ἀτέλειωτα. Ἀκούστε τί ἔγραφαν ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα :

« Ἐμπρὸς » 6 Μαΐου 1910 :

«... Τὸ μέγα πλῆθος δὲν εἶχε ἀντιληφθῇ σοβαρὰ τὸν κίνδυνον, μόνον μιὰ ἀόριστη ἀσυχία διέκρινε κανεὶς στὰ πρόσωπά τους.

Ἄλλ' ἐπῆρχαν οἱ νευρασθενικοὶ, οἱ πανικόβλητοι ποὺ τρέμανε τὴν ἰδία τους τὴ σκιά, οἱ θεοφοβούμενοι ποὺ διέκριαν τὸ τολμηρὸ χέρι τοῦ Θεοῦ γιὰ τὶς ἀμαρτίες τους καὶ πιστεύανε σοβαρὰ στὸ ἐνδεχόμενον τέτοιας καταστροφῆς. »

Ἡ « Ἀκρόπολις » τῆς 6 Μαΐου 1910 :

« Ὅρα 3 μετὰ μεσονύκτιον : Ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ καταλαμβάνεται ἀπὸ ὑπὸν, ὅς ὁ κομήτης δὲν φαίνεται πονηρὰ. »

» Ὅρα 3.15' μετὰ μεσονύκτιον : Οἱ καλῶς πληροφορημένοι ἀναγγέλλουν ὅτι ὁ κομήτης ἐρχεται.

»Ωρα 3.30' μετά μεσονύκτιον:
 'Ο κομήτης ακόμη να φανή.
 Οί γυναίκες δὲν ἐννοοῦν νὰ ἐγ-
 καταλείψουν τοὺς ναοὺς.»

Τελειώνουμε με ἀποσπάσματα
 ἀπὸ τὸ χρονολόγημα «Στιγμές
 ἀγωνίας» ποὺ δημοσίευσε ὁ Γ.
 Τσοκόπουλος στὴν ἑφημερίδα
 «Ἀθῆναι» τῆς 7ης Μαΐου 1910:

«Μεσάνυχτα. Εἴμαστε στὴν
 ταρατσα. Ἡ βραδιά εἶναι θαυ-
 μάσια καὶ τὸ παγωτὸ ἐπίσης.
 Ὅλοι γινώμαστε ἀστρονόμοι καὶ
 μιὰ κυρία βεβαιώνει ὅτι βλέπει
 οὐρά. Ἀλλὰ ἐξακριβώνεται ὅτι
 εἶναι ἡ οὐρά τοῦ φορέματος μιᾶς
 ἄλλης κυρίας καὶ τὰ πλήθη ἡσυ-
 χάζουν.

— Ὁ πυρὴν, ὁ πυρὴν! φωνάζει
 ἑξαφνα ὁ οἰκοδεσπότης.

Ὅλοι στρέφονται πρὸς τὰ ὕψη
 ἀνήσυχτοι. Ἀλλὰ ὁ οἰκοδεσπότης
 μᾶς ἐξηγεῖ ἀμέσως περὶ τίνος
 ἐπρόκειτο. Μέσα στὸ παγωτὸ
 βύσινο ποὺ ἔτρωγε ἀνακάλυψε
 ἓνα πυρῆνα βύσιου. Ἀκούγονται
 φωνές διαμαρτυρίας.

— Αὐτὰ δὲν εἶναι ἀστεῖα!

Μόλις ἀποκαθίσταται ἡ ἡσυ-
 χία καὶ ἡ γαλήνη, ἀκούγεται τρο-
 μερὸς θόρυβος.

Ἀπὸ ποῦ προῆλθε αὐτὸς ὁ θό-
 ρυβος; Εὐτυχῶς δὲν προῆλθε ἀπὸ
 τὰ ὕψη. Ἦσαν κλάξον αὐτοκινητῶν
 ποὺ μᾶς φέρνει ἐπάνω στὴν τα-
 ράτσα τοὺς τελευταίους μελλο-
 θανάτους.

Στὴ μικρὴ αὐλὴ ποὺ φαίνεται
 κάτω ἀπὸ τὴν ταρατσα μας γίνε-
 ται ἀπόπειρα νὰ συμφιλωθοῦν
 δύο μαλωμένες γυναῖκες. Ἡ με-
 σολαβοῦσα λέει:

— Καλέ, δὲν φοβόσαστε τὸ
 Θεό; Πῶς πᾶτε στὸν ἄλλο κόσμον

με τὸ βάρος στὴν ψυχὴ σας;

Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ἐπιχείρη-
 μα οἱ μαλωμένες φιλιούνται, ἐνῶ
 ἡ μιὰ ψιθυρίζει:

— Ἀν' ὅμως δὲν χαθοῦμε, θὰ
 ξαναμαλώσουμε πάλι!

Ὁ πολυξέρος κύριος βγάζει τὸ
 ρολόι του καὶ κοιτάει τὸν οὐρα ὁ:

— Τέσσερες πάρα πέτε. Ἄρα
 τώρα εἴμαστε στὸ Ὑψίλον τοῦ
 ἀστερισμοῦ τοῦ Κενταύρου.

Ἐν τῷ μεταξὺ κάτι φαίνεται
 στὸν οὐρα ὁ. Εἶναι ἡ οὐρά;

Ὅλοι γυρίζουν τὰ μάτια στὸν
 οὐρανὸ ἀνήσυχτοι. Εἶναι ἡ οὐρά.

Πλησίασε τὸ τέλος μας.

Φωνάζουν τὸν ὑπηρετὴν βιαστι-
 κά, νὰ φέρῃ μερικὰ κονιάκ. Τὰ
 φέρνει, ἀλλὰ τρέμουν τὰ χέρια
 του. Προσπαθοῦμε νὰ τὸν ἐθαρ-
 ρύνουμε. Ὁ σοφὸς κύριος σηκώ-
 νεται καὶ μᾶς δηλώνει ὅτι προτιμᾷ
 νὰ τὸν βρῇ ὁ θάνατος ὀρθιον.
 Μιὰ λευκὴ γραμμὴ φαίνεται στὸν
 ὀρίζοντα. Τί νὰ εἶναι ἄραγε;

— Μὴ θὰ εἶναι τὸ ὑδροκυάνιο
 ποὺ ἔχει ἡ οὐρά τοῦ κομήτη. Τὸ
 λέει καὶ ἡ λέξι: κυανοῦν καὶ ὕδωρ.
 Ἀκριβῶς αὐτὸ ποὺ βλέπομε.

Τὸ ὑδροκυάνιο γίνεται κίτρι-
 νο, ἔπειτα κοκκί, ἔπειτα
 χρυσώνει καί, ἐνῶ προσπαθοῦ-
 με νὰ ἰδοῦμε ἂν ἄρχισε ἡ ἀγωνία
 καὶ ἡ δύσπνοια τοῦ θανάτου,
 προβάλλει ὁ ἥλιος, ὅλο χαμόγελο
 καὶ εἰρωνεία.»

* * *

Ὁ κομήτης τοῦ Χάλλεϋ ἐξα-
 φανίστηκε ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τὴν
 1η Ἰουλίου τοῦ 1911. Θὰ ξαναδῇ
 ἡ ἀνθρωπότης τὸν Μάιο τοῦ 1986
 τὸν μεγάλο ταραχοποιό;

ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΠΙΚΑΣΣΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ

Στὴν ταινία «Τὸ μυστήριο τοῦ Πικάσσο», χάρι σὲ μιὰ πρωτότυπη τεχνι-
 κὴ ἐμφανίζονται οἱ πίνακες σὰν ἀπὸ μαγεία, ἐνῶ γίνονται, πινελιά - πινελιά.
 Τὸ μυστικὸ τῆς καινούργιας τεχνικῆς εἶναι μελάνη τοῦ ἀμερικανικοῦ
 ταχυδρομείου. Ὁ Πάμπλο Πικάσσο ἔλαβε ἓνα δοχεῖο τέτοιας μελάνης γιὰ δῶρο
 καὶ σκέφτηκε μήπως θὰ μπορούσε νὰ τὴν χρησιμοποιήσει στὴ δουλειά του.

Τὴν δοκίμασε σὲ ἓνα μπλόκ καὶ μέσα σὲ λίγα λεπτά δημιούργησε μιὰ
 ἀπὸ τὶς ἐκπληκτικὲς καὶ ἀβίαστες σπουδές του. Ὅταν ἔβγαλε τὸ φύλλο ἀπὸ τὸ
 μπλόκ, εἶδε πῶς ἡ μελάνη εἶχε περάσει στὸ χαρτί, στὸ δεύτερο, στὸ τρίτο καὶ
 στὸ τέταρτο φύλλο.

Ὁ Γάλλος κινηματογραφικὸς παραγωγὸς Ἄνρϋ - Ζωρὴ Κλουζώ, φίλος τοῦ
 Πικάσσο, ἤθελε νὰ κἀν μιὰ ταινία με θέμα τὸν ζωγράφο τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς
 του, ἀλλὰ ζωγράφος καὶ παραγωγὸς δὲν μπορούσαν νὰ βροῦν ἓνα τρόπο
 γιὰ νὰ φτιάξουν μιὰ ταινία ποὺ νὰ μὴ μοιάζῃ με εἰκονογραφημένη διάλεξι
 περὶ τέχνης.

Τὴν ἀπάντησι στὸ πρόβλημα τοὺς τὴν ἔδωσε ἡ ταχυδρομικὴ μελάνη.
 Χρειάστηκαν μερικὲς ἐβδομάδες γιὰ νὰ τελειοποιηθῇ αὐτὴ ἡ καινούργια
 μέθοδος ζωγραφικῆς. Μιὰ δυσκολία βέβαια ἦταν ἡ τάσι τῆς μελάνης νὰ
 ἀπλώνῃ καὶ πρὸς τὰ πλάγια ὅπως καὶ μέσα ἀπὸ τὸ καναβάτσο. Ὡστόσο ἡ
 ἐντύπωσι κινήσεως ποὺ δημιουργεῖται καθὼς ἡ μελάνη εἰσχωρεῖ καὶ ἀπλώνει
 ἐπάνω στὸ καναβάτσο κάτω ἀπὸ τὶς πινελιές τοῦ καλλιτέχνη θυμίζει τὶς ταινίες
 ποὺ μᾶς δείχνουν τὶς στιγμές ποὺ ἀνθίζει ἓνα λουλούδι.

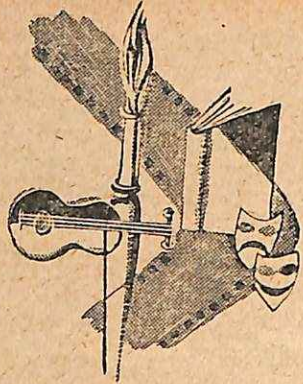

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΘΑΛΑΣΣΑ

Ἡ Ἐπιτροπὴ Παρακτίων Δικαιωμάτων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν πρόκειται
 ν' ἀποφασίσῃ σὲ λίγο καιρὸ ποιοὶ θὰ εἶναι οἱ κανόνες ἰδιοκτησίας τῶν
 ὀρυκτῶν ποὺ τυχὸν θὰ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὰ ὕφαλα τῶν διαφόρων χωρῶν.
 Καὶ ἡ ἀπόφασι αὐτὴ θὰ δώσῃ ἱσως μιὰ λύσι στὸ θέμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως πε-
 τρελαίων στὴ Βόρειο Θάλασσα.

Ἡ Βόρειος Θάλασσα εἶναι μιὰ περιοχὴ ὅπου ἐδῶ καὶ 350 ἑκατομμύρια
 χρόνια γίνονται προσχώσεις ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Πρόκειται
 λοιπὸν πολὺ πιθανὸν γιὰ μιὰ περιοχὴ ποὺ κρύβει πετρέλαια καὶ πραγματικὰ
 ἔχει βρεθῇ πετρέλαιο στὴ Γερμανία, τὴν Ὁλλανδία καὶ στὴν κεντρικὴ Ἀγ-
 γλία καὶ ἀπὸ τὶς δύο πλευρές τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Βορείου Θαλάσσης.
 Παρατηρήθηκαν ὠριμένα χαρακτηριστικὰ διαρθρώσεως τοῦ ἐδάφους παρόμοια
 με τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί, ἐν κάτω ἀπὸ τὴ θάλασσα ὑπάρχει στρώμα ψαμ-
 μολίθου ἢ ἀσβεστολίθου γιὰ νὰ σχηματισθῇ ἓνα βράχο - δεξαμενὴ με ἓνα στε-
 γανὸ στρώμα βράχου ἀπὸ πάνω, τότε θὰ ὑπάρχουν ὅλες οἱ συνθήκες ποὺ
 συνοδεύουν τὴν ὑπαρξὶ πετρελαίου.

Τὸ πετρέλαιο τῆς Βορείου Θαλάσσης δὲν θὰ εἶναι πολὺ οἰκονομικὸ, ἂν
 ὑπάρχῃ σὲ μικρὲς ποσότητες, ὅπως στὴν Ἀγγλία ἢ στὴν Ὁλλανδία, γιατί
 ἡ ἀνάηψι καὶ ἡ δαπάνη τῶν γεωτρήσεων κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς
 θάλασσας μόνο ἀπὸ πηγὲς ποὺ θὰ ἀποδίδουν περισσότερο ἀπὸ ἓνα ἑκατομ-
 μύριο τόννους πετρέλαιο τὸ χρόνο μπορεῖ νὰ καλυφθῇ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ ἡ
 ἀβεβαιότητα σχετικὰ με τὸ θέμα τῆς κατοχῆς καὶ κυριαρχίας τῶν ὑποβρυχίων
 πετρελαιοπηγῶν ἀναχάτισαν ὥς τώρα τὶς ἐνέργειες τῶν ἐνδιαφερομένων.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ — ΣΧΟΛΙΑ — ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις γραμμές αυτές, σκόρπια και με λίγο λόγια, κλείνεται η πνευματική και καλλιτεχνική κίνησι του μηνός και λίγο... φιλολογικό κουτσομπολιό.

ΑΛΗΘΙΝΑ πλούσιος σε γεγονότα ο μήνας που μας πέρασε. 'Αφίξεις, θάνατοι, έντονη λογοτεχνική και καλλιτεχνική κίνηση. Θα σ'ας μιλήσω κατ' αρχήν για ένα πολύ αγαπητό συγγραφέα, τον 'Ιρβινγκ Στόουν. Θα έχετε ασφαλώς διαβάσει το βιβλίο του «Η Ζωή 'Ενός 'Ανθρώπου», που είναι η συγκλονιστική βιογραφία του τραγικού ζωγράφου Βαν Γκόγκ. Ο 'Ιρβινγκ Στόουν, λοιπόν, ήλθε να περάσει λίγες μέρες στην Ελλάδα και μ' αυτή την ευκαιρία τον παρακαλέσαμε να μ'ας πη λίγα λόγια για τη σταδιοδρομία του. Ο μεγάλος συγγραφέας πρόθυμα μ'ας έδωσε αυτή τη σκιαγραφία του για το υστερόγραφο μας:

— Γεννήθηκα στο Σάν Φραντζίσκο. Δεν αγαπώ ιδιαίτερα τους αριθμούς, αλλά, αν επιμένετε, είμαι 54 τών. 'Αρχισα να γράφω απ' όταν ήμουν παιδάκι, αλλά δυστυχώς τα πρώτα μου έργα δεν είχαν καμιά επιτυχία. Πήγα στο Παρίσι, με την 'λπίδα ότι εκεί θα σταθώ πιο τυχερός. Δέ βαριέστε! 'Εγραψα 17 θεατρικά έργα στο διάστημα που έμεινα στη γαλλική πρωτεύουσα, αλλά δύο μόνον απ' αυτά παίχτηκαν, κι αυτά με άποτυχία. Τότε στο Παρίσι είχα την ευκαιρία να δώ πίνακες του Βαν Γκόγκ. Ποτέ

στη ζωή μου δεν ένιωσα τόσο ζωηρή συγκίνηση, όσο μπροστά στα γεμάτα πάθος και αγωνία ψυχής έργα του τραγικού 'Ολλανδού ζωγράφου. 'Αρχισα να γράφω τη βιογραφία του. Θέλετε μια μικρή λεπτομέρεια; 'Όταν τέλειωσα αυτό το βιβλίο, κανένας εκδότης στην 'Αμερική δεν ενδιαφέρθηκε να το παρουσιάσει. Σήμερα το ίδιο βιβλίο, που έχει κυκλοφορήσει σχεδόν σ' όλες τις γλώσσες του κόσμου, μόνο στην 'Αμερική έχει πουληθεί σε 5.000.000 αντίτυπα. Τα νέα βιβλία που σκέφτομαι να γράψω είναι δύο βιογραφίες, μία του Μιχαήλ - 'Αγγέλου και μία του Περικλή. Σ'ας χαιρετώ!

‘Ο Χορχέ Θαλαμέα.

ΑΥΤΑ ΜΑΣ ΕΙΠΕ ο 'Ιρβινγκ Στόουν και με τη διάθεσι να εμπλουτίσουμε το υστερόγραφο μας με την παρουσίασι ενός ακόμη κορυφαίου πνευματικού ανθρώπου, που μ'ας επισκέφθηκε στο μήνα που μ'ας πέρασε, συναντήσαμε το μεγάλο Κολομβιανό ποιητή Χορχέ Θαλαμέα. 'Από τα έργα του ένα μόνον είναι γνωστό στη χώρα μας. Το άριστούργημά του «Ο Μέγας Μπουρουντόν Μπουρουντά πέθανε», που κυκλοφόρησε

από το «Δίφρο» μ' ένθουσιαστικό πρόλογο του Νίκου Καζαντζάκη.

— Γεννήθηκα στα 1905, μ'ας λέει ο Θαλαμέα, στην Μπογκότα, πρωτεύουσα της Κολομβίας. 'Αρχισα να γράφω από πολύ νέος και κυρίως ποιήματα και θεατρικά έργα. 'Η ισπανική γλώσσα μου φαίνεται πώς είναι η πλουσιότερη του κόσμου, σου δίνει την ευκαιρία να εκφραστής όχι μόνο με λέξεις, αλλά και με ήχους. Τώρα είμαι έγκαιρο στημένος στη Βιέννη, κι ελάχιστα γράφω. 'Εκείνο που φυσικά μ' ενδιαφέρει είναι η ανθρώπινη ειρήνη, που πρέπει με κάθε τρόπο να εξασφαλισθή. Μου έμεινε πολύ λίγος καιρός για να γνωρίσω με τη διάρκεια και την ένταση που θά ήθελα την πατρίδα σας. Θα ξανάρθω όμως το άλλο φθινόπωρο. 'Ως τότε θα διατηρώ πολύ ζωηρή την εικόνα της τέλειας όμορφιάς που μου άποκαλύφθηκε στον ελληνικό χώρο.

Δόγια ενός στάρ.

ΚΑΙ ΜΙΑ ΤΡΙΤΗ συνεντευξούλα — παρουσιάσι μάλλον — μ' ένα άστέρι πρώτου μεγέθους του Χόλλυγουντ. Με τον Ρόμπερτ Μίτσαμ! Ψηλός, δεμένος, κάτι μεταξύ κάου — μπού και αθλητικού εφέβου, ο Μπόμπι, όπως τον λένε, βρίσκεται στη χώρα μας για να γυρίσει την ταινία «Οργισμένοι λόφοι».

— Να σ'ας πω, μ'ας λέει με ειλικρίνεια το «δυναμικό αγόρι» του αμερικανικού κινηματογράφου. Είμαι 38 χρονών, παντρεμένος με μια γυναίκα που πολύ αγαπώ και με τρία παιδιά που επίσης πολύ αγαπώ. 'Εχω γυρίσει ταινίες δν ούκ εστιν όριθμός. 'Από αυτές θεωρώ καλύτερη τή «Διασταυρούμενα πυρά» που γύρισα με τον Ντμίτριχ, γενικά όμως θεωρώ τον κινηματογράφο σαν κάτι άνόητο και φοβερά κουραστικό. 'Εγώ προσωπικά πηγαίνω πολύ σπάνια, γιατί έχω πολύ καλύτερα πράγματα να κάνω στη ζωή μου. 'Ο Χόμπυ μου είναι η θάλασσα. Δυστυχώς δεν έχω καιρό για διακοπές. Μ'όλο που εγώ δεν αγαπώ τον κινηματογράφο, αυτός μ'αγαπάει κι επιμένει να με χρησιμοποιή κατά κόρον! 'Επί τέ-

λους, βαρέθηκα τον Ρόμπερτ Μίτσαμ. 'Ελπίζω να μη συμφωνήτε και σεις μ' αυτό!

‘Ο επίλογος της 'Αννας Φράνκ.

ΘΑ ΞΕΡΕΤΕ όλοι ασφαλώς τη βαθιά συγκινητική ιστορία της 'Αννας Φράνκ, που στέκει σύμβολο ειρήνης κι αγάπης ύστερ' από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Είναι η μικρή 'Εβραίοπούλα που, κρυμμένη σε μια σοφίτα του 'Αμστερνταμ, έγραψε ένα 'Ημερολόγιο που μεταφράστηκε σε είκοσι γλώσσες και η θεατρική διασκευή του παίχτηκε σε 17 χώρες.

— Τώρα γράφεται ο μικρός επίλογος της βαθιά ανθρώπινης αυτής ιστορίας, που μ'ας δίδαξε ότι, πάνω και πέρα από τους πολέμους και τ'ά σύνορα, υπάρχει η δύναμι της ανθρώπινης αγάπης! Το σπίτι που φιλοξένησε τη μικρή 'Αννα και την οικογένειά της στο 'Αμστερνταμ γκερμίζεται. Στή θέσι του θα χτιστή ένας μοντέρνος ούρανοξύστης. 'Όμως στην κεντρική πρόσοψη του νέου κτιρίου θα έντοιχισθή μια μεγάλη πλάκα που θα γράφη: «'Εδώ έζησε στα πικρά χρόνια της Γερμανικής Κατοχής η 'Αννα Φράνκ, άθωο θύμα του μίσους και του πολέμου. Μ'ας άφησε το 'Ημερολόγιό της και γι' αυτό θα την εύγνωμονούμε αιώνια.»

Παράλληλα, στην κεντρική πλατεία του 'Αμστερνταμ θα ανεγερθή ένα μεγάλο μνημείο της 'Αννας Φράνκ, ενώ ανάλογα μνημεία για τη μικρή 'Εβραίοπούλα θα γίνουν και στην Φραγκφούρτη, καθώς και στο Δυτικό Βερολίνο.

Τι τ'α θέλετε; Οί άνθρωποι και οί πόλεμοι περνούν! 'Υπάρχει όμως κάτι που τ'α έχει σφραγίσει ή αιώνιότητα: 'Η γόνιμη θυσία εκείνων που πεθαίνουν αφήνοντας στις γενιές που έρχονται ένα ύψηλό δίδαγμα άρετής και αγάπης.

‘Ο θάνατος ενός τραγουδιστή.

ΛΙΓΟΙ ΕΙΝΑΙ οί ποιητές που δίνουν τ'ο έργο τους με μια πολιτεία. 'Από τούς 'Ελληνες μόνον ένας τ'ο κατώρωσε αυτό: 'Ο Καβάφης, ο ποιη-

της της Ἀλεξάνδρειας. "Όλο του τὸ ἔργο κι ὅλη του ἡ ζωὴ ἔχουν ἀρρηκτα δεθῇ μὲ τὴν «Πολιτείαν περὶ ἀντιγραφῆς τῆς μνήμης τῶν Πτολεμαίων».

Ἀπὸ τοὺς Γάλλους ἕνας μπόρεσε νὰ σταθῇ ὁ «ποιητὴς τοῦ Παρισιῦ». Ὁ Φρανσίς Καρκὸ! Εὐαίσθητος λυρικός, βαθιὰ εὐσυγκίνητος, μὲ μεγάλη αἴσθησι τῆς μουσικῆς, μπόρεσε νὰ κλείσῃ στοὺς στίχους του τὴ γοητεία καὶ τὴν ἀβρὴ μεγαγχολίᾳ τοῦ Παρισιῦ «πὺ τὸ τυλίγει σὰν δνεῖρο ἡ ὁμίχλη κι ἡ ρυθμικὴ βροχούλα πὺ κυλάει ἀπ' τὸν γκριζο οὐρανὸ τοῦ γράφει στὶς πλάκες τῶν πεζοδρομίων τὸ τρυφερὸ τραγούδι του».

Γνωριμία μὲ τὸν Φρανσίς Καρκὸ.

Εἶχα τὴν ΤΥΧΗ νὰ γνωρίσω πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια στὸ Παρίσι τὸν Φρανσίς Καρκὸ. Ἦταν τότε 70 ἐτῶν, πολὺ γέρος πιά, ἀλλὰ μὲ μεγάλη ὀρεξὴ ζωῆς καὶ μὲ τὴ βαθειὰ ἐπιθυμία νὰ γνωρίσῃ τὴν Ἑλλάδα, πὺ τόσα εἶχε ἀκούσει γι' αὐτὴν ἀπὸ τοὺς φίλους πὺ τὴν εἶχαν ἐπισκεφθῇ.

Μοῦ μίλησε γιὰ τὰ πρῶτα πολὺ δύσκολα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὅταν ἔφθασε νεαρῶτατος στὸ Παρίσι καὶ χρειάστηκε ν' ἀγωνιστῇ πολὺ ἀνάμεσα στοὺς «μαῖτρ τοῦ στίχου» γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιβληθῇ. "Ό,τι κυρίως τὸν συγκινοῦσε ἦταν τὸ Λαϊκὸ Παρίσι μὲ τὴν τόσο ἰδιότυπη γεῦσι του, μὲ τὸ συμπαθητικὸ ὑπόκοσμό του καὶ τὰ παλιά σπιτία «πὺ ἀγγίζουν μὲ τὶς στέγες τοὺς τὸν γκριζο οὐρανὸ». Τὰ βιβλία του ἦταν ὅλα σχεδὸν ἕνα τραγούδι γιὰ τὸ Παρίσι. Γιὰ ἀνταπόδοσι αὐτῆς τῆς λυρικῆς του προσφορᾶς, τὸ Παρίσι, πὺ ξέρεῖ νὰ εὐγνωμονῇ ὅσους εἰλικρινὰ τὸ ἀγαποῦν, τοῦ ἀπένευε τὸ «Μέγα Βραβεῖο Ποιήσεως». "Όμως ὁ Καρκὸ δὲν μπόρεσε γιὰ πολὺ νὰ χαρῇ αὐτὴ τὴ δικαίωσί του. Τὸν χτύπησε ἡ νόσος τοῦ Πάρκινσον καὶ, πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ λυρικός τραγουδιστὴς ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια του. Στὸ Παρίσι ὅμως τὸν θυμούνται μὲ συγκίνησι. Καὶ μαζί μὲ τοὺς ἀνθρώπους του κι ὁ ράθυμος Σηκουάνας καὶ τὰ παλιά γκριζὰ σπιτία καὶ τὰ μεγάλα βουλεβάρτα κι οἱ στενοὶ

ἀνήλιαγοι δρόμοι κι ὁ,τι τέλος τόσο μουσικὰ τραγούδησε στοὺς στίχους του.

Εἰδησοῦλες ἀπ' τὸν "Εβδομο Οὐρανό.

ΟΜΩΣ δὲν θὰ μελαγχολήσουμε. Γι' αὐτὸ ἂς ξεφυλλίσουμε μερικὰ περιοδικὰ κι ἂς πάρουμε μερικὲς εἰδησοῦλες γιὰ τὸν πολυθρόμβο καὶ φανταχτερὸ κόσμο τῆς "Εβδομης Τέχνης. Λοιπὸν: "Ἀς ἀρχίσουμε, γιὰ λόγους... σωβινισμού, μὲ κάτι δικό μας. Ἡ Μελίνα, διεθνὴς βεντέτα πιά, ἀπασχολεῖ συχνότατα τὸν ἰταλικὸ Τύπο, πὺ τῆς ἀφιερώνει πολὺ στήλα ἄρθρα. "Όπως εἶναι γνωστὸ, ἡ Μελίνα βρίσκεται στὴ Ρώμη, ὅπου γυρίζει, μὲ σκηνοθέτῃ τὸν Ζὺλ Ντασέν καὶ συμπρωταγωνιστῆς τὸν "Υβ Μοντάν καὶ τὴν Τζίνα Λολουμπρίτζιτα, τὸ φιλμ «Ὁ Νόμος».

— Πέθανε ὁ «κομψότερος στάρ τοῦ ἀμερικανικοῦ κινηματογράφου» Ρόναλντ Κόλμαν. Ὁ Κόλμαν εἶχε τιμηθῇ μὲ τὸ βραβεῖο "Όσκαρ γιὰ τὴν ταινία του «Διπλὴ ζωὴ» καὶ τὸ τελευταῖο φιλμ στὸ ὁποῖο ἔπαιξε ἦταν ἡ μεγάλη δημιουργία τοῦ Μάικ Τόντ «Ὁ Γῦρος τοῦ Κόσμου σὲ 80 Ἡμέρες».

— Τὸ τολμῆρὸ θεατρικὸ ἔργο τοῦ Τένεση Γουίλλιαμς «Λυσσασμένη Γάτα», πὺ τὸ εἶδαμε κι ἡμεῖς πέρυσι στὸ θέατρο, μεταφέρεται τῶρα στὸν κινηματογράφον, χωρὶς καμιὰ ἀπολύτως περικοπὴ. Τὸ βωσικὸ ρόλο, πὺ ἔπαιξε στὴν ἑλληνικὴ σκηνὴ ἡ Βούλα Ζουμπουλάκη, τὸν ἐρμηνεύει τῶρα στὴν Ὁθόνῃ ἡ Ἐλίζαμπετ Τέλλορ.

— Ὁ διάσημος Γάλλος σκηνοθέτης Ἀντρέ Καγιὰτ ἰσχυρίζεται ὅτι γύρισε τὸ ρεαλιστικώτερο φιλμ πὺ τὸλμησε ποτὲ νὰ παρουσιάσῃ ὁ κινηματογράφος. Τίτλος του «Ὁ Καθρέφτης μὲ τὶς δύο ὄψεις» καὶ πρωταγωνιστριά του ἡ Μισέλ Μοργκάν. Ὁ Καγιὰτ ἀπολογεῖται ἔτσι γιὰ τὴν καινούργια του δημιουργία:

«Ὁ ρεαλισμὸς εἶναι δίκωπο μαχαίρι! Στὸν κινηματογράφον μπορεῖς νὰ πῇς

καὶ νὰ δείξης τὰ τολμῆρότερα πράγματα, χωρὶς οὔτε σὲ μιὰ σκηνὴ νὰ σοκάρουν, ὅταν ὅμως ξέρης πῶς νὰ τὰ πῇς καὶ πῶς νὰ τὰ δείξης.»

— Κι ἕνα μικρὸ ὑστερόγραφο στὶς κινηματογραφικὲς μας εἰδησοῦλες: Τὸ Παρίσι ὅλο μιλάει γιὰ μιὰ νέα Μπαρντό. Γιὰ τὴ Μινὸυ Μπαρντό. Ἡ καινούργια αὐτὴ κυρία, πὺ ἔχει τὸ... θράσος νὰ φέρῃ ἕνα τέτοιο διάσημο ἐπώνυμο, εἶναι ἡ ἀδελφὴ τῆς θρυλικῆς Μπριζίτ πὺ ἔχει τὸν τίτλον τῆς "Εθνικῆς στάρ τῆς Γαλλίας».

Ἡ Μπριζίτ, ὅταν ἀκούσε τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀδελφῆς της, πὺ εἶναι τὸ ἴδιο ὠραία καὶ τὸ ἴδιο ἐκρηκτικὴ, νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸν κινηματογράφον, περιωρίστηκε νὰ τὴν φιλήσῃ καὶ νὰ τῆς πῇ μὲ φαινομενικὴ ἀταραξία:

— Ἐλπίζω νὰ σταθῇ τυχερὴ, χρυσή μου. Στὸν κινηματογράφον τὸ μόνο πὺ ἔχει σημασία εἶναι ἡ τύχη. Οὔτε ἡ ὁμορφιά, οὔτε τὸ ταλέντο!

Τὸ Νόμπελ καὶ οἱ μνηστῆρες του.

ΠΟΛΥΣ ΠΑΛΙ θόρυβος γιὰ τὸ Νόμπελ καὶ γιὰ τοὺς Ἑλληνες μνηστῆρες του. "Ὡς τὴν ὥρα ἡ μόνη χώρα τῆς Εὐρώπης πὺ δὲν πῆρε τὴν ἀνώτατη αὐτὴ τιμητικὴ διάκρισιν γιὰ ἕνα συγγραφέα της εἶναι ἡ Ἑλλάδα. "Ὡστόσο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες μας ἀγωνίστηκαν κατὰ καιροὺς γιὰ νὰ πάρουν τὸ Νόμπελ. Πρῶτος καὶ καλύτερος ὁ Σουρῆς. Τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ σατιρικοῦ τοῦ «Ρωμιοῦ» ἔφτασαν στὸ σημεῖον νὰ τὴν ὑποστηρίξουν τὸ Πανεπιστήμιον καὶ «ἀπαντες οἱ Ἑλληνες Βουλευταί». Δυστυχῶς, χωρὶς ἀποτέλεσμα. Ἄλλοι μετὰ ὑποψήφιοι ἦσαν κατὰ καιροὺς ὁ Ψυχάρης, ὁ Παλαμᾶς, ὁ Σκίπης, ὁ Σικελιανός, ὁ Λαύρας, ὁ Καζαντζάκης καὶ φέτος ὁ Μυριβήλης καὶ ὁ Βάρναλης.

N. M.

Εἶναι πάντα σωστὰ τὰ ἑλληνικά σας;

Στὶς παρακάτω φράσεις θὰ βρῇτε βαρβαρισμούς (λάθῃ γραμματικά) καὶ σολοικισμούς (λάθῃ συντακτικά) ἢ πλεονασμούς, πὺ διαπράττετε κοθημερινὰ μιλώντας ἢ γράφοντας. Ποιὸ εἶναι τὸ σωστό;

1) Ἐχει ἕνα ὁμορφο διαμερισμάτι, μὲ τὸ μπάνιο του, τὰ θερμὸ-σὶ φωνὰ καὶ ὅλα τὰ κομφορ.

2) Παραθερίζω στὴ Βούλα ἀπὸ ἀνέκαθεν.

3) Ὁ λοτὸ πᾶν εἶναι νὰ πετύχῃς στὶς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις. "Υστερὰ δὲν εἶναι δύσκολα.

4) Εἶναι ἀνυπόφορος. Ἐχει πολλὰ κακὰ ἐλαττώματα.

5) Ἀρα λοιπὸν δὲν μᾶς καταδέχεσαι καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔρχεσαι μαζί μας.

6) Κάθετα στὴν ὁδὸ Μάρνης.

7) Κατὰ πρῶτος, θὰ σὲ παρακαλέσω πολὺ νὰ μὲ ἀκούσης προσεκτικά.

8) Μήτε ὁ πρῶτος εἶναι πὺ τὸ κάνει μήτε ὁ τελευταῖος.

9) Ἀντὶ νὰ τὰ λέγετε αὐτὰ εἰς τὴν Βουλὴν, καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἐπεσκεπτεσθῇ τοὺς ἀρμοδίους ὑπουργούς.

10) Ἐνὸς κακοῦ δοθέντος μύρις ἐπανάται.

11) Δὲν χρειάστηκε πολὺ ὥρα νὰ τὸ καταλάβῃ.

12) Ὅπως ἐμφαίνηται ἐκ τῆς συνημμένης ἀναφορᾶς...

13) Ἀμα τὴ λήφει τῆς παρουσίας διαταγῆς, ἀπαίτωμεν τὴν τιμωρίαν τῶν παρεκτραπέντων...

14) Μὲ συγχωρεῖς. Δὲν σὲ ἡντιλήφθη ν.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Η ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Μιά κατατοπιστική εικόνα της πνευματικής ζωής ενός τόπου δίνουν άσφαλώς τα βιβλία που κυκλοφορούν. Για τους φίλους λοιπόν των Γραμμάτων ή «Εκλογή» αφιερώνει λίγο χώρο, ώστε να τους ενημερώνη γύρω από τις νέες εκδόσεις.

Κάθε μήνα στις σελίδες αυτές αναφέρονται τα αξιολογώτερα καινούργια βιβλία, τα ελληνικά και τα ξένα, τα μεταφρασμένα στη γλώσσα μας.

Όσοι από τους συγγραφείς και τους εκδότες επιθυμούν ν' αναφέρονται τα νέα βιβλία τους στη στήλη αυτή, ως στέλνουν ένα αντίτυπο στην «Εκλογή» (Σωκράτους 57).

Αντρέα Καραντώνη: «Εισαγωγή στη Νεώτερη Ποίηση» (Έκδ. «Δίφρου», Αθήνα, 1958).

Λιγούστοι κριτικοί μας έχουν τόση ἐνημερότητα γύρω από κάθε νέα λογοτεχνική φωνή που ακούγεται στον τόπο μας και τόση διεισδυτική ικανότητα σε ποιητικά κείμενα, όπως ο Αντρέας Καραντώνης. Ήδη, εκτός από προσωπική ποιητική δημιουργία, ο Αντρέας Καραντώνης μας έχει παρουσιάσει βιβλία και δοκίμια που αποτελούν πραγματικούς φωτεινούς προβολείς για την έρευνα μορφών και κειμένων του νεώτερου ποιητικού μας λόγου. Τώρα προσφέρει στα Γράμματά μας το πιο ώριμο, το πιο συνθετικό και συνάμα το πιο χρήσιμο έργο του. Είναι, όπως μαρτυράει κι ο τίτλος του, μια εισαγωγή στη νεώτερη ποίηση. Στρωτά, άνετα ξετάζει όλα τα ρυάκια των «ισμών» που σχημάτισαν το πλατύ ποτάμι του «μοντέρνου» λυρικού λόγου, τα έντο-

πίζει στους δικούς μας πνευματικούς χώρους, για να καταλήξη στη σωστή σκιαγράφηση των αντιπροσωπευτικώτερων και αξιώτερων ποιητών μας των τελευταίων δεκαετιών.

Κ. Λ. Μεραναίου: «Μελετήματα» (Αθήνα).

Ο κ. Μεραναίος μπήκε αξία στην πνευματική μας ζωή μ' ένα γερό όπλισμό γνώσεων και συγκροτημένων ιδεών. Στοχαστής και ακούραστος μελετητής, φωτίζει συχνά με ώριμες κριτικές εργασίες του δύσκολα φιλοσοφικά και φιλολογικά θέματα. Μερικά λοιπόν από τα πιο εκλεκτά κι αντιπροσωπευτικά κείμενά του τα συγκέντρωσε σ' ένα λιτό και καλαίσθητο τόμο και τα παρουσίασε με το γενικό τίτλο «Μελετήματα». Συγκεκριμένα το βιβλίο του αυτό περιλαμβάνει δοκίμια για τους Προσωκρατικούς φιλοσόφους, την Οικουμενικότητα του Βυζαντίου, την Φρούνητική λίμπιντο, τον

Πλατωνικό έρωτα, τον Σπινόζα, τον Κίρκεγκαρντ, τον Σικελιανό, το Μυριβήλη, τον Σίλλερ, τον Δόν Κιχώτη, τον Χ. Λάβνες... Με δυό λόγια, είναι ένα βιβλίο που δείχνει τη βαθειά καλλιέργεια του κ. Κ. Μεραναίου. Αξίζει να διαβασθί.

Λίλας Καρακάλου-Καρανικόλα: «Ιβίσκοι» (Αθήνα, 1957).

Λίγο άργοπορημένη ήρθε στα γραφεία μας η τελευταία ποιητική συλλογή της Λίλας Καρακάλου-Καρανικόλα. Αυτό όμως δε μας εμποδίζει να εκφράσουμε για τους στίχους της την παραιοχρή μας και τους θερμούς επαίνους μας.

Η κυρία Καρανικόλα είναι ποιήτρια γνωστή και αγαπητή σ' όσους παρακολουθούν το νεώτερο λυρικό μας λόγο. Ξεπετάχτηκε πριν από χρόνια μέσ' από τ' ανοιξιάτικο περιβόλι της «Διαπλάσεως των Παίδων», που το ζέσταινε — ήλιος φωτεινός — ο άξεχαστος Γρηγόριος Ξενόπουλος. Μεγάλωσε όμως με προσωπική καλλιέργεια και ανθορόλησε με την άσκησι της δικής της πλούσιας ευαισθησίας. Με τους «Ιβίσκους» της το ποιητικό ταλέντο της βρίσκεται στην καλύτερη ώρα του. Μας γοητεύει με τη μουσικότητα των στίχων της και με το ανάβρυσμα των διαλεχτών λυρικών της συλλήψεων. Παράλληλα, μας άπαλύνει την ψυχή με τη γυναικεία της τρυφερότητα και μας συγκινεί με τόνους μητρικής στοργής, όμοιους με αυτούς που μας πρόσφερε σε προηγούμενα βιβλία της για παιδιά.

Χρ. Εύελπίδη: «Το Ίσραήλ, 1948-1958 (Έκδ. Συνδέσμου «Ελλάς-Ίσραήλ», Αθήνα, 1958).

Ο εκλεκτός καθηγητής της Παντείου Σχολής παρουσιάζει μια ενδιαφέρουσα έρευνα γύρω από τις προόδους που πραγματοποίησε σε κάθε τομέα ζωής το Κράτος του Ίσραήλ κατά την πρώτη δεκαετία της ιστορίας του. Το στρωτό δημοσιογραφικό του γράψιμο και η «έγκυκλοπαιδικότητα» των στοιχείων που παραθέτει κάνουν το μικρό αυτό βιβλίο να διαβάζεται ευχάριστα.

Νίκου Τυπάλδου: «Θέσεις και αντιθέσεις» (Αθήνα, 1958).

Στίχοι που δονούνται από βιβλικές

κι ευαγγελικές συγκινήσεις είναι το βιβλίο αυτό. Ο συγγραφέας του στα είκοσιτέσσερα ποιήματα που παρουσιάζει κατορθώνει υποβλητικά και μουσικά να ξυπνήση τη συναίσθησι της ανθρώπινης ευθύνης, της μεταμέλειας, της αγάπης... Κάνει, θα λέγαμε, «ποίηση γραμμής», αλλά διακριτικά κι επιδέξια, χωρίς στόμφο, χωρίς ρητορεία. Ίσως σ' αυτό — όπως τουλάχιστο δείχνει η συχνή επανάληψι της λέξεως «Κύριε...» — μέγας δάσκαλός του να στάθηκε ο εξάσιος Βερλαίν με τα ποιήματα της συντριβής και της μετανοίας που έγραψε μέσα στη φυλακή. Πάντως οι «Θέσεις και αντιθέσεις» θα είχαν περισσότερη αξία, αν ο δημιουργός τους είχε αποφύγει κάποιες ανοιχτές λυρικές συλλήψεις — εύκολες, γνωστές και φθαρμένες πια από τους μοντέρνους άκαταστάλαχτους σουρεαλιστές.

Δημ. Χρ. Σέττα: «Ο κινηματογράφος και το παιδί» (Αθήνα, 1958).

Χρόνια τώρα η νεολαία σχεδόν όλου του κόσμου μαστιγείται από ένα τεράστιο κίνδυνο: τον κινηματογράφο. Γιατί δυστυχώς η «Έβδομη Τέχνη», ενώ θα μπορούσε κάλλιστα να προσφέρει ανεκτίμητες υπηρεσίες στη μόρφωση και στην ήθικη διαπαιδewγή του παιδιού χωρίς και να του στερή και τη χαρά της ψυχαγωγίας, έχει άποβη για τα νιάτα παράγοντας διαβρωτικής άνηθικότητας. Το φλέγον αυτό θέμα έρχεται να το φωτίση σημαντικά, με βάσιμα επιχειρήματα και με όρθες προσωπικές απόψεις, το νέο βιβλιαράκι ενός ευσυνείδητου ανθρώπου, που ως τώρα είχε ασχοληθί μόνο με τη λαογραφία και τη δημοτική ποίηση της Εύβοίας. Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα αναλυτική μελέτη, που αξίζει να προσεχθί απ' όσους μεριμνούν για την ψυχαγωγία, τη μόρφωση και την ήθικη διάπλασι των παιδιών.

Το βιβλιαράκι αυτό εικονογραφείται από τον Μιχάλη Νικολινάκο.

Παναγιώτου Βλαχοπούλου: «Τα μαθηματικά εις την ζωήν μας» (1958).

Μια ενδιαφέρουσα σύντομη μελέτη που συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση του μεγάλου και αρμονικού

έργου τῶν Μαθηματικῶν γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀντίληψι τῆς πραγματικότητος.

Μάριου Παληατσάρα : «Ὁ ἥσυχος ἄνεμος» (Ἀθήνα, 1958).

Πολὺ θὰ ἔχη ἀγαπήσει τὴν ὑποβλη- τικότητα καὶ τὴν κάποια ἀσάφεια τῆς λυρικῆς προσφορᾶς τοῦ Ἀποστ. Με- λοχρινοῦ ὁ νέος αὐτὸς ποιητής. Τὸ μαρτυροῦν ἔντονα τὰ λιγοστὰ ποιή- ματα πού μᾶς παρουσιάζει πρώτῃ φορὰ σὲ μιὰ λεπτὴ πλάκετα. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔχει σημασία — εἶναι φυσικὸ κάθε νέος νὰ δέχεται κάποιον ἐκλεκτοῦ τὴν ἐπίδρασι — ἀφοῦ ὁ κ. Παληατσά- ρας ἔχει γνήσιο ταλέντο. Οἱ περισσό- τεροι στίχοι του μᾶς γοητεύουν μὲ τὴν εὐγένεια, τὴ λυρική εὐπάθεια καὶ τὴ μουσικότητά τους. Εἶναι κρίμα μονάχα πού τέτοιοι ταλαντούχοι νέοι, στὴ βίᾳσι τους νὰ φανοῦν γρήγορα, κυ- κλοφοροῦν μιὰ φτηνὴ πλάκετα πού μὲ τὰ λίγα περιεχόμενά της δίνει ἀμφί- βολα τὸ μέτρο τῆς ἀξίας τους, χάνε- ται εὐκολὰ μέσα στὴ σωρεία τῶν ἀπανωτῶν καινούργιων ἐκδόσεων καὶ

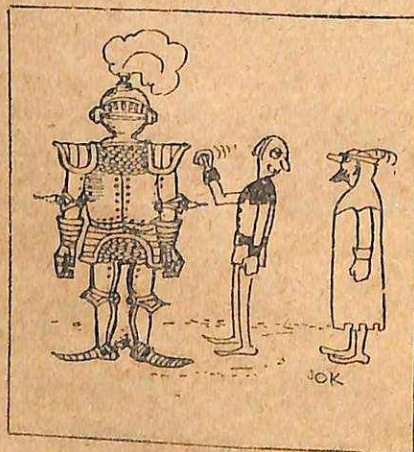
δὲν προκαλεῖ τὴν προσοχὴ πού πρέπει.

Παναγ. Ν. Ἀντύπα : «Ἡ ἐργατικότης τῆς Παναγίας ἰδίως μετὰ τὴν κοίμησιν» (Ἀθήναι, 1958).

Καρπὸς βαθύτατης χριστιανικῆς πίστεως εἶναι τὸ βιβλιαράκι αὐτό. Ὁ συγγραφέας του — καθηγητὴς τῆς Φιλολογίας — ἐκφράζει μὲ κατάνυξι κι εὐλάβεια προσωπικὲς του ἀπόψεις καὶ ἀναφέρεται σὲ συμβολικὰ ὄνειρα στὰ ὁποῖα παρουσιάστηκε ἡ Παναγία, γιὰ ν' ἀποδείξη πὼς ἡ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ δὲν παύει νὰ παραστέκη τοὺς ἀνθρώπους.

Ἰωάννου Κουνέλη : «Χρι- στιανικὸν συμπόσιον» (Τεῦχος Ιον, Ἀθῆναι, 1958).

Πρόκειται γιὰ ἓνα τομίδιο, ἰδιότυπα γραμμένο, μὲ θέματα θρησκευτικά. Περιεχόμενά του εἶναι : Ἡ γλῶσσα τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ πόλεμος τῶν ἀπί- στων κατὰ τῆς Ἀγ. Γραφῆς καὶ ἡ νίκη αὐτῆς. Γραφικὲς ἀποδείξεις ὅτι ὁ Ἀδὰμ εἶναι ὁ πρῶτος ἀνθρώπος τῆς γῆς — καὶ ἄλλα ἀνάλογα.

— Μιὰ στιγμή, νὰ δῶς ἂν εἶναι μέσα...

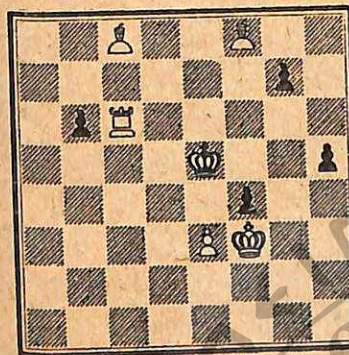

*Άσκησις ἀρ. 756

Πρόβλημα Δρ. Ηαα Εοοοοο

MAYPA

ΛΕΥΚΑ

Λευκά (5) : Ρζ3. Πγ6. Αγ8. ζ8. Σε3.

Μαῦρα (5) : Ρε5. Σβ6. ζ4. η7. θ5.

Τὰ Λευκά παίζουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ τρεῖς κινήσεις.

*Ἐνα βραβευθὲν πρόβλημα μὲ... καταπληκτικὸ κλειδί.

Μία ὥραία καὶ διὰ κάθε παίκτην ἄσκησις.

*Άσκησις ἀρ. 757. Ἀπὸ μίαν παρ- τίδα.

Λευκά (6) : Ρθ1. Βδ4. Πη1. Αη2. Σα6. θ3.

Μαῦρα (7) : Ρθ7. Βη3. Αη8. Σα7. ζ5. η6. η7.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἦτο ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ παίξουν.

Τὰ Λευκά μ' ἓναν ὁλόκληρον Πύργον ἐπὶ πλέον — βέβαια 100 % διὰ τὴν νίκην των — ἐπείξαν ἐδῶ, χωρὶς πολλὴν σκέψιν 1) Βδ4 x α7 καὶ πρότειναν

εἰς τὰ Μαῦρα νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν παρτίδα. Τὰ Μαῦρα ὄχι μόνον δὲν παρεδέχθησαν τὴν ἥτταν των, ἀλλὰ μπόρεσαν καὶ νὰ κερδίσουν τελικῶς.

Τί ἔπαιξαν ἐδῶ τὰ Μαῦρα ;

*Άσκησις ἀρ. 758. Ἀπὸ μίαν παρ- τίδα.

Λευκά (10) : Ρη1. Βδ7. Πγ6. ε1. Αθ6. Σα2. β3. ζ2. ζ3. θ3.

Μαῦρα (11) : Ρζ7. Ββ5. Πα8. ε7. Ια3. Σα6. β4. ε5. ζ6. η6. θ7.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν εἶναι ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ παίξουν.

Μὲ ποιὲς κινήσεις ἐξασφαλίζουν ἐδῶ τὰ Λευκά τὴν νίκην ;

*Άσκησις ἀρ. 759. Ἀπὸ μίαν παρ- τίδα.

Λευκά (10) : Ρβ1. Βδ3. Πε7. θ1. Ιβ5. Σα2. β2. γ2. η3. θ2.

Μαῦρα (9) : Ρα8. Βζ2. Πβ8. Ιβ6. Σα6. β7. ζ7. η6. θ5.

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν εἶναι ἡ σειρά τῶν Λευκῶν νὰ παίξουν.

Τὰ Λευκά πρέπει νὰ κερδίσουν καὶ μάλιστα μ' ἓνα... μὰτ σὲ τέσσερες κινήσεις !

Ποιὲς τὸ βλέπει ;

*Άσκησις ἀρ. 760. Πρόβλημα W. Steinmann.

Λευκά (5) : Ρη2. Βη8. Αβ1. δ4. Ιη4. Μαῦρα (4) : Ρζ4. Αγ1. θ5. Σδ6.

Τὰ Λευκά παίζουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

*Άσκησις ἀρ. 761. Πρόβλημα J. Scheel.

Λευκά (4) : Ρα2. Ββ2. Πβ5. Αα7. Μαῦρα (3) : Ρα6. Πθ7. Ση6.

Τὰ Λευκά παίζουν καὶ κάνουν μὰτ σὲ δύο κινήσεις.

ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΟΤΒΙΝΙΚ

Ὁ Μιχαὴλ Μποτβίνικ εἶναι καὶ πάλι πρωταθλητὴς τοῦ κόσμου. Τὸ

τουρνουά του Χάστινγκς ήταν για τον Μποτβίνικ το πρώτο τουρνουά στο 'Εξωτερικό, όπου έπαιρνε μέρος κι αυτός. Και, παρ' όλο που μπορεί να πή κανείς πώς το τουρνουά αυτό δεν ήταν και τόσο πολύ τυχερό γι' αυτόν, ωστόσο ο Μποτβίνικ πήρε σ' αυτό την τέταρτη θέση. 'Αλλά από τότε κιόλας ο Μποτβίνικ «ένεγραψε», όπως λέγεται, μια σοβαρά υποθήκη για το μέλλον. 'Επειτα από το τουρνουά του Χάστινγκς ήρθε η σειρά της Μόσχας. Το 1935 οργανώθηκε εκεί ένα πολύ μεγάλο διεθνές τουρνουά. Το τουρνουά αυτό επιβεβαίωσε πώς στο πρόσωπο του Μποτβίνικ ο κόσμος του σκακιού άποχτησε έναν εξαιρετικό και επιδέξιο προικισμένο μαίτρ. Στο τουρνουά αυτό, όπου πήραν μέρος ο Καπαμπλάνκα, ο Λάσκερ και άλλοι «κορυφαίοι του σκακιού» ο Μποτβίνικ πήρε, μαζί με τον Φλόρ, την πρώτη θέση. Γι' αυτό το μεγάλο κατόρθωμα, στον 24χρονο Μποτβίνικ δόθηκε ο τίτλος του γκράν-μαίτρ. Τον επόμενο χρόνο στην αγγλική πάλι πόλι Νόττινγκχαμ ξαναμαζεύτηκαν οι καλύτεροι σκακιστές του κόσμου — ο 'Αλέκιν, ο Καπαμπλάνκα, ο Λάσκερ, ο Ρεσέβσκυ, ο Φάιν, ο Φλόρ. Και πάλι ο Μποτβίνικ. Τώρα όμως στην 'Αγγλία μοιράζεται την πρώτη και δεύτερη θέση, τη φορά αυτή με τον Καπαμπλάνκα. «'Η τεραστία επιτυχία του Μποτβίνικ, έγραφε όταν έληξε το τουρνουά ο 'Αλιέκιν — δεν είναι κάτι το άναπάντεχο. Νομίζω πώς αυτός έχει τις περισσότερες πιθανότητες να γίνη στ' άποδεχτήκη χρόνια πρωταθλητής του κόσμου.» Τα προγνωστικά του κορυφαίου σκακιστή του κόσμου αποδείχτηκαν σωστά. Πρέπει να σημειωθή πώς στο Νόττινγκχαμ ο 'Αλιέκιν και ο Μποτβίνικ για πρώτη φορά συναντήθησαν

μπρός στην σκακιέρα. 'Η «λαμπρή μινιατούρα» τους που τέλειωσε σε 19 κινήσεις με νούλα δημοσιεύθηκε τότε σε όλες τις εφημερίδες του κόσμου που είχαν σκακιστικές στήλες και σε όλα τα σκακιστικά περιοδικά. 'Υστερα απ' αυτό ακολούθησε ολοκληρωτική σειρά από επιτυχίες του Μποτβίνικ στο διεθνή στίβο, ώσπου ο κύκλος αυτός ολοκληρώθηκε με το μάτς - τουρνουά του 1948, όπου ο σοβιετικός γκράν-μαίτρ έγινε πρωταθλητής του κόσμου. Τι έγινε ύστερα απ' αυτό είναι πλάτια γνωστό. Τρεις φορές ο Μποτβίνικ αγωνίσθηκε για να κρατήσει τον τίτλο του πρωταθλητή και μία φορά — τον περασμένο χρόνο — δεν μπόρεσε να «κρατηθή» στον «σκακιστικό θρόνο». Σήμερα όμως είναι και πάλι ο ισχυρότερος σκακιστής του κόσμου. Χωρίς να παραμελή το αγαπημένο του παιχνίδι, έτελείωσε με επιτυχία το Πολυτεχνείο και πήρε δίπλωμα μηχανικού - ηλεκτρολόγου. 'Ο Μποτβίνικ δεν άρκέσθηκε σ' αυτό. 'Ασχολήθηκε έντατικά με επιστημονικές μελέτες και στην αρχή πήρε τον πρώτο τίτλο του επιστήμονα και άργότερα τον τίτλο του διδάκτορα των Τεχνικών 'Επιστημών. 'Εγραψε πολλά βιβλία, όχι μόνο για το «σκάκι», αλλά και πολλά επιστημονικά συγγράμματα ηλεκτροτεχνίας. 'Ο Μιχαήλ Μποτβίνικ τιμήθηκε με το παράσημο «Λένιν» και με δύο παράσημα «Τιμητική Διάκριση». Τέτοια είναι με λίγα λόγια ή μορφή του πρωταθλητή του κόσμου στο σκάκι, που στο κατώφλι των πενήντα του χρόνων προκαλεί κατάπληξι στον κόσμο με τα νιάτα και τη φρεσκάδα του.

I. X.

(Λύσεις στη σελίδα 126)

Συμβουλευέστε πάντα τον
ΘΕΡΙΝΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΔΗΓΟ
της «'Εκλογής»

Γράμματα

των αναγνωστών μας

'Αλληλογραφία 'Αναγνωστών :

Ζητώ 'Αλληλογραφία

Κ. Παπαδάκη: Σ'ας ευχαριστούμε για τις τόσες φιλοφρονήσεις σας. Το γράμμα σας ήταν μια ευχάριστη για τους ανθρώπους που εργάζονται για το περιοδικό. 'Ασφαλώς λάθη γίνονται και ποτέ δεν λείπουν οι δυσανεστημένοι. Μά μήπως από το έργο του Θεού είναι όλοι ευχαριστημένοι; Και πάλι σ'ας ευχαριστούμε και σ'ας βεβαιώνουμε ότι φιλοδοξία της «'Εκλογής» είναι να μην άπογοιτεύση ποτέ τους φίλους της.

Με φίλους που να ενδιαφέρονται για τη μουσική, τον κινηματογράφο και τα σπόρ.

Nick Korahais
108 — 57 — 43 Ave
Corona 68 N. York
U. S. A.

Με τους παλιούς μου φίλους τώρα που ξαναγύρισα στην Κρήτη.

Γιάννης Σολιδάκης
"Άγιος Νικόλαος
Κρήτη
'Ελλάς

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ

«'Εκλογής»

Είδοποιούνται όσοι ζητούν παλαιά τεύχη της «ΕΚΛΟΓΗΣ» ότι τα τεύχη αυτά πωλούνται με την τρέχουσα τιμή των 8 δραχμών, στο βιβλιοπωλείο της «ΕΚΛΟΓΗΣ» Σωγράτους 57.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ - ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ - ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

'Επιστημονικών κειμένων από επιστήμονα

Κα ΑΘΗΝΑΙΟΥ, Τηλ. 665-904, 8-10 π.μ.

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 7.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1) ΜΑ·Ι·ΝΤΑΝΟΣ — ΙΑ. 2) ΕΠΤΑ-ΜΗΝΙΑΣ. 3) ΛΙΑΝΗ — ΑΧΙΝΟ. 4) ΙΑΛΥΣΟΣ. 5) ΤΣΙΤΕΡ-ΠΙΑΒΕ. 6) ΚΩΝ-ΣΤΑ — ΡΑΡΟΣ. 7) ΤΑ·Ι· — ΣΑΜΟΣΑ-ΤΑ. 8) ΙΑ — ΔΑΜΩΝΑ. 9) ΣΙ — ΛΙΕ-ΓΗΝ — ΟΝ. 10) ΩΣΜΩΣΙΝ — ΡΙΦ. 11) ΑΤΟΠΗ — ΑΙ «ΧΙΑΙ». 12) ΧΑ-ΛΑΛΙ — ΑΙΣ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1) ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ — ΑΧ. 2) ΑΠΙΑ-ΣΤΑ — ΙΩΤΑ. 3) ΙΤΑΛΙΣΤΙ — ΣΟΛ. 4) ΝΤΥΝΑΝ — ΑΛΜΠΑ. 5) ΤΜΗ-ΣΕΩΣ — ΙΩΗΛ. 6) ΑΗ — ΟΡΚΑΔΕΣ. 7) ΝΝ (Νινή) — ΜΑΓΙΑ. 8) ΟΙΑ — ΠΡΟΜΗΝΙΑ. 9) ΣΑΧ — ΙΑΣΩΝ — ΧΙ. 10) ΣΙΤΑΡΑΝ — ΡΙΣ. 11) ΒΟΤΑΝΙΑ. 12) ΑΠΟΡΕΣΑ — ΟΦΙΣ.

«ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΒΡΗ ΤΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ» από σελίδα 76.

1) ΚΥΨΕΛΩΔΗΣ = 39. 2) ΚΡΙΟ-ΦΟΡΟΣ = 37. 3) ΛΗΣΤΑΡΧΟΣ = 32. 4) ΕΥΦΩΝΙΚΟΣ = 41. 5) ΑΖΩΤΟΥ-ΧΟΣ = 42. 6) ΑΘΕΩΡΗΤΟΣ = 42. Σύνολον = 233.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 123.

‘Αρ. 756. 1) Αζ5 !! Μία έκπληκτική κίνησης εάν λάβη κανείς υπ όψιν του τους δλίγους πεσσοὺς πού διαθέτουν τὰ Λευκά ! 1)... Ρ × ζ5. 2) ε4+, Ρε5 (Ρη5. 3) Αε7+ μάτ. 3) Α × η7+ μάτ. 1)... Ρδ5. 2) Αε4+, Ρε5. 3) Α × η7+ μάτ. 1) ζ × ε3. 2) Αε4 κλπ. 1)... η5. 2) Αη7+, Ρ × ζ5 (Ρδ5. 3) Αε4+ μάτ. 3) ε4+ μάτ !

‘Αρ. 757. ‘Η συνέχεια ήτο 1)... Αδ5 !! καί τὰ Λευκά εγκατέλειψαν λόγω τής απειλής Β × θ3+, ή όποία μόνο μέ θυσία τής Λευκής Βασιίσσης στό γ7 μπορεί ν’ άποσβεηθή.

‘Αρ. 758. 1) Π × ζ6+, Ρ × ζ6. 2) Αη5+ ! Ρ × η5. 3) Β × ε7+ κλπ.

‘Αρ. 759. 1) Ιγ7+ ! Ρα7. 2) Β × α6+ ! β7 × Β. 3) Ιβ5+ +, Ρα8. 4) Πα7+ μάτ !

‘Αρ. 760. 1) Βγ4 ! ‘Απειλή 2) Αε3+ μάτ.

‘Αρ. 761. 1) Πθ5 ! ‘Απειλή 2) Ββ6+ μάτ.

ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΩΣΤΑ ΤΑ ΕΛΛΗ-ΝΙΚΑ ΣΑΣ ; από σελ. 121.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1) ‘Η κατάληξι - α παρσύρει πολ- λούς νά κάνουν ούδέτερο πληθυντικό τόν θερμοσίφωνα.

2) ‘Η έννοιο τής χρονικής άφετη- ρίας ύπάρχει μέσα στην κατάληξι - θεν. ‘Επομένως τó άπό περισ- σεύει.

3) Τό δλο δέν έχει λόγο, άφοϋ ή έννοιά του βρίσκεται στό πδν.

4) ‘Αφοϋ είναι ελαττώματα, θά είναι όπωςδήποτε κακά, όποτε τó επίθετο δέν χρειάζεται. ‘Αφίνομε πώς πολλοί μιλάνε καί γιά... καλά ελαττώματα - γιατί στό μυαλό τους ή λέξι πήρε τήν έννοια τής άπλής ιδιότητας.

5) Τό άρα ή τó λοιπόν μόνο του τó κοθένα βγάζουν συμπέροσμα. ‘Ωστε τó ένα άπό τά δυό περισεύει. Μ’ όλα ταϋτα καί οί άρχαίοι περιττο- λογοϋσαν λέγοντας τó άρ’ οϋν.

6) Πολλοί παρσύρονται άπό τήν κατάληξι - η πού μοιάζει θηλυκή, καί λένε (ή Μάρνη) τής Μάρνης, ένω είναι ό Μάρνης (ποταμός) - τοϋ Μάρνη - τó ίδιο συμβαίνει μέ τήν δδó Δαφνομήλης καί Λέκκας.

7) ‘Η έν πρώτοις ή κατá πρώτον τó σωστό.

8) Πρέπει νά λέμε οϋτε ό πρώ- τος... οϋτε. - Τό μήτε τó χρη- σιμοποιϋμε στην προστακτική, όπως π. χ. στην παροιμία : « μήτε τó διά- βολο νά δής μήτε τó σταυρό σου νά κάνης ».

9) Θύματα τής καθαρεύουσας μερι- κοί, καί παρσυσρόμενοι άπό τó δεϋ- τερο ένικό πρόσωπο πού τελειώνει σε

- σο, χρησιμοποιοϋν γιά δεϋτερο πληθυντικό (εύγενείας) τού παρατα- τικού τής παθητικής φωνής τήν κατá- ληξι - σθο αντί - σθε : έπεσκε- πτεσθο - ήρχεσθο αντί τών σωστών έπεσκεπτεσθε - ήρ- χεσθε.

10) Τό μύρια θά πη δέκα χι- λίδες. Τό σωστό είναι μυρία = άπειρα.

11) ‘Εχει καθιερωθή νά γράφεται τó πολϋ μέ θηλυκά οϋσιαστικά. ‘Αλλο όμως πολϋ χρήμα καί άλλο πολλή ώρα.

12) ‘Επειδή τó όπως, σάν τελικός σύνδεσμος μέ τή σημασία τού νά, συντάσσεται μέ ύποτακτική (: πα- ρακαλοϋμεν όπως επιτρέψητε...),

πολλοί παρσύρονται καί τó συν- τάσσουν μέ ύποτακτική καί όταν έχη τή σημασία τού άνοφορικού επιρρή- ματος καθώς, όποτε θέλει όριστι- κή : όπως έμφαίνεται λοιπόν (ή ώς, καθώς).

13) Τό ρήμα άπαιτώ πού προέρχεται άπό παλιό άπαιτέω, κάνει άπαιτοϋμεν - άπαι- τεΐτε στον πληθυντικό. ‘Αλλο τó τιμώμεν άπό παλιό τιμάω.

14) Τό σωστό είναι άντελή- φθην, γιατί τά ρήματα πού έχουν μπροστά πρόθεσι, παίρνουν τήν αϋ- ξησι μετά άπ’ αϋτήν, στον παρατα- τικό καί τέν άόριστο : όπως άκόμη τά : μετεχειρίσθην - κατε- χράσθην - παρεκάλεσα κλπ.

“Όσοι άσχολεΐσθε μέ τήν ναυτιλίαν, ενημερώνεσθε άντικειμε- νικώς στά ζητήματα της, όταν διαβάσετε τά

“ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΝΕΑ”

‘Ανεξάρτητος ναυτιλιακή έφημερίς, έκδιδομένη έν ‘Αθήναις άπό τού 1950 άνά 150ήμερον. — Γραφεΐα : Εϋριπίδου 4.

Η ΜΑΥΡΗ ΠΕΝΝΑ (ΣΤ' συνέχεια)

Περίληψις τῶν προηγουμένων. Μετὰ ἀπὸ ἑνα ἀεροπορικὸ ἀτύχημα ὁ Τζέρον Μπρέτον ἐγκαθίσταται μαζί με τὴν ἀδελφή του Τζοάννα σὲ μιὰ μικρὴ ἐξοχικὴ πόλιν, τὸ Λύμστοκ. ὅπου νοικιάζει τὸ σπίτι τῶν γηραιῶν δεσποινίδων Μπάρτον. Τὸ μέρος εἶναι ἥσυχον καὶ τὰ πρόσωπα ποὺ γνωρίζουν σιγά - σιγά τὰ δυὸ ἀδελφία εἶναι φιλήσυχον ἄνθρωποι με μικροαστικὰ ἐνδιαφέροντα. Τὴν ἡρεμία ὅμως ποὺ ἀρχίζουν νὰ ἀποκοτῶν ἔρχονται νὰ ταράξουν κάτι ἀνώνυμα γράμματα ποὺ κατηγοροῦν διαφόρους γιὰ φοβερά πράγματα. Τὰ δυὸ ἀδελφία γνωρίζουν τὴ Μέγκαν, μιὰ ἀδέξια, παράξενη κοπέλα καμιά εἰκοσαριά χρόνων, προγονὴ τοῦ συμβολαιογράφου Σύμμινγκτον ποὺ ἡ γυναῖκα του αὐτοκτονεῖ ὕστερα ἀπὸ ἕνα ἀνώνυμο γράμμα. Γνωρίζουν ἀκόμη τὸν κύριον Παί, μαριώδη συλλέκτη καλλιτεχνικῶν ἀντικειμένων, τὴν κυρία Γκρίφιθ καὶ τὸν ἀδελφὸ της τὸν γιατρὸ "Οουεν Γκρίφιθ, τὸν αἰδεσιμώτατον καὶ τὴν γυναῖκα του κυρία Κάλεμπ καὶ μερικὰ ἄλλα πρόσωπα. Ἡ αὐτοκτονία τῆς κυρίας Σύμμινγκτον εἶναι ἡ πρώτη σοβαρὴ συνέπεια τῶν ἀνωνύμων ἐπιστολῶν ποὺ ἔχουν πιά ἀρχίσει νὰ ρίχνουν τὴ σκιά ἐνὸς κινδύνου στὸ ἄλλοτε ἥσυχον Λύμστοκ.

Οἱ Μπρέτον προτείνουν στὴ Μέγκαν νὰ τὴν φιλοξενήσουν λίγες μέρες στὸ σπίτι τους γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ θλιβερὸ περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ της μετὰ τὴν αὐτοκτονία τῆς μητέρας της. Ἐκεῖνη δέχεται. Τὴ φιλοξενία αὐτὴ δὲν τὴν ἐγκοινοῖ ἡ κυρία Γκρίφιθ, ποὺ ἀφήνει νὰ ἐνοηθῇ ὅτι ἡ κατηγορία τῆς ἀνώνυμης ἐπιστολῆς δὲν ἦταν ἐντελῶς ἀβάσιμην. Ἐκεῖνη γνώριζε τὸν Ντικ Σύμμινγκτον ἀπὸ παλιὰ καὶ τὸ γεγονός ὅτι προσπάθησε νὰ καλύψῃ τὴν γυναῖκα του δὲν τῆς ἔκαμε ἐντύπωση. Ἡ Αἰμὲ Γκρίφιθ ἰσχυρίζεται πὼς ὁ κ. Σύμμινγκτον κάλυψε τὴν γυναῖκα του γιὰ νὰ σώσῃ τὰ κοινωνικὰ προσχήματα. Ἡ κουβέντα γυρίζει πάλιν στὴ Μέγκαν καὶ ἡ Γκρίφιθ ἐκφράζει καὶ πάλιν τὴν ἀντιπάθειά της.

Στὸ Λύμστοκ φθάνει ὁ ἐπιθεωρητὴς Γκρέης καὶ μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ ἀστυνόμου Νὰς προσπαθεῖ νὰ ξεκαθαρίσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἐπιστολῶν. Ὁ ἐπιθεωρητὴς πιστεύει πὼς τὰ γράμματα εἶναι γραμμένα ἀπὸ μορφωμένην γυναῖκα καὶ χτυπημένα στὴν παλιὰ γραφομηχανὴ ποὺ εἶχε χαρίσει στὸ Σύλλογον Κυριῶν ὁ Σύμμινγκτον. Γνωρίζοντας ἀπὸ τὴν ἀστυνομία ὁ Μπρέτον βρῖσκει στὸ σπίτι τὴν γυναῖκα τοῦ ἐφημέριου κ. Κάλθροπ ποὺ ὁμολογεῖ ὅτι λυπᾶται τὸν ἐπιστολογράφον. Ἐνα τηλεφώνημα ἀπὸ τὴν ὑπηρετρία τοῦ Σύμμινγκτον "Αννα, ποὺ παίρνει ὁ Μπρέτον, εἰδοποιεῖ τὴν ὑπηρετρίά τους Πάρτριτζ, ὅτι ἡ "Αννα θέλει νὰ τῆς μιλήσῃ καὶ θὰ ἔρθῃ τὸ ἴδιον ἀπόγευμα. Αὐτὸ στενοχωρεῖ κάπως τὴν Πάρτριτζ ποὺ ζητεῖ τὴν ἀδεια τῆς Τζοάννα, γιὰ νὰ δεχθῇ τὴ φίλη της. Ἡ ἀδεια βέβαια τῆς δίδεται καὶ τὸ ραντεβὺ κανονίζεται γιὰ τὴν Τετάρτη τὸ ἀπόγευμα.

Οἱ Μπρέτον πηγαίνουν γιὰ τσαΐ στὴ Μις "Εμιλν Μπάρτον ποὺ τοὺς ἔχει καλέσει καὶ περιέργως ἐκεῖνη λείπει καὶ τὴν περιμένουν. Ἡ κουβέντα, ὅταν ἦρθε ἡ "Εμιλν Μπάρτον, στράφηκε σὲ διάφορα θέματα καὶ φυσικὰ στὰ ἀνώνυμα γράμματα, ποὺ ἐκεῖνη δὲν τὸ βρῖσκει πολὺ ἐλκυστικόν. Γνωρίζοντας στὸ σπίτι, ἡ Πάρτριτζ τοὺς λέει πὼς ἡ "Αγνή δὲν ἦρθε καὶ ἀνησυχεῖ ὅτι δὲν ἔχει γυρίσει. Αὐτὸ ἀγοῖ τὴ νύχτα. Στὶς ἐπτάμιση τὸ πρῶτον ἕνα τηλεφώνημα τῆς Μέγκαν εἰδοποιεῖ τὸν Μπρέτον νὰ τὰξὲν γρήγορα στὸ σπίτι της. Ἡ Μέγκαν εἶχε βρῇ τὴν "Αγνή σκοτωμένη σ' ἕνα πτωλῆμα.

→